

23.24496

Begroting 2024

Inhoudsopgave

Begroting 2024.....	1
Inhoudsopgave.....	2
1. Inleiding	4
Voorwoord.....	4
2. Begroting op hoofdlijnen	8
3. Uitkomsten begroting 2024.....	10
4.0 Bestuur en ondersteuning	13
4.1 Veiligheid	17
Preventie en vergunningverlening	17
Handhaving.....	18
4.2 Verkeer en vervoer	20
Infrastructuur	20
Gedrag/Gebruik Infrastructuur.....	21
4.3 Economie	25
Economische ontwikkeling, Infrastructuur en Organisatie	25
Promotie / Vrijtijdseconomie	27
4.4 Onderwijs.....	31
Onderwijshuisvesting	31
Onderwijs- en leerlingzaken	31
4.5 Sport, Cultuur en Recreatie	35
Sport en bewegen.....	35
Cultuur	36
4.6 Sociaal Domein	42
Participatie.....	42
Wmo	43
Inkomensregelingen	46
Jeugd.....	46
Vrijwilligers	49
4.7 Volksgezondheid en Milieu.....	55
Volksgezondheid.....	55
Riolering.....	55
Duurzaam grondstoffengebruik/afval	56
Kwaliteit van de leefomgeving	56
Klimaat.....	57

4.8	Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing	62
	Bebouwd.....	62
	Onbebouwd	65
4.9	Overhead en ondersteuning organisatie	70
4.10	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.....	74
5.	Paragrafen	80
5.1	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	80
5.2	Lokale heffingen	88
5.3	Bedrijfsvoering.....	97
5.4	Financiering	99
5.5	Onderhoud kapitaalgoederen	103
5.6	Grondbeleid	107
5.7	Verbonden partijen	117
5.8	Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid.....	124
6.	Financiële begroting	126
6.1	Toelichting begroting (baten en lasten)	126
6.2	Overzicht geraamde baten en lasten op hoofdtaakniveau	127
6.3	Overzicht incidentele baten en lasten	129
6.4	Overzicht reserves	131
6.5	Overzicht voorzieningen	135
6.6	Investeringen	137
6.7	Geprognosticeerde balans.....	138
6.8	Emu-saldo	140
6.9	Stille reserves.....	140
6.10	Langlopende financiële rechten en verplichtingen	141
	Bijlagen.....	142
1.	Overzicht geraamde baten en lasten per (hoofd-)taakveld	143
2.	Meerjarenprogramma 2023 - 2027	146
3.	Prognose verloop algemene reserve	150
4.	Subsidie welzijnsactiviteiten 2024 - 2027	151
5.	Woningbouwprogramma	156
6.	Afkortingenlijst	160

1. Inleiding

Voorwoord

De raad stelt via de begroting de kaders vast voor het komende jaar. In de voorliggende begroting is dat het jaar 2024. De begroting is niet louter een financieel document, maar bevat ook het te voeren beleid. De gemeente kent heel veel verschillende taken en ambities. We kunnen in een begroting (of jaarrekening) niet ingaan op alle details. Dus worden de belangrijkste taken en ambities genoemd.

Schaalsprong

Er blijft de komende periode een grote behoefte aan woningen. In de vergadering van 22 december 2022 heeft uw raad een keuze gemaakt over de hoeveelheid woningen die we in de gemeente nog willen realiseren, op welke wijze we dit willen doen en waar. Daarnaast is de kwaliteit van deze woningbouwopgave in relatie tot de doelgroepen belangrijk. Ten opzichte van onze omgeving en in het bijzonder de groei van Brainport zien we in de gemeente Bladel voldoende ruimte voor groei met instroom van buitenaf. Het richtgetal voor het aantal woningen in 2040 is 2.900 woningen (ca. 1.800 woningen extra t.o.v. harde en zachte plancapaciteit).

We gaan daarbij uit van een ontwikkelscenario van inbreiden en uitbreiden en we vinden dat de verdeling van het woningbouwprogramma niet evenredig plaats hoeft te vinden en bij geen van de kernen op voorhand het overgrote deel van het programma moet landen. We laten de lokale behoefte per kern en concrete plannen bepalend zijn voor de verdeling.

Gedwongen opschaling

Het bestuur van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) roept, naar aanleiding van een aangenomen motie van de Algemene Ledenvergadering van de VNG op 14 juni jl, het Rijk op om een streep door de opschalingskorting die gemeenten hebben gekregen te zetten. Die korting kwam voort uit het plan gemeenten te dwingen om met ingang van 2015 op te schalen tot 100.000 inwoners en daarmee kosten te besparen. Dat voornemen, onderdeel van Rutte II in 2012, werd nooit uitgevoerd. De korting werd echter gehandhaafd.

Extra middelen jeugdzorg

Rijk en VNG werken al enige tijd aan de Hervormingsagenda jeugdzorg. Onderhandelingen hierover zijn afgerond. Vooruitlopend op de uitkomsten van deze onderhandelingen zijn in de meicirculaire voor de jaren 2022, 2023, 2024 en 2025 aanvullende, incidentele middelen toegevoegd aan het gemeentefonds, in lijn met de financiële reeks van de uitspraak van de Commissie van Wijzen (CvW). Naast de besparingsopgave die volgt uit de uitspraak van de Commissie van Wijzen heeft het kabinet besloten tot het realiseren van een aanvullende besparing van structureel € 511 miljoen (macro), welke een Rijksverantwoordelijkheid is gemaakt. Concreet betekent dit dat het aan de Rijks-overheid is om de besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen. Het gaat daarbij om maatregelen waardoor gemeenten minder middelen nodig hebben of waarbij alternatieve inkomsten gegenereerd kunnen worden. Ook draagt het Rijk het budgettaire risico ingeval (een deel van) deze maatregelen geen of niet tijdig doorgang vinden. De provincies als financieel toezichthouders erkennen de noodzaak om op deze ontwikkelingen te anticiperen en hebben beoordeeld in hoeverre het rammen van de financiële reeks van de CvW ná 2025 als reëel kan worden beoordeeld (artikel 203 lid 1 Gemeentewet).

De provincies hebben daarom gezamenlijk de volgende richtlijn uitgebracht:

- Gemeenten mogen in de jaarschijven 2026 en 2027 de middelen zoals die in de Hervormingsagenda zijn afgesproken als structurele en reële raming meenemen in hun meerjarenraming. Concreet gaat het (macro) om respectievelijk € 284 miljoen en € 211 miljoen. Voor onze gemeente betekent dit resp. € 305.000,-, en € 250.000,- extra algemene uitkering.
- Daarnaast mogen gemeenten in hun begroting rekening houden met een besparing op de uitgaven van (macro) € 500 miljoen in 2025, € 500 miljoen in 2026 en vanaf 2027 € 511 miljoen (structureel) als gevolg van (wettelijke) maatregelen die het Rijk zal uitwerken. Voor onze gemeente betekent dit resp. € 415.000,-, € 415.000,- en € 426.000,-.

Deze besparing is nog niet doorgevoerd op de afzonderlijke budgetten van het sociaal domein maar is voorlopig als stelpost geraamd op het sociaal domein. Als het (wettelijk) beleid vanuit het Rijk bekend is worden de hieruit voort-

vloeiende aanpassingen t.z.t. doorgevoerd in de budgetten van het sociaal domein. Deze aanpassingen zullen t.z.t. door Maatschappelijke Dienstverlening budgettair onderbouwd worden. Hiermee krijgen we de mogelijkheid om de in eerdere jaren ingezette verwerkingwijze in de meerjarenraming van begroting 2024 voort te zetten.

Het financiële beeld

Wij vinden het van belang om onze traditie van duurzaam verantwoord financieel beleid voort te zetten. Ondanks de aanzienlijke financiële opgave door autonome ontwikkelingen, in combinatie met de maatschappelijke opgaven waar de gemeente voor staat, realiseert deze begroting een structureel sluitende meerjarenraming voor de jaren tot en met 2025. Voor de jaren 2026 en 2027 (de zogenoemde 'ravijnjaren') ontstaan er echter structurele tekorten. Dat geldt niet alleen voor onze gemeente, maar voor nagenoeg alle gemeenten, van groot tot klein. Tekorten die veroorzaakt worden door rijksbeleid. Gemeenten worden vanaf 2026 weer geconfronteerd met de opschalingskorting op de algemene uitkering. Daarnaast zal vanaf 2027 een nieuwe financieringssysteem van de algemene uitkering ingaan, met als doel een stabiele(re) financiering en meer autonomie voor gemeenten. Echter moet de exacte invulling van die financieringssysteem nog wel verder worden uitgewerkt, wat er toe leidt dat er op dit moment nog veel onzekerheid is over de financiering. Bij het uitwerken van de nieuwe financieringssysteem wordt de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied betrokken.

De lijst met grote maatschappelijke opgaven die vragen om doortastend optreden is groot. Denk daarbij aan het grote tekort aan betaalbare woningen, de noodzakelijke klimaatopgave en energietransitie, de opgave in het landelijk gebied en het versterken van bestaanszekerheid van kwetsbare mensen. Uiteraard speelt het stikstofprobleem hier een essentiële rol, ook om weer ruimte te krijgen in de vergunningverlening. Het doel is om het gemeentelijk gebied ook op lange termijn leefbaar en economisch vitaal te houden. Als gemeente willen wij blijven werken aan de vooruitgang van onze gemeente. Een belangrijke randvoorwaarde hierbij is, zoals een balans tussen taken en middelen, noodzakelijk.

De VNG is daarom van mening dat het gesprek met het inmiddels demissionaire kabinet, om (het gebrek aan) financiën, door moet gaan om de taken en middelen weer in balans te krijgen. Het gesprek hierover met het kabinet moet, ondanks de demissionaire status van het kabinet, met voorrang worden voortgezet. De VNG heeft al meerdere malen aangegeven dat gemeenten hun werk in 2026 niet meer adequaat kunnen doen. Het niet maken van goede afspraken leidt tot stilstand, wat wij onverantwoord vinden. Gemeenten zijn immers niet in staat om een meerjarige bijdrage te leveren aan de geïnitieerde maatschappelijke opgaven, als gemeenten daar financieel niet voldoende voor gecompenseerd worden. Er moet dus nog een oplossing komen voor de bredere financiële problematiek voor het jaar 2026 en verder.

Het (demissionaire) kabinet erkent overigens dat vanaf 2026 de taken die de gemeenten moeten uitvoeren en het geld dat ze ervoor krijgen niet in balans zijn. Deze erkenning is 'een eerste stap' om het gesprek verder te voeren en als één overheid tot een oplossing te komen.

[Het financieel beeld in één opslag](#)

De meerjarenraming tot en met 2027 betreffende het bestaande beleid sluit met een structureel positief saldo (zie regel 1. van de onderstaande tabel). Bij de incidentele baten (onder regel 2) moet u denken aan zaken als grondverkoop buiten grondexploitaties en winstuitnames grondexploitaties. In de regels 3 en 4 worden de lasten van het nieuwe beleid opgenomen. Het begrotingsresultaat na invulling van het nieuwe beleid is weergegeven onder regel 5, verdeeld naar structureel (5a) en incidenteel (5b) begrotingsresultaat.

Ons weerstandvermogen, de algemene reserve, is meer dan voldoende om de risico's die we lopen te dekken. In de regels 6, 7 en 8a ziet u dat in de jaren 2023, 2024 en 2025 (inclusief verrekening resultaat) meer gestort aan de reserves. In jaren 2026 en 2026 wordt er meer onttrokken. Deze verwachte ontwikkeling is op basis van geplande stortingen en onttrekkingen. De ervaring leert dat deze sterk kunnen afwijken. Belangrijkste oorzaken zijn vertraging in grote werken, vertraging van plannen in de grondexploitaties en het saldo van de jaarrekening.

(bedragen x € 1.000,-)	2023	2024	2025	2026	2027
beschikbare ruimte					
1. saldo bestaand beleid structureel	v 1.811	v 2.094	v 2.736	v 654	v 494
2. saldo bestaand beleid incidenteel	n -194	n -184	n -149	v 76	v 115
totaal beschikbare ruimte (1 + 2)	v 1.617	v 1.910	v 2.587	v 730	v 609
geplande nieuwe uitgaven					
3. structurele lasten meerjarenprogramma	v 412	n -427	n -1.267	n -928	n -1.115
4. incidentele lasten meerjarenprogramma	0	0	0	0	0
totaal netto nieuwe uitgaven (3 + 4)	v 412	n -427	n -1.267	n -928	n -1.115
5. totaal begrotingssaldo (1 t/m 4)	v 2.029	v 1.483	v 1.320	n -198	n -506
5a. waarvan structurele uitgaven en inkomsten	n -621	v 1.667	v 1.469	n -274	n -621
5b. waarvan incidentele uitgaven en inkomsten	v 115	n -184	n -149	v 76	v 115

(- = nadeel en + = voordeel)

reserves					
6. beoogde stortingen in reserves	n -12.553	n -128	n -3.711	n -3.094	n -212
7. beoogde onttrekkingen aan reserves	v 14.479	v 1.497	v 4.083	v 3.279	v 1.679
8. saldo beoogde mutaties voor resultaatbestemming	v 1.926	v 1.369	v 372	v 185	v 1.467
8a. verrekening begrotingsresultaten met algemene reserve	n -2.029	n -1.483	n -1.320	v 198	v 506
totaal beoogde mutaties reserves na resultaatbestemming	n -103	n -114	n -948	v 383	v 1.973

(- = storting en + = onttrekking)

Opbouw van de begroting

We gebruiken de begroting 2024 om afspraken te maken tussen de gemeenteraad en het college over wat we in het begrotingsjaar gaan doen en welke middelen daarvoor beschikbaar zijn. Met deze begroting willen we de raad beter in positie brengen om op strategisch niveau te kunnen sturen op politieke thema's.

Per doelstelling wordt eerst toegelicht wat wij dit jaar gaan doen om deze te realiseren. Vervolgens hebben we zo SMART mogelijk indicatoren genoemd waarmee we periodiek kunnen meten of we onze doelstelling hebben gerealiseerd. De going-concern activiteiten zijn impliciet in de financiële begroting meegenomen en in de programma's. In deze begroting wordt bij elk programma inzichtelijk gemaakt wat de belangrijkste politieke thema's van de gemeente Bladel zijn. Elk programma kent een duidelijke opbouw, waarin per beleidsveld het maatschappelijk effect staat opgenomen waarop de raad op strategisch niveau kan sturen. Per beleidsveld zijn op tactisch niveau de politieke thema's van het college weergegeven, waarbij de kern bestaat uit het beantwoorden van de volgende vragen:

- Wat willen we bereiken? wat is onze opgave/ ambitie?
- Wat gaan we daar voor doen? wat gaan we dit jaar doen om onze opgave aan te pakken?
- Hoe kunnen we dat meten? belangrijkste indicatoren om het doel te meten
- Wat kost het? de baten en lasten van de ambities en de reguliere werkzaamheden zijn, per thema, opgenomen in een tabel.

Op sommige thema's willen we meerdere ambities bereiken. Deze zijn apart benoemd. In de beleidsvelden zijn daarnaast de in de BBV verplicht voorgeschreven beleidsindicatoren opgenomen. Deze beleidsindicatoren zijn voor alle gemeenten gelijk en op "waar staat je gemeente" raadpleegbaar. Dat maakt het mogelijk om Bladel op de diverse terreinen te vergelijken met andere gemeenten.

Lastendruk

De lokale lastendruk wordt bepaald door de onroerende zaakbelastingen (OZB) en de riool- en afvalstoffenheffing. De OZB-tarieven worden in eerste instantie verlaagd als gevolg van de verwachte waardeontwikkelingen per 1 januari 2023. De OZB-tarieven zijn verhoogd worden met 8,00%. Dit betreft een trendmatige aanpassing van 3,10%

en een extra verhoging van 4,90%. De netto gevolgen van deze verhoging voor elke individuele huiseigenaar hangt af van de waardeontwikkeling van de woning.

In totaliteit stijgt de lastendruk in 2024 met gemiddeld ca € 21,- voor een meerpersoonshuishouden van 4 personen ten opzichte van het jaar 2023. Dit komt neer op een stijging van circa 2,76% (2023: stijging met gemiddeld ca € 26,- ten opzichte van 2022 of ca 3,51%). Voor een huishouden met 2 personen stijgt de totale lastendruk met gemiddeld ca € 24,-. Dit komt op een stijging van circa 3,72% (2023: stijging van gemiddeld ca € 18,- ten opzichte van 2022 of ca 2,79%). Deze lastenstijging is vooral het gevolg van enerzijds hogere afvalstoffenheffing in combinatie met de trendmatige en extra verhoging van de OZB-tarieven.

Slot

In de dorpen Bladel, Casteren, Hapert, Hoogeloon en Netersel is het fijn wonen, werken en recreëren in een groene omgeving met veel bos en heide. Onze gemeente heeft een actief verenigingsleven en mensen zorgen voor elkaar. Er zijn mooie, innovatieve bedrijven die zorgen voor voldoende werkgelegenheid. Graag geven wij daar verder inhoud en vorm aan - samen met uw raad en samen met onze inwoners, bedrijven, instellingen en partners. Een goed samenspel zorgt voor een nog betere toekomst.

De gemeente Bladel is in alle opzichten tot en met planjaar 2025 ook een financieel gezonde gemeente. Er is voor deze jaren meer dan voldoende financiële ruimte om invulling te kunnen geven aan de op ons afkomende maatschappelijke opgaven, zoals de aanpak van klimaat, energie, duurzaamheid, leefomgeving, landbouw en woningbouw. Vanaf 2026 slaat het positief meerjarenperspectief echter om in structurele tekorten. Tekorten die met name veroorzaakt worden door rijksbeleid, zoals hiervoor toegelicht.

De begroting 2024 sluit met een structureel overschot van € 1.667.000,- en een incidenteel tekort van € 184.000,-. Het totale begrotingsresultaat ad € 1.483.000,- wordt in eerste aanleg toegevoegd aan de algemene reserve. Het fundament voor de jaren vanaf 2026 is minder solide. In meerjarig perspectief bezien ontstaat er een structureel tekort van € 621.000,-. Ons weerstandsvermogen (de algemene reserve) is overigens meer dan voldoende om de gekwantificeerde risico's op te vangen. Ons weerstandsratio ligt ver boven het vastgestelde minimum. Dat alles geeft rust. Er is voldoende ruimte om noodzakelijke opgaven op te pakken, onze ambities waar te maken en, als het tegen zit, tegenvallers op te vangen.

Voor onze financiële positie zijn wij in grote mate afhankelijk van de inkomsten die we van het Rijk krijgen. Vanaf het jaar 2026 is nog niet duidelijk welke inkomsten de gemeente van het Rijk krijgt vanwege het weer opnemen van de opschalingskorting en de aangekondigde daling van het accres in combinatie met het vergroten van de mogelijkheid tot het heffen van lokale belastingen. Wij betreuren dan ook het gebrek aan duidelijkheid over het financieel perspectief vanuit het Rijk voor 2026 en verder. Mogelijk volgt in het najaar meer duidelijkheid. Daarnaast is er, ook door de gevolgen van de oorlog in Oekraïne, sprake van economische onzekerheid en oplopende inflatie. Ook de financiële consequenties van de Omgevingswet zijn nog niet bekend, maar de landelijke verwachting is dat deze een stevige impact gaan hebben.

Tijdens de raadsvergadering van 8 november 2023 gaan we graag met u in gesprek over de gemaakte keuzes in deze begroting.

Burgemeester en wethouders

de secretaris,

Th. Hoex

de burgemeester,

W.I.I. van Beek

2. Begroting op hoofdlijnen

Begroting op hoofdlijnen: kosten

Waar gaat het geld naar toe?

De gemeente besteedt in 2024 €63.847 miljoen aan de uitvoering van al haar taken. Dit is inclusief de nieuwe voorstellen en de dotaties aan de reserves. In het overzicht staat hoe de totale uitgaven zijn verdeeld over de elf programma's. Pro saldo resteert er een begrotingsoverschot van € 1,483 miljoen.

programma (bedragen x € 1.000,-)	kosten	% van totaal
0. Bestuur en ondersteuning	-2.300	3,60%
1. Veiligheid	-2.011	3,15%
2. Verkeer en vervoer	-3.729	5,84%
3. Economie	-693	1,09%
4. Onderwijs	-2.318	3,63%
5. Sport, cultuur en recreatie	-5.624	8,81%
6. Sociaal domein	-26.193	41,02%
7. Volksgezondheid en milieu	-6.875	10,77%
8. VHROSV	-4.731	7,41%
9. Overhead	-6.695	10,49%
10. Algemene dekkingsmiddelen	-1.067	1,67%
Geraamd saldo van baten en lasten	-62.236	97,48%
Reserves		
Beoogde stortingen in reserves	-128	0,20%
Beoogde onttrekkingen aan reserves		
Geraamd resultaat	-1.483	2,32%
Totaal programma's	-63.847	100,00%

Begroting op hoofdlijnen: opbrengsten

Waar komt het geld vandaan?

De gemeente ontvangt in 2024 € 63,847 miljoen. Dit is inclusief de nieuwe voorstellen en de onttrekkingen aan de reserves. De belangrijkste inkomstenbronnen zijn de algemene en de specifieke uitkeringen die de gemeente van het Rijk ontvangen. Daarnaast zijn de onroerende zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de opbrengsten uit de grondexploitaties de grootste inkomstenbronnen.

programma (bedragen x € 1.000,-)	opbrengsten	% van totaal
0. Bestuur en ondersteuning	554	0,87%
1. Veiligheid	89	0,14%
2. Verkeer en vervoer	76	0,12%
3. Economie	1.526	2,39%
4. Onderwijs	24	0,04%
5. Sport, cultuur en recreatie	747	1,17%
6. Sociaal domein	3.477	5,45%
7. Volksgezondheid en milieu	4.868	7,62%
8. VHROSV	3.119	4,89%
9. Overhead	197	0,31%
10. Algemene dekkingsmiddelen	47.673	74,67%
Geraamd saldo van baten en lasten	62.350	97,66%
Reserves		
Beoogde stortingen in reserves		
Beoogde onttrekkingen aan reserves	1.497	2,34%
Geraamd resultaat		
Totaal programma's	63.847	100,00%

Wat betalen de inwoners?

De gemeente ontvangt ook geld uit lokale belastingen en heffingen. Hieronder ziet u wat een inwoner van Bladel jaarlijks betaalt.

	in €	2024	2023
	OZB (gemiddeld tarief per woning)	321,00	297,00
	Rioolheffing 4-persoonshuishouden	285,00	285,00
	Rioolheffing 2-persoonshuishouden	182,00	182,00
	Afvalstoffenheffing 4-persoonshuishouden	177,00	180,00
	Afvalstoffenheffing 2-persoonshuishouden	166,00	166,00
	Toeristenbelasting:		
	- vaste onderkomens: per overnachting voor toeristen		
	- vaste onderkomens: per overnachting voor arbeidsmigranten (SNF-verblijf)	1,82	1,77
	- vaste onderkomens: per overnachting voor arbeidsmigranten (overig verblijf)	0,91	0,89
	- mobiele onderkomens: per overnachting voor toeristen	1,82	1,77
	- mobiele onderkomens: per overnachting voor toeristen	1,72	1,67

3. Uitkomsten begroting 2024

Voorwoord

In dit hoofdstuk wordt het meerjarenperspectief 2023-2027 toegelicht en bijgesteld aan de hand van een aantal elementen. Deze elementen worden onderstaand afzonderlijk belicht. We presenteren eerst het meerjarenperspectief van het bestaande beleid. Daarna volgen de financiële consequenties van het meerjarenprogramma. Bij het meerjarenprogramma zijn tevens een aantal nieuwe beleidsvoornemens dan wel aanpassingen van budgetten opgenomen. Daarna zal vervolgens inzicht worden verschaft in het geactualiseerde meerjarenperspectief na verwerking van alle in deze begroting gepresenteerde mutaties.

Gedurende de periode van de meerjarenramingen is het loon- en prijspeil constant gehouden. Anders verwoordt wil dit zeggen dat met loon- en prijsstijgingen ná 2024 geen rekening is gehouden.

Vertrekpunt meerjarenperspectief in bestaand beleid

De raad is middels de unanieme besluitvorming van de perspectiefnota 2023 richtinggevend geweest voor het opstellen van de begroting 2024-2027. De financiële consequenties van de meicirculaire 2023 hebben we hier aanvullend aan toegevoegd. Daarnaast heeft er op grond van de “BBV-notitie structurele en incidentele baten en lasten” een zeer beperkte administratieve verschuiving plaatsgevonden van de incidentele ruimte naar de structurele ruimte. Alle baten en lasten van het bestaande beleid zijn verwerkt in de meerjarenraming.

Het meerjarenperspectief van het bestaande beleid heeft dan het navolgende verloop:

(bedragen x € 1.000,-)	2023	2024	2025	2026	2027
structurele ruimte aanvaard beleid	v 1.152	v 1.447	v 1.769	n -497	n -677
structurele mutaties reserves	v 659	v 647	v 967	v 1.151	v 1.171
totaal structureel aanvaard beleid	v 1.811	v 2.094	v 2.736	v 654	v 494
incidentele ruimte aanvaard beleid	n -1.462	n -907	v 447	v 1.042	n -181
incidentele mutaties reserves	v 1.268	v 723	n -596	n -966	v 296
totaal incidenteel aanvaard beleid	n -194	n -184	n -149	v 76	v 115
totale ruimte aanvaard beleid	v 1.617	v 1.910	v 2.587	v 730	v 609

(- = nadeel en + = voordeel)

Meerjarenprogramma 2023-2027

In onderstaand overzicht worden de baten en lasten van het meerjarenprogramma 2023-2027 weergegeven.

(bedragen x € 1.000,-)	2023	2024	2025	2026	2027
structurele lasten bestaand meerjarenprogramma	v 124	n -98	n -842	v 49	n -277
structurele lasten mutaties meerjarenprogramma	v 289	n -235	n -330	n -884	n -744
incidentele lasten bestaand meerjarenprogramma					
incidentele lasten mutaties meerjarenprogramma					
totale ruimte meerjarenprogramma	v 413	n -333	n -1.172	n -835	n -1.021

(- = nadeel en + = voordeel)

Mutaties meerjarenprogramma 2023-2027

De begroting 2023-2027 is opgesteld conform de uitgangspunten van de vastgestelde perspectiefnota 2023. Diverse ontwikkelingen zijn aanleiding om aanvullende voorstellen voor te leggen, die nog niet opgenomen waren in de perspectiefnota 2023. Voor de overige inhoudelijke toelichting en onderbouwing per onderwerp wordt verwezen naar de verschillende programma's. Voor een totaaloverzicht van het meerjarenprogramma wordt verwezen naar bijlage 2.

A	omschrijving	s	aanvullende wensen/budgetten									
			2023	2024	2025	2026	2027					
B	(bedragen x € 1.000,-)	i										
structurele mutaties												
A	Actualisatie leges paspoorten & rijbewijzen	s	v	84	v	85	v	121	v	148		
A	Uitbreiding formatie KCC i.v.m. piek paspoorten en rijbewijzen (1,5 fte)	s	n	-93	n	-96	n	-96	n	-96		
A	Algemene uitkering jeugdzorg 2023 t/m 2027	s							v	62		
A	Renteanpassing MIP	s	n	-64	n	-137	n	-168	n	-197		
A	Taakstelling middels stofkammaatregelen: surplus	s	v	289	v	33	v	12	v	5	n	-3
A	Actualisatie wegenbeheerplan 2024-2028	s	n	-69	n	-75	n	-84	n	-98		
B	Herstructurering Koolbogt Bladel (aanpassing afschrijvingstermijn)	s	v	2	v	4	v	4	v	4		
B	Infrastructurele projecten Egyptische Poort	s			n	-pm	n	-pm	n	-pm		
A	Formatie economie	s	n	-85	n	-85	n	-85	n	-85		
A	Sportpark De Lemelvelden: renovatie gebouw De Witpen	s	v	3	v	6	v	3				
A	Sportpark De Smagtenbocht: renovatie dak VVBladella	s	v	2	v	5	v	5	v	4	*	
A	Sportpark De Smagtenbocht: renovatie dak VVBladella SPUK	s			n	-1	n	-1	n	-1	*	
B	Sportpark De Smagtenbocht: toekomstbestendig sportpark	s			n	-pm	n	-pm	n	-pm		
A	Voormalige gemeentewerf Bladel: renovatie dak	s	v	3	v	4	v	4	v	4	*	
A	Stelpost besparingen jeugd	s							v	106		
A	Correctie taakstelling KempenPlus	s					n	-540	n	-540		
A	Formatie uitbreiding beleidsadviseur Ruimtelijke Ordening	s	n	-94	n	-94	n	-94	n	-94		
A	Aanpassing formatie OW vastgoedbeheer / bouwkundig onderhoud	s	n	-51	n	-52	n	-52	n	-52		
totaal structurele mutaties			v	289	n	-329	n	-424	n	-978	n	-838
incidentele mutaties												
A	Algemene reserve: ktm-pakket Randweg A2 Eindhoven	i	v	210								
A	Bijdrage kortetermijnmaatregelenpakket Randweg A2 Eindhoven	i	n	-210								
B	Algemene reserve: dekking regionale bereikbaarheid Brainport	i	v	172	v	382	v	346	v	346		
B	Regionale bereikbaarheid Brainport	i	n	-172	n	-382	n	-346	n	-346		
totaal incidentele mutaties												
totaal aanvullende mutaties			v	289	n	-329	n	-424	n	-978	n	-838

(- = nadeel en + = voordeel)

* Wordt doorgeschoven buiten de planperiode

Het meerjarenperspectief totaal

Bij de samenstelling van de begroting is een onderscheid aangebracht in bestaand beleid en het nieuwe beleid, zoals opgenomen in het meerjarenprogramma 2023-2027. De bedoeling hiervan is om ruwweg een verdeling aan te geven tussen het bestaande en de onderdelen van het nieuwe beleid. Daarnaast worden de mutaties van de reserves afzonderlijk weergegeven.

De begroting maakt ook onderscheid tussen structurele en incidentele middelen. Structurele middelen zijn jaarlijks terugkerende middelen. Incidentele, en de naam zegt het al, zijn eenmalig of voor een beperkt aantal jaren. In de "BBV-notitie structurele en incidentele baten en lasten" worden hierover richtlijnen gegeven. Om het huishoudboekje van de gemeente gezond te maken en te houden is het van belang om de jaarlijks terugkerende lasten te kunnen betalen uit de jaarlijks terugkerende inkomsten.

Na de hiervoor genoemde (doorlopende) activiteiten wordt in onderstaand overzicht het geactualiseerde meerjarenperspectief gepresenteerd. Deze mutaties zijn bij de programma's van de begroting uitgewerkt en samengevat in de financiële begroting.

De begroting 2024 sluit dan met een structureel overschot van € 1.667.000,- en een incidenteel tekort van € 184.000,-. Het positief begrotingsresultaat 2024 bedraagt dan pro saldo € 1.483.000,-. Ook planjaar 2025 sluit nog met een structureel overschot. Vanaf 2026 en 2027 (de zogenoemde 'ravijnjaren') ontstaan echter structurele tekorten, in 2026 € 274.000,- olopend naar € 621.000,- in 2027. De meerjarige begrotingsresultaten worden vooralsnog verrekend met de algemene reserve.

Bij dit perspectief maken wij de kanttekening dat de uitkering uit het gemeentefonds op basis van de septembercirculaire 2023 dit perspectief mogelijk nog positief of negatief kan beïnvloeden. Wij verwachten dat de septembercirculaire op Prinsjesdag (19 september 2023) ontvangen wordt. Zodra de septembercirculaire door ons doorgerekend is, zullen wij de financiële resultaten hiervan ter kennis brengen van uw raad, zodat deze betrokken kunnen worden bij de besluitvorming over deze begroting.

Voor onze financiële positie zijn wij in grote mate afhankelijk van de inkomsten die we van het Rijk krijgen. Financieel gezien staan we er voor de jaren tot en met 2025 nog goed voor. Vanaf 2026 is er echter sprake van onzekere tijden en zien we dat de financiële positie van onze gemeente meer onder druk komt te staan. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een terugval van inkomsten vanuit de algemene uitkering. Ten eerste worden gemeenten vanaf 2026 weer geconfronteerd met de opschalingskorting op de algemene uitkering. Daarnaast zal vanaf 2027 een nieuwe financieringssysteem van de algemene uitkering ingaan, met als doel een stabiele(re) financiering en meer

autonomie voor gemeenten. Echter moet de exacte invulling van die financieringssysteem nog wel verder worden uitgewerkt, wat er toe leidt dat er op dit moment nog veel onzekerheid is over de financiering. Bij het uitwerken van de nieuwe financieringssysteem wordt de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied betrokken.

Het geactualiseerde meerjarenperspectief wordt in onderstaand tabel weergegeven:

(bedragen x € 1.000,-)		2023	2024	2025	2026	2027
structureel:						
ruimte aanvaard beleid	v	1.152	v 1.447	v 1.769	n -497	n -677
ruimte reserves	v	659	v 647	v 967	v 1.151	v 1.171
structurele ruimte bestaand beleid	v	1.811	v 2.094	v 2.736	v 654	v 494
ruimte meerjarenprogramma 2023-2027	v	412	n -427	n -1.267	n -928	n -1.115
structurele begrotingsruimte	a	v 2.223	v 1.667	v 1.469	n -274	n -621
incidenteel:						
ruimte aanvaard beleid	n	-1.462	n -907	v 447	v 1.042	n -181
ruimte reserves	v	1.268	v 723	n -596	n -966	v 296
incidentele ruimte bestaand beleid	n	-194	n -184	n -149	v 76	v 115
ruimte meerjarenprogramma 2023-2027	n	-194	n -184	n -149	v 76	v 115
incidentele begrotingsruimte	b	n -194	n -184	n -149	v 76	v 115
totaal begrotingsresultaat	a+b	v 2.029	v 1.483	v 1.320	n -198	n -506
mutaties ten laste/gunste van de algemene reserve	n	-2.029	n -1.483	n -1.320	v 198	v 506
totaal na mutaties reserves						

(- = nadeel en + = voordeel)

4.0 Bestuur en ondersteuning

Wat willen we bereiken?

Betrokkenheid en dienstverlening zijn vanuit de gemeente uitgangspunt voor deze relatie. Wij zijn een gemeente die dicht bij onze inwoners, ondernemers, instellingen en verenigingen wil staan. Wij denken mee. Onze dienstverlening is klantgericht. We verplaatsen ons in de behoeften van de ander in plaats van te wijzen op regels en onmogelijkheden. Wij communiceren snel, toegankelijk en betrouwbaar. Het is belangrijk dat we zoveel mogelijk inwoners bereiken en mee laten doen. Wij willen weten wat er speelt. Wij faciliteren en regisseren. Wij kunnen niet alles oplossen, maar samen kunnen we wel het verschil maken. Daarom werken we zoveel mogelijk samen. We maken verbinding met diverse partners. Lokaal en regionaal.

Maatschappelijk en professioneel

We maken duidelijke keuzes. Wat we doen, doen we goed. Efficiënt en effectief. We zijn betrouwbaar en proactief. We staan nadrukkelijk open voor vernieuwing en kiezen voor aansluiting bij (maatschappelijke) ontwikkelingen en veranderingen. Daarom zijn we als bestuur voortdurend in beweging en op zoek naar (nieuwe) toegevoegde waarde.

We communiceren actief, open en op een begrijpelijke manier met iedereen die iets met de gemeente Bladel te maken heeft. Bij projecten betrekken we belanghebbenden als dat kan actief door participatie als middel in te zetten. De gemeenteraad van Bladel stelde in 2021 de Nota Participatiebeleid vast. Participatie is geen doel op zich, maar een vanzelfsprekende werkwijze voor de gemeente Bladel. We hechten grote waarde aan inbreng van inwoners omdat zij de dagelijkse praktijk ervaren en daarmee waardevolle kennis kunnen delen. Door samen te werken kunnen we de kwaliteit en uitvoerbaarheid van beleid en projecten vergroten. Daarnaast zorgt een goede samenwerking voor een grotere betrokkenheid bij en groter draagvlak voor beleid en projecten.

Het gemeentebestuur moet veel belangen en wettelijke regels meenemen in haar besluiten. Het openbaar bestuur kan daarom niet altijd alles overnemen wat inwoners, ondernemers, verenigingen en andere belanghebbenden aandragen. Daarom wordt voorafgaand aan participatietrajecten duidelijk aangegeven wat de gemeente doet met de gedane suggesties.

Wat gaan we doen?

Financieel gezonde gemeente

Financieel gezien staan we er voor de jaren tot en met 2025 nog goed voor. Vanaf 2026 is er echter sprake van onzekere tijden en zien we dat de financiële positie van onze gemeente meer onder druk komt te staan. Door het binnenhalen van subsidies, slim werk met werk maken, goed aanbesteden en een continue focus op het beter organiseren van processen en verantwoordelijkheden kunnen we met de (beperkte) middelen veel voor elkaar krijgen. De beheersing van risico's en het op peil houden van ons weerstandsvermogen blijven vaste uitgangspunten.

We willen actief, duidelijk en open communiceren met iedereen die iets met de gemeente Bladel te maken heeft.

We betrekken inwoners, ondernemers, verenigingen en instanties waar mogelijk bij het ontwikkelen en uitvoeren van gemeentelijk beleid, want de gemeente Bladel vormen we samen. In de informatievoorziening aan inwoners en instellingen besteden we veel aandacht aan zowel offline als online communicatiekanalen. Zo bereiken we meer belanghebbenden met informatie over gemeentelijk beleid. We benutten mogelijkheden voor participatie, zodat belanghebbenden hun inbreng kunnen geven bij projecten en voor gemeentelijk beleid. De rol van participatie in communicatie groeit de komende jaren. Middelen die daarbij ingezet kunnen worden zijn bijvoorbeeld: de Factor C methode, het digitale inwonerspanel, informatieavonden en wanneer nodig online uitzendingen waarbij mensen live kunnen reageren. Voorts wordt verwezen naar de toelichting in de bedrijfsvoeringsparagraaf.

Wat weten we nog meer?

Er zijn geen beleidsindicatoren uit de BBV-basisset van toepassing.

Meerjarenprogramma

Onderstaand worden de (nieuwe) wensen voor de planperiode 2023-2027 opgesomd en toegelicht.

A/B	omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	investeringen					budgettaire lasten / baten				
		2023	2024	2025	2026	2027	2023	2024	2025	2026	2027
A	Actualisatie leges paspoorten & rijbewijzen						84	85	122	148	
A	Algemene reserve: dotatie opbrengst latende opbrengst locatie Praktijkschool									-370	
A	Algemene reserve: dekking dotatie reserve kpl investeringen locatie MFA Hapert							2.196			
A	Algemene reserve: dekking dotatie reserve kpl gemeenschapshuis aan de Markt (praktijkschool)									670	
A	Algemene reserve: dekking dotatie reserve kpl gemeenschapshuis aan de Markt (Den Herd)									941	
A	Algemene reserve: dotatie (netto) opbrengst latende opbrengst locatie Den Herd									-891	
A	Algemene reserve: dotatie (netto) opbrengst latende locatie Den Tref							-663			
A	Algemene reserve: dotatie (netto) opbrengst latende locatie Het Palet							-286			
A	Algemene reserve: dotatie (netto) opbrengst verkoop Med.Centrum							-151			
A	Algemene reserve: dotatie (netto) opbrengst verkoop oude Kloostertuin							-100			
A	Reserve kpl gemeenschapshuis aan de Markt (praktijkschool)									-670	
A	Reserve kpl gemeenschapshuis aan de Markt (Den Herd)									-941	
A	Reserve kpl gemeenschapshuis aan de Markt (opbrengst locatie Den Herd)									26	44
A	Reserve kpl gemeenschapshuis aan de Markt (opbrengst locatie Praktijkschool)									18	31
A	Reserve kpl gemeenschapshuis aan de Markt (opbrengst locatie Het Palet)							44	44	44	44
A	Reserve kpl gemeenschapshuis aan de Markt (opbrengst locatie Den Tref)							47	47	48	48
A	Reserve kpl gemeenschapshuis Den Tref							-1.000			
A	Reserve kpl investeringen locatie MFA Hapert							-1.196			
B	Algemene reserve: dekking kortetermijnmaatregelenpakket (ktm) Randweg A2 Eindhoven						210				
B	Algemene reserve: dekking regionale bereikbaarheid Brainport						172	382	346	346	346
	totaal lasten bestuur en ondersteuning						466	-642	-658	661	

(- = nadeel en + = voordeel)

Toelichting meerjarenprogramma

Actualisatie leges paspoorten & rijbewijzen

De legesopbrengsten voor paspoorten en rijbewijzen zijn geactualiseerd. Komende jaren wordt een piek verwacht in de aanvraag van rijbewijzen en paspoorten.

Algemene reserve

De geraamde opbrengsten van de latende locaties (zie VHROSV) worden in eerste instantie toegevoegd aan de algemene reserve. Daarna worden ze ten laste van de algemene reserve toegevoegd aan de reserve kapitaallasten investeringen.

Voor het kortetermijnmaatregelenpakket (KTM) Randweg A2 Eindhoven wordt een gemeentelijke bijdrage voor 2024 gevraagd van € 210.000,-. Deze bijdrage kan gedekt worden ten laste van de algemene reserve. Ook de maatregelen voor de regionale bereikbaarheid Brainport kunnen gedekt worden ten laste van de algemene reserve (zie Verkeer en Vervoer).

Reserve kapitaallasten investeringen

Als gevolg van de oprichting van de MFA Hapert worden midden in het centrum van Hapert twee grote percelen (van basisschool Het Palet en gemeenschapshuis Den Tref) vrijgemaakt voor een andere invulling. Er wordt vooralsnog rekening gehouden met een netto opbrengst van € 0,949 mln voor de achterblijvende locatie van basisschool "Het Palet" en "Den Tref", € 0,151 mln vanwege de verkoop van het medisch centrum, terwijl vanwege de verkoop van de ontmoetings- en bijruimten van het ouderensteunpunt een opbrengst van € 0,1 mln is ingerekend

(zie VHROSV). De netto-opbrengsten van de latende locaties worden via de algemene reserve toegevoegd aan de reserve kapitaallasten investeringen.

Uit de herontwikkeling van de vrijkomende locaties van Den Herd en de Praktijkschool zullen ook opbrengsten gerealiseerd moeten worden. Voor locatie Den Herd is een opbrengst geraamd van ca € 0,941 mln en voor locatie Praktijkschool ca € 0,990 mln. Voor de vrijkomende locatie van de Praktijkschool moet nog wel rekening worden gehouden met het afwaarderen van de boekwaarde van het pand ad € 0,320 mln per 1 januari 2024. De netto-opbrengst bedraagt dan € 0,670 mln (zie VHROSV). De netto-opbrengsten van de latende locaties worden via de algemene reserve toegevoegd aan de dekkingsreserve kapitaallasten investeringen. Ten laste van deze reserve wordt een deel van de kapitaallasten gedekt.

Ontwikkelingen

Nieuwe financieringssystematiek

Het rijk werkt samen met medeoverheden aan een nieuwe stabiele(re) financieringssystematiek voor gemeenten. De exacte invulling van de financieringssystematiek moet nog verder worden uitgewerkt. In de voorjaarsnota 2023 van het Rijk is medegedeeld dat de nieuwe financieringssystematiek vanaf 2027 in zal gaan. Bij het uitwerken van de nieuwe systematiek wordt ook gekeken naar de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied. Op gemeentelijk niveau wordt in samenspraak met de VNG bezien welke mogelijkheden er zijn qua modernisering en uitbreiding van het belastinggebied.

Verbonden partijen

De navolgende verbonden partijen worden betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- Metropoolregio Eindhoven

Wat mag het kosten?

Bestuur en ondersteuning

De loonkosten/salarissen van raad en college zijn meerjarig aangepast aan de geldende rechtspositionele regelingen. De komende jaren wordt een piek verwacht in de aanvraag van rijbewijzen en paspoorten. De legesopbrengsten nemen hierdoor toe. De bijdrage aan Metropoolregio Eindhoven is afgestemd op de vastgestelde begroting 2024.

Griffie / rekenkamerfunctie

De kosten van de griffie stijgen, enerzijds door uitbreiding van de formatie en anderzijds door de doorwerking van de autonome loonmutaties. Op 25 maart 2021 heeft de raad de "Verordening rekenkamercommissie gemeente Bladel 2021" vastgesteld ten behoeve van een adequate invulling en uitvoering van de gezamenlijke rekenkamercommissie De Kempen. De gemeente Bladel treedt voor de periode tot en met 2024 op als penvoerende gemeente. Van de drie Kempengemeenten ontvangen we hiervoor € 1,50 per inwoner (jaarlijks vindt afrekening plaats).

Beheer overige gebouwen en gronden

Middels budgetoverheveling zijn in 2023 eenmalige kosten geraamd voor de inventarisatie van oneigenlijk gebruik van gemeentelijke gronden.

Beoogde mutaties reserves

Voor een totaaloverzicht van de beoogde mutaties van reserves wordt verwezen naar paragraaf 6.4 Reserves. Er worden gedurende de periode 2023 tot en met 2027 diverse posten verrekend met de algemene reserve. Voor een specificatie hiervan wordt verwezen naar bijlage 3.

In onderstaand overzicht wordt het totaal van de baten en lasten, de beoogde mutaties via de reserves en de begrotingsresultaten weergegeven. De begrotingsresultaten worden verrekend met de algemene reserve.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten						
Bestuur en ondersteuning	n -1.824	n -2.201	n -2.202	n -2.127	n -2.127	n -2.126
Beheer overige gebouwen en gronden	n -96	n -132	n -98	n -98	n -98	n -98
Totaal lasten	n -1.920	n -2.333	n -2.300	n -2.225	n -2.225	n -2.224
Baten						
Bestuur	v 387	v 302	v 357	v 278	v 315	v 341
Beheer overige gebouwen en gronden	v 194	v 197	v 198	v 197	v 197	v 197
Totaal baten	v 581	v 499	v 555	v 475	v 512	v 538
Geraamd saldo van baten en lasten	n -1.339	n -1.834	n -1.745	n -1.750	n -1.713	n -1.686
beoogde storting in reserves	n -2.886	n -12.553	n -128	n -3.711	n -3.094	n -212
beoogde onttrekking aan reserves	v 3.194	v 14.480	v 1.497	v 4.083	v 3.279	v 1.678
Gerealiseerd/geraamd resultaat	n -1.031	v 93	n -376	n -1.378	n -1.528	n -220
rekening-begrotingsresultaat	v 9.177	v 2.030	v 1.483	v 1.321	n -199	n -506
beoogde storting in algemene reserve	n -9.177	n -2.030	n -1.483	n -1.321	v 199	v 506
Gerealiseerd/geraamd resultaat	0	0	0	0	0	0

(- = nadeel en + = voordeel)

4.1 Veiligheid

Preventie en vergunningverlening

Wat willen we bereiken?

Het sturen op een solide en effectief veiligheidsbeleid, waarbij wordt samengewerkt tussen gemeenten, partners en inwoners daar waar dat meer veiligheid oplevert.

Het integraal veiligheidsbeleid is gericht op:

- Recht op veiligheid en lichamelijke integriteit
- Minder criminaliteit en overlast
- Veiligheidsgevoel van burgers
- Zelfredzaamheid en samenredzaamheid
- Verminderen en bestrijden van verstoringen van de openbare orde

Wat gaan we doen?

Zorg en Veiligheid

De samenwerking tussen het zorg- en veiligheidsdomein blijft ook de komende jaren van belang. We willen nog verder investeren om deze verbinding sterker te maken en een integrale afstemming te realiseren, zowel binnen de gemeentelijke organisaties als tussen de partners zoals politie, OM, de GGZ-instellingen, verslavingszorg, Veilig Thuis en het Zorg- en Veiligheidshuis. We ambiëren het optimaliseren van de keten, zodat zo min mogelijk mensen tussen wal en schip terechtkomen, tijdig de juiste hulp en ondersteuning wordt aangeboden en escalatie en openbare orde problematiek zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Maatschappelijke onrust

Het is van groot belang dat de gemeente samen met partners inzet op het voorkomen/reduceren van de kloof tussen verschillende bevolkingsgroepen. Weten wat er speelt en leeft in onze wijken en buurten is noodzakelijk. We streven naar een meer tolerante, veelzijdige maatschappij met een respectvolle omgang met elkaar en waarbij ruimte is om de dialoog met elkaar te voeren. Een leefomgeving waar niemand zich buitengesloten hoeft te voelen. Een gemeenschap waar het niet wordt getolereerd dat mensen elkaar discrimineren, intimideren of bedreigen.

Ondermijning

- Inzetten op een verdergaande professionalisering van de aanpak van ondermijning door het op Kempenniveau beschikbaar stellen van personele capaciteit in de vorm van een “ontkleurd” basisteamprogrammameider ondermijning;
- Ontwikkeling en implementatie van een programma bestuurlijke weerbaarheid om te voorkomen dat criminelen misbruik maken van gemeentelijke- en bestuurlijke voorzieningen;
- Versteving van onze informatiepositie;
- Het onderzoeken van de mogelijkheden tot het smeden van een ‘brede maatschappelijke alliantie’ door samenwerking met diverse publieke en private partijen als woningbouwcorporaties, notarissen, verzekeraars en het Kadaster;
- Het vergroten van de weerbaarheid van kwetsbare doelgroepen, o.a. ondersteuning van de agrarische sector in relatie tot verhuur van leegstaande gebouwen;
- Het gezamenlijk opwerpen van bestuurlijke barrières waaronder het benutten van kansen en mogelijkheden die nieuwe wet- en regelgeving ons biedt in de aanpak van ondermijning.

High Impact Crimes (HIC)

De ambitie is om HIC terug te dringen en aan te pakken. Delicten met direct slachtofferschap krijgen hierbij extra prioriteit: dit betreft de delicten waarbij het slachtoffer tijdens de delictpleging is geconfronteerd met de dader(s) én er sprake was van geweld of bedreiging met geweld.

Jeugd

De ambitie is te kunnen werken van reactieve inzet naar proactief. Sluitende werkprocessen op jeugdzorg en veiligheid, vaste samenwerkingsverbanden met essentiële partners vanuit zorg en veiligheid, participatie en onderwijs en kennisvergroting op lokaal niveau, zijn fundamentele elementen om tot een succesvolle aanpak te komen. Met de basis op orde, door borging van (zorg)processen en samenwerking met toezicht -en handhaving en veiligheidspartners kan worden ingespeeld op snel opvolgende trends en ontwikkelingen binnen het gehele jeugddomein, waarbij repressie aansluit op vroegsignalering, preventie en zorg.

Fysieke veiligheid

- De zelfredzaamheid van burgers en ondernemers versterken door te investeren in bewustwording van hun eigen “natuurlijke” handelingsrepertoire (beïnvloedingsmogelijkheden).
- Parallel hieraan willen we de algemene weerbaarheid van onze inwoners verstreken, waardoor zij beter voorbereid zijn op rampen en crises.
- Daarnaast willen we de beschikbare producten doelgericht inzetten door datagericht te werken.

Gedigitaliseerde criminaliteit

Het vergroten van de weerbaarheid van onze inwoners, ondernemers en partners in het digitale domein.

Handhaving

Wat willen we bereiken?

Veiligheidsbeleid is onlosmakelijk verbonden met een gedegen, consequente integrale handhaving

Wat gaan we doen?

Repressief handhaven

We zetten primair in op preventie en repressie. In voorkomende gevallen zal echter adequaat gehandhaafd worden indien daar aanleiding toe bestaat.

Beleidskaders

Integraal Veiligheidsplan De Kempen 2023-2026

Wat weten we nog meer?

Hieronder worden de beleidsindicatoren gepresenteerd:

Naam Indicator	2018	2019	2020	2021	2022	Bron
Verwijzigingen Halt per 1.000 jongeren	7	12	9	8	10	www.waarstaatjegemeente.nl
Winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	0,2	0,5	1,0	0,2	0,7	www.waarstaatjegemeente.nl
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	2,2	3,5	2,2	2,7	2,7	www.waarstaatjegemeente.nl
Diefstallen uit woning per 1.000 inwoners	1,2	2,0	1,2	1,5	1	www.waarstaatjegemeente.nl
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) per 1.000 inwoners	2,5	2,0	4,4	4,9	4,1	www.waarstaatjegemeente.nl

Meerjarenprogramma

Onderstaand worden de (nieuwe) wensen voor de planperiode 2023-2027 opgesomd en toegelicht.

A/B	omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	investeringen					budgettaire lasten / baten				
		2023	2024	2025	2026	2027	2023	2024	2025	2026	2027
A	Renovatie dak brandweerkazerne Bladel					-32					-1
	totaal lasten veiligheid					-32					-1

(- = nadeel en + = voordeel)

Toelichting meerjarenprogramma

Renovatie dak brandweerkazerne Bladel

Geplande renovatie van het dak van de brandweerkazerne in Hapert.

Verbonden Partijen

De navolgende verbonden partijen worden betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost
- Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant

Wat mag het kosten?

Preventie en vergunningverlening

We hebben voor de jaren 2022 tot en met 2025 extra middelen geraamd om met behulp van professionele aanpak de overlast gevende jeugdgroep weer op het rechte pad te houden en te krijgen. Vijftig procent van de extra middelen rekenen we toe aan programma Veiligheid en vijftig procent aan programma Volksgezondheid en milieu.

Handhaving

In 2022 hebben we van het Rijk middelen ontvangen om hiermee ondersteuning te kunnen bieden voor de naleving van de coronamaatregelen. Voorts stijgen de kosten van de doorbelasting voor handhaving VTH op basis van geactualiseerde tijdbestedingen.

Rampenbestrijding / crisisbeheersing

De gemeentelijke bijdrage van de Veiligheidsregio is gebaseerd op de begroting 2024 van de Veiligheidsregio. De kosten van de Veiligheidsregio zijn gebaseerd op de uitkering die de gemeenten ontvangen vanuit het gemeentefonds, cluster brandweer en rampenbestrijding. Dit heeft geleid tot aanzienlijk hogere kosten vanaf 2023 en verder.

In onderstaand overzicht wordt het totaal van de lasten en baten van veiligheid weergegeven.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten						
integrale veiligheid:						
- preventie en vergunningverlening	n -76	n -79	n -79	n -79	n -79	n -79
- handhaving	n -357	n -407	n -415	n -415	n -323	n -323
rampenbestrijding / crisisbeheersing	n -1.410	n -1.564	n -1.516	n -1.512	n -1.513	n -1.509
Totaal lasten	n -1.843	n -2.050	n -2.010	n -2.006	n -1.915	n -1.911
Baten						
integrale veiligheid:						
- preventie en vergunningverlening	v 10	v 13	v 13	v 13	v 13	v 13
- handhaving	v 79					
rampenbestrijding / crisisbeheersing	v 74	v 76	v 77	v 76	v 76	v 76
Totaal baten	v 163	v 89	v 90	v 89	v 89	v 89
Geraamd saldo van baten en lasten	n -1.680	n -1.961	n -1.920	n -1.917	n -1.826	n -1.822

(- = nadeel en + = voordeel)

4.2 Verkeer en vervoer

Maatschappelijk effect:

De openbare ruimte is ingericht volgens de kernbegrippen veilig, functioneel en schoon, waardoor een prettige woonomgeving in stand wordt gehouden. Mensen en goederen verplaatsen zich verantwoord en veilig.

Infrastructuur

Wat willen we bereiken?

Het verantwoord en veilig maken van het verplaatsen van mensen en goederen. Wij beheren de openbare ruimte volgens de kernbegrippen veilig, functioneel en schoon.

Wat gaan we doen?

Herinrichting Koolbogt

In 2024 start de herinrichting van de Koolbogt. We hanteren als uitgangspunt hierbij een obstakelvrije loopomgeving, die aansluit bij de doelgroep.

Uitvoering geven aan de nieuwe verkeersvisie

In juli 2022 heeft de raad een nieuwe verkeersvisie vastgesteld en in 2023 is het uitvoeringsprogramma hiervoor vastgesteld door het college. In 2024 gaan we aan de slag met de uitvoering van onder andere de schoolomgevingen, Netersel Noord, Burgemeester van Woenseldreef en twee fietspaden in Hoogeloon.

Daarnaast is in 2023 een start gemaakt met nieuw parkeerbeleid, waarbij we streven naar kwaliteit door flexibiliteit. Besluitvorming hierover staat gepland in 2024.

Uitvoering herinrichting N284

De gemeenten Reusel-De Mierden en Bladel werken samen met de Provincie aan een nieuwe robuuste N284. De Provincie start met de voorbereiding van het onderhoud, dat wordt uitgevoerd in 2025. De herinrichtingsplannen zijn afhankelijk van de onderhandelingen met de nieuwe Gedeputeerde Staten.

Meer informatie is te vinden op <https://n284.nl/>.

Verbetering/gepland groot onderhoud wegen 2023-2027

Het wegenbeheerplan 2024-2028 is door ons college vastgesteld. Het wegenbeheerplan is opgesteld ter onderbouwing van de onderhoudsramingen binnen de exploitatie, de voorziening onderhoud wegen en de in het meerjarenprogramma opgenomen investeringen voor groot onderhoud in het kader van wegbeheer op basis van het kwaliteitsniveau sober (6-).

Verbreden bestaande recreatieve fietspaden Cartierheide

In 2024 start de uitvoering van het verbeteren van de fietspaden op de Cartierheide. Dit is nog afhankelijk van besluitvorming in 2023.

Vervanging openbare verlichting 2023-2027

Onderhoud van de openbare verlichting geschiedt op basis van het Beleidsplan en het bijbehorende beheerplan Openbare Verlichting. In de gemeente Bladel is het beheer en onderhoud voor een periode van (maximaal) 10 jaar aanbesteed middels een geïntegreerd contract.

Gedrag/Gebruik Infrastructuur

Wat willen we bereiken?

Het stimuleren van verantwoord, veilig en slim gebruik van de infrastructuur en openbare ruimte.

Wat gaan we doen?

De herinrichting van N284

Naast de fysieke aanpassingen aan de N284, zoals benoemd onder het taakveld Infrastructuur, is het ook onderdeel van dit project om te zorgen dat mensen verantwoord, veilig en slim gebruik maken van de infrastructuur. Voor meer informatie ga naar <https://n284.nl/>

Het uitvoeringsprogramma bij de nieuwe verkeersvisie

In juli 2022 is de nieuwe verkeersvisie vastgesteld, waarna een uitvoeringsprogramma voor de komende vijf jaar is opgesteld. Omdat we risicogestuurd gaan werken, zien we dat naast infrastructurele aanpassingen, gedrag en educatie steeds belangrijker wordt (bijvoorbeeld in schoolzones). In 2024 gaan we aan de slag met het uitvoeringsprogramma.

Wat willen we bereiken?

Het verbeteren van de bereikbaarheid en leefbaarheid in het 'daily urban system' van de regio.

Wat gaan we doen?

F'kes meerijden (liftzuilen)

Dit valt onder Smart Mobility en de verwachting is dat de eerste liftzuil in 2024 gerealiseerd wordt in Hoogeloon. In elke Kempengemeente komen liftzuilen.

Regiobreed inzetten op maatregelen op het gebied van fiets, OV, auto, smart mobility en multimodaliteit / knooppunten

In de Bereikbaarheidsagenda Metropoolregio "Brainport Duurzaam Slim Verbonden, Mobiel door slimme keuzes" wordt een breed pakket aan plannen en maatregelen opgenomen om de bereikbaarheid van de regio te verbeteren, nu en in de toekomst. De agenda bevat een integraal pakket maatregelen voor de periode tot en met 2030. Regiobreed wordt ingezet op maatregelen op het gebied van fiets, OV, auto, SmartMobility en multimodaliteit / knooppunten. Er worden infrastructurele verbeteringen uitgevoerd, maar tegelijkertijd wordt ook ingezet op mobiliteitsmanagement en slimme mobiliteitsoplossingen die de druk op de infrastructuur kunnen verminderen.

Snelfietsroute F67 Reusel-Eersel-Veldhoven aanleggen tot aan stedelijk gebied

In 2024 komt er meer duidelijkheid over het proces voor een snelfietsroute Reusel-Eersel-Veldhoven.

Beleidskaders

Verkeersvisie Bladel 2035
Kadernota energie en klimaat
Mobiliteitsstrategie de Kempen
Integrale verkeersvisie Hapert
Kadernota klimaatadaptatie

Meerjarenprogramma

Onderstaand worden de (nieuwe) wensen voor de planperiode 2023-2027 opgesomd en toegelicht.

A/B	omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	investeringen					budgettaire lasten / baten				
		2023	2024	2025	2026	2027	2023	2024	2025	2026	2027
A	Uitvoering Verkeersvisie 2024 - 2027		-1.430	-1.430	-1.430	-1.430		-36	-106	-176	-245
A	Verbetering / gepland groot onderhoud wegen 2024 - 2027		-1.502	-1.502	-1.502	-1.502		-38	-112	-185	-258
A	Actualisatie wegenbeheerplan 2024-2028		-75	-154	-237	-324		-69	-75	-84	-98
A	Vervanging openbare verlichting 2024 - 2027: armaturen		-58	-58	-58	-58		-2	-7	-11	-16
A	Vervanging openbare verlichting 2024 - 2027: masten		-63	-63	-63	-63		-2	-5	-8	-12
B	Bijdrage kortetermijnmaatregelenpakket Randweg A2 Eindhoven							-210			
B	Regionale bereikbaarheid Brainport							-172	-382	-346	-346
B	Herstructurering Koolbogt Bladel		-900					-23	-44	-44	-43
B	Uitvoering herinrichting N284			-86	-150	-1.150			-4	-15	-78
B	Verbreden bestaande recreatieve fietspaden Cartierheide (semi-verharding)	-750					-26	-52	-51	-50	-49
B	Infrastructurale projecten Egyptische Poort			-pm					-pm	-pm	-pm
	totaal lasten verkeer en vervoer	-750	-4.028	-3.293	-3.440	-4.527	-26	-604	-786	-919	-1.145

(- = nadeel en + = voordeel)

Toelichting meerjarenprogramma

Uitvoering Verkeersvisie 2035

De wereld verandert heel snel en de ontwikkelingen volgen elkaar mogelijk nog sneller op. Om binnen deze dynamiek een stabiele koers uit te zetten is een routekaart noodzakelijk. De Verkeersvisie 2035 vertaalt onze doelen en ambities en werkt uiteindelijk toe naar een uitvoeringsplan waarmee de komende periode, ingrijpend maar noodzakelijk, onze mobiliteitsvraagstukken worden aangepakt. De Verkeersvisie 2035 volgt de systematiek van de Omgevingsvisie en sluit aan op de Kempische Mobiliteitsstrategie en de regionale mobiliteit agenda's. Er is een indicatief uitvoeringsplan vastgesteld waar alle ingrepen opgenomen zijn die kunnen bijdragen aan het verbeteren van de veiligheid en bereikbaarheid. De lijst behelst o.a. ingrijpende infrastructurele projecten tot en met logische no-regret maatregelen. Wat ook heel duidelijk is geworden is dat het totale pakket te groot is om binnen de vooraf gestelde 10 jaar te kunnen uitvoeren en betalen. In de vergadering van 7 juli 2022 heeft uw raad daarom besloten om de looptijd van de Verkeersvisie te verruimen van 10 naar 15 jaar. Voor de uitvoering ramen we een jaarlijkse investering van € 1,430 mln per jaar. Hierdoor wordt de financiële last beter verspreid en wordt de uitvoeringsplanning realistischer. In het uitwerkingsplan nemen we ook mee dat er voor iedere dorpskern een digitale snelheidsmeter beschikbaar komt waarvan de locatie waar deze wordt ingezet door inwoners bepaald mag worden.

Gepland groot onderhoud wegen / wegbeheer

Op basis van de visuele inspectie en maatregeltoets is de kapitaalbehoefte berekend voor de periode 2020-2029. Het wegenbeheerplan 2024-2028 is door ons college vastgesteld. Het wegenbeheerplan is opgesteld ter onderbouwing van de onderhoudsramingen binnen de exploitatie, de voorziening onderhoud wegen en de in het meerjarenprogramma opgenomen investeringen voor groot onderhoud in het kader van wegbeheer op basis van het kwaliteitsniveau sober (6-). De kapitaalbehoefte voor de periode 2024-2028 m.b.t. Gepland Groot Onderhoud (GGO) bedraagt € 1,600 mln per jaar exclusief indexering. Circa 50% van de GGO projecten kunnen integraal (in combinatie met riolering) worden uitgevoerd. Op deze projecten kan voor wegbeheer op basis van de ervaringen uit de afgelopen periode 25% synergie/integraliteit voordeel op de investeringskosten worden behaald. Op het totale budget betekent dit een voordeel van 12,5%. Als ook voor de komende periode dit integraliteitsvoordeel kan worden doorgezet kan met een jaarlijkse kapitaalbehoefte van € 1,400 mln het integraal gepland groot onderhoud worden uitgevoerd. Deze geplande investeringen zijn door de "sterk" gestegen prijzen van grondstoffen reeds naar boven bijgesteld. De jaarlijkse investeringen komen daarmee op € 1,502 mln per jaar.

Actualisatie wegenbeheerplan 2024-2028

De openbare ruimte is één van de pijlers van onze samenleving met een groot maatschappelijk rendement. Een goed functionerende openbare ruimte draagt bij aan de thema's, veiligheid, gezondheid, mobiliteit en bereikbaarheid, leefbaarheid en vastgoedwaarde. Hiervoor is het van belang dat de openbare ruimte goed wordt beheerd. Vanuit de laatste weginspectie voorjaar 2023 is de kwaliteit en kapitaalbehoefte berekend. De kwaliteit van het gehele wegennet is verder afgenomen in de periode 2020-2023. De kwaliteitsverdeling valt binnen de gewenste

bandbreedtes van een sober (6-) onderhouden weggennet. De huidige onderverdeling in kwaliteit sluit niet aan op het beeld van een gezond weggennet waarbij efficiënt onderhoud kan worden uitgevoerd tegen beperkte kosten. Om het gewenste onderhoudsniveau en middelen weer in balans te krijgen zijn extra kosten noodzakelijk. Daarnaast stijgen de kosten met het aantrekken van de markt en werkvoorraad van aannemers. In onze vergadering van 25 juli 2023 hebben wij het "Wegenbeheerplan 2024-2028 gemeente Bladel" vastgesteld.

Uitvoering beleidsnota openbare verlichting

Onderhoud van de openbare verlichting geschiedt op basis van het Beleidsplan en het bijbehorende beheerplan Openbare Verlichting. In de gemeente Bladel is het beheer en onderhoud voor een periode van (maximaal) 10 jaar aanbesteed middels een geïntegreerd contract. De geactualiseerde budgetten zijn voldoende om het in stand houden, beheren en onderhouden naar behoren te kunnen uitvoeren. In het meerjarenprogramma zijn op basis van het beheerplan tevens jaarlijkse kredieten opgenomen voor vervanging van masten en armaturen. De geplande investeringen zijn door de gestegen prijzen van grondstoffen reeds naar boven bijgesteld. De jaarlijkse investeringen komen daarmee op € 0,121 mln per jaar.

Bijdrage kortetermijnmaatregelenpakket Randweg A2 Eindhoven / Regionale bereikbaarheid Brainport

Een goede bereikbaarheid en leefbaarheid houdt niet op bij gemeente- of regionale grenzen. Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid om de majeure mobiliteitsopgave in de mainport Brainport aan te pakken en de mobiliteitstransitie te realiseren. Om deze reden moet ook elke gemeente van de Brainportregio een bijdrage leveren om de bereikbaarheid en doorstroming van de Brainportregio te verbeteren en de mobiliteitstransitie in gang te zetten. Omdat onze financiële bijdrage wordt gekoppeld aan de ontwikkeling van mobiliteitshubs en bijbehorende snelle fietsroutes past dit ook perfect in onze eigen visie op mobiliteit. De jaarlijkse bijdragen dekken we ten laste van de algemene reserve (zie Bestuur en ondersteuning).

Herstructurering Koolbogt in verband met levensloop bestendig wonen

De Koolbogt is een aangewezen woonzorg zone. In deze wijk kunnen bewoners, ook ouderen en hulpbehoevenden, zo lang mogelijk thuis blijven wonen, omdat zorg dichtbij geleverd kan worden. Het openbaar domein is toegankelijk voor iedereen, met wegen zonder obstakels. En daar wringt momenteel de schoen. Momenteel sluit de inrichting van het openbaar domein namelijk niet dan wel onvoldoende aan op deze basis van de behoefte. In 2023 is een voorbereidingskrediet van € 100.000,- beschikbaar gesteld. Een investering van € 900.000,- staat in het meerjarenprogramma in planjaar 2024 ten behoeve van de daadwerkelijke uitvoering van de betreffende werkzaamheden.

Uitvoering herinrichting N284

De gemeenten Reusel-De Mierden en Bladel werken samen met de Provincie aan een nieuwe robuuste N284. De Provincie start met de voorbereiding van het onderhoud, dat wordt uitgevoerd in 2025. De herinrichtingsplannen zijn afhankelijk van de onderhandelingen met de nieuwe Gedeputeerde Staten. De jaarlijkse investeringen zijn hierop geherprioriteerd. Meer informatie is te vinden op <https://n284.nl/>.

Verbreding fietspaden Cartierheide

In 2022 is het tracé van de fietspaden bepaald en heeft de afstemming plaatsgevonden met het bevoegd gezag. Het bestemmingplan is opgesteld, waarbij de bestemmingplanprocedure en het vergunningentraject in Q1/Q2 2023 doorlopen is. Na vaststelling van het bestemmingsplan door de gemeenteraad zal de aanbestedingsprocedure opgestart worden. In 2024 start de uitvoering van het verbeteren van de fietspaden op de Cartierheide. Dit is nog afhankelijk van besluitvorming in 2023.

Infrastructurele projecten (Egyptische Poort 5, 6 en 9)

De infrastructurele projecten (5. langzaam verkeertunnel N284, 6. autoluwe Bossingel en 9. fietsverbinding naar de Sleutel) dienen voor een verkeersveilige en adequate ontsluiting van woongebied en sportpark voor het langzaam verkeer. Een nadere profieluitwerking van de langzaam verkeersrouters zal plaatsvinden nadat het voorkeurs-scenario voor het woongebied van Egyptische Poort en gewenste ontsluiting gemotoriseerd verkeer bekend is. De technische en financiële haalbaarheid van de langzaam verkeertunnel zal nader onderzocht worden waarbij de optie voor een alternatieve verbinding open wordt gelaten. Tevens wordt nader onderzocht wat de beste ont-

sluiting van het woongebied is voor het gemotoriseerd verkeer met minimalisering van hinder voor de huidige bewoners in het plangebied. We ramen de kosten van langzaam verkeertunnel, autoluwe Bossingel en fietsverbinding De Sleutel vooralsnog op pm.

Ontwikkelingen

Eind 2022 heeft de raad gekozen voor een grotere ambitie op het gebied van woningbouw (de schaa sprong). Dit heeft ook invloed op bestaande en nieuwe infrastructuur en verkeersstromen.

Wat mag het kosten?

Beheer en uitbreiding infrastructuur

In 2022 hebben we extra degeneratievergoeding ontvangen. Voorts worden de interne kosten van de doorbelasting van loonkosten van openbare werken (binnen- en buitendienst) op basis van geactualiseerde tijdbestedingen beperkt opwaarts bijgesteld. Het verloop ná 2024 wordt ook veroorzaakt door lagere lasten als gevolg van vrijval kapitaallasten. Voor de investeringen wordt verwezen naar het meerjarenprogramma.

Veiligheid

Voor de investeringen wordt verwezen naar het meerjarenprogramma.

Doorstroming

In 2022 ontvangen we kosten terug voor de projecten verkeer en vervoer Kempenregio.

In onderstaand overzicht wordt het totaal van de lasten en baten van verkeer en vervoer weergegeven.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten						
beheer en uitbreiding infrastructuur	n -2.131	n -2.369	n -2.820	n -2.914	n -3.067	n -3.228
parkeren	n -9	n -9	n -9	n -9	n -9	n -9
gedrag / gebruik infrastructuur:						
veiligheid	n -320	n -321	n -700	n -700	n -663	n -663
doorstroming	-263	-156	-149	-153	-165	-227
openbaar vervoer		n -51	n -51	n -51	n -51	n -51
Totaal lasten	n -2.723	n -2.906	n -3.729	n -3.827	n -3.955	n -4.178
Baten						
beheer en uitbreiding infrastructuur	v 304	v 190	v 67	v 67	v 67	v 67
parkeren	v 4	v 4	v 4	v 4	v 4	v 4
gedrag / gebruik infrastructuur:						
veiligheid	v 9	v 5	v 5	v 5	v 5	v 5
doorstroming	v 111					
openbaar vervoer						
Totaal baten	v 428	v 199	v 76	v 76	v 76	v 76
Geraamd saldo van baten en lasten	n -2.295	n -2.707	n -3.653	n -3.751	n -3.879	n -4.102

(- = nadeel en + = voordeel)

4.3 Economie

Maatschappelijk effect:

Voldoende werkgelegenheid, een toekomstbestendig voorzieningenniveau, een goed vestigingsklimaat en zo min mogelijk leegstand. Onderwijs, ondernemers, organisaties en andere overheden in de regio worden betrokken bij veranderingen vanwege hun kennis en ervaring met hun omgeving.

Gemeente Bladel en de Kempen zijn een belangrijk onderdeel van Brainport Eindhoven en we hebben ons in hoog tempo samen met het stedelijk gebied ontwikkeld als economische topregio. De groei van de Brainportregio heeft ons gemaakt tot de tweede economie van Nederland. Nieuwe technologieën, verdere digitalisering, maatschappelijk en duurzaam ondernemen, het creëren van een inclusieve arbeidsmarkt en de bereikbaarheid van (economische) toplocaties, zijn allemaal uitdagingen die we enkel het hoofd kunnen bieden door intensief en structureel samen te werken met onderwijs, ondernemers, organisaties en overheden binnen onze regio. Ondernemers ervaren een slagvaardige overheid en snelle uitvoering van beleid om zo een economische sterke gemeente te zijn én blijven.

Economische ontwikkeling, Infrastructuur en Organisatie

Wat willen we bereiken?

Verduurzaming bedrijven

Wat gaan we doen?

Energietransitie Ondersteuning verduurzaming bedrijventerreinen

We ondersteunen, faciliteren en stimuleren het verduurzamen van de bedrijventerreinen. Dit doen we onder andere door het faciliteren van energiescans voor ondernemers, het project energielandschap de Kempen en de mogelijkheid om energyhubs (eigen energiesystemen binnen een bedrijventerrein) te realiseren. Het gaat hierbij ook om de collectieve aanpak van het verduurzamen van bedrijventerreinen en het creëren van bewustzijn bij de ondernemers. Hiermee helpen we hen te voldoen aan de wettelijke informatie- en energieplicht.

Wat willen we bereiken?

Vestigingsklimaat en Infrastructuur

We zijn en blijven een topregio met een uitstekend internationaal vestigingsklimaat (Bladel- Brabantse Kempen- Brainport). Dit doen we door in te zetten op een vitale en toekomstbestendige Kempische bedrijventerreinenmarkt en door het verder ontwikkelen van ons vestigingsklimaat en bijbehorende infrastructuur.

Wat gaan we doen?

Bereikbaarheid en Mobiliteit

In 2024 geven we uitvoering aan het ambitiedocument mobiliteit. Dat wordt in samenwerking met Brainport Bereikbaar in 2023 opgesteld.

Talentontwikkeling

In samenwerking met het KOP en onderwijsinstellingen verkleinen we het gat tussen onderwijs en arbeidsmarkt, wat vooral tot uiting komt door de intensieve samenwerking binnen het project Kempentech. De Vakroute wordt in 2024 samen met de partners uitgebreid naar andere werkterreinen, zoals zorg.

Triple helix samenwerking

We blijven investeren in een nauwe samenwerking met onze partners in de Kempen, met de Metropoolregio Eindhoven en de Stichting Brainport Development. Door dit duurzame overleg, inclusief de lobby, verder uit te bouwen zetten we ons in om de kwalitatieve groei van onze Kempen en de totale Brainportregio te realiseren.

Belangrijke opgave blijft het structureel in beeld brengen en ophalen van behoeftes en actuele stand van zaken met betrekking tot de economische ontwikkelingen in onze brede basiseconomie. Dit doen we doordat we in nauw contact staan met onze ondernemers via onder meer bedrijfsbezoeken, individuele gesprekken, ondernemersbijeenkomsten. Een goede programmering is namelijk de basis om onze gezamenlijke uitdagingen te bepalen en deze daarna in te brengen in bijvoorbeeld de jaarplannen van Brainport Development.

Wat willen we bereiken?

Vitale en toekomstbestendige Kempische bedrijventerreinenmarkt

Wat gaan we doen?

Ontwikkeling bedrijventerrein in gemeente Bladel

In 2023 is een locatieonderzoek bedrijventerreinen uitgevoerd met de Kempengemeenten. Hierin staan een aantal geschikte locaties voor de diverse Kempengemeenten, voor zowel lokale als bovenlokale behoefte. Voor gemeente Bladel gaat het om locaties voor uitbreiding van twee lokale bedrijventerreinen. Afhankelijk van besluitvorming, kan in 2024 een begin gemaakt worden met de voorbereiding voor uitbreiding van een van de bestaande bedrijventerreinen in afstemming met MRE en de Provincie. We hebben hiervoor programmeringsafspraken gemaakt op MRE-niveau met de Provincie.

Energielandschap de Kempen

Wij willen voorloper zijn in het creëren van het energielandschap van de toekomst, waar netcapaciteit niet langer een beperkende factor hoeft te zijn voor ons vestigingsklimaat en klimaatdoelstellingen. (Eigen) oplossend vermogen is hierbij van belang. In 2023/2024 onderzoeken we samen met Firan en bedrijven op het KBP de mogelijkheid om een energy hub te realiseren op het Kempisch Bedrijvenpark. Firan levert een haalbaarheidsonderzoek met een eventuele business case op, waarbij niet alleen technische maar ook juridische verkenningen (organisatie) thuis horen. Daarmee geven we invulling aan het energiesysteem van de toekomst en doen we ervaring op die vervolgens toegepast kan worden op de andere bedrijventerreinen binnen onze gemeente.

Samenwerking OBGB en Parkmanagement

Op regelmatige basis vinden overleggen plaats met OBGB en Parkmanagement over actuele thema's, zoals de energietransitie en Keurmerk Veilig Ondernemen, maar ook over lange termijn perspectief en individuele zaken die bij ondernemers spelen. Er is een gezamenlijk belang voor hele, veilige en toekomstbestendige bedrijventerreinen.

Wat willen we bereiken?

Behoud voorzieningenniveau

Voor centrum Bladel wordt gewerkt met een robuust ruimtelijk kader waarin o.a. het haltermodel als uitgangspunt wordt beschreven. Hierbij zetten we in op op 'next economy' bedrijven en de ondernemersgeest van Bladel. Voor centrum Hapert werken we aan een leefomgeving waarin iedereen zich thuis kan voelen, met ruimte voor ondernemerschap voor de vitaliteit van het dorp, met ruimtelijke voorstellen die passen bij het fijn dorps karakter van Hapert en met het oog op goed rentmeesterschap. Oftewel, een dorps huiskamer.

Wat gaan we doen?

Centrum Bladel: The Next Economy

In 2018 is de centrumvisie The Next Economy vastgesteld. Deze visie gaat uit van een robuust ruimtelijk kader waarin o.a. het haltermodel als uitgangspunt wordt beschreven. Maar ook de inzet op 'next economy' bedrijven en de ondernemersgeest van Bladel.

In juli 2023 heeft de raad de Supermarktvisie Gemeente Bladel vastgesteld. In dit stuk is het haltermodel als uitgangspunt voor het centrum genomen, waarbij vanuit kwalitatief oogpunt uitbreidingsruimte gegeven wordt om het voorzieningenniveau en consumentenverzorging op peil te houden. Hierbij is onderzoek gedaan naar diverse groeimodellen (schaalsprong) en de behoefte aan supermarkten door inwoners voor alle kernen van gemeente Bladel. We zetten in 2024 de inzet op dit model voort.

Voor de uitvoering van de centrumvisie werken we nauw samen met Centrummanagement Bladel op basis van een meerjarenplan 2023-2027. In 2024 wordt samen met deze partij ingezet op o.a. professionalisering van het activiteiten- en evenementenaanbod, het ontwikkelen van een marketing- en communicatiestrategie en het versterken van de aantrekkelijkheid van het centrum. Het is de bedoeling om Bladel Centrum nóg beter op de kaart te zetten. Op dit moment wordt er hard gewerkt aan de inrichting van het nieuwe gemeenschapshuis aan de Markt, vervolgens zal de openbare ruimte ervoor aangepakt worden.

Centrum Hapert: Een dorpse huiskamer

Vanuit de visie van OD205 (vastgesteld in juli 2021) is er gekozen voor de huiskamer van Hapert, een dorpsplein die het multifunctionele centrum, het oude lint Kerkweg en het parkeerplein De Markt verbindt. In de visie staat ruimte voor een o.a. een commerciële plint, moderne werkplekken en een gezondheidscentrum.

Planvorming is in volle gang. Begin 2024 zal een Europese aanbesteding voor de commerciële plint en bovenliggende woningen lopen. Voor het oude schoolgebouw zal een sloopvergunning aangevraagd worden en de wens is er vanuit de initiatiefnemers om te starten met de bouwactiviteiten van het gezondheidscentrum.

Detailhandel De Kempen

De Kempen hebben uitgesproken dat er Kempisch beleid nodig is voor detailhandelsontwikkelingen met een gemeentegrens-overstijgende impact (2015). Dit beleid is vertaald in een uitvoeringsplan en geëvalueerd in 2020. In de Kempen evalueren we jaarlijks de leegstand op basis van data. Ook in 2024 evalueren we deze cijfers. Daarnaast blijven we inzetten op het schrappen van detailhandelsbestemmingen buiten de kernwinkelgebieden. Zodra eigenaren van panden buiten de kernwinkelgebieden de bestemming 'detailhandel' willen wijzigen, denken we hier actief in mee.

Gemeentebreed: Positionering

Samen met ondernemers vanuit de centra en toeristische ondernemers wordt in 2023 nader uitgewerkt wat we kunnen doen om onze gemeente voor zowel bezoekers als ondernemers aantrekkelijker te maken. Met deze positionering kunnen we de komende jaren vooruit en wordt doelgericht gewerkt aan verdere samenwerking.

Promotie / Vrijtijdseconomie

Wat willen we bereiken?

De Brabantse Kempen is in 2026 een toeristisch en recreatief onderscheidende regio met grote naamsbekendheid in Nederland, België en Duitsland.

Door steeds vernieuwende producten voor haar belangrijkste doelgroepen aan te bieden, weet de regio steeds meer bezoekers aan zich te binden.

Wat gaan we doen?

Lokale uitvoering vrijetijdseconomie

Visit stelt jaarlijks samen met de gemeente een programma op, waarbij ingezet wordt op sterke en vernieuwende productmarktcombinaties waarmee we de bezoeker kennis laten maken al het mooie wat onze gemeente te bieden heeft. In deze ontwikkeling zetten we ondernemers centraal.

Kempisch uitvoeringsprogramma vrijetijdseconomie 2023-2027

Samen met onze stakeholders zijn projecten omschreven die we de komende jaren willen oppakken om meer bezoekers te trekken, die langer verblijven/nog eens terug komen en meer besteden. Projecten die in 2024 worden opgepakt zijn het versterken van de samenwerking, het verder professionaliseren van de regionale marketing. Daarnaast wordt gekeken hoe e.e.a. verder gemonitord kan worden.

Voor het professionaliseren van de regionale marketing is onderzoek gedaan en een marketingstrategie voor de samenwerkende Visit organisaties in de vier Kempengemeenten opgesteld. Met deze strategie richten we de samenwerking op drie verschillende niveaus (lokaal / subregionaal (lokale Visit en de samenwerking van de Visits in de Kempen); regionaal (RegioRadar) en provinciaal (Visit Brabant)) in. Daarnaast zetten we in op innovatieve en thematische belevingsroutes specifiek voor de vooraf vastgestelde doelgroepen. Op dit moment richten we binnen de Kempen een overkoepelende Visit de Kempen in om gezamenlijk strategische keuzes te maken, efficiënter te werken en krachten te bundelen om zo uiteindelijk de regio sterker te positioneren en bezoekers het gehele gebied te laten 'beleven' (Verrassen).

Wat weten we nog meer?

Prestatie-indicatoren

Naam Indicator	Streefwaarde	2018	2019	2020	2021	2022	Bron
Aantal overnachtingen	groei van 2% per jaar over vijf jaar in het aantal overnachtingen en/of bezoek van dagmensen	708.800	735.981	462.723	589.565	741.367	Gemeentelijke belastingen
Aantal overnachtingen t.o.v. basisjaar 2017 (%)	2017: 693.542	102,2%	106,1%	66,7%	85,0%	106,9%	
Aantal banen in de vrijetijdseconomie (absoluut)	n.t.b.	59,3	57,2	48,8	46,6	42,0	www.waarstaatjegemeente.nl

*aantal per 1.000 inwoners van 15-74 jaar

Beleidskaders

Centrumvisie Bladel Onderneem de Next Economy, 2018
Visie detailhandel de Kempen 2015
Visie detailhandel MRE 2015
Kempische Industrie Agenda 2017
Bereikbaarheidsagenda Zuidoost Brabant
De toekomstvisie leven in de gemeente Bladel 2030
Kempenvisie VTE
Kempische bedrijventerreinafspraken en -ambities
Visie Hapert OD205
Samenwerkingsakkoord MRE 2023-2026
Strategische Agenda Brainport

Wat weten we nog meer?

Kerngegevens

Onderstaande kerngegevens geven een beeld van de bedrijvigheid in de gemeente Bladel.

Naam Indicator	2018	2019	2020	2021	2022	Bron
Aantal vestigingen bedrijven per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	163,8	170,8	176,5	179,3	184,5	www.waarsstaatjegemeente.nl
Aantal banen per 1.000 inwoners van 15-74 jaar	940,2	978,4	958,7	964,0	973,3	www.waarsstaatjegemeente.nl
Winkelvloeroppervlak m ² (excl leegstand) binnen kernwinkelgebied- Gemeente Bladel	43.301	nb	nb	51.699	51.041	Locatus
Winkelvloeroppervlak m ² (excl leegstand) binnen kernwinkelgebied – De Kempen	140.803	nb	nb	156.377	157.449	Locatus
Winkelvloeroppervlak m ² (excl leegstand) buiten kernwinkelgebied- Gemeente Bladel	2.636	nb	nb	1.789	720	Locatus
Winkelvloeroppervlak m ² (excl leegstand) buiten kernwinkelgebied– De Kempen	13.375	nb	nb	14.092	9.094	Locatus
Functiemenging**	62,5%	63,3%	62,7%	62,8%	62,6%	www.waarsstaatjegemeente.nl

** de functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen en varieert tussen 0 (alleen wonen) tot 100 (alleen werken)

Meerjarenprogramma

Onderstaand worden de (nieuwe) wensen voor de planperiode 2023-2027 opgesomd en toegelicht.

A/B	omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	investeringen					budgettaire lasten / baten				
		2023	2024	2025	2026	2027	2023	2024	2025	2026	2027
A	Formatie economie							-85	-85	-85	-85
	totaal lasten economie							-85	-85	-85	-85

(- = nadeel en + = voordeel)

Toelichting meerjarenprogramma

Formatie economie

We willen een strategische impuls geven aan innovatieve bedrijven en behoud van goed ondernemersklimaat in de gemeente Bladel. Daarom zorgen we voor een bedrijfscontactfunctionaris en richten we ons op de revitalisering van lokale bedrijventerreinen en kansen voor uitbreiding van terreinen.

Verbonden partijen

Deze volgende verbonden partijen worden betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- Metropoolregio Eindhoven

Ontwikkelingen

Realisatie waterbergingsgebied en nieuwe verbindingsweg N284- De Sleutel- Kleine Hoeven

In 2024 worden belangrijke stappen gezet voor de betere bereikbaarheid en ontsluiting van bedrijventerrein De Sleutel en het uitvoeren van klimaatmaatregelen. We bereiden de nieuwe verbindingsweg met aansluiting op de Provincialeweg N284 voor samen met gemeente Reusel-De Mierden en zorgen ervoor dat het water van het bedrijventerrein afgevoerd en opgevangen kan worden in het waterbergingsgebied. Hierdoor voorkomen we wateroverlast op het bedrijventerrein, voorkomen we afvoer van schoon water via het riool en leveren we een belangrijke bijdrage aan het voorkomen van verdroging en versterking van de biodiversiteit.

Wat mag het kosten?

Regionale samenwerking

In 2022 en 2023 werd de bijdrage aan het Toeristisch Informatiepunt (TIP/Visit) Bladel eenmalig verhoogd.

Bedrijventerreinen

Tot en met 2022 worden vergoedingen ontvangen van het Kempische Bedrijvenpark voor het voeren van financiële en administratieve werkzaamheden. In 2022 en 2023 hebben we een winstuitkering ontvangen van het KBP van respectievelijk € 925.000,- en € 1.875.000,-. Het bestuur van KBP is op dit moment voorbereidingen aan het treffen om te komen tot een liquidatieplan per 31 december 2023.

Werkgelegenheid

Aanpassing bijdrage Metropoolregio Eindhoven aan de vastgesteld begroting 2024.

Overleg / beheer / samenwerking

In 2022 en 2023 zijn eenmalige middelen geraamd voor het opstellen van de supermarktvisie. Daarnaast is met ingang van 2024 extra formatie in het meerjarenprogramma opgenomen voor economie.

Promotie

De toeristenbelasting wordt afgestemd op het landelijk gemiddelde (COELO)tarief, met differentiatie tussen vaste en mobiele onderkomens. Daarnaast wordt een gemiddeld stijgingspercentage gehanteerd dat in de voorgaande vier jaar gemiddeld werd gerealiseerd conform de cijfers van COELO. Dit percentage bedraagt 2,8% per jaar. Met ingang van 2023 wordt ook toeristenbelasting geheven van arbeidsmigranten. Het tarief voor arbeidsmigranten die niet op recreatieve locaties verblijven is vastgesteld op 50% van het reguliere tarief indien de huisvester gecertificeerd is door en ingeschreven is in het register van de Stichting Normering Flexwoningen. De opbrengst van de toeristenbelasting 2024 is geraamd op basis van een verwacht aantal bezoekers per jaar. Toeristenbelasting is van toepassing omdat bezoekers van de gemeente gebruik maken van de diverse voorzieningen in de gemeente zoals wegen, fietspaden, beheer natuur etc..

In 2023 zijn middels budgetoverhevelingen eenmalige projecten verantwoord en geraamd voor het Uitvoeringsprogramma Kempische vrijetijdseconomie.

In onderstaand overzicht wordt het totaal van de lasten en baten van economie weergegeven.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten						
economische ontwikkeling:						
innovatie / stimulering	n -77	n -99	n -99	n -99	n -99	n -99
regionale samenwerking	n -81	n -64	n -54	n -54	n -54	n -54
infrastructuur:						
bedrijventerreinen (incl. KBP)	n -26					
overige infrastructuur		n -1	n -1	n -1	n -1	n -1
organisatie:						
werkgelegenheid	n -134	n -133	n -118	n -118	n -118	n -118
overleg / beheer / samenwerking	n -207	n -267	n -288	n -288	n -288	n -288
promotie	n -101	n -178	n -132	n -132	n -132	n -126
Totaal lasten	n -626	n -742	n -692	n -692	n -692	n -686
Baten						
economische ontwikkeling:						
- innovatie / stimulering	v 77	v 96	v 96	v 96	v 96	v 96
- regionale samenwerking	v 12					
infrastructuur:						
- bedrijventerreinen (incl. KBP)	v 947	v 1.875				
- overige infrastructuur						
organisatie:						
werkgelegenheid						
overleg / beheer / samenwerking	v 26	v 11	v 11	v 11	v 11	v 11
promotie	v 1.406	v 1.380	v 1.419	v 1.459	v 1.498	v 1.498
Totaal baten	v 2.468	v 3.362	v 1.526	v 1.566	v 1.605	v 1.605
Geraamd saldo van baten en lasten	v 1.842	v 2.620	v 834	v 874	v 913	v 919

(- = nadeel en + = voordeel)

4.4 Onderwijs

Maatschappelijk effect:

Goed onderwijs draagt bij aan de inclusie (gaat over het meedoen en erbij horen van mensen met een beperking) en participatie van onze jongeren in de samenleving. Onderwijs draagt er mede aan bij dat jongeren kennis verga- ren en weerbaar zijn. Onderwijs helpt op de weg naar zelfstandigheid. Wij streven daarom naar een gevarieerd aanbod van onderwijs op verschillende niveaus.

Onderwijshuisvesting

Wat willen we bereiken?

Zorgen voor onderwijshuisvesting in gezonde, veilige en stimulerende gebouwen. We streven ernaar dit zo dicht mogelijk in de eigen leefomgeving van het kind te bieden

Wat gaan we doen?

Integraal huisvestingsplan

Uit het onderzoek naar uitbreiding van basisschool de Vest in Hoogeloon en de leerlingenprognose blijkt dat de Vest recht heeft op een extra onderwijsruimte. In 2024 wordt gestart met de permanente uitbouw. In de loop van schooljaar 2022/2023 bleek Basisschool het Palet te kampen met een huisvestingstekort voor haar leerlingen. Dit komt voornamelijk door de NT2 klassen die groter zijn geworden en dat de Oekraïense leerlingen de tijdelijke nieuwkomersvoorziening dienen te verlaten per 1 januari 2024. Deze leerlingen zullen structureel gebruik gaan maken van het NT2 aanbod dat het Palet biedt. Hier is in 2023 nader onderzoek naar gedaan. Uit onderzoek blijkt dat basisschool het Palet voldoende ruimte heeft om het reguliere onderwijs aan haar leerlingen door gebruik te maken van het medegebruik dat de MFA Hart van Hapert biedt. Gezien basisschool het Palet de enige bevoegde basisschool is om leerlingen te voorzien van NT2 onderwijs, wordt in schooljaar 2023-2024 besproken en onderzocht op welke manier het mogelijk is voldoende ruimte te creëren voor de groeiende klassen. In 2024 zal een nieuw Integraal huisvestingsplan (IHP) worden opgesteld waarin de schaa sprong en ontwikkelingen rondom basisschool de Vest en het Palet zullen worden meegenomen. Aan de hand van deze ontwikkelingen wordt middels het nieuwe IHP beoogd hier duurzaam mee om te gaan zodat het onderwijs de juiste huisvesting biedt. Dit vernieuwde IHP zal naar verwachting in Q4 van 2024 worden gepresenteerd aan de gemeenteraad.

Onderwijs- en leerlingzaken

Wat willen we bereiken?

Leerlingenvervoer

We streven passend onderwijs na, zo thuisnabij mogelijk, waarbij de ondersteuningsbehoefte van de leerling leidend is. Hiervoor zetten we leerlingenvervoer in.

Wat willen we bereiken?

Leerplicht

We waarborgen dat jongeren in gemeente Bladel onderwijs volgen en gebruik maken van hun recht op onderwijs.

Wat willen we bereiken?

Participatie (o.a. Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB), volwasseneneducatie / laaggeletterdheid, en voorschoolse voorzieningen)

We bestrijden en voorkomen negatieve effecten op leer- en ontwikkelingsmogelijkheden van inwoners die het gevolg zijn van bijvoorbeeld sociale, economische en culturele omstandigheden.

Wat gaan we doen?

Laaggeletterdheid

We zorgen voor aanbod waar inwoners hun basisvaardigheden op het gebied van de Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden kunnen verbeteren en zorgen voor een goede verwijzing naar het DigiTaalhuis, bibliotheek en andere aangesloten partners.

Het versterken van het DigiTaalhuis doen we onder andere door aansluiting met het bedrijfsleven. Daarnaast adviseert Stichting lezen en schrijven de gemeente op het gebied van basiseducatie, wat weer meegenomen wordt naar het DigiTaalhuis.

Nationaal Programma Onderwijs (NPO)

Het NPO is door het Rijk opgezet voor herstel en ontwikkeling van het onderwijs tijdens en na corona. Als gemeente hebben we budget gekregen om de vaardigheden van leerlingen op cognitief, executief, sociaal en emotioneel vlak te helpen stimuleren. Dit in aanvulling op en ter ondersteuning van de middelen die scholen zelf krijgen. Dit loopt tot en met schooljaar 2024-2025. De scholen kunnen zelf een plan aanleveren bij de gemeente ter beoordeling voor deze middelen.

Voorschoolse voorziening educatie (vve)

Peuters met een geconstateerde onderwijsachterstand of met een (verhoogd) risico daarop, worden op effectieve wijze bereikt en ondersteund en zodoende beter voorbereid op de basisschool:

1. Middels de jaarlijkse monitorgegevens zetten we gericht in op toeleidingsactiviteiten van peuters naar het aanbod vve.
2. Behoud aanbod van voorschoolse educatie in alle kernen, die van goede kwaliteit is.
3. We ontwikkelen een kwaliteitskader voorschoolse educatie met daarin (aanvullende) kwaliteitseisen en resultaatafspraken.
4. De gemeente stimuleert ouders om ontwikkelingsgerichte activiteiten thuis te ondernemen en organiseert kennisdelen en uitwisseling over ouderbetrokkenheid tussen uitvoerende partijen.

Wat weten we nog meer?

Kerngegevens

Onderstaande kerngegevens geven aan dat we het als gemeente goed doen wat betreft verzuim en vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie ten opzichte van zowel onze RMC regio als Nederland.

Naam Indicator	Streefwaarde	2018	2019	2020	2021	2022	Bron
Aantal leerplichtige leerlingen	-	2.938	2.913	2.870	2.870	nmb	CLR
Absoluut verzuim per 1.000 leerlingen	-	0	0	0	0	nmb	CLR
Relatief (wettelijk) verzuim	-	8	6	2	2	nmb	CLR
Voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie	Zo min mogelijk, maximaal 1,6% in 2023-2024	1,60%	1,00%	1,30%	1,10%	nmb	DUO
Voortijdig schoolverlaters zonder start-kwalificatie RMC regio Zuidoost-Brabant	Zo min mogelijk, maximaal 1,6% in 2023-2024	1,92%	1,77%	1,66%	nmb	nmb	DUO
Voortijdig schoolverlaters zonder start-kwalificatie landelijk	-	1,90%	2,00%	1,70%	nmb	nmb	DUO

Beleidskaders

Verordening bekostiging leerlingenvervoer gemeente Bladel 2021

Beleidsregels leerlingenvervoer gemeente Bladel 2016

Nadere regels gemeentelijk gesubsidieerde plaatsen in het peuterprogramma gemeente Bladel

Meerjarenprogramma

Niet van toepassing

Toelichting meerjarenprogramma

Niet van toepassing

Verbonden partijen

De navolgende verbonden partijen worden betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- GGD
- Samenwerking Kempengemeenten

Wat mag het kosten?

Onderwijshuisvesting

Er zijn voor 2023 eenmalige lasten en baten geraamd voor onderwijs aan ontheemde Oekraïners. Op grond van de geldende overeenkomst met het bestuur van het Pius-X-college betalen we de gedecentraliseerde rijksmiddelen voor onderwijshuisvesting één-op-één door aan die school. Meerjarig stijgen de kosten als gevolg van deze doordecentralisatie. Dit wordt veroorzaakt door de aanpassing van de uitkeringsfactoren (van de algemene uitkering) tot en met 2025. Vanaf 2026 dalen deze uitkeringsfactoren als gevolg van het fixeren van het acres uit het gemeentefonds.

De gemeente ontvangt voor de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023 (de middelen voor schooljaar 2024-2025 moeten nog geraamd worden) een specifieke uitkering van de rijksoverheid ten behoeve van het Nationaal Programma Onderwijs. Het budget wordt ingezet om onderwijsvertragingen in te halen die kinderen opliepen tijdens de coronapandemie. De maatregelen worden in samenwerking met onderwijspartners en andere lokale partijen genomen. De maatregelen sluiten aan bij de behoeften van de kinderen in de gemeente en bij de interventies die de scholen al nemen. Ook hebben we in 2022 een specifieke bijdrage ontvangen om hiermee het binnenklimaat van schoolgebouwen te verbeteren.

Leerlingenvervoer

De kosten van het leerlingenvervoer waren in 2022 vanwege extra leerlingenvervoer hoger.

Onderwijsachterstandenbeleid

De van het Rijk ontvangen specifieke uitkering voor het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden in de Nederlandse taal, het voorkomen van segregatie en het bevorderen van integratie worden aangewend voor de realisatie van deze onderliggende doekstellingen.

In onderstaand overzicht wordt het totaal van de lasten en baten van onderwijs weergegeven.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Meerjarenraming		
				2025	2026	2027
Lasten						
onderwijshuisvesting	n -3.053	n -2.240	n -1.794	n -1.819	n -1.747	n -1.736
onderwijs- en leerlingzaken:						
- leerlingenvoer	n -342	n -316	n -316	n -316	n -316	n -316
- leerplicht	n -184	n -195	n -195	n -195	n -195	n -195
- participatie / onderwijs achterstandenbeleid e.d.	n -174	n -80	n -13	n -13	n -13	n -13
Totaal lasten	n -3.753	n -2.831	n -2.318	n -2.343	n -2.271	n -2.260
Baten						
onderwijshuisvesting	v 1.186	v 503	v 12	v 12	v 12	v 12
onderwijs- en leerlingzaken:						
- leerlingenvoer						
- leerplicht	v 23	v 12	v 12	v 12	v 12	v 12
- participatie / onderwijs achterstandenbeleid e.d.	v 206	v 67				
Totaal baten	v 1.415	v 582	v 24	v 24	v 24	v 24
Geraamd saldo van baten en lasten	n -2.338	n -2.249	n -2.294	n -2.319	n -2.247	n -2.236

(- = nadeel en + = voordeel)

4.5 Sport, Cultuur en Recreatie

Maatschappelijk effect:

Binnen het programma sport, cultuur en recreatie worden activiteiten ontplooid die bijdragen aan het gewenste imago en aan de promotie van onze gemeente en activiteiten gericht op een recreatieve, gezonde en educatieve tijdbesteding van inwoners en bezoekers van onze gemeente. Hierbij gaan we uit van de eigen kracht van inwoners en participatie en betrokkenheid hierbij van maatschappelijke organisaties en netwerken. De gemeente heeft hierbij de regierol.

Sport en bewegen

Wat willen we bereiken?

Het mogelijk maken van een levenlang plezier aan sporten en bewegen in een inclusieve sport- en bewegomgeving, zowel individueel als in verenigingsverband. Daarnaast zorgen voor een divers, uitdagend en toegankelijk speelaanbod voor alle kinderen en jongeren.

Wat gaan we doen?

Herontwikkeling sportpark Casteren

Om het sportpark voor (de leefbaarheid van) Casteren te behouden en de investeringen in het onderkomen en de veldaccommodatie aan zo veel mogelijk inwoners ten goede te laten komen willen we het sportpark transformeren tot een toekomstbestendige voorziening, niet alleen voor sport maar wellicht ook andere activiteiten, evenementen, initiatieven die met deze accommodatie gefaciliteerd zouden kunnen worden. De opgestelde begrotingen voor verbouw of nieuwbouw van de accommodatie zijn door een derde deskundig bureau gecontroleerd. Aan de hand van die bevindingen zal worden besloten welke variant moet worden gerealiseerd. De nieuwbouwvariant geniet de voorkeur van alle betrokken partijen. Op grond van het gemeentelijk sportbeleid komen enkel de sport gerelateerde voorzieningen voor rekening van de gemeente en blijven de niet sport gerelateerde voorzieningen voor rekening van de gebruiker/vereniging. Afhankelijk van de financiële mogelijkheden van de vereniging zal de gemeente mogelijk gevraagd worden (een deel van) het aandeel vereniging, voor te financieren. Het plan zal in bouwteamverband verder uitgewerkt worden. Het streven is om voorjaar 2024 met de realisatie te starten.

Het stimuleren van burgerinitiatieven gericht op speelvoorzieningen

Het stimuleren van burgerinitiatieven gericht op speelvoorzieningen door het beschikbaar stellen van budget.

Accommodatie korfbalvereniging KVC Hapert en Kunstgrasvelden sportpark Hapert

- Accommodatie korfbalvereniging KVC Hapert

De voormalige korfbalverenigingen uit Hapert, Hoogeloon, Casteren en Netersel zijn opgegaan in één nieuwe vereniging: KVC Hapert. Het onderkomen van de korfbal te Hapert zal worden omgevormd tot een passend toekomstbestendig onderkomen voor deze nieuwe club. Op grond van het gemeentelijk sportbeleid rekent de gemeente het tot haar taak om voor "basissporten" (waaronder korfbal) de sport gerelateerde voorzieningen te faciliteren en blijven de niet sport gerelateerde voorzieningen voor rekening van de gebruiker / vereniging. Zowel bij nieuwbouw als bij verbouw. In de begroting 2024 zijn de totaal benodigde middelen, uitgaande van het scenario dat de gemeente ook het niet-gemeentelijk deel moet (voor-)financieren opgenomen. In bouwteamverband zullen de plannen verder uitgewerkt worden. Het streven is om begin 2024 met de realisatie te starten.

- Aanleg kunstgrasveld KVC Hapert

De voormalige korfbalverenigingen uit Hapert, Hoogeloon, Casteren en Netersel zijn uiteindelijk allen opgegaan in één nieuwe vereniging: KVC Hapert. Het voormalig onderkomen van korfbalvereniging Hapert wordt omgevormd tot één passende toekomstbestendige accommodatie, zowel gebouwelijk als qua veldvoorziening. De passende veldaccommodatie bestaat uit één groot kunstgrasveld van 68 x 48m. De aanbesteding zal worden gecombineerd met de aanleg van een nieuw kunstgras voetbalveld bij vv Hapert en het vervangen van de toplaag van de 2

bestaande kunstgras voetbalvelden bij vv Bladella. De planning is om de drie projecten eind Q3 en in Q4 van 2023 te realiseren.

- Aanleg kunstgrasveld vv Hapert

Via een motie van de coalitiepartijen BT, VHP en CDA is op 4 november 2021 besloten het college opdracht te verlenen om de realisatie van zo'n veld in Hapert concreet uit te werken. Die uitwerking heeft voorjaar 2023 plaatsgevonden. Realisatie is voorzien in eind Q3 / gedurende Q4 van 2023.

Uitvoering van het Kempisch Sport- en Bewegakkoord 2.0

In 2023 is het nieuwe Kempische Sport- en Bewegakkoord 2.0 van start gegaan. Stichting Kempen in beweging geeft voor ons uitvoering aan het akkoord. Voor de periode 2023 t/m 2026 is dit onderdeel van de nieuwe brede SPUK regeling. Deze regeling is voor alle gemeenten beschikbaar gesteld voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis.

Vergroten toegankelijkheid bij vervanging van speeltoestellen

We vergroten de toegankelijkheid bij vervanging van speeltoestellen.

Beleidskaders

Nota speelruimte beleid 2018+
Beleidsnota sport en bewegen 2017+
Vrijwilligersbeleid 2019+ gemeente Bladel
Algemeen beleidskader gemeenschapshuizen 2011
Huurbeleid gemeenschapshuizen

Cultuur

Wat willen we bereiken?

We beschermen het cultuurhistorische erfgoed van Bladel door instandhouding en beheer te stimuleren (en waar nodig te ondersteunen) en door de aanwezige cultuurhistorische waarden als inspiratiebron te gebruiken en op een verantwoorde wijze in nieuwe ontwikkelingen in te passen.

Wat willen we bereiken?

Verbinding en samenwerking stimuleren tussen culturele organisaties en verenigingen onderling en met andere disciplines. Het versterken van sociale cohesie, voorkomen of oplossen van maatschappelijke problemen, nieuwe samenwerkingen, meer bewustwording, versterken van de veerkracht en verankering van cultuur in de samenleving en efficiëntere inzet van middelen. Daarnaast het versterken van mogelijkheden voor een zinvolle en plezierige tijdsbesteding, ruimte voor creativiteit, uiting en ideevorming, versterking van talentontwikkeling en het versterken van mogelijkheden om in de gemeente te kunnen genieten van kunst en cultuur.

Wat gaan we doen?

Realiseren uitvoeringsprogramma cultuur

In de cultuurnota is een uitvoeringsprogramma opgenomen dat loopt tot en met 2022. Een aantal activiteiten uit het programma lopen door naar 2024:

- Cultuur en Participatie: Een vernieuwde lokale visie opstellen op het bibliotheekwerk in samenwerking met de bibliotheek.
- Cultuur en Educatie: In samenwerking met het regionale kernteam cultuureducatie onderzoeken hoe het naschoolse culturaanbod doelmatiger ingezet kan worden.
- Cultuur en Vernieuwing: Het opzetten van een adviescommissie Kunst en Cultuur, waarmee de zichtbaarheid van kunst en cultuur in de gemeente vergroot wordt.

Beleidskaders

Cultuurnota 2019+
Cultuurhistorie Bladel Beleidsvisie 2011-2015

Meerjarenprogramma

Onderstaand worden de (nieuwe) wensen voor de planperiode 2023-2027 opgesomd en toegelicht.

A/B	omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	investeringen					budgettaire lasten / baten				
		2023	2024	2025	2026	2027	2023	2024	2025	2026	2027
A	Fusie korfbalverenigingen Hapert en Hoogeloon: nieuwbouw		-844					-23	-46	-45	-45
A	Fusie korfbalverenigingen Hapert en Hoogeloon: nieuwbouw SPUK		118					3	6	6	6
A	Fusie korfbalverenigingen Hapert en Hoogeloon: verbouwing		-267					-9	-18	-18	-18
A	Fusie korfbalverenigingen Hapert en Hoogeloon: verbouwing SPUK		37					1	3	3	2
A	Herontwikkeling sportpark Casteren		-1.147					-40	-79	-78	-76
A	Herontwikkeling sportpark Casteren SPUK		161					6	11	11	11
A	LUWA-toren Bladel: renovatie		-50					-2	-3	-3	-3
A	Sportpark De Lemelvelden: renovatie gebouw De Witpen				-91					-3	-6
A	Sportpark De Lemelvelden: renovatie tennis/korfbal			-35					-1	-2	-2
A	Sportpark De Lemelvelden: renovatie tennis/korfbal SPUK			5							
A	Sportpark De Lemelvelden: renovatie tribune w Hapert		-20					-1	-1	-1	-1
A	Sportpark De Lemelvelden: renovatie tribune w Hapert SPUK		3								
A	Sportpark De Smagtenbocht: renovatie tennispaviljoen			-42					-1	-3	-3
A	Sportpark De Smagtenbocht: renovatie tennispaviljoen SPUK			6							
A	Uitvoering groenstructuurplan 2024 - 2027		-150	-150	-150	-150		-5	-16	-26	-36
A	Vervanging openbaar groen 2024 - 2027		-260	-260	-260	-260		-9	-27	-45	-62
A	Vervanging speeltoestellen 2024 - 2027		-89	-163	-66	-66		-6	-22	-36	-44
B	Gemeenschapshuis aan de Markt: huur en servicekosten bibliotheek								76	76	76
B	Multifunct.accommodatie met binnenzwembad, zwemvijver en loopparcours		-7.500	-10.000				-324	-757	-757	-757
B	Multifunctionele accommodatie met binnenzwembad: exploitatie subsidie								-225	-225	-225
B	Multifunctionele accommodatie met binnenzwembad: installaties			-500					-18	-34	-34
B	Multifunctionele accommodatie met binnenzwembad: kostendekkende huur									791	791
B	Toekomstbestendig sportpark Smagtenbocht			-pm	-pm	-pm			-pm	-pm	-pm
	totaal lasten sport, cultuur en recreatie		-10.008	-11.139	-567	-476		-409	-1.118	-389	-426

(- = nadeel en + = voordeel)

Toelichting meerjarenprogramma

Fusie korfbalverenigingen Hapert en Hoogeloon

De korfbalverenigingen uit Hapert en Hoogeloon zijn in 2020 gefuseerd. Ingaande seizoen 2021-2022 zijn ook alle leden van korfbalclub NeCa (Netersel/Casteren) onderdeel gaan uitmaken van de nieuwe fusieclub. Met hulp van de landelijke bond is de accommodatiebehoefte van de nieuwe vereniging in beeld gebracht. Getoetst aan de mogelijkheden van de afzonderlijke onderkomens van voorheen, is geconcludeerd dat de accommodatie in Hapert het beste geschikt te maken is om de nieuwe fusieclub te gaan huisvesten. Hiertoe zal eerst de gebouwelijke accommodatie moeten worden aangepast en uitgebreid. Om de benodigde veldcapaciteit in te passen wordt daarnaast gekoerst op 1 groot kunstgrasveld waarop meerdere velden uitgelegd kunnen worden. Bij de perspectiefnota zijn de middelen beschikbaar gesteld om de aanbesteding van deze maatregelen voor te bereiden. Uitvoering kan in 2024 plaatsvinden, mits uw raad bereid is het hiertoe benodigde krediet ad € 1.111.000,- (inclusief btw) beschikbaar te stellen.

Diversen: Regeling specifieke uitkering stimulering sport

De wetgever heeft met ingang van 1 januari 2019 de btw-vrijstelling aangepast naar aanleiding van Europese

jurisprudentie. De dienstverlening van de gemeente die bestond uit het 'geven van gelegenheid tot sportbeoefening' is vanaf 2019 vrijgesteld van de heffing van btw. De btw op de bouw- en exploitatiekosten van de gemeentelijke (binnen en buiten) sportaccommodaties is dan een kostenpost, doordat het recht op aftrek van btw verloren gaat. Hierdoor ontstond er een financieel nadeel. Om dit btw-nadeel te compenseren is de "Regeling specifieke uitkering stimulering sport" (afgekort SPUK-sport) geïntroduceerd. Het is compensatie van de btw-last van 21% en het vervallen van de btw-baat ad 9%.

De rijksuitkering wordt bepaald op 17,5% van de ingediende begroting. Omdat de gezamenlijke gemeentelijke aanvragen het macro beschikbare rijksbudget overstijgen wordt het beschikbare bedrag naar rato van de aanvragen uitgekeerd. Wij gaan, gelet op de indicaties vanuit vorige jaren, vooralsnog uit van een pro rato percentage van 80%. Bij de sport gerelateerde investeringen hebben wij met deze rijksuitkering alsnog rekening gehouden. In de jaarstukken moet hierover via de SiSa verantwoording worden afgelegd aan het Ministerie.

Herontwikkeling sportpark Casteren

Om het sportpark voor (de leefbaarheid van) Casteren te behouden en de investeringen in het onderkomen en de veldaccommodatie aan zo veel mogelijk inwoners ten goede te laten komen (niet alleen de voetbalclub) willen we het sportpark transformeren tot een toekomstbestendige voorziening, niet alleen voor sport maar wellicht ook andere activiteiten, evenementen, initiatieven die met deze accommodatie gefaciliteerd zouden kunnen worden. Op grond van het gemeentelijk sportbeleid komen enkel de sport gerelateerde voorzieningen voor rekening van de gemeente en blijven de als niet sport gerelateerde voorzieningen voor rekening van de gebruiker / vereniging. Op grond van dit onderscheid zou de vereniging ongeveer 50% van de stichtingskosten moeten bekostigen, hetzij rechtstreeks, hetzij via het verdisconteren van de kapitaalslasten in de verschuldigde huur. Zij heeft direct aangegeven dit nooit te kunnen bekostigen. Op dit moment is niet duidelijk in hoeverre bijstelling van de plannen mogelijk is, vandaar dat bij de Perspectiefnota 2023 voor de zekerheid wordt gevraagd de volledige ontbrekende middelen beschikbaar te stellen. Voor het verduurzamen en het renoveren dan wel nieuwbouw van de bestaande accommodatie is daarom in het MIP reeds rekening gehouden met een raming van € 1.147.000,-.

LUWA-toren Bladel: renovatie

In 2023 heeft monumentenwacht een schouw uitgevoerd. De maatregelen die hieruit voortvloeien zullen ter uitvoering gebracht worden in 2024.

Diverse sportcomplexen: renovaties

Er worden investeringen geraamd voor de voorgenomen renovaties van de daken en tribune van de sportparken De Lemelvelden en De Smagtenbocht.

Uitvoering groenstructuurplan / vervanging openbaar groen

Op basis van het "Groenbeheerplan 2023-2032" zijn de jaarlijkse investeringsramingen opgenomen van € 150.000,-. Het beheerplan openbaar groen en de uitvoeringsmaatregelen in de komende jaren zijn o.a. vertaald in het meerjarenprogramma. Voor renovatie van versleten groenvakken wordt op basis van het groenstructuurplan een jaarlijkse investering opgenomen van € 250.000,-.

Vervanging speeltoestellen

In 2018 is het nieuwe speelruimtebeleid vastgesteld. In het daarvan onderdeel uitmakende uitvoeringsprogramma was een investeringsraming opgenomen voor de periode 2018 t/m 2026. Deze ramingen zijn thans opgenomen in het MIP 2023-2027 waarbij voor het jaar 2027 vooralsnog een raming van € 66.000,- is opgenomen in afwachting van de eerstvolgende actualisatie van het bestaande speelruimtebeleid.

Gemeenschapshuis aan de Markt (kern Bladel)

Met de toevoeging van de bibliotheekfunctie aan het gemeenschapshuis aan de Markt wordt een besparing aan huurlasten gerealiseerd vanaf 2025.

Multifunctioneel centrum met binnenzwembad, zwembad en loopparcours (deelprojecten Egyptische Poort 1, 2 en 8)

Het college heeft de opdracht gekregen om het multifunctioneel sportcentrum (mfsc) met binnenzwembad verder

uit te werken en voor de realisatie € 18 miljoen als B-rubricering op te nemen in de begroting. Voordat het plan verder uitgewerkt wordt zal om aanbesteding-technische redenen eerst duidelijkheid verkregen worden over de in het ontwikkelingsproces participerende partijen. Met een herijking van het programma van eisen zal het functioneel en technisch programma opnieuw worden opgesteld met een vertaling naar een bouwkundig plan, een exploitatiebegroting met risicoprofiel en een beheerplan. Streven is om deze documenten ter besluitvorming, met beschikbaarstelling van het krediet en aanbesteding bouw uiterlijk in Q3 2024 voor te leggen aan de raad.

Definitie- en ontwerpfase van de zwemvijver zal parallel lopen met die van het mfsc. Overleg vindt plaats met waterschap en provincie over de aangescherpte eisen ten aanzien van bodem en water. Eerst moet duidelijkheid verkregen worden omtrent de eisen waaraan moet worden voldaan om een ontgrondingsvergunning te krijgen. Belangrijk issue is verder het al dan niet – gedeeltelijk – privaat maken van de zwemvijver. Dit zal in nauw overleg met de toekomstige participanten van het mfsc plaatsvinden. In het uitwerkingsplan van de zwemvijver, die gedeeltelijk in noordwestelijke richting wordt gesitueerd, zal minimaal aandacht worden besteed aan (exploitatie)-kosten, veiligheid en openbaarheid, borging waterkwaliteit en stromingen. Nadat besluitvorming over de zwemvijver heeft plaats gevonden wordt het deelproject loopparcours uitgewerkt en gerealiseerd. We ramen de kosten vooralsnog op pm.

Toekomstbestendig sportpark Smagtenbocht (deelproject Egyptische Poort 4)

De raad heeft het college van B&W de opdracht gegeven in overleg met de gebruikers een toekomstbestendige herinrichting van het sportpark voor te bereiden waarbij in overleg met de huidige gebruikers de noodzakelijke, gewenste en realistische aanpassingen plaatsvinden. Dit proces heeft plaatsgevonden in Q2/Q3 2023. Ten opzichte van het wijzigingsplan is een aantal substantiële wijzigingen doorgevoerd die beter tegemoet komen aan de wensen van de verenigingen en - mede daardoor – de uitvoering gemakkelijker en realistischer maken. Streven is om uiterlijk in Q1 2024 de raad een uitvoeringsplan voor te leggen met investeringsbegroting, financieel dekkingsplan en fasering. Acute wensen (zoals ver-/nieuwbouw KV Bladella) en makkelijk te realiseren onderdelen van het plan zullen daarin prioriteit krijgen. We ramen de kosten van herinrichting sportpark vooralsnog op pm.

Verbonden partijen

De navolgende verbonden partij wordt betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- Kempenplus
- Bosgroep Zuid-Nederland
- Stichting Kempen in beweging

Wat mag het kosten?

Accommodaties

Ten behoeve van de bekostiging van het toekomstig groot onderhoud van de gemeentelijke gebouwen is het Meerjarenonderhoudsplan geactualiseerd en zijn alle onderhoudskosten met ingang van 2023 in verband met de fors gestegen loon- en materiaalkosten geïndexeerd.

In verband met de tijdelijke intensivering van de ongediertebestrijding (engerlingen en emelten) op de sportvelden werden voor 2022 eenmalige extra onderhoudskosten geraamd. De kapitaallasten en opbrengsten van de accommodaties stijgen als gevolg van de in het meerjarenprogramma opgenomen investeringen. Voorts worden de interne kosten van de doorbelasting van loonkosten van welzijn op basis van geactualiseerde tijdbestedingen bijgesteld voor een aantal beleidsonderdelen.

Bevorderen deelname en activiteiten

Vanaf 2023 ontvangen we een specifieke uitkering voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. De stip op de horizon is een gezonde generatie in 2040. Het bijdrage voor onderdeel sport en bewegen is uit het gemeentefonds gehaald en overgeheveld naar deze specifieke uitkering, waarmee we combi-natiefunctie en sportcoaches financieren.

Cultuur en verbinding

In 1997 zijn de gemeente Bladel en Netersel en de gemeente Hoogeloon, Hapert en Casteren samengevoegd tot de gemeente Bladel. Om dit 25-jarig jubileum te vieren zijn in 2022 eenmalige kosten geraamd.

Cultuur en participatie / accommodaties

In 2022 werden de voorbereidingskosten van plan Egyptische Poort (onderdeel recreatiegebied) afgewaardeerd ten laste van een daartoe gevormde voorziening. De kosten van de openbare bibliotheek worden met ingang van 2025 lager geraamd in verband met de beoogde besparingen als gevolg van de beoogde accommodatiecarroussel (zie meerjarenprogramma).

Erfgoed en kunst

We hebben in 2021 via de algemene uitkering € 25.000,- ontvangen voor het opstellen van een kerkenvisie. De hiervoor beschikbare ruimte hebben we doorgeschoven naar 2023 aangezien het gemeentebestuur eerst en kerkenvisie wil gaan ontwikkelen op het moment dat hun meerjarenbeleidsplan afloopt.

Natuur

Rond de Kroonvensche Heide voeren we een gebiedsontwikkeling uit. Dit project komt voort uit onze gemeentelijke doelstellingen die opgenomen zijn in de Omgevingsvisie 1.1, de compensatiedoelen voor Windpark de Pals en de Provinciale natuur – en waterdoelen. Daarnaast spelen ontwikkelingen in het gebied, op het gebied van landbouw, klimaatadaptatie en recreatie, die via een participatieve en integrale aanpak meegenomen kunnen worden in het geheel. De gemeente werkt voor de ontwikkeling onder andere samen met Bosgroep Zuid Nederland, ZLTO, HAS 's-Hertogenbosch, Waterschap de Dommel, GOB, Provincie Noord Brabant, Windpark De Pals B.V. en lokale grondeigenaren en agrarische ondernemingen. Er is nog niet veel aandacht gevraagd voor het project, omdat de inkomsten voor een groot deel afhankelijk zijn van het onherroepelijk worden van de vergunning voor windpark De Pals.

Deze gebiedsontwikkeling wordt onder andere gefinancierd uit compensatiegelden vanuit windpark De Pals. Die verwachte inkomsten zijn geraamd binnen het budget Kwaliteitsverbetering Buitengebied. Dit bedrag wordt aangevuld met subsidies van Groen Ontwikkelfonds Brabant (GOB) en het project kan rekenen op een bijdrage van het Interprovinciaal Programma Vitaal Platteland. Die bijdrage is toegekend vanwege het innovatieve en integrale samenwerkingskarakter van het project. De GOB subsidie wordt op zijn vroegst in 2022 aangesproken. De subsidie van IBP Vitaal Platteland ad. € 300.000,- is reeds in 2020 ontvangen voor de eerste fase. Deze is in 2023 overgeboekt naar de balanspost "vooruit ontvangen bedragen". Ten laste van de balans wordt subsidie nu verantwoord in 2023. Vooralsnog zal tegenover deze subsidie eenzelfde uitgavenbudget worden geraamd. Mogelijk volgt nog een tweede subsidiebijdrage voor de tweede fase van het project. Het eindbeheer komt voor rekening van de gemeente en wordt vanuit bestaande beheerbudgetten en beheersubsidie van het GOB gefinancierd. Voor de investeringen wordt verwezen naar het meerjarenprogramma.

In onderstaand overzicht wordt het totaal van de lasten en baten van sport, cultuur en recreatie weergegeven.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening		Begroting		Begroting		Meerjarenraming					
	2022		2023		2024		2025	2026	2027			
Lasten												
sport en bewegen:												
- accommodaties	n	-1.465	n	-1.683	n	-2.049	n	-2.730	n	-2.659	n	-2.637
- bevorderen deelname en activiteiten	n	-366	n	-323	n	-302	n	-302	n	-302	n	-302
cultuur:												
- cultuur en verbinding	n	-306	n	-199	n	-199	n	-199	n	-202	n	-201
- cultuur en participatie	n	-372	n	-300	n	-306	n	-315	n	-321	n	-321
- accommodaties	n	-557	n	-642	n	-602	n	-531	n	-527	n	-526
- erfgoed en kunst	n	-57	n	-100	n	-76	n	-79	n	-82	n	-77
natuur	n	-1.669	n	-2.332	n	-2.089	n	-2.152	n	-2.201	n	-2.263
Totaal lasten	n	-4.792	n	-5.579	n	-5.623	n	-6.308	n	-6.294	n	-6.327
Baten												
sport en bewegen:												
- accommodaties	v	471	v	467	v	467	v	467	v	1.259	v	1.258
- bevorderen deelname en activiteiten	v	76	v	115	v	94	v	94	v	94	v	94
cultuur:												
- cultuur en verbinding	v	11	v	11	v	11	v	11	v	11	v	11
- cultuur en participatie	v	119	v	21	v	21	v	21	v	21	v	21
- accommodaties	v	114	v	131	v	102	v	102	v	102	v	102
- erfgoed en kunst	v	9	v	9	v	9	v	9	v	9	v	9
natuur	v	59	v	299	v	44	v	44	v	44	v	44
Totaal baten	v	859	v	1.053	v	748	v	748	v	1.540	v	1.539
Geraamd saldo van baten en lasten	n	-3.933	n	-4.526	n	-4.875	n	-5.560	n	-4.754	n	-4.788

(- = nadeel en + = voordeel)

4.6 Sociaal Domein

Maatschappelijk effect:

Iedereen, ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, fysieke of economische situatie, neemt als volwaardig lid deel aan de samenleving. Aan mensen voor wie zelfredzaamheid en meedoen niet vanzelfsprekend is, wordt ondersteuning geboden.

Als gemeente dragen we hier onder meer aan bij door uitvoering van de participatiewet, Wmo en jeugdwet. Daarbij werken we samen met onder andere (vrijwilligers-)organisaties in het sociaal domein, de jeugdcoach en ouderenconsulent.

Participatie

Maatschappelijk effect

Bevorderen van zelfstandigheid en maatschappelijke participatie bij onze inwoners en daar waar nodig bestaansvoorzieningen verstrekken.

Wat willen we bereiken?

Algemeen toegankelijke individuele ondersteuning, zoals cliëntondersteuning, maatjesprojecten en maatschappelijk werk

Het bieden van informatie, advies en ondersteuning op alle levensgebieden, gericht op het versterken van de zelfredzaamheid en participatie.

Wat willen we bereiken?

Arbeidsparticipatie: Kempenplus & Praktijkhuis Bladel

Iedereen werkt naar zijn of haar mogelijkheden, bij voorkeur bij een reguliere werkgever en wanneer dat (nog) niet mogelijk is, door maatschappelijk te participeren.

Wat gaan we doen?

Evaluatie Wet Inburgering

In 2022 is de nieuwe Wet Inburgering van kracht gegaan. Bij de start van deze wet is toegezegd dat na 2 jaar een evaluatie zou plaats vinden. Deze evaluatie wordt in 2024 opgeleverd. Mogelijk leidt deze evaluatie tot een voorstel om beleidskeuzes en samenwerkingsafspraken te herzien.

Praktijkhuis Bladel

Op het moment van het opstellen van deze begroting wordt gewerkt aan de evaluatie van het Praktijkhuis. In het najaar van 2023 wordt gezien of en in welke vorm het Praktijkhuis een vervolg krijgt.

Voortzetten werkwijze Social Return

Voortzetten van de werkwijze van Social Return als arbeidsmarktinstrument om sociaal ondernemen te stimuleren (meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt duurzaam aan de slag op de arbeidsmarkt).

Toekomstverkenning Kempenplus

Diverse ontwikkelingen (o.a. wetswijziging breed offensief, aankomende wetswijziging Participatiewet in balans en ontwikkelingen in de doelgroep (snellere afname SW-ers, meer bijstandsgerechtigden waarvan verwacht wordt dat maatschappelijke participatie het hoogst haalbaar is) vragen om een toekomstverkenning op de samenwerking zoals we die in de Kempen hebben en de opdracht die is belegd bij KempenPlus als uitvoeringsorganisatie. Deze toekomstverkenning is gestart in 2023, in 2024 zal dit leiden tot keuzes en mogelijk aanpassing van de samenwerkingsafspraken.

Wetswijziging P-Wet breed offensief

De Participatiewet is per 1 juli 2023 gewijzigd (het zogenaamde Breed Offensief). Werkgevers en werkzoekenden kunnen vanaf die datum een voorziening aanvragen (denk aan jobcoaching, interne werkbegeleiding en andere vormen van begeleidingskosten die tot 1 juli 2023 niet uit de participatiebudgetten werden betaald). Dit zal leiden tot een verschuiving in de uitgaven vanuit de participatiebudgetten en mogelijk ook andere keuzes als het gaat om de dienstverlening van KempenPlus. Zie ook het punt 'Toekomstverkenning KempenPlus'.

Ontwikkelingen

Maatschappelijke participatie nieuwkomers in opvang

Door het tekort aan woningen in de gemeenten is er behoefte aan regionale overbruggingslocaties. Dit zijn voorzieningen waar statushouders en vluchtelingen tijdelijk kunnen verblijven. In de regio Zuidoost-Brabant hebben we inmiddels ervaring met zo'n overbruggingslocatie (Buitenjan Veldhoven). Uit die ervaringen blijkt dat het cruciaal is om in te zetten op maatschappelijke participatie voor deze doelgroep. Hiermee kunnen allerlei gezondheidsproblemen (denk aan eenzaamheid en psychische klachten) worden voorkomen en kan het inburgeringstraject worden versneld.

Arbeidsmarkt

De tekorten op de arbeidsmarkt hebben maatschappelijk gezien een grote impact. In allerlei sectoren zien we de gevolgen van het tekort aan personeel, dit raakt ook onze inwoners. De behoefte aan arbeidsmarktbeleid en duidelijkheid over de rol van de gemeente in arbeidsmarktmaatregelen groeit.

Beleidskaders

Participatiewet

Visienota Participatiewet van de vier Kempengemeenten 2015-2018

Beleidskader Maatschappelijke Ondersteuning 2022-2025

Verordening Participatiewet 2015 gemeente Bladel

Beleidsnotitie Social Return Zuidoost-Brabant 2022

Beleidskader Maatschappelijk Verantwoord Inkopen gemeente Bladel

Beleidsregels Studietoelage gemeente Bladel 2022

Nadere regels en beleidsregels Re-integratie Participatiewet, IOAW en IOAZ 2015

Wmo

Maatschappelijk effect

Het mogelijk maken dat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen en kunnen (blijven) deelnemen aan het dagelijkse leven.

Wat willen we bereiken?

Actueel Wmo beleid

Het zorgen voor beleid dat aansluit bij de ontwikkelingen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning.

Wat gaan we doen?

Evaluatie Beleidskader Maatschappelijke Ondersteuning

In 2024 actualiseren we het beleidskader maatschappelijke ondersteuning en starten we het proces voor de actualisatie van het beleidskader.

Wat willen we bereiken?

Complexe casuïstiek

Het middels een actieve integrale aanpak bieden van passende en integrale ondersteuning in de steeds meer voorkomende casussen met een intensieve multidisciplinaire participatie- en/of zorgvraag.

Wat willen we bereiken?

Maatwerkdienstverlening 18+

Het bieden van voorzieningen en hulpvormen die op de leefsituatie en gezondheid van de persoon zijn afgestemd, wanneer is gebleken dat deze persoon niet in staat is om de ervaren problemen zelf, met behulp van het sociaal netwerk of met voorliggende of algemene voorzieningen kan oplossen.

Wat gaan we doen?

Wmo Begeleiding

In het kader van de Wmo bieden gemeenten inwoners de voorziening ‘begeleiding’ aan, hieronder valt individuele begeleiding, dagbesteding en vervoer bij dagbesteding. De gemeente Bladel koopt deze voorziening gezamenlijk in met de BOV-Kempen gemeenten, Geldrop-Mierlo, Nuenen, Son en Breugel en Waalre. Een inhoudelijke doorontwikkeling van deze voorziening heeft aanleiding gegeven tot een aantal veranderingen die per 1 april 2022 in zijn gegaan. Er was voorheen sprake van resultaatgerichte financiering, waarbij een zorgaanbieder naar eigen inzicht begeleiding kon inzetten ten behoeve van vooraf vastgestelde doelen. In de nieuwe situatie is gekozen voor inspanningsgerichte financiering waarbij de gemeente het aantal uren dat wordt ingezet bepaalt en dus niet enkel het resultaat dat moet worden behaald. Enkel de daadwerkelijk geleverde uren worden gedeclareerd en vergoed. De aanpassing maakt het mogelijk om te werken met een eenduidige en objectieve koppeling tussen prestatie en tarief. Dit zorgt voor meer zicht op wat er daadwerkelijk aan hulp of ondersteuning door de zorgaanbieder wordt geleverd aan de cliënt. Dit maakt dat de gemeente beter kan sturen op wat er van een zorgaanbieder wordt verwacht en dat een cliënt meer zicht heeft op wat hij/zij van een zorgaanbieder mag verwachten.

Wmo Beschermd Wonen

In het kader van de Wmo bieden gemeenten inwoners de voorziening ‘beschermd wonen’ aan. Het doel van beschermd wonen is om mensen met een psychische kwetsbaarheid zoveel mogelijk in de eigen omgeving te begeleiden en ondersteunen. Dat vraagt een basisniveau van voorzieningen, geschikte woningen, kennis en een goede samenwerking tussen gemeenten, ketenpartners en zorgverzekeraars. De inhoudelijke en financiële verantwoordelijkheid voor de uitvoering van beschermd wonen als onderdeel van de Wmo ligt nu nog bij de centrumgemeenten (in het geval van gemeente Bladel is dit gemeente Eindhoven). Bedoeling was dat deze verantwoordelijkheid vanaf 2023 fasegewijs overgeheveld werd naar alle gemeenten. Bij die decentralisatie hoort een nieuwe verdeling van de beschikbare middelen. Inmiddels is bekend dat de invoeringsdatum van het woonplaatsbeginsel en het daarmee samenhangend nieuwe financiële verdeelmodel beschermd wonen is verschoven naar 1 januari 2024. Dit betekent dat op de beoogde ingangsdatum de regio gemeenten nog niet financieel verantwoordelijk zijn geworden voor het organiseren van de Beschermd Wonen, maar dat Eindhoven voorlopig nog als centrumgemeente (financieel) verantwoordelijk blijft voor de gehele regio (Eindhoven & 14 regiogemeenten). In maart 2022 is vanwege aflopende en niet verlengbare contracten wel gestart met de inkoop en vanaf 1 januari 2023 zijn de nieuwe contracten ingegaan. Op moment van schrijven wordt bekeken of de datum van 1 januari 2024 werkelijkheid zal worden en hoe de gemeente hier mee om zal gaan.

Wat willen we bereiken?

Mantelzorg

Mantelzorgers zijn optimaal toegerust voor hun taken, zodat zij deze zo lang en optimaal mogelijk zelfstandig (met behulp van ondersteuning) kunnen blijven uitvoeren. Jaarlijks wordt in november de mantelzorgwaardering uitge-

reikt. In november 2023 werd zowel een mantelzorgmiddag als mantelzorgavond georganiseerd. Gedurende het jaar kunnen mantelzorgers terecht bij Cordaad Welzijn voor ondersteuning en een mantelzorgcafé. Daarnaast wordt in samenwerking met Cordaad Welzijn gekeken welke workshops van waarde kunnen zijn voor mantelzorgers en hoe deze in 2024 aangeboden kunnen worden.

Wat willen we bereiken?

Ouderenbeleid

De functie van ouderenconsulent is structureel gemaakt. In 2024 wordt het visiedocument 'Ouder worden in gemeente Bladel' geëvalueerd.

Wat willen we bereiken?

Voorliggende voorzieningen zoals indicatievrije inloop en dagopvang

Het bieden van activiteiten, diensten en ondersteuning, gericht op maatschappelijke ondersteuning, die zonder indicatie laagdrempelig toegankelijk is.

Wat gaan we doen?

Evaluatie invulling indicatievrije inloop

In 2023 is de huidige invulling van de indicatievrije inloop geëvalueerd en onderzocht of deze invulling nog steeds voorziet in de behoefte van de doelgroep mensen met psychiatrische problematiek. Deze evaluatie maakt onderdeel uit van een groter onderzoek naar de totale lokale aanpak en het ondersteuningsaanbod voor mensen met psychiatrische problematiek. Dit vormt de basis voor het opstellen van een nieuwe en sluitende totaalaanpak voor de ondersteuning van deze doelgroep.

Wat willen we bereiken?

Zorgloket

Het bieden van informatie, advies, en het wijzen van de weg naar de juiste zorg/ondersteuning van mensen met een hulpvraag.

Ontwikkelingen

Eigen bijdrage Wmo

Om de houdbaarheid van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015) te verbeteren, heeft het kabinet besloten om voor alle Wmo-voorzieningen waar nu het abonnementstarief voor geldt, een inkomensafhankelijke eigen bijdrage in te voeren. Op dit moment betaalt elke cliënt die van één of meer van deze voorzieningen gebruik maakt, € 19,- per maand (het abonnementstarief), ongeacht het inkomen. Met de invoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage wordt de hoogte van de eigen bijdrage bij alle maatwerkvoorzieningen afhankelijk van het inkomen. Deze wijziging gaat per 1 januari 2026 in. Hoe de nieuwe, inkomensafhankelijke eigen bijdrage er precies uit komt te zien wordt in de komende periode nog verder door Rijksoverheid uitgewerkt.

De middelen die het Rijk in verband met de invoering en aanzuigende werking van het abonnementstarief eerder aan het Gemeentefonds heeft toegevoegd en hiervoor nog toevoegt worden vanaf het jaar van inwerkingtreding van het wetsvoorstel weer (grotendeels) uitgenomen uit het Gemeentefonds. De invoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage zal daarentegen ongetwijfeld ook tot lagere gemeentelijke kosten (moeten) leiden.

Beleidskaders

Beleidskader Maatschappelijke ondersteuning 2022-2025

Verordening maatschappelijke ondersteuning Gemeente Bladel 2019

Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning Gemeente Bladel 2022

Inkomensregelingen

Maatschappelijk effect

Het verbeteren van de inkomenspositie en financiële draagkracht van mensen die dit nodig hebben en het voorkomen dat het inkomen van inwoners en huishoudens onder het sociaal minimum terechtkomt. Daarmee neemt de kans op (langduriger en/of ernstiger) armoede, almede de kans op sociale uitsluiting als gevolg van de armoede, af.

Wat willen we bereiken?

Armoedebestrijding

We bieden een vergoeding voor onverwachte bijzondere en/of dringende noodzakelijke kosten aan mensen die dit op grond van hun financiële situatie niet kunnen betalen en bieden hulp en ondersteuning aan mensen met problematische schulden om hun schulden te kunnen aflossen. Dit met als hoger doel dat de schuldenaar de geldzaken weer onder controle krijgt, problemen in de toekomst worden voorkomen, zij weer kunnen participeren in het sociale en maatschappelijke leven en het voorkomen van uitsluiting van gezondheidsvoorzieningen.

Wat gaan we doen?

Uitvoering geven aan de geactualiseerde kadernota armoedebestrijding

Eind 2023 wordt de gemeenteraad voorgesteld de kadernota 'Armoedebestrijding Koersen op de toekomst 2021-2024' te actualiseren en met twee jaar te verlengen. In 2024 en verder geven we uitvoering aan de geactualiseerde kadernota. Hierbij richten we ons voornamelijk op vroegsignalering en preventie, zodat eventuele betalingsachterstanden eerder in beeld worden gebracht.

Beleidskaders

Beleidsregels bijzondere bijstand Bladel 2022
Beleidsregels Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz) Bladel
Kadernota armoedebestrijding 2021-2024 "koersen op de toekomst"
Verordening beslistermijn schuldhulpverlening gemeente Bladel 2021
Beleidsregels tegemoetkoming kinderopvang SMI 2022
Beleidsregels schuldhulpverlening

Ontwikkelingen

'Werkende armen'

Met name door de komst van de Eenmalige Energietoeslag, is een groep inwoners in beeld gekomen, die voorheen nog niet in beeld was. Ook de inflatie, de oorlog in Oekraïne en het snelle herstel van de economie naar de coronacrisis speelt hier een rol. Een groep 'werkende armen' is hierdoor in beeld gekomen. Het taboe op financiële problematiek is minder zichtbaar, nu dit in diverse inkomensgroepen speelt. Inzet op preventie en vroegsignalering wordt daarom nóg belangrijker, om te voorkomen dat problemen erger worden, men snel de weg naar hulpverlening weet te vinden, en financiële zelfredzaamheid versterkt wordt.

Jeugd

Wat willen we bereiken?

Kinderen en jongeren met problemen ontvangen op tijd goede en effectieve jeugdhulp zodat ze veilig, gezond en kansrijk opgroeien

Als gemeente hebben we een aantal taken binnen de Jeugdwet die we moeten doen. Namelijk het aanbieden van jeugdhulpaanbieders van goede kwaliteit, een beleidsplan opstellen voor preventie, ondersteuning, hulp en zorg opstellen, voorzieningen op het gebied van jeugdhulp treffen, jeugdbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering aanbieden, maatregelen voor de aanpak van kindermishandeling nemen, de samenwerking met andere sectoren zoals zorg, onderwijs, politie en justitie zoeken en een vertrouwenspersonen aanwijzen voor jeugdigen en (pleeg)-ouders die te maken hebben met jeugdhulpverlening. Bovendien willen we een vlotte overgang van de Jeugdwet naar de Wmo borgen wanneer de leeftijd van 18 jaar bereikt wordt.

Wat gaan we doen?

Evaluatie Beleidskader Maatschappelijke Ondersteuning

In 2024 actualiseren we het beleidskader maatschappelijke ondersteuning en starten we het proces voor de actualisatie van het beleidskader.

In het meerjarenbeleidskader jeugdhulp in de Kempen 2020-2024 zijn per actielijn activiteiten uitgewerkt om het doel te kunnen bereiken.

We zetten gedurende de verlengingsperiode (2024/2025) in op onder meer de volgende activiteiten uit het meerjarenbeleidskader jeugdhulp in de Kempen 2020-2024:

De actielijnen waar we op in zetten zijn:

1. Een betere toegang voor jeugdhulp

- We versterken en verbeteren de toegang. Dit doen we o.a. door het spreekuur voorliggend (aan intake) voort te zetten en te investeren in samenstelling van de teams. Met het verbeteren van de Toegang zetten we in op preventie en op het realiseren van effectieve jeugdhulp. Daarnaast wordt er, onder andere op basis van data gestuurd werken, geïnvesteerd in de samenstelling van de teams om tot een zo effectief mogelijke inzet van jeugdhulp te komen; welke (inhoudelijke) expertise, hoeveel fte en in welke positie, LOT, Toegang of CJG+. Het tekort aan personeel en wachtlijsten bij specialistische jeugdhulpaanbieders (bijvoorbeeld ook bij de gecertificeerde instellingen zoals JBB), zorgt ervoor dat druk op lokale teams ook (kan) toenemen. Ook in 2024 zetten we hierop in (in de regio) door te investeren in een goede samenwerking tussen verwijzers, gemeentelijke toegang, aanbieders en preventief aanbod. Ook werken we aan het beter zichtbaar maken van wachttijden, zodat verwijzers beter kunnen verwijzen naar beschikbare passende jeugdhulp.

In 2023 is het Zorglandschap geanalyseerd binnen Samen voor Jeugd waarbij de vraag centraal stond of we in onze regio kunnen spreken van een Dekkend Zorglandschap (ook geografisch) en of er knelpunten aanwezig zijn in het Zorglandschap. Vele jeugdhulpaanbieders zijn toen gesproken en ook zijn wachttijden per product uitgevraagd. De rapportage is op alle overlegtafels binnen het programma Samen voor Jeugd geagendeerd en besproken. Dit heeft deels nieuwe inzichten opgeleverd die in 2024 verder worden uitgewerkt in acties.

2. Meer kinderen zo thuismogelijk laten opgroeien

- In de regio Samen voor Jeugd wordt gestart met een pilot kleinschalige woonvoorziening. Jongeren verblijven daarbij in een kleinschalige voorziening in kleinere groepen en in een wijk (zo dicht mogelijk bij huis) met de bedoeling om de impact van een uithuisplaatsing zo klein mogelijk te houden.
- We gaan verder met de in 2021 gestarte pilot 'Buurtgezinnen' waarbij gezinnen die steun kunnen gebruiken gekoppeld worden aan een gezin uit de buurt dat deze steun kan bieden.

3. Alle kinderen de kans bieden zich te ontwikkelen

- Voortzetten van 'Samen Doen'. Met 'Samen Doen' is de basis voor aansluiting op het onderwijs (en jeugdhulp) gerealiseerd.
- Samenwerking huisartsen. In de Kempen gaan we onderzoeken of en zo ja hoe de samenwerking verbeterd kan worden.

4. Kwetsbare jeugdigen beter op weg helpen zelfstandig te worden

- Dat betekent het realiseren van een betere verbinding tussen de drie decentralisaties: de Jeugdwet, de Wmo en de participatiewet. Een voorbeeld daarvan is de overgang 18-, naar 18+. De afspraken hierover worden verrijkt

waar nodig. Ook binnen de regio Samen voor Jeugd is vanuit het transformatieplan veel aandacht voor de ‘betere doorgaande lijn 18-, 18+'. Binnen de transformatiedoelen is dan ook opgenomen ‘Per 2025 is er een passend zorgaanbod voor jongeren tussen 16 en 25 jaar oud die vanuit de Jeugdwet de overgang maken naar de Wmo.’ Jeugdhulpaanbieders, gemeenten en gesubsidieerde partners kunnen voor de jaren 2023, 2024 en 2025 een aanvraag indienen om subsidiemiddelen te ontvangen om mede aan deze doelstelling bij te dragen.

5. *Jeugdigen beter beschermen als hun ontwikkeling gevaar loopt*

- De bedoeling van het Toekomstscenario kind en gezinsbescherming is om vanuit de huidige organisaties van Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) en de Gecertificeerde Instellingen (GI's) in samenwerking met lokale/regionale teams te komen tot Regionale Veiligheidsteams. Dit heeft gevolgen voor de werkwijze voor het vrijwillig kader (=uitvoering door CJG+ de Kempen) en de jeugdbeschermingsketen.

6. *Investeren in vakmanschap van de jeugdprofessionals*

- Beroepsregistratie SKJ en bijscholing.

Preventie

- Kempenbranie

In 2022 heeft het college de beleidsnotitie Kempenbranie, inclusief het uitvoeringsplan, vastgesteld. Het doel hiervan is om de IJslandse preventieaanpak vervolg te geven en middelengebruik bij jeugdigen terug te dringen. In 2024 geven we hier verder uitvoering aan.

- STORM

STORM is een wetenschappelijk onderbouwde, preventieve aanpak die tot doel heeft een depressie of suïcide bij jongeren vóór te zijn. Door zelfvertrouwen, weerbaarheid en veerkracht te stimuleren, leren zij hun negatieve gevoelens om te buigen. Het programma van STORM wordt uitgevoerd op school. Leerlingen krijgen lessen over mentale gezondheid, mentoren worden getraind in signaleren, en er worden ‘op volle kracht’ trainingen aangeboden voor leerlingen die niet lekker in hun vel zitten. De VO scholen in de Kempen (maar ook verder in de regio ZoB) hebben, in samenwerking met het samenwerkingsverband VO, GGZ en GGD het belang van dit programma benadrukt en willen hier, in samenwerking met de gemeenten, graag mee gaan starten vanaf schooljaar 2024-2025.

- Volksgezondheid

Het programma ‘Kansrijke start’ en interventies gekoppeld aan het ‘preventieakkoord’ overlappen met het thema (jeugd)preventie. Deze staan verder toegelicht onder het programma ‘Volksgezondheid’.

Regiovisie Samen voor Jeugd

In 2023 heeft de gemeenteraad van gemeente Bladel, net als de overige negen gemeenten in onze inkoopregio, de ‘Regiovisie Samen voor Jeugd 2023-2026’ vastgesteld. Uit deze Regiovisie wordt duidelijk hoe de gemeenten (onderling en met externe partners) samenwerken en wat de gewenste richting en ontwikkeling voor de jeugdhulp is. Ieder jaar ontvangt onze gemeenteraad een raadsmededeling waarin zij worden geïnformeerd over de acties en voortgang die voortvloeien uit de regiovisie.

De Ontwikkelopgaves binnen de Regiovisie ‘Normaliseren, aansluiting onderwijs – jeugdhulp, versterking toegang en samen leren, ontwikkelen en implementeren’ worden geïmplementeerd. Acties die bijvoorbeeld voortvloeien uit deze ontwikkelopgaven zijn:

- Normaliseren

In onze regio starten we met een brede groep van stakeholders om te reflecteren en daarna vooruit te kijken naar een goede definitie van Normaliseren. In het eerste kwartaal van 2024 wordt dit thema verkend binnen de verschillende subregio's.

- Aansluiting onderwijs- jeugdhulp

In 2024 gaat de projectleider Onderwijs/Jeugdhulp aan de slag met het in kaart brengen van alle initiatieven in de

regio i.h.k.v. collectieve financiering (zorg in onderwijstijd), een kader op te stellen om kansrijke initiatieven af te wegen en een uitvoeringsplan op te stellen en deze te coördineren.

Versterken toegang

Middels de BEN (Bovenregionaal expertisenetwerk) subsidieregeling wordt ingezet op de versterking van de Toegang.

Andere belangrijke ontwikkelingen binnen Samen voor Jeugd:

- **Kleinschalig verblijf**

Alle gemeenten binnen Samen voor jeugd en binnen Een 10 voor de Jeugd hebben in februari- maart 2023 een visie voor de ontwikkeling van kleinschalig verblijf aan de hand van een of meerdere pilots vastgesteld. Kleinschalig Verblijf draagt volgens onze visie bij aan het effectiever kunnen inzetten van behandeling waar verblijf nodig is zodat jongeren korter in verblijf zijn en complexer worden van de problematiek gemitigeerd wordt. Deze pilot wordt geëvalueerd aan de hand van KPI's in het voorjaar van 2024.

- **Doorontwikkelen Hervormingsagenda**

Binnen Samen voor Jeugd, maar ook op Kempisch niveau sorteren we ook in 2024 voor op ontwikkelingen, werken we zaken nader uit en vindt er eventueel besluitvorming plaats.

- **Subsidieregeling gedragen transformatiedoelen**

De subsidieregeling gedragen transformatiedoelen is geopend vanaf 2023 en loopt ook in 2024 en 2025. Jeugdhulpaanbieders, preventieve partners en toegangen van de 10 gemeenten kunnen een subsidieaanvraag indienen om binnen één van de thema's (thuis, dichtbij of integraal) via een innovatieve pilot bij te dragen aan transformatie in de jeugdhulp.

Beleidskaders

Meerjarenbeleidskader Jeugdhulp in de Kempen 2020-2024
Verordening jeugdhulp 2022
Beleidsnotitie Kempenbranie 2022-2026
Nadere regels persoonsgebonden budget Jeugdhulp gemeente Bladel

Wat weten we nog meer?

In het Meerjarenbeleidskader Jeugdhulp in de Kempen 2020-2024 zijn per actielijn prestatie-indicatoren opgenomen die meerjarige worden gemeten en gemonitord. Deze worden in een aparte sessie aan de raad gepresenteerd.

Vrijwilligers

Wat willen we bereiken?

Stimuleren, faciliteren en ondersteunen van vrijwilligersorganisaties en de individuele vrijwilliger om het sociale karakter van Bladel in stand te houden

De gemeente wil een stimulerende, faciliterende en ondersteunende rol spelen richting vrijwilligersorganisaties en de individuele vrijwilliger om het sociale karakter van Bladel in stand te houden. De gemeente Bladel vindt vrijwilligers van grote waarde voor de Bladelse gemeenschap. Met het werk dat vrijwilligers verzetten, leveren ze een grote bijdrage aan het totale aanbod van voorzieningen in onze gemeente. Dit betreft voorzieningen die geheel door vrijwilligers worden gedragen. Maar er zijn ook professionele instellingen die voor de kwaliteit van hun aanbod voor een niet onbelangrijk deel afhankelijk zijn van de inzet van vrijwilligers. Daarmee drukken de vrijwilligers een belangrijke stempel op het sociale karakter binnen de gemeente Bladel. Dankzij inzet van deze vrijwilligers hebben inwoners van Bladel een volwaardige plaats in de gemeente. Ook voor de vrijwilliger zelf, kan het werk van grote betekenis zijn.

Wat gaan we doen?

Uitvoering geven aan het vrijwilligersbeleid 2019+

- Uitvoering geven aan het vrijwilligersbeleid 2019+ met o.a.:
- Waarderingsubsidie vrijwilligers niet-gesubsidieerde organisaties
 - Onderhouden en aansturen Vrijwilligers Bureau Bladel

Beleidskaders

Vrijwilligersbeleid 2019+

Wat weten we nog meer?

Kerngegevens

Hieronder worden de beleidsindicatoren uit de BBV-basisset gepresenteerd.

Naam Indicator	2018	2019	2020	2021	2022	Bron
Banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 - 74 jaar	940,2	978,4	958,7	964,0	973,3	www.waarstaatjegemeente.nl
Jongeren met een delict voor de rechter % van 12 t/m 21 jaar	1%	1%	1%	1%	nbn	www.waarstaatjegemeente.nl
Kinderen opgroeiend in armoede	2%	2%	2%	2%	nbn	www.waarstaatjegemeente.nl
Netto arbeidsparticipatie % werkzame beroepsbevolking	71,4%	73,0%	73,4%	74,1%	74,5%	www.waarstaatjegemeente.nl
Werkloze jongeren	1%	1%	2%	1%	nbn	www.waarstaatjegemeente.nl
Personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners	129,6	110,5	157,0	140,5	nbn	www.waarstaatjegemeente.nl
Lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners van 15 - 64 jaar	nb	117,6	116,1	100,0	130,2	www.waarstaatjegemeente.nl
Jongeren met jeugdhulp % van alle jongeren tot 18 jaar	10,10%	9,60%	9,80%	11,60%	9,50%	www.waarstaatjegemeente.nl
Jongeren met jeugdbescherming % van alle jongeren tot 18 jaar	0,5%	0,6%	0,7%	0,6%	0,5%	www.waarstaatjegemeente.nl
Jongeren met jeugdreclassering % jongeren van 12 - 23 jaar	0%	0,0%	0,0%	0,4%	0,4%	www.waarstaatjegemeente.nl
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO per 10.000 inwoners	640	680	700	700	730	www.waarstaatjegemeente.nl

Meerjarenprogramma

Onderstaand worden de (nieuwe) wensen voor de planperiode 2023-2027 opgesomd en toegelicht.

A/B	omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	investeringen					budgettaire lasten / baten				
		2023	2024	2025	2026	2027	2023	2024	2025	2026	2027
A	MFA De Poel Netersel: verduurzaming			-44					-2	-4	-4
A	MFA D'n Anloop Hoogeloon: verduurzaming			-37					-2	-4	-3
A	Stelpost besparingen jeugdzorg										106
A	Correctie taakstelling KempenPlus									-540	-540
B	Gemeenschapshuis aan de Markt: huur en servicekosten CJG								45	45	45
B	Gemeenschapshuis aan de Markt: huur en servicekosten Kloostertuin								45	45	45
totaal lasten sociaal domein				-81					86	-458	-351

(- = nadeel en + = voordeel)

Toelichting meerjarenprogramma

De Poel Netersel / D'n Anloop Hoogeloon: verduurzaming

De gemeenteraad heeft in de raadsvergadering van 4 februari 2016 besloten om de gemeentelijke gebouwen energieneutraal te (gaan) maken. Dit proces zal gefaseerd worden opgepakt waarbij in de fasering eerst de keuze zal vallen op gebouwen waar de gemeente zelf verantwoordelijk is voor de energie factuur.

Besparingen jeugdzorg

Het Rijk, de VNG en betrokken partijen in de jeugdzorg en ggz hebben een principeakkoord bereikt over de lang uitgebleven Hervormingsagenda Jeugd. Er wordt ingezet op meer kwaliteit van zorg, betere afstemming en regionalisering. We mogen volledig rekening houden met de besparingen als gevolg van de (wettelijke) maatregelen die het Rijk zal uitwerken. Immers, het Rijk draagt het budgettaire risico als (een deel van) deze maatregelen geen of niet tijdig doorgang vinden. Ten opzichte waar we reeds rekening mee hebben gehouden leidt dit tot een extra voordeel van € 106.000,-. T.z.t. zal Maatschappelijke Dienstverlening deze besparingsmaatregelen budgettair onderbouwen.

Correctie taakstelling KempenPlus

KempenPlus was aanvankelijk voornemens om middels een addendum op de ontwerpbegroting 2024 een taakstelling voor de omzet van "bedrijven" op te nemen om daarmee de financiële tekorten te beperken. Omdat dit addendum integraal onderdeel uit zou maken van de ontwerpbegroting hadden wij ons (relatieve) aandeel in deze taakstelling vanaf 2026 en verder financieel vertaald in onze meerjarenraming. Het bestuur van KempenPlus heeft de begroting 2024 echter vastgesteld zonder daarin genoemde taakstelling te onderbouwen en dus (nog) niet financieel te vertalen. Omdat wij onze ramingen moeten afstemmen op de ramingen van de vastgestelde begroting van KempenPlus zijn wij genooddaakt om ons aandeel van de ingeraamde taakstelling te corrigeren. De Toekomstverkenning zal t.z.t. antwoord moeten geven op de vraag hoe deze taakstelling gerealiseerd kan worden.

Gemeenschapshuis aan de Markt

Besloten is om aan de Markt in Bladel een toekomstbestendig gemeenschapshuis te realiseren. In het dekkingsplan behorende bij de realisatie van het gemeenschapshuis aan de Markt werd rekening gehouden met vrijvallende lasten van dagbesteding De Goei Plak (aan de Kloostertuin in Bladel). Na oplevering van dit gemeenschapshuis wordt dit daadwerkelijk geëffectueerd. De oplevering van het project is gepland in het 4e kwartaal van 2024. Dat betekent dat de besparing van de huur- en servicekosten van de Goei Plak niet eerder dan vanaf 1 januari 2025 kunnen worden gerealiseerd.

Verbonden partijen

De navolgende verbonden partijen worden betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- KempenPlus
- Samenwerking Kempengemeenten
- Gemeentelijke gezondheidsdienst Brabant-Zuidoost

Ontwikkelingen

Brede visie welzijn

In het beleidskader maatschappelijke ondersteuning 2022-2025, welke de gemeenteraad op 16 december 2021 heeft vastgesteld, is vanuit de Wmo de verbinding gelegd met het brede sociaal domein. In het raadsvoorstel is echter aangegeven dat er de inhoudelijke wens ligt om aan de slag te gaan met een brede visie op het welzijn. Het is voor zowel gemeente, samenwerkingspartners en inwoners een mooie ambitie om toe te werken naar één visie welzijn. Afhankelijk van de uiteindelijke visie, kijken we hoe de toegang voor alle Bladelse inwoners (sociaal huis) het beste georganiseerd kan worden. De adviesraad sociaal domein Bladel heeft eveneens geadviseerd om een breed beleidskader te formuleren: "De adviesraad benadrukt het belang van het in elkaar schuiven van de afzonderlijke domeinen en ondersteunt het initiatief daartoe." In 2024 staat besluitvorming gepland voor de brede visie welzijn.

Wet Aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams)

De wetten in het sociaal domein geven gemeenten de opdracht breed en integraal te werk te gaan. Wat ontbreekt, is de juridische grondslag om de noodzakelijke persoonsgegevens domeinoverstijgend te delen, te verzamelen en te verwerken. Met het wetsvoorstel Wams wordt beoogd knelpunten weg te nemen in relatie tot gegevensuitwisseling en privacy in het sociaal domein bij de aanpak van meervoudige problematiek. In maart 2023 is het wetsvoorstel ingediend bij de Tweede Kamer. Inwerkingtreding is naar verwachting 1 januari 2024.

Brede SPUK regeling

Voor de periode 2023 t/m 2026 is er een nieuwe brede SPUK regeling. Een specifieke uitkering voor versterking van sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026 (SPUK BREED) voor. Deze regeling is voor alle gemeenten beschikbaar gesteld voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. In 2023 is de aanvraag en het plan van aanpak ingediend. De beschikking is inmiddels ontvangen.

Wat mag het kosten?

Accommodaties

De raad heeft in zijn vergadering van 20 juni 2019 het krediet voor de realisatie van MFA Hapert gevoteerd. Oplevering heeft medio 2022 plaatsvinden. Deze multifunctionele accommodatie wordt ingezet voor de uitvoering van diverse specifieke taken. In de vergadering van 10 februari 2022 heeft de raad ook een krediet beschikbaar gesteld voor de realisatie van het gemeenschapshuis aan de Markt voor de kern Bladel. Oplevering is voorzien eind 2024. Deze investeringen leiden vanaf 2023 tot hogere kapitaallasten. Daarnaast werken de financiële consequenties van het meerjarenprogramma meerjarig door in de ramingen.

Algemeen toegankelijk individuele ondersteuning

De oorlog in Oekraïne is een dramatische bladzijde in de geschiedenis die heel veel onschuldige slachtoffers kent. In de eerste plaats in het land zelf. Het menselijk leed dat er hiermee gepaard gaat blijkt onder meer uit de grote vluchtelingenstroom die op gang is gekomen. Dat laat niemand onberoerd, ook in Nederland niet, getuige de vele initiatieven die worden ontplooid. Deze vluchtelingen moeten opgevangen worden. Daarom heeft het kabinet aan alle 25 veiligheidsregio's, waaronder Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost, de opdracht gegeven om samen met gemeenten voor opvangplekken voor ontheemden uit Oekraïne te zorgen. Het kabinet heeft in 2022 de rijksbijdrage afgestemd op een vast bedrag per bed per dag. Doordat de werkelijke kosten aanzienlijk lager waren heeft dat tot een financieel voordeel geleid in 2022. Wij zijn er voorsnog van uit gegaan dat deze opvang tot medio 2024, of zelfs langer, door zal lopen. De kosten van de tijdelijke noodopvang van vluchtelingen in Den Tref werden daarentegen tegen kostprijs vergoed door het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA).

Mantelzorg

De subsidie voor mantelzorgondersteuning is met ingang van 2023 verhoogd. De lasten van garantiebanen stijgen door de te plaatsen formaties. Vanaf 2023 ramen we hogere baten en lasten ten behoeve van garantiebanen. We hebben in 2022 en 2023 een specifieke uitkering ontvangen, waarmee we de invoering van de Wet Inburgering bekostigen. Deze middelen hebben we hiervoor afgezonderd. De kosten voor Wmo en Jeugd zijn afgestemd op de bijgestelde ramingen van afdeling SK / Maatschappelijke Dienstverlening. De bijdragen aan het participatiebedrijf KempenPlus zijn voorts meerjarig afgestemd op de ontwerpbegroting 2024 van KempenPlus. Deze stijgen aanzienlijk, enerzijds als gevolg van hogere lonen en prijzen en anderzijds door lagere omzetten (zie R23.043).

Arbeidsparticipatie

Met ingang van 2023 is rekening gehouden met 3,4 fte voor garantiebanen. Een deel van de kosten krijgen we via loonkostensubsidie van KempenPlus gecompenseerd.

Overige lokale initiatieven

In 2022 en 2023 hebben we een specifieke uitkering ontvangen van het Rijk in het kader van de Wet Inburgering 2021. Door een verhoogde instroom van het aantal inburgeraars stijgen de kosten van KempenPlus

Inkomensvoorzieningen / minimabeleid

Het kabinet heeft de minimumlonen met ingang van 1 januari 2023 verhoogd en de daaraan gekoppelde uitkeringen met 10,15% verhoogd. Via het BUIG-budget worden we gecompenseerd voor deze verhoging. Het kabinet heeft ook besloten om een eenmalige energietoeslag voor huishoudens met een laag inkomen mogelijk te maken. In 2022 en 2023 hebben we hiervoor eenmalige middelen opgenomen. De kosten van KempenPlus stijgen door de doorwerking van hogere minimumlonen voor de doelgroep in combinatie met hogere lonen voor de ambtenaren en overige prijsstijgingen.

Wmo / Jeugd

We werken met de overige Kempengemeenten samen op verschillende beleidsterreinen. De werkzaamheden van de afdeling SK/MD hebben directe relatie met externe klanten. Dit samenwerkingsonderdeel is als directe kosten toegerekend aan de verschillende beleidsvelden, omdat ze volledig gericht zijn op de externe klant. De afdeling MD geeft namens de gemeente uitvoering aan de Wmo, Jeugdhulp, Bijzondere Bijstand, Schuldhulp, Sociaal Raadsliedenwerk, Wvggz en meldpunt zorgwekkend gedrag. De bedrijfsvoeringskosten van het onderdeel MD stijgen op basis van de ontwerpbegroting 2024 van de SK. Dit wordt veroorzaakt doordat de formatie voor CJG+ is uitgebreid om hiermee de druk op de dienstverlening op te vangen. Vanaf 2023 en verder is er daarna sprake van een stijging door doorwerking van de gekozen verdeelsleutels in combinatie met reguliere indexatie van lonen en prijzen.

Rijk en VNG werken al enige tijd aan de Hervormingagenda jeugdzorg. Onderhandelingen hierover zijn afgerond. Vooruitlopend op de uitkomsten van deze onderhandelingen zijn in de meicirculaire voor de jaren 2022, 2023, 2024 en 2025 aanvullende, incidentele middelen toegevoegd aan het gemeentefonds, in lijn met de financiële reeks van de uitspraak van de Commissie van Wijzen (CvW). Naast de besparingsopgave die volgt uit de uitspraak van de Commissie van Wijzen heeft het kabinet besloten tot het realiseren van een aanvullende besparing van structureel € 511 miljoen (macro), welke een Rijksverantwoordelijkheid is gemaakt. Concreet betekent dit dat het aan de Rijksoverheid is om de besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen. Het gaat daarbij om maatregelen waardoor gemeenten minder middelen nodig hebben of waarbij alternatieve inkomsten gegenereerd kunnen worden. Ook draagt het Rijk het budgettaire risico ingeval (een deel van) deze maatregelen geen of niet tijdig doorgang vinden. De provincies als financieel toezichthouders erkennen de noodzaak om op deze ontwikkelingen te anticiperen en hebben beoordeeld in hoeverre het ramen van de financiële reeks van de CvW ná 2025 als reëel kan worden beoordeeld (artikel 203 lid 1 Gemeentewet).

We hebben in deze begroting rekening gehouden met een besparing op de uitgaven van (macro) €500 miljoen in 2025, € 500 miljoen in 2026 en vanaf 2027 € 511 miljoen (structureel) als gevolg van (wettelijke) maatregelen die het Rijk zal uitwerken. Voor onze gemeente betekent dit resp. € 415.000,-, € 415.000,- en € 425.000,-. Deze besparing is nog niet doorgevoerd op de afzonderlijke budgetten van het sociaal domein maar is voorlopig als stelpost geraamd op het sociaal domein. Als het (wettelijk) beleid vanuit het Rijk bekend is worden de hieruit voortvloeiende aanpassingen t.z.t. doorgevoerd in de budgetten van het sociaal domein. Deze aanpassingen zullen t.z.t. door Maatschappelijke Dienstverlening budgettair onderbouwd worden. Hiermee krijgen we de mogelijkheid om de in eerdere jaren ingezette verwerkingswijze in de meerjarenraming van begroting 2024 voort te zetten. Met ingang van 2023 heeft er een administratieve aanpassing plaats gevonden van plaatsgevonden tussen preventie en maatwerk dienstverlening 18- (afstemming op BBV: lv3 categorieën).

In onderstaand overzicht wordt het totaal van de lasten en baten van sociaal domein weergegeven.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Meerjarenraming		
				2025	2026	2027
Lasten						
participatie:						
- accommodaties	n -1.645	n -2.678	n -2.485	n -3.245	n -3.244	n -3.212
- algemeen toegankelijke individuele ondersteuning	n -708	n -878	n -641	n -404	n -404	n -404
- mantelzorg	n -52	n -100	n -94	n -94	n -94	n -94
- voorliggende voorzieningen	n -553	n -626	n -591	n -546	n -547	n -546
- arbeidsparticipatie	n -202	n -355	n -359	n -359	n -359	n -359
- overige lokale initiatieven	n -372	n -434	n -473	n -555	n -506	n -504
Wmo:						
- zorgloket	n -597	n -844	n -849	n -849	n -852	n -852
- maatwerkdienstverlening 18+	n -5.120	n -5.876	n -5.803	n -5.768	n -5.548	n -5.545
- complexe cacuïstiek						
inkomensregelingen:						
- inkomensvoorzieningen	n -8.634	n -10.570	n -10.357	n -10.228	n -10.046	n -9.904
- minimabeleid	n -1.222	n -824	n -429	n -431	n -433	n -435
- bijzondere bijstand						
- schuldhulpverlening	n -5	n -7	n -7	n -7	n -7	n -7
jeugd:						
- preventie	n -1.235	n -1.094	n -1.060	n -1.012	n -1.012	n -1.012
- maatwerkdienstverlening 18-	n -2.687	n -2.943	n -2.667	n -2.252	n -2.470	n -2.459
- geëscaleerde zorg 18+						
- geëscaleerde zorg 18-	n -343	n -317	n -302	n -302	n -302	n -302
- vrijwilligers (waardering / ondersteuning)	n -100	n -76	n -76	n -76	n -76	n -76
Totaal lasten	n -23.475	n -27.622	n -26.193	n -26.128	n -25.900	n -25.711
Baten						
participatie:						
- accommodaties	v 177	v 137	v 137	v 137	v 137	v 137
- algemeen toegankelijke individuele ondersteuning	v 1.357	v 482	v 204	v 4	v 4	v 4
- mantelzorg						
- voorliggende voorzieningen	v 8	v 12	v 12	v 12	v 12	v 12
- arbeidsparticipatie	v 26	v 92	v 96	v 96	v 96	v 96
- overige lokale initiatieven	v 136	v 261	v 3	v 3	v 3	v 3
Wmo:						
- zorgloket						
- maatwerkdienstverlening 18+	v 183	v 145	v 145	v 145	v 145	v 145
- complexe cacuïstiek						
inkomensregelingen:						
- inkomensvoorzieningen	v 2.439	v 3.132	v 2.811	v 2.811	v 2.801	v 2.811
- minimabeleid	v 30	v 30	v 30	v 30	v 30	v 30
- bijzondere bijstand						
- schuldhulpverlening						
jeugd:						
- preventie	v 41	v 40	v 40	v 40	v 40	v 40
- maatwerkdienstverlening 18-						
- geëscaleerde zorg 18+						
- geëscaleerde zorg 18-						
- vrijwilligers (waardering / ondersteuning)						
Totaal baten	v 4.397	v 4.331	v 3.478	v 3.278	v 3.268	v 3.278
Geraamd saldo van baten en lasten	n -19.078	n -23.291	n -22.715	n -22.850	n -22.632	n -22.433

(- = nadeel en + = voordeel)

4.7 Volksgezondheid en Milieu

Maatschappelijk effect:

Elke burger krijgt een gelijke kans op een gezond leven, ongeacht zijn sociaal economische status. Het leefmilieu in onze gemeente is gezond. Als gemeente willen we een gezond leefmilieu en in het bijzonder de zorg voor milieu, reiniging, afvalstoffenverwijdering en riolering bevorderen en in stand houden. Uitgangspunt is dat de vervuiler betaalt.

Volksgezondheid

Wat willen we bereiken?

Bladel Gezond! is kort en krachtig de ambitie van de gemeente Bladel

Naast uitvoering van diverse wettelijke taken vanuit de Wet Publieke Gezondheid bekommert de gemeente zich om de gezondheid en vitaliteit van haar inwoners, en voelt zich hiervoor mede verantwoordelijk. Een belangrijke manier om gezondheid bij de inwoners te bereiken is door het uitvoeren en sturen op preventie.

Wat gaan we doen?

Een Kansrijke Start in de Kempen

Ook in 2024 ontvangen we extra middelen via de brede SPUK regeling voor Kansrijke Start. Hiermee kunnen we kinderen gedurende de eerste 1.000 dagen van hun leven een goede start te geven. We gaan in gesprek met de mensen om wie het gaat en bouwen verder aan een sterk netwerk van partijen die hierin een rol spelen (coalitie), zodat deze partijen elkaar beter weten te vinden en gezinnen in kwetsbare situaties beter kunnen ondersteunen.

Nu Niet Zwanger (NNZ)

Het programma is opgenomen in het Kempische actieprogramma Kansrijke Start onder de actielijn: preconceptie en loopt door in 2024.

Uitvoeren van het project voor het tegengaan van normalisering (en bespreekbaar maken) van drugsgebruik samen met onze partners

Met de GGD en Novadic Kentron werken we aan een project voor het tegengaan van de normalisering van drugsgebruik op regionaal niveau (Zuidoost-Brabant) en lokaal niveau (de Kempen / Bladel).

Beleidskaders

Lokaal gezondheidsbeleid 2018 – 2021
Omgevingsvisie 1.1 (Veehouderij)

Riolering

Wat willen we bereiken?

Volledig voorzien in de wettelijke taakstelling voor zorgplicht op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater, waardoor er geen water in gebouwen of woningen komt. Klimaatadaptatie en burgerparticipatie zijn expliciet onderdeel hiervan.

Wat gaan we doen?

Uitvoering geven aan het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)

Zie Volksgezondheid en Milieu - Klimaat.

Beleidskaders

Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025 Bladel

Duurzaam grondstoffengebruik/afval

Wat willen we bereiken?

Zoveel mogelijk afgedankte materialen van een zo goed mogelijke kwaliteit gescheiden inzamelen en daarmee tegelijkertijd de hoeveelheid restafval (nog) verder terugdringen en dat alles tegen zo laag mogelijke kosten.

Wat gaan we doen?

Een verbeterde milieustraat realiseren

We streven naar een verbeterde milieustraat waarbij samenwerking met Reusel-De Mierden niet meer vanzelfsprekend is. Hiermee proberen we de circulaire doelstellingen uit de Kadernota Grondstoffen zo goed mogelijk na te streven. Ook de permanente inzet van het Mobiel Scheiding Station draagt daar aan bij. Daarnaast zetten we extra in op communicatie om inwoners (nog) beter te informeren over nut en noodzaak van afvalscheiding.

Beleidskaders

Kadernota Grondstoffen "Samen op weg naar een Circulaire Kempengemeenschap!"

Wat weten we nog meer?

De overheid heeft voor duurzaam grondstoffengebruik en afval prestatie indicatoren opgesteld. De VANG doelstellingen beschrijven streefwaarden voor gemeentes in Nederland voor de periode tot 2021. Voor de omvang van huishoudelijk restafval in 2020 is dit maximaal 100kg restafval per inwoner. Voor het scheidingspercentage in 2020 is dit 75% afvalscheiding. Voor de periode 2021- 2025 blijft het streven om door middel van goede afvalscheiding hoogwaardige recycling te faciliteren, maar het accent komt sterker te liggen op hoogwaardigere (kwalitatief betere) ingezamelde stromen.

Naam Indicator	Streefwaarde	2019	2020	2021	2022	Bron
Omvang van huishoudelijk restafval	Max 100 kg/inwoner	56 kg	66,49 kg	61,40 kg	49,65 kg	CBS
Scheidingspercentage	Min 75%	85,10%	85,21%	86,23%	85,45%	Eigen data

Kwaliteit van de leefomgeving

Wat willen we bereiken?

Een goed woon en leefklimaat en een aantrekkelijke, toekomstbestendige omgeving voor onze inwoners.

Wat gaan we doen?

Beweeqvriendelijke omgeving

Zie bij Sport en bewegen.

De taken die naar ons toekomen met de omgevingswet op het gebied van de Wet Bodembescherming borgen in onze werkzaamheden.

Met het ingaan van de omgevingswet komen er extra taken van de provincie naar de gemeente op het gebied van de Wet Bodembescherming (Wbb). Het gaat over taken zoals het beheren van voormalige stortplaatsen, beoordelen van evaluatierapporten en toezicht bij complexe saneringen. Deze gespecialiseerde taken, worden nu al door de omgevingsdienst uitgevoerd. Voor de gemeente Bladel wordt verwacht dat deze taken ook volledig door de Omgevingsdienst uitgevoerd gaan worden.

Beleidskaders

Omgevingsvisie 1.1
Groenvisie “Groen tot in de kern(en)” 2009-2024
Groenstructuurplan 2018-2027
Beleidsnota Gemeente Bladel Sport en Beweging 2017+
Lokaal Gezondheidsbeleid gemeente Bladel 2018-2021
Nota speelruimtebeleid gemeente Bladel 2018+
Nota bodembeheer

Klimaat

Wat willen we bereiken?

Energietransitie

Met de nieuwe kadernota energie en klimaat heeft de gemeente Bladel zich aangesloten bij de ambitie van het Nationaal Klimaatakkoord om in 2030 49% minder CO2 uit te stoten ten opzichte van 1990.

Wat gaan we doen?

Het uitvoeringsprogramma klimaat en energie

In 2024 werken we verder aan realiseren van de doelstelling om in de gemeente Bladel in 2030 de CO2-uitstoot met 49% gereduceerd hebben ten opzichte van 1990. Dit doen we door uitvoering te geven aan het herijkte uitvoeringsprogramma Energietransitie. We gaan aan de slag met de volgende thema's:

- Het Thema Warmte

In december 2021 heeft uw raad de Transitievisie Warmte Gemeente Bladel (TVW) vastgesteld. We hebben er vervolgens voor gekozen om een warmteprogramma op te gaan zetten waarin we de drie pijlers uit de TVW tegelijk gaan uitvoeren:

1. Ontwikkeling van een pilot Wijkuitvoeringsplan (WUP)
2. Technische onderzoeken uitvoeren naar de potentie van warmtebronnen
3. Het opzetten van een gemeentebreed isolatieprogramma

Na het doorlopen van een Europese aanbestedingsprocedure hebben we in november 2022 het adviesbureau de Warmtetransitiemakers in de arm genomen om ons te ondersteunen bij het opzetten van dit programma. In 2024 gaan we verder op de ingeslagen weg. De onderzoeken naar de potentie van de warmtebronnen zijn uitgevoerd. We gaan verder aan de slag met de eerste stappen in de uitvoering van het isolatieprogramma en gaan verder met ontwikkelen van een wijkuitvoeringsplan voor de aangewezen pilotbuurten in Hapert.

- Het Thema Elektriciteit

We werken in 2024 verder aan de realisatie van Windpark de Pals, Energielandschap de Kempen en het verder verkennen van de mogelijkheid om een energieopwekkende voorziening te realiseren in combinatie met natuurontwikkeling langs de A67. Daarnaast blijven we onze lichtmasten verduurzamen, verduurzamen we het gemeentelijk vastgoed en werken we aan het plaatsen van laadpalen voor elektrische auto's in onze gemeente.

- Regionale samenwerking

Op regionaal niveau werken we ook in 2024 binnen de RES MRE verder aan de energietransitie. We zijn vertegenwoordigd in de diverse werkgroepen en coalities als we daar als Bladel belang bij hebben en haken aan bij de binnen de RES opgestarte projecten als deze bijdragen aan onze Bladelse beleidsdoelstellingen. Daarnaast trekken we gezamenlijk op in verband met de netwerkcongestie en de netuitbreiding Eindhoven-Zuid - station Hapert.

- Ondersteuning partners

We gaan waar passend in 2024 verder met het ondersteunen, faciliteren en stimuleren van initiatieven van onze partners in de energietransitie (o.a. Kempen Energie) die onze beleidsdoelstellingen dichterbij brengen.

Wat willen we bereiken?

Klimaatadaptatie

In 2050 is gemeente Bladel klimaatbestendig ingericht.

Wat gaan we doen?

Uitvoering geven aan het programma Klimaatadaptatie

In 2023 is een programma opgesteld voor klimaatadaptatie. Hierin staan de thema's en acties opgenomen die bijdragen aan de doelstelling uit de kadernota. Het programma is opgebouwd uit de volgende thema's:

- Groen

Het huidige groenbeleid- en beheer omvat meerdere (verouderde) beleidsstukken. Deze zullen in 2024 worden samengevoegd en geactualiseerd. Het nieuwe beleid zal worden opgehangen aan de doelen vanuit klimaatadaptatie- en mitigatie.

- Uitvoeringsagenda klimaatadaptatie

In 2024 wordt samen met belanghebbende instanties de behoeftes m.b.t. hittebestrijding worden geïnventariseerd en een hitteplan worden opgesteld voor het delen van kennis en ervaringen.

In 2023 zijn er onderzoeken uitgevoerd en is advies opgehaald voor klimaat robuuste inrichtingen van (her)ontwikkelingslocaties. Met het oog op de aanstaande versnelling van de woningbouw zullen in 2024 klimaatadaptatie richtlijnen worden opgesteld voor toekomstige bouwprojecten. Ook worden richtlijnen opgesteld voor het vergroten van de leefbaarheid en klimaat robuustheid van bestaande percelen op de bedrijventerreinen. Eind 2024 hebben we op wijkniveau een 'klimaat score' op basis van de gestelde richtlijnen. Op basis hiervan kan worden bepaald of er vanaf 2025 een wijkgerichte aanpak nodig is voor het klimaat robuust inrichten van bestaande openbare én particuliere terreinen.

In 2024 wordt de voorbereiding en deels de realisatie van 2 klimaatbuffers in Casteren opgepakt.

- Riolering

De proactieve ingrepen in de openbare ruimte zullen in 2024 de focus hebben op het bestrijden van wateroverlast en droogte middels het voorbereiden en uitvoeren van maatregelen die de infiltratie- en bergingscapaciteit van het watersysteem in de dorpskernen bevordert. Dit doen we middels de voorziene projecten in 2024 herinrichting Netersel-Noord en het project Klimaatmaatregelen fase 3 Hoogeloon. In de Hoofdstraat, Breestraat en Dijkstraat binnen de bebouwde kom wordt het gemene riool vervangen door een gescheiden riool. Hier het verhard oppervlak (wegen en daken) afgekoppeld worden van het gemengd rioolsysteem. Dit regenwater wordt teruggegeven aan de bodem.

Middels een nieuwe afkoppelregeling en diverse participatietrajecten willen we bewoners en ondernemers stimuleren zelf ook aan de slag te gaan met infiltreren van regenwater. Maar ook toch acties voor vergroening en versterken biodiversiteit. Daarnaast hebben we in 2023 mogelijkheden verkend voor hergebruik van (regen)water door bedrijven en t.b.v. groenvoorzieningen en sportvelden. In 2024 willen we aan tafel zitten bij bedrijven om middels maatwerk de eerste pilot projecten op te starten.

- Verkeer

Dit is zowel opgenomen in de verkeersvisie en het uitvoeringsprogramma daarvan, als het in 2023 geactualiseerde wegenbeheerplan 2024 t/m 2028.

Beleidskaders

Woonvisie gemeente Bladel 2016, actualisatie 2018
 Kempische Visie op Wonen 2019-2023
 Kadernota energie en klimaat
 Transitievisie warmte
 Kadernota klimaatadaptatie

Wat weten we nog meer?

In 2020 heeft de raad een nieuw beleidskader vastgesteld voor Energie en Klimaat. De ambitie is om in 2030 49% minder CO2 uit te stoten ten opzichte van 1990.

Naam Indicator	Streefwaarde	2020	2021	2022	Bron
CO2-uitstoot (in ton)	In 2030 49% minder CO2 t.o.v. 1990 (262.940 ton in 1990 naar 183.227 ton in 2030)	185.893	nmb	nmb	Emissieregistratie

Wat weten we nog meer?

Hieronder worden de beleidsindicatoren uit de BBV-basisset gepresenteerd.

Naam Indicator	2018	2019	2020	2021	2022	Bron
Omvang fijn huishoudelijk restafval (kg/inwoner)	46	43	48	43	nmb	www.waarstaatiegemeente.nl
Hernieuwbare elektriciteit	4,80%	8,40%	nmb	nmb	nmb	www.waarstaatiegemeente.nl

Meerjarenprogramma

Onderstaand worden de (nieuwe) wensen voor de planperiode 2023-2027 opgesomd en toegelicht.

A/B	omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	investeringen					budgettaire lasten / baten				
		2023	2024	2025	2026	2027	2023	2024	2025	2026	2027
A	Rioolrechten: uitvoering GRP 2024-2027							55	165	273	380
A	Uitvoering GRP 2024 - 2027: klimaatmaatregelen		-532	-532	-532	-532		-13	-40	-66	-91
A	Uitvoering GRP 2024 - 2027: vervanging gemalen		-80	-80	-80	-80		-3	-9	-16	-22
A	Uitvoering GRP 2024 - 2027: vervanging riolering		-1.559	-1.559	-1.559	-1.559		-39	-116	-192	-267
	totaal lasten volksgezondheid en milieu		-2.171	-2.171	-2.171	-2.171					

(- = nadeel en + = voordeel)

Toelichting meerjarenprogramma

Uitvoering GRP

Op 17 december 2020 heeft uw raad het Gemeentelijk Rioleringsplan Bladel 2021-2025 vastgesteld (R20.120). In het GRP zijn rioleringsmaatregelen geactualiseerd voor de planperiode 2021-2025. Het betreft de concrete uitvoeringsmaatregelen die nodig zijn om te voldoen aan de zorgplicht. De maatregelen voor de uitvoering van klimaat(adaptie) zijn hieraan toegevoegd. De lasten worden verdisconteerd in de rioolheffingen.

Ontwikkelingen

Brede SPUK regeling

Voor de periode 2023 t/m 2026 is er een nieuwe brede SPUK regeling. Deze regeling is voor alle gemeenten be-

schikbaar gesteld voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. In 2023 is de aanvraag en het plan van aanpak ingediend. De beschikking is inmiddels ontvangen.

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen worden betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- Gemeentelijke gezondheidsdienst Brabant-Zuidoost

Wat mag het kosten?

Volksgezondheid

In 2021 hebben we in het kader van "Jeugd aan zet" een "Mobiële Spot" (een busje) aangeschaft welke in de kernen van de Kempen ingezet wordt als mobiele jeugdhonk, waarin de jeugdcoaches met en voor de jongeren leuke activiteiten organiseren. Hiervoor zijn voor de jaren tot en met 2025 extra middelen geraamd om met behulp van professionele aanpak de overlast gevende jeugdgroep weer op het rechte pad te houden en te krijgen. Vijftig procent van de extra middelen rekenen we toe aan programma Veiligheid en vijftig procent aan programma Volksgezondheid en milieu. De gemeentelijke bijdrage aan de GGD is afgestemd op de begroting 2024 van de GGD. We hebben in 2022 en 2023 van het Rijk een specifieke uitkering ontvangen voor lokale preventieakkoorden en preventieaanpakken. Deze middelen zijn hiervoor geoormerkt.

Afval / riolering

Het saldo van de lasten en baten van afvalverwijdering en riolering worden meerjarig verrekend met de voorzieningen egalisatie afvalstoffenheffing en egalisatie rioolheffing. De compensabele btw wordt meegenomen in de kosten, omdat het BTW-compensatiefonds gevoed wordt vanuit het Gemeentefonds (uitname).

Kwaliteit leefomgeving

De gemeentelijke bijdragen aan de ODZOB zijn afgestemd op de begroting 2024 van de ODZOB. De doorbelasting van VTH is bijgesteld op basis van geraamde tijdsbesteding.

Klimaat

In het kader van de Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) hebben we voor 2023, 2024 en 2025 gelden ontvangen voor financiering van de apparaatskosten voor het de uitvoering van onze taken omtrent de energietransitie (uitvoering gemeentelijke taken klimaatakkoord). Vanaf 2022 en volgende jaren zijn baten en lasten geraamd voor de bevordering van de duurzaamheid. Verrekening vindt plaats ten laste of ten gunste van de reserve duurzaamheid (zie bestuur en ondersteuning). Voor de jaren 2022 tot en met 2025 zijn eenmalige kosten geraamd voor de uitvoering subsidieregeling duurzame energie particulieren. Voor 2022 en 2023 hebben we een specifieke uitkering ontvangen voor de aanpak van energiearmoede. Met deze uitkering kunnen we kwetsbare huishoudens in huur- en koopwoningen ondersteunen bij het nemen van maatregelen om op korte termijn de energierekening te verlagen. Aanleiding vormde de sterk gestegen energielasten.

In onderstaand overzicht wordt het totaal van de lasten en baten van volksgezondheid en milieu weergegeven.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten						
volksgezondheid:						
- preventie	n -822	n -1.009	n -953	n -969	n -936	n -951
- acute zorg	n -2	n -2	n -2	n -2	n -2	n -2
riolering	n -1.848	n -1.933	n -2.119	n -2.226	n -2.322	n -2.417
duurzaam grondstoffengebruik / afval	n -2.054	n -2.006	n -1.752	n -1.745	n -1.745	n -1.745
kwaliteit van de leefomgeving:						
- preventie	n -509	n -877	n -869	n -865	n -865	n -865
- handhaving	n -87	n -119	n -68	n -68	n -68	n -68
- natuur (aanleg)	n -57	n -67	n -67	n -67	n -67	n -67
klimaat	n -990	n -1.783	n -1.046	n -1.050	n -324	n -324
Totaal lasten	n -6.369	n -7.796	n -6.876	n -6.992	n -6.329	n -6.439
Baten						
volksgezondheid:						
- preventie	v 43	v 41				
- acute zorg						
riolering	v 2.083	v 2.152	v 2.322	v 2.431	v 2.527	v 2.622
duurzaam grondstoffengebruik / afval	v 2.228	v 2.391	v 2.082	v 2.076	v 2.076	v 2.076
kwaliteit van de leefomgeving:						
- preventie	n -28	v 13				
- handhaving						
- natuur (aanleg)						
klimaat	v 427	v 726	v 464	v 467	v 50	v 50
Totaal baten	v 4.753	v 5.323	v 4.868	v 4.974	v 4.653	v 4.748
Geraamd saldo van baten en lasten	n -1.616	n -2.473	n -2.008	n -2.018	n -1.676	n -1.691

(- = nadeel en + = voordeel)

4.8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing

Maatschappelijk effect:

Het is prettig wonen en verblijven in de gemeente Bladel. De bevolking laat zien dat zij wil komen tot een duurzame samenleving.

Met volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing richten we ons op het planmatig inrichten van de leefruimte, waarbij rekening wordt gehouden met individuele- en gemeenschappelijke belangen. Wij realiseren voldoende woningen afgestemd op de behoefte. De gemeente heeft daarin een regie- en/of toetsende functie. Wij werken aan een goed woon- en leefklimaat voor onze inwoners, waarbij het kernbegrip duurzaamheid leidend is. Verzoeken om nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen benaderen wij volgens het 'ja, tenzij principe'. Wij bewaken, behouden en verbeteren de kwaliteit van de bebouwde omgeving. Wij beheren de openbare ruimte volgens de kernbegrippen veilig, heel en schoon met als doel een prettige woonomgeving in stand te houden. Betrokkenheid van bewoners is wezenlijk omdat zij in de betreffende wijk of het dorp wonen en omdat zij waardevolle kennis en ervaring hebben over de behoeften ter plaatse en mogelijke veranderingen daarin.

Bebouwd

Wat willen we bereiken?

Accommodatiecarrousel

In 2024 en verder zullen, als onderdeel van de Accommodatiecarrousel kern Bladel en in vervolg op de start van realisatie van een nieuw gemeenschapshuis aan de Markt (in de voormalige Rabobank), tenminste besluiten genomen zijn over de (her)huisvesting van de functies:

- Praktijkhuis;
- Opslag (van de functies/activiteiten/verenigingen) in de voormalige Gemeentewerf);
- Heemkunde.

En in vervolg daarop het (nieuwe) programma van de accommodaties/locaties:

- Voormalige Praktijkschool;
- Voormalige Gemeentewerf;
- Voormalige Den Herd;
- Voormalige bibliotheek + annex in Marktstaete.

Wat gaan we doen?

Accommodatiecarrousel

Als inhoudelijke onderlegger van de Accommodatiecarrousel zal in 2024 (eerst) per functie/taak een (keuze)nota worden opgesteld waarin nut, noodzaak en (gemeentelijke) verantwoordelijkheid per functie inzichtelijk zal worden gemaakt. Dit zal vervolgens worden gekoppeld aan de daarvoor noodzakelijk/gewenste locatie/accommodatie en de financiële consequenties van de verschillende opties/keuzes.

Voor invulling van de (eventueel) vrijkomende locaties zal in 2024 als eerste een keuzenota over de gewenste uitvraag (inhoudelijk en procesmatig) voor de programmatische invulling van de accommodaties worden opgesteld. Daarna zal dan worden gestart met het proces voor selectie en gunning voor de herontwikkeling van de vrijkomende locaties.

Wat willen we bereiken?

Het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit en doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften.

Wat gaan we doen?

Actualisatie Kempische en Bladelse woonvisie

In 2023 zijn we gestart met de actualisatie van de woonvisie, waarbij de woon-zorgvisie is meegenomen. In het eerste kwartaal van 2024 volgt de oplevering van de woonvisie en bijbehorend uitvoeringsprogramma. Hiernaast stellen we ook een lokaal uitvoeringskader op. Afhankelijk van bestuurlijke besluitvorming over (regie)rol van de gemeente ten aanzien van woningbouw, zullen extra inzet en/of middelen nodig zijn om hier uitvoering aan te geven.

Huisvesting nieuwkomers

De Rijksoverheid bepaalt elk half jaar hoeveel statushouders we als gemeente een plaats moeten geven om te wonen. Dit aantal staat in de taakstelling voor huisvesting statushouders. De verdeling over gemeenten hangt af van het aantal personen dat in een gemeente woont. Verwacht wordt dat we als gemeente niet aan de taakstelling gaan voldoen in 2024. Extra maatregelen zijn nodig om voldoende statushouders te kunnen huisvesten.

In 2022 en 2023 hebben we Oekraïense ontheemden opgevangen in gemeente Bladel. Voor 2024 is de verwachting dat we deze opvang moeten continueren en waar mogelijk uitbreiden.

Rondom de huisvesting van asielzoekers is nieuwe wet- en regelgeving in de maak. Waarbij steeds meer ingezet wordt op het verplichten van gemeenten om ook deze opvang te faciliteren. Op dit moment is nog niet bekend hoe we als gemeente Bladel invulling moeten geven aan deze opgave en of hier extra inzet en middelen nodig zijn om hier uitvoering aan te geven.

In 2023 was de totale taakstelling om statushouders, asielzoekers en Oekraïners te huisvesten/opvangen binnen de gemeente Bladel 247 personen. Hieraan konden wij niet voldoen waardoor de opgave voor 2024 hoger is. Wij hebben in 2023 ongeveer 50 personen succesvol weten te huisvesten/opvangen. De resterende taakstelling van 2023 schuift namelijk door in het jaar 2024.

Nieuwe ontwikkelingen

Ontwikkelpromerenten

Waar nodig werken we mee aan nieuwe ontwikkelingen, zoals de herinvulling van agrarische bedrijfslocaties, herinvulling latende locaties Den Tref, Het Palet, voormalige praktijkschool en Den Herd, woningbouwontwikkelingen, Egyptische Poort, N284, energie- en klimaatdoelstellingen.

Centrum Hapert

In 2024 werken we verder aan de herontwikkeling van de achterblijvende locaties van de MFA Hapert op basis van de door de raad vastgestelde stedenbouwkundige visie van OD205. Bij de herontwikkeling wordt rekening gehouden met de bestuurlijke wensen om o.a. voor senioren te bouwen, in een nieuw levendig plein te voorzien en de verkeerscirculatie in kaart te brengen.

Posthofontwikkeling

In 2023 wordt het definitieve ontwerp inclusief alle onderleggers (programma, exploitatie, planprocedure enz.) voor herontwikkeling van het Posthof gebied vastgesteld.

In opbouw naar het definitieve ontwerp zullen in 2023 de volgende activiteiten/prestaties worden uitgevoerd:

- Programmatische invulling
- Ontwerp en stedenbouwkundige invulling
- Exploitatie-opzet
- Planprocedure
- Voorbereiding subsidie-aanvraag Impulsaanpak Winkelgebieden

Realisatie Gemeenschapshuis aan de Markt

In 2023 is de aannemer met de realisatie van een gemeenschapshuis aan de Markt (in de voormalige Rabobank) gestart. Oplevering in het laatste kwartaal van 2024, in gebruikname vanaf 1 januari 2025.

Vorbereiden invoering Omgevingswet

De Omgevingswet wordt per 1 januari 2024 het wettelijk kader voor het domein van de fysieke leefomgeving. De wet brengt een ingrijpende stelselverandering in het omgevingsrecht. De wet gaat uit van een integrale en gebiedsgerichte aanpak van de fysieke leefomgeving. Het doel is erop gericht om maatschappelijke opgaven in de fysieke leefomgeving beter te kunnen aanpakken. Daarnaast beoogt de wet een eenvoudiger en toegankelijker stelsel voor burgers, ondernemers, belangenpartijen en initiatiefnemers. De Omgevingswet legt de bevoegdheden en taakuitvoering zo veel mogelijk op het gemeentelijke niveau. Tevens gaat de wet uit van één overheid. Dit vraagt om goede samenwerking met andere overheden en in samenwerkingsverbanden. De (verdere) implementatie van deze omvangrijke stelselherziening zal nog een aantal jaren in beslag nemen.

Dit betekent dat in 2024 veel aandacht wordt besteed aan de aanpassing van de digitale systemen en de dienstverlening aan burgers en ondernemers. Gelet hierop worden de werkprocessen aangepast aan de kaders van de Omgevingswet (VTH taakuitvoering, ontwikkelingsinitiatieven en planvorming). Daarnaast zijn er gemeentelijke invoeringskosten (met name opleiding/educatie medewerkers/bestuur, aanschaf / abonnementen digitale systemen, inhuur deskundige ondersteuning en personeelskosten). Ten aanzien van de inhoudelijke werkzaamheden werken we aan de Omgevingsvisie en een (casco) omgevingsplan. Tevens wordt de mogelijke inzet van het instrument Programma onderzocht.

De invoering van de wet heeft gevolgen voor de legesheffing (als dekking voor gemeentelijke kosten). Het is onder de Omgevingswet (in tegenstelling tot huidige wetgeving) mogelijk om leges te heffen voor milieubelastende activiteiten (mba). De gevolgen voor de leges worden verder versterkt door de invoering van de Wet kwaliteitsborging (Wkb). Bouwaanvragen worden daardoor niet meer technisch vooraf getoetst door de gemeente.

We actualiseren het bestemmingsplan voor het buitengebied

We actualiseren het bestemmingsplan voor het buitengebied door middel van een veegplan om te zorgen dat deze na de inwerkingtreding van de Omgevingswet actueel is. De vaststelling van het veegplan voor het buitengebied staat gepland voor 2024.

Woningbouwprogramma

Informatie over het woningbouwprogramma is in de bijlage 5 'Woningbouwprogramma' terug te vinden.

Wat willen we bereiken?

Realiseren van 2900 woningen in de periode tot en met 2040

In de gemeente Bladel streven we naar de realisatie van 2.900 woningen voor 2040 (ca. 1.800 woningen extra t.o.v. de harde en zachte plancapaciteit in 2022).

Wat gaan we doen?

Actualiseren van het woonbeleid

In 2023 zijn we gestart met de actualisatie van de woonvisie, waarbij de woon-zorgvisie is meegenomen. In 2024 volgt de oplevering van de woonvisie en bijbehorend uitvoeringsprogramma. Afhankelijk van bestuurlijke besluitvorming over (regie)rol van de gemeente ten aanzien van woningbouw, zullen extra inzet en/of middelen nodig zijn om hier uitvoering aan te geven. Daarnaast onderzoeken we welke locaties het meest geschikt zijn voor woninguitbreiding. en bekijken we hoe onze grondpolitiek er het best uit kan komen zien.

Schaalsprong

Er blijft de komende periode een grote behoefte aan woningen. In december 2022 heeft de gemeenteraad keuzes gemaakt over de woningbouw opgave tot aan 2040.

Ten opzichte van onze omgeving en in het bijzonder de groei van Brainport zien we in de gemeente Bladel voldoende ruimte voor groei met instroom van buitenaf. Het richtgetal voor het aantal woningen in 2040 is 2.900 woningen (ca. 1.800 woningen extra t.o.v. harde en zachte plancapaciteit).

We gaan daarbij uit van een ontwikkelscenario van inbreiden en uitbreiden en we vinden dat de verdeling van het

woningbouwprogramma niet evenredig plaats hoeft te vinden en bij geen van de kernen op voorhand het overgrote deel van het programma moet landen. We laten de lokale behoefte per kern en concrete plannen bepalend zijn voor de verdeling.

Ten aanzien van inbreidingslocaties in de kernen Bladel en Hapert vinden we intensiteit van 30 woningen, al dan niet in de vorm van gestapelde bouw, voorstelbaar. Daarmee bouwen we dichter dan we gewend zijn. We sluiten op voorhand geen dorpskernen op locaties uit voor gestapelde woningbouw, maar laten maatwerk toe per project. Bijvoorbeeld bij de Egyptische Poort onderzoeken we ook een scenario waarin 120 woningen een plek krijgen in het gebied. En ook bij de ontwikkellocaties die onderdeel zijn van de accommodatiecarrousel zullen we waar mogelijk in een hoge dichtheid bouwen. Daarnaast wordt in 2023 en verder bekeken wat de impact van de woningbouwambitie is op de andere domeinen, zoals mobiliteit, voorzieningen etc.

Beleidskaders

Omgevingsvisie 1.1
Groenstructuurplan 2018-2027
Groenvisie "Groen tot in de Kern(en)" 2009-2024
Integraal Beheerplan 2014-2023 Bos, Natuur en Landschap
Nota grondbeleid 2019 gemeente Bladel
Nota Landschapsbeleidsplan Natuurlijk van nature 2009-2024
Structuurvisie Bladel Deel A: Ruimtelijk Casco
Structuurvisie Bladel Deel B: Uitvoeringsplan
Welstandsnota Bladel
Woonvisie gemeente Bladel 2016, actualisatie 2018
Kempische Visie op Wonen 2019-2023
Kadernota energie en klimaat
Beleidskader CPO gemeente Bladel
Transitievisie warmte

Onbebouwd

Wat willen we bereiken?

We verhogen biodiversiteit door systeemherstel in het buitengebied.

We nemen een actieve rol in het realiseren van het Natuurnetwerk (NNB) en grijpen kansen aan om hierbij toekomstbestendige combinaties te maken met economische activiteiten.

Wat gaan we doen?

Realisatie Natuurnetwerk (NNB)

Dit doen we door enerzijds mee te werken met externe partijen die aan de slag gaan met realisatie van natuur. En anderzijds door zelf een actieve rol te pakken in de realisatie van ongeveer 60 ha natuur toevoeging de komende 2 tot 3 jaar (Kroonvensche heide).

Verbinding centrum Bladel met de Groene Long

In 2022 is de eerste fase van het dorpspark De Groene Long gerealiseerd. De gemeenteraad heeft met het vaststellen van het gebiedsplan en ontwerp aangegeven een groene verbinding te willen tussen centrum Bladel en het dorpspark. We richten ons in 2024 op het realiseren van deze verbinding.

Verhogen biodiversiteit

Dit hangt samen met de realisatie van het natuurnetwerk. Verder zetten we in op ecologisch beheer van al het gemeentelijk groen. Tot slot stimuleren we met de STILA regeling dat grondeigenaren maatregelen nemen die bijdragen aan natuur- of landschapsbehoud.

Verhogen waterstanden in natuurgebieden

Hiervoor werken we mee met natuurorganisaties die maatregelen nemen om de waterstanden te verhogen in hun eigen gebieden. In onze eigen gebieden nemen we zelf maatregelen hiervoor in samenhang met klimaatadaptatie.

Verminderen stikstofdepositie

De gemeente zet zich in om de doelen van de Provincie en Rijk te halen. De natuurrealisatie is een onderdeel hiervan. Daarnaast kijken we Kempenbreed welke maatregelen we kunnen treffen.

Kempenland West

GGA: We nemen deel aan de gebiedsgerichte aanpak (GGA) Kempenland West en de governance hiervoor is in ontwikkeling. Het project bovenloop Groote Beerze zit hierin en heeft belangrijke raakvlakken met de ambitie voor de Kroonvensche Heide.

LEADER: Daarnaast nemen we deel aan de Lokale Actiegroep die een aanvraag doet om als LEADER gebied aangewezen te worden.

Beleidskaders

Nota Landschapsbeleidsplan Natuurlijk van nature 2009-2024
Groenstructuurplan 2018-2027
Groenvisie "Groen tot in de Kern(en)" 2009-2024
Nota grondbeleid 2019 gemeente Bladel
Omgevingsvisie 1.1

Wat weten we nog meer?

Hier onder worden de beleidsindicatoren uit de BBV-basisset gepresenteerd:

Naam Indicator	2018	2019	2020	2021	2022	Bron
Gemiddelde WOZ waarde	€ 278.000	€ 293.000	€ 311.000	€ 332.000	€ 367.000	CBS Waarde onroerende zaken / www.waarstaatjegemeente.nl
Nieuw gebouwde woningen (per 1.000 woningen)	8,0	15,9	8,5	15,3	10,9	ABF research-systeem woningvoorraad // www.waarstaatjegemeente.nl
Demografische druk *	75,3%	75,80%	75,10%	75,10%	75,50%	CBS Statistiek bevolking / www.waarstaatjegemeente.nl
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	495	483	492	525	558	COELO / www.waarstaatjegemeente.nl
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	718	682	688	717	756	COELO / www.waarstaatjegemeente.nl

*De som van het aantal personen 0 tot 20 jaar en 65 jaar en ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar

Meerjarenprogramma

Onderstaand worden de (nieuwe) wensen voor de planperiode 2023-2027 opgesomd en toegelicht.

A/B	omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	investeringen					budgettaire lasten / baten				
		2023	2024	2025	2026	2027	2023	2024	2025	2026	2027
A	Anticiperende verwervingen		-2.000					-60	-60	-60	-60
A	Startersleningen		-375					-11	-11	-11	-11
A	Formatie OW vastgoedbeheer / bouwkundig onderhoud							-51	-52	-52	-52
A	Formatie beleidsadviseur Ruimtelijke Ordening							-94	-94	-94	-94
B	Ontwikkeling latende locatie Den Tref								663		
B	Ontwikkeling latende locatie Het Palet								286		
B	Ontwikkeling latende locatie Kloostertuin/medisch centrum								251		
B	Ontwikkeling locatie Den Herd									891	
B	Ontwikkeling locatie Praktijkschool									370	
	totaal lasten VHROSV		-2.375					-216	983	1.044	-217

(- = nadeel en + = voordeel)

Toelichting meerjarenprogramma

Anticiperende grond verwervingen

Het volgende beleidsuitgangspunt is geformuleerd in de Grondnota 2019 met betrekking tot grondaankopen:

- Burgemeester en wethouders kunnen binnen beleidskaders zelfstandig tot grondaankopen overgaan zonder voorafgaande instemming van de raad.
- Er wordt jaarlijks een krediet beschikbaar gesteld voor grondaankopen die vallen onder de noemer anticiperende verwervingen. Voor 2024 wordt dit krediet wederom vastgesteld op € 2.000.000,-. Indien het zich voordoet kan dit krediet eventueel nog opwaarts bijgesteld worden in één van de tussentijdse rapportages.
- Voor “strategische verwervingen” wordt via een afzonderlijk raadsvoorstel een kredietaanvraag voorgelegd aan de raad.
- Aan de grondaankopen door burgemeester en wethouder onder de noemer “anticiperende verwervingen” worden de volgende voorwaarden gesteld: De grondaankopen moeten passen in de uitwerking van de structuurvisie; er moet sprake zijn van een financieel sluitende grondexploitatieberekening (haalbaarheidsberekening) en de grondaankoop moet onderbouwd zijn met een door een deskundige opgesteld taxatierapport.

Op grond van BBV-voorschriften moeten deze aankopen op de materiële vaste activa verantwoord worden. Over deze aankopen worden vooralsnog alleen rentelasten toegerekend. Bouwgronden in exploitatie (BIE) starten pas nadat uw raad een grondexploitatiecomplex met grondexploitatiebegroting vastgesteld heeft. Op dat moment kunnen de anticiperende verwervingen pas omgezet worden naar de bouwgronden in exploitatie.

Startersleningen

De gemeente stimuleert jongeren om in de gemeente Bladel te wonen en te werken. De starterslening trekt naast de natuurlijke aanwas ook jonge gezinnen aan. Iets meer dan de helft van de leningen wordt verstrekt voor de aankoop van een bestaande woning. Veel aanvragers verlaten een huurwoning. Deze beide aspecten versterken dus de (belangrijke) doorstroming op de woningmarkt. Ieder jaar wordt in de jaarrekening een monitor en tussentijdse rapportage van het instrument “Startersleningen” gemaakt. De eerste drie jaren zijn de starters vrijgesteld van het betalen van rente en aflossing. Bij een te laag inkomen kan deze termijn worden verlengd. Daarna betaalt de starter een maandelijkse annuïteit. De lening valt onder de Nationale Hypotheekgarantie. Voor 2024 wordt, evenals als vorige jaren, een krediet opgenomen van € 375.000,-.

Aanpassing / uitbreiding formatie Openbare werken

In de perspectiefnota 2023 is extra formatie van 0,5 fte beschikbaar gesteld voor de administratieve werkzaamheden ten behoeve van het verduurzamen van de gemeentelijke panden. Gelet op gewijzigde inzichten willen wij deze formatie uitbreiden en opwaarderen naar 1,0 fte, zodat we vanuit de beleidsmatige kant beter invulling kunnen geven aan het gemeentelijk vastgoedbeheer. De meer gekwalificeerde werkzaamheden voor het gebouwenbeheer nemen immers toe door de opgave om de gemeentelijke panden te verduurzamen.

Formatie uitbreiding beleidsadviseur Ruimtelijke Ordening

Met de woningbouwambitie en de bijbehorende opgave voor het ruimtelijk domein is aanvullende capaciteit noodzakelijk.

Opbrengsten latende locaties Den Tref / Het Palet / Den Tref / Den Herd / Praktijkschool Bladel

Als gevolg van de oprichting van de MFA Hapert worden midden in het centrum van Hapert twee grote percelen (van basisschool Het Palet en gemeenschapshuis Den Tref) vrijgemaakt voor een andere invulling. Uiterlijk binnen 2 jaar na oplevering van MFA Hapert dienen uit de herontwikkeling van deze locaties opbrengsten gerealiseerd te worden. Er wordt vooralsnog rekening gehouden met een netto opbrengst van € 0,286 mln voor de achterblijvende locatie van basisschool "Het Palet", € 0,151 voor de verkoop van het medisch centrum en € 0,663 mln voor de huidige locatie van gemeenschapshuis "Den Tref", terwijl vanwege de verkoop van de ontmoetings- en bijruimten van het ouderensteunpunt een opbrengst van € 0,1 mln is ingerekend.

Ook uit de herontwikkeling van de vrijkomende locaties van Den Herd en van de Praktijkschool zullen opbrengsten gerealiseerd moeten worden. Voor locatie Den Herd is een netto opbrengst geraamd van ca € 0,891 mln en voor locatie Praktijkschool ca € 0,370 mln.

De netto opbrengsten van de latende locaties worden via de algemene reserve toegevoegd aan de dekkingsreserve kapitaallasten investeringen (zie Bestuur en ondersteuning).

Verbonden partijen

De navolgende verbonden partijen worden betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant
- Samenwerking Kempengemeenten
- KempenPlus
- GGD
- Veiligheidsregio Brabant Zuidoost
- Metropoolregio Eindhoven

Wat mag het kosten?

Wonen / leges

In 2022 is een pand verkocht voor € 765.000,-, hiervan is € 533.000,- aangewend voor de afwaardering van de boekwaarde van het pand. Voor de jaren 2022-2023 zijn extra legesopbrengsten omgevingsvergunningen voorzien. Mede vanwege een aantal grote verleende omgevingsvergunningen (met name KBP). In meerjarig perspectief bezien houden we rekening met een terugloop van de legesopbrengsten. Uitgegaan wordt dat met name voor het KBP er vanaf 2024 geen opbrengsten meer gerealiseerd kunnen worden, omdat alle percelen waarschijnlijk verkocht zullen zijn.

Overig gebruik ruimte / Omgevingswet

Voor de jaren 2022 (€ 44.000,-) en 2023 (€ 420.000,-) zijn er eenmalige implementatiekosten voor de invoering van de Omgevingswet geraamd. De structurele lasten vanaf 2024 bedragen hiervoor ca € 50.000,-. In 2022 heeft de Rechtbank Oost-Brabant in de schadestaatprocedure tegen een ondernemer (partij) uitspraak gedaan. De aan de gemeente toegekende schadevergoeding bedraagt ca € 1.411.000,-. Het gaat er om dat partij onvoldoende diens verplichtingen is nagekomen in het kader van het verkrijgen van 21 Ruimte-voor-Ruimte bouwtitels.

Buitengebied / cultuurlandschap

Vanaf 2022 en volgende jaren zijn baten en lasten geraamd voor de uitvoering van de maatregelen uit de verbetering kwaliteit buitengebied (onder andere uitvoering sloopsubsidie overtollige gebouwen buitengebied en realiseren natuur). Verrekening vindt plaats ten laste of ten gunste van de reserve verbetering kwaliteit buitengebied (zie bestuur en ondersteuning).

Grondexploitatie

De verschillen van de grondexploitatie worden door de jaren heen voornamelijk veroorzaakt door de doorwerking van de geactualiseerde opzetten van de grondexploitaties, onderhanden werken en winstuitnames. Voor nadere

detailtering wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid. In 2025 worden, als gevolg van de oprichting van de MFA, in het centrum van Hapert twee grote percelen vrijgemaakt voor een andere invulling. Dat geldt voor 2026 ook voor de locaties Den Herd en Praktijkschool. Deze locaties genereren extra opbrengsten. Daarnaast werken de financiële consequenties van het meerjarenprogramma meerjarig door in de ramingen. Voor de investeringen wordt verwezen naar het meerjarenprogramma.

In onderstaand overzicht wordt het totaal van de lasten en baten van VHROSV weergegeven.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten						
bebouwd:						
- wonen	n -1.407	n -1.433	n -1.041	n -1.041	n -1.041	n -1.048
- grondexploitatie	n -4.083	n -1.369	n -2.252	n -446	n -1.993	n -666
- overig gebruik ruimte	n -1.489	n -1.771	n -1.416	n -1.398	n -1.400	n -1.408
onbebouwd:						
- cultuurlandschap	n -5	n -1.007	n -22	n -22	n -22	n -22
- natuur / water						
Totaal lasten	n -6.984	n -5.580	n -4.731	n -2.907	n -4.456	n -3.144
Baten						
bebouwd:						
- wonen	v 2.479	v 1.402	v 669	v 669	v 669	v 669
- grondexploitatie	v 3.566	v 1.426	v 2.225	v 1.708	v 3.218	v 627
- overig gebruik ruimte	v 1.842	v 196	v 176	v 176	v 176	v 176
onbebouwd:						
- cultuurlandschap	v 119	v 380	v 50	v 50	v 50	v 50
- natuur / water						
Totaal baten	v 8.006	v 3.404	v 3.120	v 2.603	v 4.113	v 1.522
Geraamd saldo van baten en lasten	v 1.022	n -2.176	n -1.611	n -304	n -343	n -1.622

(- = nadeel en + = voordeel)

4.9 Overhead en ondersteuning organisatie

Bedrijfsvoering is ondersteunend – niet ondergeschikt - en faciliterend aan ontwikkelingen (uitvoering van speerpunten) in de organisatie. Daarnaast is er een aantal speerpunten waarbij de bedrijfsvoering zelf een leidende rol heeft.

In Bladel staat de mens, onderneming of maatschappelijke instelling centraal. Service en contact vinden wij belangrijk. Onze dienstverlening bestaat uit een gastvrije benadering, heldere communicatie, meedenken en het aanbieden van maatwerkoplossingen.

Wat willen we bereiken?

De gemeentelijke bedrijfsvoering volgt en anticipeert op ontwikkelingen in de maatschappij, door de optimale ondersteuning van het primaire proces. De relatie van bedrijfsvoering met het primaire proces kenmerkt zich als een 'klant-leverancier'

Wat gaan we doen?

Administratieve organisatie / interne financiële beheersing

De administratieve organisatie / interne financiële beheersing verbeteren we continu en we streven ernaar om dit op een (nog) hoger niveau te brengen. Het gaat hierbij niet alleen om beheersing van onze processen, maar vooral ook om het versterken van cultuur (houding en gedrag) en bewustzijn binnen de organisatie.

We laten aanvullende verbijzonderde interne controles (VIC) uitvoeren ter aanvulling op reeds bestaande interne controlemaatregelen. De VIC is tevens gericht op een beoordeling of de afgesproken interne controles in de processen daadwerkelijk functioneren en effectief zijn. Voor 2024 wordt deze lijn voortgezet. We betrekken de accountant vanzelfsprekend bij dit proces, zodat deze wijziging goed ingevoerd kan worden.

Strategisch HR beleid

In de HR-visie zijn de volgende HR-speerpunten opgenomen waarmee we continu werken aan de invulling van de bestuurlijke en organisatiedoelstellingen:

- Passende formatie en bezetting
- Houding en gedrag
- Duurzame inzetbaarheid / de vitale medewerker
- Diversiteit van het personeelsbestand

Ook in 2024 wordt volop ingezet op deze speerpunten. Voor de verdere toelichting op dit speerpunt wordt verwezen naar de toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering.

Wat weten we nog meer?

Hier onder worden de beleidsindicatoren uit de BBV-basisset gepresenteerd:

Naam Indicator	Einheid B-2023	Einheid B-2024	Bron
Formatie per 1.000 inwoners	3,99 fte	5,07 fte	Eigen begroting
Bezetting per 1.000 inwoners	3,85 fte	4,33 fte	Eigen begroting
Apparaatskosten per inwoner *	€ 475,-	€ 599,-	Eigen begroting
Externe inhuur (van de totale loonsom)	6,61%	6,87%	Eigen begroting
Overhead (van de totale lasten excl. toevingen aan reserves)	10,55%	10,55%	Eigen begroting

* stijging wordt met name veroorzaakt door de hogere loonmutaties / formatie uitbreidingen

Meerjarenprogramma

Onderstaand worden de (nieuwe) wensen voor de planperiode 2023-2027 opgesomd en toegelicht.

A/B	omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	investeringen					budgettaire lasten / baten				
		2023	2024	2025	2026	2027	2023	2024	2025	2026	2027
A	Energiebesparende maatregelen gemeentehuis			-431					-21	-41	-40
A	Renovatie dak gemeentehuis			-25					-1	-2	-2
A	Vervanging installaties gemeentehuis			-91					-4	-9	-8
A	Uitbreiding formatie KCC i.v.m. piek paspoorten en rijbewijzen							-93	-96	-96	-96
	totaal lasten overhead			-547				-93	-122	-148	-146

(- = nadeel en + = voordeel)

Toelichting op meerjarenprogramma

Gemeentehuis: renovatie dak / vervanging installaties / energiebesparende maatregelen

De koel- en luchtbehandelings-, warmtapwaterinstallaties en regeltechniek worden vervangen en tevens verduurzaamd (kanalen, leidingen en appendages t.a.v. deze installaties worden geïsoleerd). Conventionele verlichting wordt (op natuurlijke momenten) vervangen door slimme LED verlichting. Drukverhogingsunit, vuilwaterpompen (gemalen) worden vervangen.

Voor de geplande maatregelen van het oudbouw deel, (uitbreiden) zonnepanelen, verduurzaming bouwkundige schil, vervangen zonwering en plaatsen nieuwe luchtbehandelingskasten, worden in 2025 plannen uitgewerkt.

Uitbreiding formatie

Komende jaren wordt een piek verwacht in de aanvraag van rijbewijzen en paspoorten. Om deze piek op te kunnen vangen zal extra formatie KCC van 1,5 fte benodigd zijn. Deze formatie-uitbreiding kan voor een belangrijk deel gedekt worden ten laste van de hogere legesopbrengsten (zie Bestuur en ondersteuning).

Verbonden partijen

De navolgende verbonden partijen worden betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- Samenwerking Kempengemeenten
- Stichting Bureau Inkoop en Aanbestedingen Zuidoost-Brabant (Bizob)

Wat mag het kosten?

Bedrijfsvoering algemeen

De loonkosten zijn gebaseerd op de begrote formatie, waarbij rekening gehouden wordt met een structurele loonstijging in 2023 conform de vastgestelde CAO gemeenten. De gesprekken over een nieuwe CAO voor 2024 en verder met de vakbonden zijn begonnen, waarbij een passende loonontwikkeling gewenst is. Voor de loonstijging 2024 is vooralsnog rekening gehouden met een generieke loonmutatie van 3,30%. Het is te voorzien dat de ongekend hoge krapte op de arbeidsmarkt tot nog meer capaciteitsdilemma's bij de aanpak van maatschappelijke opgaven en dienstverlening van de gemeente zal leiden. Het blijft een uitdaging om vacatures goed in te kunnen vullen.

Er wordt ook rekening gehouden met het toekennen van eventuele periodieke verhogingen voor de medewerk(st)ers die daarvoor in aanmerking komen. Algemeen worden steeds vaker startende medewerk(st)ers eerst ingehuurd via een detachingsbureau. Deze invulling van de proeftijd is voor de gemeente prettig omdat geen verplichtingen ontstaan. Het wordt ook steeds meer noodzaak omdat de bureaus de mensen direct van de opleidingen binnenhalen om op deze wijze in te zetten. De kosten zijn als directe kosten toegerekend aan de verschillende programma's, omdat ze volledig gericht waren op de externe klant. Voorts ontvangen we vergoedingen wegens detachingswerkzaamheden en facilitaire dienstverleningen (zoals o.a. KBP, Maatschappelijke Dienstverlening, Visit en Rabobank). De stijging van de kosten wordt daarnaast veroorzaakt door de uitbreidingen van de formatie (in perspectiefnota 2023 en begroting 2024).

We zien een toename in overlast van een specifiek groep jeugd. Dit heeft inmiddels zo'n serieuze vormen aangenomen, dat er een meer professionele aanpak nodig is, om deze jeugd op het rechte pad te houden en te krijgen. Met deze middelen kunnen we professionele hulp inhuren met expertise in deze problematiek. Voor de specifiek

groep jeugd huren we tot en met 2025 professionele hulp in met ervaring met deze zwaardere problematiek. De kosten verrekenen we met de programma's "Veiligheid" en "Volksgezondheid en milieu".

Alle kosten, die direct toegerekend kunnen worden aan heffingen en leges, komen ten laste van deze producten. Voor indirecte kosten, ook wel overhead genoemd, is dit niet mogelijk. Deze indirecte kosten bestaan onder andere uit kosten voor ICT, huisvesting, inkoop en financiën. Deze kosten begroten we volgens de verslagleggingsvoorschriften (BBV) centraal in programma 'Overhead en ondersteuning organisatie'. Voor het berekenen van tarieven brengen we een deel van de indirecte kosten ten laste van de tarieven. Dit doen we met een opslag van de overhead als percentage op de directe loonkosten. De grondslagen voor de toerekening van overhead zijn in de "Financiële verordening gemeente Bladel 2023" vastgelegd. De toerekening van overhead aan de heffingen geschiedt op basis van een opslag met een vast percentage. Het percentage wordt vastgesteld met de formule: $(\text{totale kosten overhead} / \text{omvang totale personeelslasten inclusief totale kosten overhead}) \times 100\%$. Het is een eenvoudige methode om de overhead toe te rekenen aan de doorbelaste directe loonkosten. De toerekening doen we op basis van gemiddelde uurtarieven. Op basis van de cijfers uit de begroting 2024 betekent dit percentage 64% (2023: 65%).

Het centraal moeten begroten en verantwoorden van alle overhead, pakt nadelig uit als normaliter een deel van de overheadkosten ten laste van grote projecten of investeringen gebracht zou kunnen worden. Daarom is het toegestaan de betreffende overheadkosten op indirecte wijze toch aan die investeringen en projecten (grondexploitaties) toe te rekenen. Daarbij is dezelfde verdeelsleutel als bij de heffingen en tarieven gehanteerd. De overige personeelskosten hebben voornamelijk betrekking op personeel gerelateerde kosten, zoals studiekosten, contributies, schrijf- en kantoorbenodigdheden, verzekeringen, bijdrage aan MRE archief, kosten van Bizob en dergelijke.

Niet alle ICT-kosten drukken op de begroting van de SSC-samenwerking. De SSC-kosten hebben slechts betrekking op ICT-kosten welke gerangschikt worden onder de noemer van 'basisdienstverlening'. Deze kosten worden voor alle samenwerkende gemeenten gemaakt. Wij hebben daarnaast behoefte aan een aantal voor Bladel specifieke ICT faciliteiten. Deze faciliteiten zijn dus afgestemd op onze eigen specifieke wensen/behoeften. Omdat dit niet voor iedere gemeente van toepassing is moeten wij hiervoor afzonderlijk betalen.

De kosten van receptie en callcenter hebben betrekking op ondersteuning in het primaire proces en maken daarom onderdeel uit van de overheadkosten. De kosten van het KCC worden voor 60% als directe kosten toegerekend aan de betreffende programma's.

Voor de incidentele lasten wordt verwezen naar de toelichting in het overzicht in de financiële begroting.

Kempensamenwerking

We werken met de overige Kempengemeenten samen op verschillende beleidsterreinen. De werkzaamheden van de afdelingen Maatschappelijke Dienstverlening (MD) hebben directe relatie met externe klanten. Dit samenwerkingsonderdeel is als directe kosten toegerekend aan de verschillende programma's, omdat ze volledig gericht zijn op de externe klant. De werkzaamheden van het SSC hangen daarentegen meer samen met de ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Deze kosten verantwoorden we daarom onder de noemer "overhead". De kosten van deze samenwerkingsonderdelen zijn gebaseerd op de vastgestelde begroting 2024 van de Samenwerking Kempengemeenten (SK). De SK heeft 2022 afgesloten met een voordelig rekeningresultaat. Het bestuur van de SK heeft besloten het voordelig resultaat te restitueren aan de deelnemende gemeenten.

Met ingang van 2023 zijn op basis van de keuzes uit "Opnieuw Verbinden" de werkzaamheden van Personeel & Organisatie (P&O) en Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) weer ingevlochten in onze organisatie.

Facilitair en huisvesting

De interne dienstverlening aan de organisatie is gericht op het efficiënt en effectief laten functioneren van de gemeentelijke organisatie. Dit doen we door het aanbieden van huisvesting en andere facilitaire diensten, het informatiebeheer (post- en archiefzaken) en de bestuurs- en managementondersteuning e.d. Deze uitgaven hebben betrekking op het beheer en onderhoud van het gemeentehuis, zoals energiekosten, schoonmaak, storting onderhoudsvoorziening en inventaris.

In onderstaand overzicht wordt het totaal van de baten en lasten de overhead weergegeven:

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten						
overhead	n -5.859	n -6.259	n -6.695	n -6.609	n -6.584	n -6.581
Totaal lasten	n -5.859	n -6.259	n -6.695	n -6.609	n -6.584	n -6.581
Baten						
overhead	v 306	v 221	v 197	v 197	v 197	v 197
Totaal baten	v 306	v 221	v 197	v 197	v 197	v 197
Geraamd saldo van baten en lasten	n -5.553	n -6.038	n -6.498	n -6.412	n -6.387	n -6.384

(- = nadeel en + = voordeel)

4.10 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Gemeente Bladel voert een solide financieel beleid. We doen geen uitgaven die we niet kunnen betalen en kiezen voor goede lange termijn investeringen. Door realistisch te begroten en regelmatig te rapporteren, houden we grip op onze financiën. We spannen ons in om de gemeentelijke lasten voor onze inwoners op een laag niveau te houden. Het is belangrijk om voldoende weerstandsvermogen te hebben, zodat financiële risico's kunnen worden opgevangen zonder effect op de lopende begroting.

Wat willen we bereiken?

Voorzieningenniveau in evenwicht met beschikbare middelen.

De gemeente Bladel voert een solide financieel beleid. We streven er naar dat over de verschillende begrotingsjaren sprake is van een evenwichtig financieel beleid en voldoende weerstandsvermogen in relatie tot risico's.

Doelstellingen

- Een reëel en structureel sluitende begroting.
- Belastingen en andere baten heffen om ambities waar te maken.
- Een goede risicobeheersing en een weerstandsvermogen van voldoende omvang om de risico's op te kunnen vangen.

Wat gaan we doen?

Belastingen en andere baten heffen om ambities waar te maken.

Door de gemeente worden onroerende zaakbelastingen (OZB), toeristenbelasting, de heffing Bedrijveninvesteringszones (BIZ), afvalstoffenheffing, rioolheffing en diverse andere heffingen, zoals leges, opgelegd aan burgers, bedrijven en recreanten. Het uitgangspunt hierbij is dat de OZB in beginsel inflatoire geïndexeerd wordt. Dit percentage is voor 2024 vastgesteld op 3,1%. Door de beoogde negatieve effecten om het gemeentefonds niet langer meer via de normeringssystematiek 'samen trap op en samen trap af' te indexeren komt onze financiële positie onder zware druk te staan. We willen voorkomen dat we ons in allerlei bochten moeten wringen om onze (meerjaren)begroting rond te krijgen en noodgedwongen op voorzieningen moeten bezuinigen. Daarom acht het college het noodzakelijk om naast de trendmatige verhoging de OZB-tarieven extra te verhogen met 4,9%.

De tarieven voor de toeristenbelasting worden afgestemd op het landelijk gemiddelde (COELO)tarief, met differentiatie tussen vaste en mobiele onderkomens. Voor de heffingen en leges gaan we uit van 100% kostendekkendheid.

Een goede risicobeheersing en een weerstandsvermogen van voldoende omvang om de risico's op te kunnen vangen.

Ambities kunnen niet gerealiseerd worden zonder risico's te nemen. Het is belangrijk dat uw raad zich bewust is van de risico's die horen bij het beleid van de gemeente en dat zij hierop stuurt. Of de gemeente in staat is de gevolgen van de risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt, wordt uitgebreid weergegeven in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing, waarin ook nog een aantal andere indicatoren zijn opgenomen die een beeld geven van de financiële positie van de gemeente Bladel.

Tussen de weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor een gemeente geen maatregelen heeft getroffen, maar die wel van betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van de gemeente bestaat een relatie. Deze relatie wordt het weerstandsvermogen genoemd. In de op 25 maart 2021 vastgestelde 'Nota reserves en voorzieningen 2021' is het beleid uit de nota weerstandsvermogen en risicomangement nader geconcretiseerd. We sturen op de aanwezigheid van een ratio weerstandsvermogen binnen de grenzen van de waardering 3 'voldoende' (in de bandbreedte van >1,0 tot <1,4).

Een reëel en structureel sluitende begroting.

De financiële situatie van onze gemeente is gezond te noemen en dat willen we graag zo houden. Om de gemeentefinanciën goed op orde te houden is het belangrijk dat de begroting reëel en structureel in evenwicht is. Het reële evenwicht houdt in dat de ramingen volledig, realistisch en haalbaar zijn. Als structurele lasten gedekt zijn door structurele baten is er sprake van structureel evenwicht.

- Structurele baten en lasten

De begroting bevat zowel incidentele als structurele baten en lasten. De structurele baten en lasten zijn regel (ze omvatten het overgrote deel van de begroting) en de incidentele baten en lasten vormen de uitzondering op die algemene regel. Structurele baten en lasten zijn de baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting en meerjarenraming zijn opgenomen. De structurele baten en lasten kunnen uiteraard wel per jaar in omvang variëren.

Voor het begrip incidenteel kan gedacht worden aan baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen, of de baten en lasten worden voor een bepaalde duur in de begroting opgenomen. Het is daarbij van belang dat het gaat om 'eenmalige zaken'. Voor het bepalen van incidentele baten en lasten is het van belang dat ze van materiële omvang zijn. In de "Financiële verordening gemeente Bladel 2023" wordt daarom een ondergrens voor alle incidentele posten gehanteerd van € 10.000,-. In beginsel worden dus incidentele baten en lasten slechts opgenomen als ze de ondergrens overschrijden.

Rol gemeenteraad

De gemeenteraad heeft de wettelijke taak een begroting vast te stellen die structureel en reëel in evenwicht is (Gemeentewet artikel 189). Om de raad in staat te stellen deze taak te verrichten, is het essentieel dat de begroting een inzichtelijke presentatie van het structureel begrotingsaldo bevat.

Beleidskaders

Nota activeren, waarderen en afschrijven van vaste activa 2021
Nota reserves en voorzieningen gemeente Bladel 2021
Treasurystatuut 2014
Nota verlenen van garanties en verstrekken van geldleningen 2019
Financiële verordening gemeente Bladel 2023

Wat weten we nog meer?

Er zijn geen beleidsindicatoren uit de BBV-basisset van toepassing.

Meerjarenprogramma

Onderstaand worden de (nieuwe) wensen voor de planperiode 2023-2027 opgesomd en toegelicht.

A/B	omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	investeringen					budgettaire lasten / baten				
		2023	2024	2025	2026	2027	2023	2024	2025	2026	2027
A	Taakstelling middels stofkammaatregelen						150	300	300	300	300
A	Taakstelling middels stofkammaatregelen: surplus						289	33	12	5	-3
A	Renteaanpassing MIP							-64	-137	-168	-197
A	Algemene uitkering jeugdzorg 2026 - 2027									304	249
A	Extra verhoging tarieven onroerende zaakbelastingen							244	244	244	244
	totaal lasten algemene dekkingsmiddelen						439	513	419	685	593

(- = nadeel en + = voordeel)

Toelichting meerjarenprogramma

Taakstelling middels stofkammaatregelen / inclusief surplus

De meerjarenraming heeft de afgelopen jaren geleid tot een ophoging van de budgetten voor bestaand beleid. Enerzijds als gevolg van aanpassingen aan de oplopende prijsstijgingen en anderzijds door de doorwerking van

beleidsmatige keuzes. Desalniettemin bestaat bij het college de stellige indruk, mede gelet op de relatief hoge rekeningsaldi van de afgelopen jaren, dat er nog “lucht” zit in de wijze van raming voor diverse begrotingsposten. We hebben daarom alle posten van de begroting nogmaals tegen het licht gehouden. We hebben er voor gekozen om dat deel van de onderbestedingen van de budgetten gedurende de jaren 2020 t/m 2022, afgezet tegen de in de meerjarenraming geraamde budgetten, structureel af te ramen. Het gaat om een groot aantal maatregelen, die per stuk soms beperkte besparingen opleveren, maar alles bij elkaar toch een aanzienlijk bedrag. Voor deze stofkam-maatregelen waren we in de perspectiefnota 2023 uitgegaan van een taakstelling van € 300.000,- per jaar. In deze begroting hebben wij de realisatie hiervan aanvullend opgenomen. Het betreft een aantal 'technische' maatregelen die in beginsel geen vakinhoudelijke impact hebben op diverse beleidsterreinen. Pro saldo kunnen we extra besparingen realiseren, welke we aanvullend in het meerjarenprogramma opgenomen hebben. In de 1e wijziging van de begroting 2024 zullen deze besparingen verwerkt worden ten laste van de ingeboekte taakstelling.

Renteaanpassing MIP

Bij de berekening van de rentelasten van de investeringen in het meerjarenprogramma waren we uitgegaan van een percentage van 3,0%. Op grond van de vastgestelde financiële kaderstelling (R23.016) is dit percentage aangepast naar 3,50%. Deze rente aanpassing resulteert in aanvullende rentelasten voor de jaren 2024 tot en met 2027 voor de investeringen uit het meerjarenprogramma.

Algemene uitkering 2026 - 2027

Recent hebben het Rijk, gemeenten, zorgaanbieders en zorgmedewerkers afspraken gemaakt over verbeteringen en besparingen in de jeugdzorg. Het effectueren van deze Hervormingsagenda Jeugd vergt ook landelijke wetgeving. Zo moet in juli volgend jaar de verplichting tot regionale en landelijke inkoop van (hoog) specialistische zorg wettelijk van kracht zijn. Het gaat om bijvoorbeeld de zorg voor kinderen met een ernstige eetstoornis of suïcidale gedachten. Verder moeten gemeenten vanaf begin 2024 worden verplicht reële tarieven te betalen voor de jeugdzorg. De gezamenlijke toezichthouders van alle provincies staan toe dat een stelpost wordt opgenomen voor 100% (was 75%) van de middelen, zoals die in de Hervormingsagenda jeugdzorg zijn afgesproken als structurele en reële raming meegenomen kan worden in de meerjarenraming. Daarnaast mogen we rekening houden met een besparing op de uitgaven als gevolg van maatregelen die het Rijk zal uitwerken. Immers, het Rijk draagt het budgettaire risico als (een deel van) deze maatregelen geen of niet tijdig doorgang vinden.

Extra verhoging tarieven onroerende zaakbelasting

Bij het opstellen van de perspectiefnota 2023 is duidelijk geworden dat er tekorten gaan ontstaan, voornamelijk door de beoogde negatieve effecten om het gemeentefonds niet langer meer via de normerings-systematiek 'samen de trap op en samen de trap af' te indexeren. Er wordt alleen nog compensatie voor loon- en prijsontwikkelingen verstrekt, geen volume accres. Dit leidt voor de laatste twee planjaren (de zgn ravijnjaren) tot aanzienlijke structurele nadelen.

Door deze nieuwe financieringssysteematiek is het nu al duidelijk dat de financiële positie van onze gemeente onder zware druk komt te staan. We willen Bladel allemaal graag houden zoals het bekend staat, een prettige en veilige woongemeente met veel verenigingen en voorzieningen. We willen voorkomen dat we ons in allerlei bochten moeten wringen om onze (meerjaren)begroting rond te krijgen en noodgedwongen op voorzieningen moeten bezuinigen. Daarom acht het college het noodzakelijk om naast de trendmatige verhoging van 3,1% de OZB-tarieven extra te verhogen met 4,9%.

Ontwikkelingen

Verruiming gemeentelijk belastinggebied

Nederlandse gemeenten zijn financieel sterk afhankelijk van het Rijk. Hierdoor is de financiële autonomie van gemeenten beperkt. Het rapport 'herziening gemeentelijk belastinggebied' (onderdeel van het rapport 'Bouwstenen voor een beter belastingstelsel') beschrijft dat dit kan worden verbeterd door een belastingsschuif van 4 tot 6 miljard euro van het Rijk naar gemeenten (belastingverlaging aan Rijkszijde en een naventante verhoging van de gemeentelijke belastingen). Deze 'schuif' kan ook als ombuiging worden vormgegeven door de belastinginkomsten aan Rijkszijde niet te verlagen. In dit geval wordt het belastinggebied met 6 miljard euro verruimd en het gemeentefonds met hetzelfde bedrag verlaagd. Voor de burger betekent dit een lastenverzwaring.

Verhoging van de opbrengsten van het gemeentelijk belastinggebied kan door middel van het introduceren van nieuwe belastingen en/of het verhogen van bestaande belastingen (bron: Fiscale maatregelenlijst 2023). Hierbij kan worden gedacht aan herinvoering van OZB-gebruikersdeel, een ingezetenenbelasting, introductie van een planbatenheffing en modernisering van bestaande belastingen zoals de toeristenbelasting of herziening van de huidige vrijstellingen in de OZB.

Een verhoging van de opbrengsten door middel van een verruiming van het belastinggebied vraagt om een wetswijziging. De looptijd van het wetgevingstraject in combinatie met de implementatie van de nieuwe belastingsoort(en) bij gemeenten is naar verwachting 3 jaar.

Verbonden partijen

De navolgende verbonden partij wordt betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- NV Bank Nederlandse Gemeenten
- NV Brabant Water

Wat mag het kosten?

a. Lokale heffingen

Bladel kent de onroerende zaakbelastingen als heffing die aan de algemene middelen worden toegevoegd. Hoewel we de toeristenbelasting ook als algemeen dekkingsmiddel beschouwen is deze opbrengst (op grond van het BBV) echter verantwoord onder programma Economie.

Voor een nadere toelichting verwijzen we naar de paragraaf lokale heffingen.

- Onroerende zaakbelastingen

Voor de OZB zijn de tarieven in eerste aanleg verlaagd om de waardeontwikkeling te compenseren. Stijgt de waarde van de onroerende zaak, dan daalt in de regel het tarief, daalt de waarde van de onroerende zaak, dan stijgt het tarief. Alleen op deze wijze is het mogelijk om gemeentebreed de baten gelijk te houden. Daarna worden de OZB-tarieven enerzijds verhoogd met een trendmatige aanpassing van 3,10% en anderzijds met een boven trendmatige verhoging van 4,90%. Pro saldo stijgen de OZB-tarieven dan met 8,00%. De hoogte van de OZB wordt afgeleid van de WOZ-waarde (een promillage). Dit percentage is, afhankelijk van eigenaar/gebruiker niet-woning en eigenaar woning, bepalend voor de hoogte van elke individuele aanslag OZB. Jaarlijks houden we ook rekening met de autonome groei van de opbrengsten als gevolg van ver- en nieuwbouw van woningen en bedrijfsruimten. De lasten voor heffing en invordering hebben betrekking op toerekening van ambtelijke kosten, alsmede taxatiekosten voor de uitvoering van de Wet waardering Onroerende Zaken (WOZ).

b. Uitkeringen gemeentefonds

Het gemeentefonds is specifiek opgedeeld in een algemene uitkering en enkele doel- en integratie-uitkeringen.

Voor deze uitkeringen geldt dat de gemeente vrij is ze in te zetten.

- Algemene uitkering

De algemene uitkering uit het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron van de gemeente. De algemene uitkering wordt door het Rijk op grond van diverse verdeelsleutels (maatstaven) toegerekend aan de gemeente(n). De uit te keren bedragen worden in diverse circulaire bekendgemaakt. De algemene uitkering is doorgerekend op basis van de bijgestelde uitgangspunten met betrekking tot woningbouw, inwonersaantallen, uitkeringsgerechtigden enz. Hierbij zijn de financiële effecten tot en met de meicirculaire 2023 meegenomen.

De financiële effecten van de septembercirculaire 2023 zullen wij t.z.t. via een raadsvoorstel met een voorstel tot wijziging van de begroting ter kennis brengen van uw raad, zodat u de financiële effecten daarvan alsnog kunt betrekken bij de besluitvorming over deze begroting.

Het Rijk wil samen met medeoverheden werken aan een nieuwe stabiele financieringssysteem voor gemeenten vanaf 2027. Er zullen bouwstenen in kaart gebracht worden voor een nieuwe financieringssysteem, waarbij ook de uitbreiding van het lokale belastinggebied bespreekbaar is. In de Algemene Ledenvergadering van de VNG op 14 juni 2023 is een resolutie nagenoeg unaniem aangenomen om er bij het (demissionaire) kabinet o.a. op aan te dringen om de balans tussen taken en middelen te herstellen. Wij hopen dat in de komende septembercirculaire 2023 hierover al meer duidelijkheid ontstaat over de financiële ruimte vanaf het jaar 2026 en verder. Gemeenten

zijn immers niet in staat om een meerjarige bijdrage te leveren aan de geïnitieerde maatschappelijke opgaven, als gemeenten daar financieel niet voldoende voor gecompenseerd worden. Er moet dus nog een oplossing komen voor de bredere financiële problematiek voor het jaar 2026 en verder.

c. Dividend

De gemeente ontvangt dividend over haar kapitaalbreng in de NV Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG) en Brabant Water NV. Aan de hand van de laatste jaarcijfers van deze instanties kan de navolgende raming voor 2023 worden opgemaakt.

	aantal aandelen	waarde	rendement	opbrengst
NV Bank voor Nederlandse Gemeenten	62.790	€ 156.975	81,0%	€ 169.000
Brabant Water NV	17.706	€ 1.771	0,0%	€ 0

d. Financiering

Het saldo van de financieringsfunctie is een correctie van de berekende rentelasten op de beleidsvelden ten opzichte van de omslagrente. De doorbelasting van rentelasten geschiedt, op basis van de gewijzigde BBV voorschriften, tegen het gemiddelde afgeronde rente-omslagpercentage van 0,800% (2023: 0,500%). Voor een specificatie wordt verwezen naar de paragraaf Financiering.

e. Overige algemene dekkingsmiddelen

We berekenen geen bespaarde rente over het eigen vermogen. Voor de dekkingsreserve kapitaallasten investeringen maken we hiervoor een uitzondering, omdat naast de afschrijvingslast ook de rentelast van het betreffende activum verrekend wordt met de reserve. Het percentage van de rentetoerekening aan deze reserve (lasten) moet gebaseerd zijn op het gemiddelde rentepercentage van het vreemd vermogen. De bespaarde rente is hierop aangepast. In 2024 wordt € 78.000,- toegevoegd aan de dekkingsreserve kapitaallasten investeringen.

f. Vennootschapsbelasting

Sinds 1 januari 2016 moeten overheidsondernemingen die economische activiteiten verrichten belasting betalen over hun (fiscale) winst. Uitgangspunt van de wet is dat ieder overheidslichaam vennootschapsbelastingplichtig (Vpb) is, indien er een duurzame organisatie van arbeid en kapitaal is, die deelneemt aan het economische verkeer en winst beoogt, of waarbij winst redelijkerwijs te verwachten valt.

Jaarlijks beoordelen we of de gemeentelijke activiteiten voldoen aan de hiervoor genoemde uitgangspunten. Per activiteit beoordelen we of met de uitoefening van de betreffende activiteit een onderneming in fiscaalrechtelijke zin wordt gedreven. De meeste activiteiten komen niet door de zgn. "ondernemerspoort". Dit komt omdat deze activiteiten geen winst genereren of doordat in fiscale zin de gemeente niet deelneemt aan het economische verkeer. Voor een drietal geclusterde werkvelden wordt in principe door de ondernemerspoort gegaan, te weten: grondexploitaties, inzameling van huishoudelijke afvalstromen en woningexploitaties.

g. Onvoorzien uitgaven en stelposten

Voor de dekking van incidentele onvoorzien, onvermijdbare en onuitstelbare uitgaven is in de begroting 2024 een bedrag van € 13.000,- opgenomen. Voor de dekkingsmaatregelen wordt verwezen naar de toelichting hiervoor. In voorkomende gevallen worden incidentele mee- en tegenvallers ook verrekend met de algemene reserve. Door de stijgende inflatie stijgen de lasten niet alleen binnen onze bedrijfsvoering. Ook aannemers, verbonden partijen en gesubsidieerde instellingen zullen de hogere inflatie willen doorberekenen aan de gemeente. De stelpost loon- en prijsmutaties wendde we t.z.t. hiervoor aan. Door de meerjarige begrotingsoverschotten wordt onze liquiditeitspositie aanzienlijk verbeterd. Dit leidt tot een lagere financieringsbehoefte en dus tot lagere rentelasten. Daarom hebben wij in deze begroting die middelen afgezonderd om de rentenadelen bij consolidatie van korte lopende schuld naar lange lopende schuld daarmee op te kunnen vangen. In de begroting moet op basis van de financiële kaderstelling rekening gehouden worden met een rentepercentage van 3,50% voor eventueel nieuw aan te trekken geldleningen in 2023 en verder. In de perspectiefnota 2023 hadden we nog rekening gehouden met een

percentage van 3,00%. De rentelasten van het meerjarenprogramma hebben we hier alsnog op aangepast. De nog te verdelen rente en afschrijvingen en verrekening van overhead moeten nog nader functioneel verbijzonderd worden.

Aan de hand van de risico's op onze openstaande vorderingen bepalen we hoe hoog de voorziening dubieuze debiteuren moet zijn. Daarbij wordt een inschatting gemaakt ten aanzien van de mate van invorderbaarheid, waarvoor een voorziening getroffen wordt. Op grond van een analyse moest in 2022 € 110.000,- van de voorziening dubieuze debiteuren aangewend worden.

Onvoorziene uitgaven en stelposten krijgt dan het navolgende verloop:

bedragen x € 1.000	s/i	2022	2023	2024	2025	2026	2027
a. onvoorziene uitgaven	s		-6	-13	-13	-13	-13
b. stelpost dekkingsmaatregelen	s		439	333	312	305	297
c. stelpost loon- en prijsmutaties	s		-44	-523	-528	-528	-528
d. stelpost opvang hogere rentelasten	s		-246	-65	-93	-97	-44
e. stelpost hogere rentelasten MIP	s			-64	-137	-168	-197
f. door te belasten rente en afschrijvingen / overhead	s		170	175	114	105	86
f. beschikking voorziening dubieuze debiteuren	i	-110					
totaal onvoorzien en stelposten		-110	313	-157	-345	-395	-399

In onderstaand overzicht wordt het totaal van lasten en baten van de algemene dekkingsmiddelen opgenomen.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten						
algemene dekkingsmiddelen	n -852	n -520	n -1.067	n -1.197	n -1.215	n -1.262
Totaal lasten	n -852	n -520	n -1.067	n -1.197	n -1.215	n -1.262
Baten						
algemene dekkingsmiddelen	v 44.687	v 45.257	v 47.673	v 48.158	v 45.382	v 45.138
Totaal baten	v 44.687	v 45.257	v 47.673	v 48.158	v 45.382	v 45.138
Geraamd saldo van baten en lasten	v 43.835	v 44.737	v 46.606	v 46.961	v 44.167	v 43.876

(- = nadeel en + = voordeel)

5. Paragrafen

Voorwoord

In de paragrafen worden onderwerpen die versnipperd in de begroting staan bij elkaar in beeld gebracht. Het gaat met name om de beleidslijnen voor beheersmatige aspecten, die grote financiële gevolgen kunnen hebben voor het realiseren van de programma's. Zij geven een horizontale dwarsdoorsnede van de begroting. De paragrafen zijn bedoeld om extra informatie te geven voor de beoordeling van de financiële positie op de korte en lange(re) termijn.

5.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Beleid voor risicomanagement

We geven u in deze paragraaf inzicht in welke mate de gemeente Bladel in staat is risico's met financiële gevolgen op te vangen zonder direct het beleid te moeten aanpassen. In de 'nota reserves en voorzieningen 2021' is het risicomanagement vastgesteld. Deze nota en de paragraaf weerstandsvermogen hebben nauw verband met elkaar. De gemeente Bladel wil risico's niet elimineren, maar wil ze aanvaardbaar en beheersbaar houden. Gezond verstand laten we de boventoon voeren bij risicobeheersing, zodat we doen wat we moeten doen. Twee maal per jaar, bij de begroting en de jaarrekening, beoordelen we ons risicoprofiel. Op deze wijze krijgt uw raad periodiek goed inzicht in de omvang en de mogelijkheden om financiële risico's op te vangen.

De ratio weerstandsvermogen c.q. algemene reserve wordt uitgedrukt als de verhouding tussen de algemene reserve en het gemiddelde van de geïnventariseerde risico's. We sturen op de aanwezigheid van een ratio weerstandsvermogen binnen de grenzen van de waardering 3 (voldoende) in de bandbreedte van >1,0 tot <1,4. In onderstaand overzicht worden de waarderingsschalen weergegeven:

Waarderingsschaal	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
1	$x > 2,0$	Uitstekend
2	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
3	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
4	$0,8 < x < 1,0$	Matig
5	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
6	$x < 0,6$	Ruim onvoldoende

Risicoprofiel

In de op 25 maart 2021 vastgestelde 'nota reserves en voorzieningen 2021' is het eigenstandig risicoprofiel als normatief kader voor de omvang van de algemene reserve bepaald op de gemiddelde omvang van de geïnventariseerde risico's.

Berekening onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit zijn de extra structurele middelen die gegenereerd kunnen worden door de gemeentelijke belastingen en heffingen (OZB, afvalstoffenheffing, rioolrechten en leges) te verhogen. Voor de heffingen zijn overigens regels gesteld: de tarieven mogen maximaal kostendekkend zijn in meerjarenperspectief. Hierin zit geen ruimte die de weerstandscapaciteit vergroot. Voor de OZB is de capaciteit te berekenen door de maximale belastingtarieven te vergelijken met de belastingtarieven in de gemeente Bladel. Voor de maximale belastingtarieven wordt gebruik gemaakt van de normen voor "een redelijk peil van de eigen heffingen" bij het zogenaamde artikel 12 beleid zoals genoemd in de circulaire Gemeentefonds. Deze bedragen zijn niet meegenomen bij het bepalen van de weerstandscapaciteit van de gemeente Bladel. Reden: wijziging van OZB-tarieven vraagt om een beleidswijziging van de raad.

Risico-inventarisatie

Indien een redelijke inschatting van het gewenste weerstandsvermogen kan worden gegeven, kan hieruit een indicatie voor de gezondheid en flexibiliteit van de gemeentelijke financiën op de korte én langere termijn worden gegeven. Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt de relatie gelegd tussen de gemiddelde omvang van de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste omvang van de algemene reserve enerzijds en de omvang van de algemene reserve anderzijds. Het beschikbare weerstandsvermogen is tenminste even groot als de omvang van het bepaalde risicoprofiel.

De financiële risico's worden per programma nader toegelicht. Voor elk risico is een inschatting gemaakt van de kans dat de aangegeven gebeurtenis zou kunnen optreden. Hierbij worden drie categorieën onderscheiden, namelijk 'laag', 'midden' en 'hoog'. Gesproken wordt van een 'laag' risicoprofiel indien de kans gemiddeld voor 25% zou kunnen optreden. Een 'midden' risicoprofiel beweegt zich op 50% en een 'hoog' risicoprofiel op gemiddeld 75%. Anders gezegd, een kwalificatie met 'hoog' impliceert dat het al bijna noodzakelijk is om voor dat risico een voorziening te treffen. Vervolgens is een financiële indicatie opgenomen van de omvang van het risico door de kans te vermenigvuldigen met het gemiddelde effect en is aangegeven of het risico van incidentele dan wel structurele aard is.

Programma: Bestuur en ondersteuning

(1) Personeelsvoorzieningen

In het geval van ziekte en/of arbeidsongeschiktheid moet de gemeente als werkgever maximaal twee jaar het salaris aan de betrokken werknemer doorbetalen. Wanneer zich een geval van ziekte voordoet, waarvoor vervanging nodig is, kost dit de gemeente extra geld. Daarnaast geldt dat er binnen onze organisatie ook een behoorlijke mate van kwetsbaarheid is ten aanzien van specifieke kennis, omdat deze ingevuld worden door zgn. "éénmansfuncties". Door de gemeenteraad noodzakelijk en wenselijk geachte activiteiten (maar ook de reguliere werkzaamheden) moeten veelal (mede) worden gerealiseerd via inzet van de ambtelijke medewerkers in onze steeds 'krapper' wordende organisatie. Om alles tijdig te realiseren moet er evenwicht zijn tussen de te leveren prestaties en de beschikbare menskracht. Het is de taak van ons college om samen met het management dit evenwicht te zoeken en te handhaven. Waar dat niet mogelijk is zullen keuzes onvermijdelijk zijn. Het financieel risico wordt ingeschat op een bandbreedte van € 25.000,- tot € 55.000,-.

(2) Risico's op eigendommen

De gemeente Bladel wordt ook steeds meer geconfronteerd met toenemende vernielingen aan de gemeentelijke eigendommen. Daar de dader(s) vaak niet meer te achterhalen zijn kunnen de kosten van herstel niet in alle gevallen verhaald worden. Op basis van uitgevoerde risico-analyses uit het verleden wordt dit incidenteel risico ingeschat op een bandbreedte van € 15.000 tot € 25.000,-.

(3) Gevolgen waardering activa

De raad heeft in zijn vergadering van 25 maart 2021 het nieuwe afschrijvingsbeleid vastgesteld, waarin uitgangspunt is dat afgeschreven wordt tot een boekwaarde van € 0,-. Voor sommige vaste activa kan echter van tevoren vastgesteld worden dat sprake dient te zijn van een restwaarde, omdat een deel van het actief geacht wordt altijd zijn waarde te behouden (tot het moment van verkoop of buitengebruikstelling natuurlijk). Het hanteren van een restwaarde kan voor de langere termijn daarentegen onzekerheden bestaan met financiële consequenties tot gevolg. Om deze onzekerheid weg te nemen willen we hiervoor bij de bepaling van de omvang van het weerstandsvermogen een bedrag opnemen binnen een bandbreedte van € 100.000,- tot € 500.000,-. Het incidentele risicoprofiel schatten wij vooralsnog als 'laag' in.

(4) Informatiebeveiliging en privacy

Als gemeente hebben we te maken met gegevens en gevoelige informatie van onze inwoners. Zij verwachten dat wij zorgvuldig met deze gegevens omgaan. Gemeente Bladel moet daarom zowel bij intern gebruik als externe uitwisseling van informatie rekening houden met beveiligings- en privacyaspecten. Dat zorgt niet alleen voor betrouwbaarheid, maar ook voor een goede kwaliteit van de bedrijfsvoerings- en dienstverleningsprocessen.

Wij voeren diverse risico-beperkende maatregelen uit, zoals jaarlijkse toetsing op naleving van wet- en regelgeving middels ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit), het jaarlijks uitvoeren van een risico-inventarisatie

en -evaluatie en het uitvoeren van Data Protection Impact Assessments (DPIA's) om informatiebeveiligings- en privacy risico's in kaart te brengen en waar mogelijk te verkleinen. Daarnaast stelt de Informatiebeveiligingsdienst ons op de hoogte van (acute) kwetsbaarheden, ontwikkelingen en grootschalige incidenten zodat wij passende maatregelen kunnen treffen. Ondanks deze maatregelen blijft het risico bestaan dat er een informatiebeveiligings-incident of datalek plaatsvindt. Met name de digitale dreiging is verder toegenomen door de oorlog in Oekraïne en de digitalisering en meegroeiende cybercriminaliteit. (Digitale) informatiebeveiligingsincidenten en datalekken hebben een grote impact op imago, bedrijfsvoering en kunnen behoorlijk wat tijd en geld kosten. Daarom hebben wij een bedrag van € 30.000,- als risico opgenomen in de begroting.

Programma: Verkeer en vervoer

(5) Gladheidbestrijding

De gladheidbestrijding is middels een contract ondergebracht bij een aannemer voor de duur van vijf jaren. Gladheidbestrijding is een apart werkveld en het voorspellen van de duur en hevigheid van een winterperiode is erg moeilijk. Tijdens extreme situaties, bijvoorbeeld bij (hevige) sneeuwval in combinatie met strenge vorst, moet dan ook intensiever worden geschoven en gestrooid. Derhalve zijn naast een maandelijkse vergoeding ook eenheidsprijzen in het contract opgenomen met betrekking tot het schuiven en strooien van vooraf bepaalde routes. Bij de beschikbare gestelde middelen wordt uitgegaan van normale winterse omstandigheden, wat per winterseizoen neer komt op 27 maal de vooraf bepaalde routes schuiven en strooien. Zodra sprake is van extreme situaties kunnen de meerkosten oplopen doordat vaker dan gemiddeld wordt gestrooid. Rekening houdend met extremere situaties, waarbij een toename van 35% extra werkzaamheden met betrekking tot gladheidbestrijding aannemelijk wordt geacht, is er sprake van een risico van ca. € 25.000,- aan extra kosten.

Programma: Sport, cultuur en recreatie

(6) Natuurplagen

Door 'natuurplagen' (processierupsen, kevers, luizen, rattenplagen, iep- en kastanje ziektes e.d.) zullen er in voorkomende gevallen extra onderhoudswerkzaamheden verricht moeten worden aan het openbaar groen, sportvelden en de bossen. Op basis van eerdere onderhoudswerkzaamheden wordt dit incidenteel risico bepaald binnen een bandbreedte van € 100.000,- tot € 120.000,-. Voorts wordt voor de overige calamiteiten en claims een incidenteel risico bepaald binnen een bandbreedte van ca € 20.000,- tot € 30.000,-.

Programma: Sociaal domein

(7) Uitvoering loonkostensubsidie (KempenPlus)

Vanaf 2022 is de hoogte van het budget afhankelijk van de gerealiseerde inzet van loonkostensubsidie uit het vorige jaar. In tegenstelling tot de huidige situatie wordt voor gemeenten straks een apart macrobudget voor loonkostensubsidie bepaald. Daarbij wordt rekening gehouden met de oploop als gevolg van de groei van de doelgroep. Het budget wordt jaarlijks vastgesteld op basis van realisaties uit het vorige jaar. Dit wordt ook gecorrigeerd voor de gevolgen van beleid en de loon- en prijsontwikkeling. Dit is voor gemeenten een stimulans om het budget volledig in te zetten voor het instrument loonkostensubsidie.

Tot op heden worden loonkostensubsidies betaald uit het macrobudget Participatiewetuitkeringen. Achterliggende gedachte was dat gemeenten met de inzet van loonkostensubsidie kunnen besparen op de bijstandsuitgaven. Gevolg is echter dat wanneer een gemeente zich extra inzet, hiervoor geen extra budget ontvangt. Daarnaast kunnen de lasten voor de inzet van loonkostensubsidie soms hoger zijn dan de besparing op de uitkeringslasten. Dit is bijvoorbeeld het geval bij plaatsing van een niet uitkeringsgerechtigde of bij mensen met een lage loonwaarde. We schatten het risico vooralsnog in op pm.

Financiële indicatie risico-inventarisatie en -kwantificering

De omvang van de geïnventariseerde risico's beweegt zich tussen een bedrag van € 315.000,- en een bedrag van € 785.000,- (zie kolom c). Indien alle risico's zich tegelijk zouden voordoen, gaat het gemiddeld dus om een bedrag van € 550.000,-. Maar de kans hierop is niet erg groot. Uitgaande van de gemiddelde omvang en de geraamde 'kansen' bedraagt het totaal aan de nu geïnventariseerde risico's een aanzienlijk lager bedrag: gemiddeld € 209.000,-, incidenteel.

Overigens suggereren deze bedragen een nauwkeurigheid die zich absoluut niet voordoet; het is de toevallige uitkomst van een kansberekening en niet een met zekerheid te voorspellen uitkomst. In onderstaande tabel is een

financiële indicatie opgenomen van de omvang van het risico door de kans te vermenigvuldigen met het gemiddelde effect en is aangegeven of het risico van incidentele dan wel structurele aard is.

nr. omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	geraamde omvang *	kans			gemiddeld effect (c : 2)	kans x effect incidenteel (d,e of f x g)	kans x effect structureel (d,e of f x g)
		25%	50%	75%			
(a) (b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)	(h)	(i)
1 Personeelsvoorzieningen	25-55			x	40	30	
2 Risico's eigendommen	15-25			x	20	15	
3 Gevolgen waardering activa	100-500	x			300	75	
4 Informatiebeveiliging en privacy	30-30	x			30	8	
5 Gladheidbestrijding	25-25		x		25	13	
6 Natuurplagen	120-150		x		135	68	
7 Uitvoering loonkostensubsidie	pm		x		pm		pm
Ondergrens risico's	315						
Bovengrens risico's	785						
Totaal gemiddelde risico's					550		
Totaal na kansberekening						209	

Weerstandsvermogen

Ten aanzien van de geraamde stand van de algemene reserve willen wij -met nadruk- vermelden dat het vooralsnog geprognosticeerde resultaten betreffen. Daadwerkelijke bestedingsvoorstellen moeten steeds beoordeeld worden aan de hand van werkelijk gerealiseerde resultaten. In de vastgestelde 'nota reserves en voorzieningen 2021' is bepaald dat bestedingsvoorstellen ten laste van de algemene reserve slechts zijn aan te bevelen, wanneer er middelen resteren boven de omvang van de risicoprofielen.

In onderstaand tabel wordt de prognose van de omvang van het weerstandsvermogen (algemene reserve) weergegeven:

(bedragen x € 1.000,-)	begroting 2023	begroting 2024	begroting 2025	begroting 2026	begroting 2027
a. noodzakelijke omvang (voldoende)	770	770	770	770	770
b. geïnventariseerde risico's (gemiddeld)	559	559	559	559	559
c. stand algemene reserve begin van het jaar	13.719	14.543	15.295	14.988	14.094
d. stand algemene reserve eind van het jaar	14.543	15.295	14.988	14.094	13.242
e. algemene reserve (vrije ruimte eind van het jaar): d - a	13.773	14.525	14.218	13.324	12.472
f. ratio algemene reserve eind van het jaar f / c	18,89	19,86	19,46	18,30	17,20
g. betekenis	uitstekend	uitstekend	uitstekend	uitstekend	uitstekend

Kengetallen en de signaleringswaarde

In het streven naar meer transparantie, verbetering van het inzicht in de financiële positie en voor vergelijking met andere gemeenten worden zowel in de begroting als jaarrekening een set van financiële kengetallen opgenomen. Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans. Deze kengetallen beogen, in onderlinge samenhang, een bijdrage te leveren aan het inzicht in de financiële positie van de gemeente. Juist de onderlinge samenhang en het verloop gedurende meerdere jaren biedt het verlangde inzicht. Daarom is niet zinvol om op basis van één enkel kengetal conclusies te trekken.

De kengetallen zijn primair bedoeld als instrument voor de raad en worden niet gebruikt als extra normeringsinstrument in het kader van het financieel toezicht door de provincies of het Rijk. De gezamenlijke provinciale toe-

zichthouders hebben echter geconstateerd dat het financiële beeld dat uit de kengetallen naar voren komt, voor de toezichthouder ook belangrijk is voor het inzicht in de financiële positie van de gemeente.

Om de kengetallen te kunnen duiden is besloten om aan te sluiten bij de door de VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten) gehanteerde signaleringswaarden. De VNG heeft een aantal signaleringswaarden ontwikkeld om een grofmazige waardering te geven aan de kengetallen. Het betreft dus nadrukkelijk geen normering maar het dient als hulpmiddel om de afzonderlijke uitkomsten in beter perspectief te plaatsen. Voor elk kengetal worden drie categorieën onderscheiden: 'A: Minst risicovol' (in groen), 'B: Neutraal' (in geel) en 'C: Meest risicovol' (in oranje). Zie onderstaande tabel:

Kengetallen: landelijke risico profielen	signaleringswaarden		
	minst risicovol	neutraal	meest risicovol
1 A. netto schuldquote	< 90%	van 90% t/m 130%	> 130%
1 B. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90%	van 90% t/m 130%	> 130%
2. solvabiliteitsrisico	> 50%	van 20% t/m 50%	< 20%
3. grondexploitatie	< 20%	van 20% t/m 35%	> 35%
4. structurele exploitatieruimte	>= 0%	0%	< 0%
5. belastingcapaciteit	< 100%	van 100% t/m 105%	> 105%

Financiële kengetallen

Om de kengetallen te kunnen duiden is per kengetal een omschrijving opgenomen.

1A. Netto schuldquote

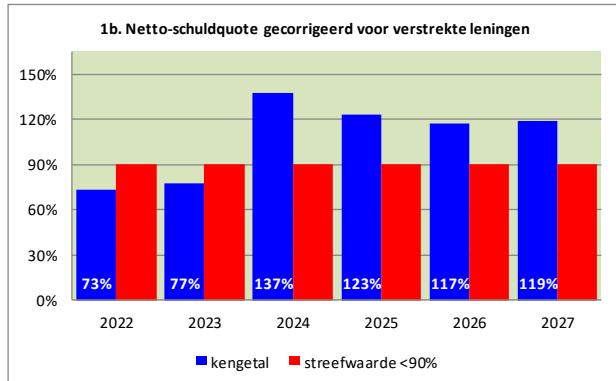
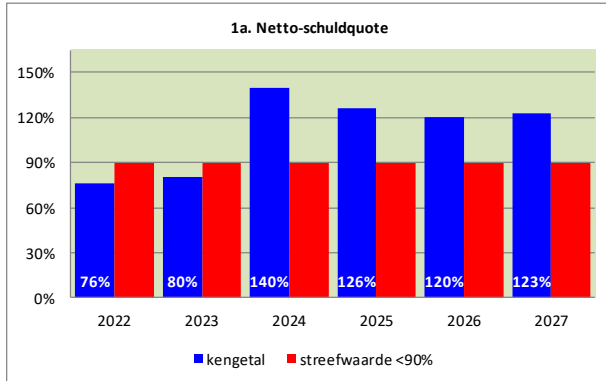
De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. De netto schuldquote geeft aan of de gemeente investeringsruimte heeft of juist op zijn tellen moet passen. Daarnaast zegt het kengetal ook wat over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld is, hoe meer kapitaallasten (rente en aflossing) er zijn waardoor een begroting minder flexibel wordt. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote.

1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Omdat bij leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald, wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast.

De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen. De stijging van 2024 en volgende jaren wordt met name veroorzaakt door de cumulatieve doorwerking van de voorgenomen financieringen van de investeringen vanuit het meerjarenprogramma. We mogen op grond van het BBV tot maximaal de kasgeldlimiet met kort geld financieren. We houden er daarom rekening mee dat vanaf ultimo 2023 aanvullende financiering moet worden opgenomen. Anderzijds daalt het kengetal na 2024 ook weer als gevolg van de reguliere aflossingen. De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen laat eenzelfde ontwikkeling zien. Overigens hoeft een hoge schuld niet te leiden tot een nadelig effect op de financiële positie. De toelichting hierop is verwerkt in de 'conclusie houdbare financiële positie'.

In onderstaande grafieken worden de kengetallen van de netto-schuldquote weergegeven:

2. De solvabiliteitsratio

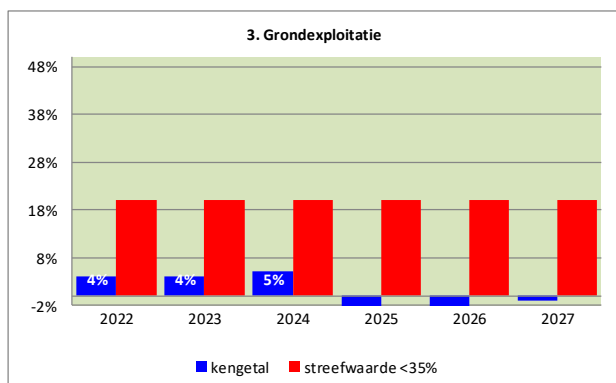
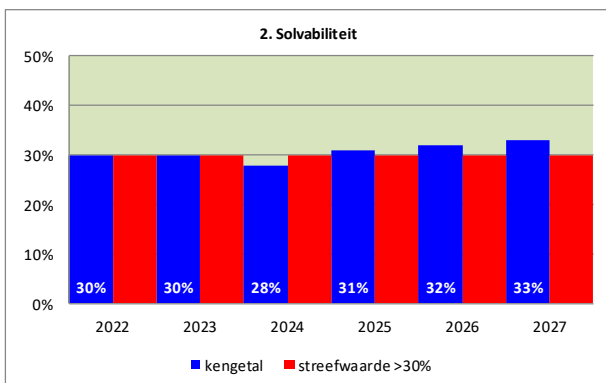
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het betreft het eigen vermogen uitgedrukt in een percentage van het balanstotaal. In feite wordt er naar gekeken in hoeverre, in geval van nood, de verschaffers van het vreemde vermogen kunnen worden betaald. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Voor de solvabiliteitsratio geldt: hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. Een solvabiliteit van 100% zou inhouden dat de gemeente geen schulden heeft. De solvabiliteitsratio bevindt zich normaal gesproken in categorie B (tussen 20% en 50%).

3. Kengetal grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de in exploitatie genomen gronden zich verhoudt tot de totale (geraamde) jaarlijkse baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Voor de berekening van het kengetal grondexploitatie worden bouwgronden in exploitatie gedeeld door de totale baten (exclusief de mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarden van verliesgevende plannen zijn gebaseerd op de actuele marktwaarde en voor verwachte verliezen zijn voorzieningen getroffen. Het risicoprofiel van de gemeente ten aanzien van grondexploitaties is vrij beperkt. Dit vertaalt zich in een laag kengetal grondexploitatie.

In onderstaande grafieken worden de kengetallen van de solvabiliteit en van de grondexploitatie weergegeven:

4. Structurele exploitatieruimte

Het financiële kengetal structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn

dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten.

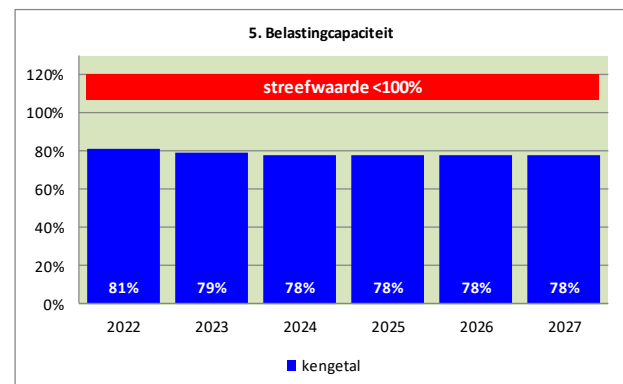
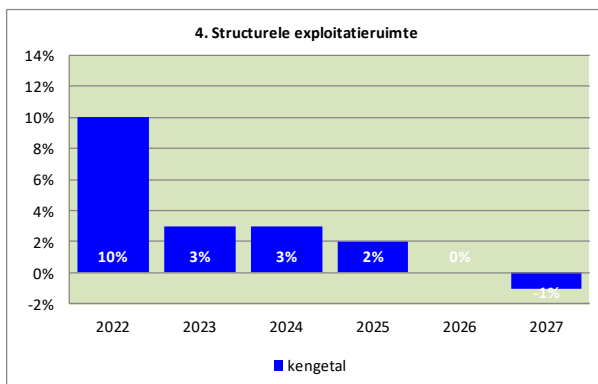
Voor de berekening van het kengetal structurele exploitatieruimte wordt het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves gedeeld door de totale baten (exclusief de mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage. Op basis van het kengetal blijkt dat er structurele ruimte is om tekorten of extra lasten binnen de huidige begroting op te vangen. Dit past binnen ons financieel beleid om strak te begroten.

De structurele exploitatieruimte bevindt zich in de jaren 2023 – 2027 tussen -1% en 3%, waarmee het zich structureel in categorie A bevindt. Dit geeft aan dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. In andere woorden: er is ruimte om een mogelijke stijging van de structurele lasten te dekken of een daling van de structurele baten op te vangen.

5. Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De ruimte die een gemeente heeft om belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde waarde in de gemeente. Deze cijfers worden in de jaarlijkse meircirculaire bekend gemaakt. Het kengetal belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in het begrotingsjaar te vergelijken met het landelijke gemiddelde in het jaar daarvoor. Het is de bevoegdheid van uw raad met welke omvang de belastingen worden aangepast.

In onderstaande grafieken worden de kengetallen van de structurele exploitatieruimte en van de belastingcapaciteit weergegeven:

Voor de beoordeling van de financiële positie is het belangrijk dat zowel naar de (geprognosticeerde) balans als naar de exploitatie wordt gekeken. De kengetallen netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de (geprognosticeerde) balans. De kengetallen structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit brengen tot uitdrukking of onze gemeente over voldoende structurele baten beschikt en welke mogelijkheid de gemeente heeft om de structurele baten op korte termijn te vergroten.

Hierna wordt in een stoplichtmodel de samenhang van de gepresenteerde kengetallen weergegeven. Het toont aan dat alleen de netto schuldquote in 2023 en 2024 de genormeerde grens overschreden wordt.

Kengetallen:	streef- waarde	Verloop van de kengetallen					
		Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1A. netto schuldquote	< 90%	76%	80%	140%	126%	120%	122%
1B. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90%	73%	77%	137%	122%	116%	118%
2. solvabiliteitsrisico	> 50%	30%	30%	28%	31%	33%	33%
3. grondexploitatie	< 20%	4%	4%	5%	-4%	-4%	-1%
4. structurele exploitatieruimte	>= 0%	4%	3%	3%	3%	0%	-1%
5. belastingcapaciteit	< 100%	93%	79%	78%	78%	78%	78%

Conclusie houdbare financiële positie

In onze optiek spreken we over houdbaar als de gemeente in het geval van 'slecht weer' nog voldoende vrij beschikbare middelen heeft om de klappen op te kunnen vangen. Dit betekent dat de gemeente voldoende flexibel moet zijn en dus niet teveel verplichtingen (financieel, juridisch en bestuurlijk) moet hebben die meerjarig (langer dan vijf jaar) vastliggen. Deze verplichtingen zijn bijvoorbeeld onze schuldverplichtingen (rente en aflossing van opgenomen geldleningen), kapitaallasten, apparaatslasten en beheer- en onderhoudslasten.

De gemeente moet wendbaar zijn om snel te kunnen reageren. Enerzijds organisatorisch wendbaar om goed in te kunnen spelen op uitbreiding of inkrimping van het takenpakket. Anderzijds financieel wendbaar door de begroting op orde te hebben en een financiële buffer aan te houden. Flexibiliteit en weerbaarheid zijn in dit verband belangrijke termen en vormen de pijlers voor het spelregelkader.

We sturen continu op een structureel sluitende begroting. Voor de jaren 2023 t/m 2025 zien we een positief begrotingssaldo. Echter als gevolg van de onzekerheid in de algemene uitkering vanaf 2026 zien we vanaf 2026 een negatief begrotingsbeeld, wat veroorzaakt wordt door rijksbeleid. Op basis van de uitkomsten van bovenstaande kengetallen is de financiële positie van de gemeente Bladel in 2024, weerbaar en voldoende robuust. Er zijn voldoende buffers (zowel structureel als incidenteel) voorhanden om de risico's, als deze zich voordoen, en andere onvoorziene tegenvallers op te kunnen vangen. Daarnaast worden de incidentele lasten volledig gedekt door de incidentele baten, zodat de begroting 2024 in materieel opzicht meer dan sluitend is.

Normaal ligt de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90%. Als de netto schuldquote tussen 90% en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog. Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt de gemeente zich in de "gevaarzone". Het zijn voornamelijk grove vuistregels. Voor een genuanceerder beeld van de schuldpositie moet ook worden gekeken naar de voorraad bouwgronden, de uitgeleende gelden en de omvang van de beschikbare dekkingsreserves. De reserve kapitaallasten investeringen dient ook in relatie met de netto schuldquote bezien te worden, omdat deze reserve in beginsel budgettair in mindering gebracht wordt op de betreffende kapitaallasten.

De stijging van 2024 en volgende jaren wordt met name veroorzaakt door de cumulatieve doorwerking van de voorgenomen financieringen van de investeringen vanuit het meerjarenprogramma. De rentelasten van de schulden zijn volledig verdisconteerd in de meerjarenraming. We mogen op grond van het BBV tot maximaal de kasgeldlimiet met kort geld financieren. We houden er daarom rekening mee dat vanaf ultimo 2024 aanvullende financiering moet worden opgenomen. Anderzijds daalt het kengetal na 2024 ook weer als gevolg van de reguliere aflossingen. De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen laat eenzelfde ontwikkeling zien. Overigens hoeft een hoge schuld niet te leiden tot een nadelig effect op de financiële positie.

Het risicoprofiel van de gemeente ten aanzien van grondexploitaties is vrij beperkt. Dit vertaalt zich in een laag kengetal grondexploitatie. Het kengetal grondexploitatie neemt meerjarig verder af. Dit wordt veroorzaakt door de voortschrijdende realisatie van de grondexploitaties (met name door verwachte grondverkoop).

De solvabiliteitsratio van 28% in 2024 begeeft zich binnen de noodzakelijke omvang en is meer dan voldoende om onze risico's op te kunnen vangen. Doorkijk naar de toekomst laat daarnaast zien dat de solvabiliteitsratio zeer waarschijnlijk zal gaan verbeteren. Dit wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door de teller-noemereffect. De

prognose van het eigen vermogen stijgt door o.a. bestemming van de positieve begrotingsresultaten terwijl de prognose van de balanstotalen zal dalen. Onze eigen vastgestelde norm (de ratio weerstandsvermogen) zal echter gedurende de gehele planperiode meer dan voldoende zijn om onze risico's op te kunnen vangen. De structurele exploitatie ruimte van 3% in 2024 geeft aan dat onze structurele lasten allemaal vast liggen in structurele baten. Overall kunnen we concluderen dat op basis van de kengetallen 2024 in relatie met een verwachte stijging van ons weerstandsratio naar 17,20 in 2027 de financiële positie voldoende is. Ook de belastingcapaciteit ligt onder het landelijk gemiddelde.

Ten slotte merken wij op dat de stuurbaarheid op de kengetallen betrekkelijk is. De financiële kengetallen hebben vooralsnog een indicatieve waarde. Het is dus, met andere woorden, niet mogelijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen moeten altijd in samenhang worden beoordeeld, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de gemeente.

5.2 Lokale heffingen

Voorwoord

Inleiding

De gemeentelijke heffingen zijn, naast de doeluitkeringen van het Rijk en de algemene uitkering uit het gemeentefonds, voor ons een belangrijke bron van inkomsten. We maken onderscheid tussen *belastingen*, *rechten* en *heffingen*.

Bij *rechten* is sprake van specifieke lasten verband houdend met individuele diensten door de gemeente. Bij *heffingen* is sprake van specifieke lasten verband houdend met collectieve voorzieningen. De geraamde opbrengsten van rechten en heffingen mogen niet hoger zijn dan de geraamde kosten van de gemeente voor de uitoefening van de taak. Dat wil zeggen: niet meer dan honderd procent kostendekkend. Bij *belastingen* is er geen directe relatie met een prestatie van de gemeente. De eis van maximale kostendekkendheid geldt niet voor belastingen. De opbrengsten van deze belastingen gebruiken we als algemeen dekkingsmiddel.

Deze paragraaf bevat een overzicht van de voorgestelde wijzigingen van de gemeentelijke heffingen die van invloed zijn op de begroting 2024.

Algemene uitgangspunten

Bij het heffen en invorderen van belastingen zijn we onder meer gebonden aan de:

- Algemene Wet inzake Rijksbelastingen (AWR);
- Algemene wet bestuursrecht (Awb), (inclusief de algemene beginselen van behoorlijk bestuur);
- Invorderingswet 1990;
- Gemeentewet;
- Wet waardering onroerende zaken
- diverse Uitvoeringsbesluiten.

De wet geeft duidelijke kaders aan voor de heffing, invordering en kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Het maken van uitzonderingen op de regels uit de wetgeving is niet toegestaan, dit om rechtsongelijkheid voor de burger te voorkomen.

De lokale heffingen zijn een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid. Ze raken de burgers, bedrijven en instellingen direct in hun portemonnee. Gemeentelijke heffingen staan dan ook sterk in de politieke belangstelling. De formele vaststelling van de tarieven voor 2024 vindt plaats door het vaststellen van de belasting- en tarievenverordeningen door uw raad.

Gemeentelijke heffingen kunnen worden onderscheiden in ongebonden heffingen en heffingen die gebonden zijn aan bepaalde leveringen en diensten van de gemeente. Ongebonden heffingen (belastingen) behoren tot de algemene dekkingsmiddelen van de gemeente. Dit betekent dat de opbrengsten van deze belastingen niet voor een

specifiek en wettelijk bepaald doel maar voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen mogen worden ingezet. In Bladel zijn dit onroerende zaakbelastingen (OZB) en toeristenbelasting.

Voor de gebonden heffingen is er wel sprake van een directe relatie tussen de heffing en de gemeentelijke taak. Onze dienstverlening dient kostendekkend te zijn. Dat vraagt om een scherpe en transparante kostentoekening. Het profijtbeginsel, ofwel het principe waarbij de gebruiker betaalt, is hierbij richtinggevend. Het streven is 100% kostendekkendheid (bij gebonden heffingen mogen de geraamde opbrengsten niet hoger zijn dan de geraamde kosten van de gemeente voor de uitoefening van de taak). In onze gemeente gaat het om afvalstoffenheffing, rioolheffingen en leges. Ook de Bedrijven InvesteringsZone (BIZ) belasting beschouwen we als een gebonden heffing, omdat de opgelegde belastingen één-op-één doorbetaald worden aan de ondernemers (OVb) en de vertegenwoordiging van de eigenaren.

Het gemeentelijke beleid is gericht op de doelstelling dat de burgers/bedrijven in de gemeente Bladel niet zwaarder worden belast dan voor de gemeentelijke financiële huishouding noodzakelijk is. Conform dit uitgangspunt worden de tarieven 2024 verhoogd met de jaarlijkse trendmatige prijsstijging. Voor 2024 leidt dat, behoudens voor de OZB-tarieven, tot een inflatiepercentage van 3,1%. Door de beoogde negatieve effecten om het gemeentefonds niet langer meer via de normeringssystematiek 'samen trap op en samen trap af' te indexeren komt onze financiële positie onder zware druk te staan. We willen voorkomen dat we ons in allerlei bochten moeten wringen om onze (meerjaren)begroting rond te krijgen en noodgedwongen op voorzieningen moeten bezuinigen. Daarom acht het college het noodzakelijk om naast de trendmatige verhoging de OZB-tarieven extra te verhogen met 4,9%.

Leges en tarieven worden in beginsel verhoogd met de inflatiecorrectie (3,10%). De tarieven voor de rioolheffing, de afvalstoffenheffing en de leges zijn gebaseerd op 100% kostendekkendheid waarbij rekening is gehouden met een zo reëel mogelijke inschatting van zowel de baten- als de lastenontwikkeling binnen het meerjarenperspectief 2023-2027. Het tarief voor de rioolheffing is gebaseerd op het verbreed Gemeentelijk RioleringsPlan 2021-2025 (vGRP).

Ongebonden heffingen

De gemeente Bladel kent de onroerende zaakbelastingen en de toeristenbelasting als heffingen die aan de algemene middelen worden toegevoegd.

- Onroerende zaakbelastingen

We heffen op grond van artikel 220 van de Gemeentewet twee directe belastingen op de onroerende zaken die binnen de gemeente liggen, de zogenaamde onroerende zaakbelastingen (OZB):

- Een gebruikersbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een onroerende zaak (die niet in hoofdzaak tot woning dient, al dan niet krachtens eigendom) bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt;
- Een eigenarenbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.

De hoogte van de OZB wordt afgeleid van de WOZ-waarde (een promillage). Dit percentage is, afhankelijk van eigenaar/gebruiker niet-woning en eigenaar woning, bepalend voor de hoogte van elke individuele aanslag OZB. Voor de individuele huishoudens en bedrijven is het bij het opstellen van de begroting niet mogelijk exact aan te geven hoe de ontwikkeling van de onroerende zaakbelastingen er voor het volgende jaar uitziet. De maatstaf voor de aanslagen OZB voor het belastingjaar 2024 is de waarde in het economisch verkeer op peildatum 1 januari van één jaar eerder (2023). Jaarlijks worden nieuwe WOZ-waarden vastgesteld. Hiermee volgt de WOZ-waarde jaarlijks de marktontwikkelingen. Wij hebben, op basis van informatie die de Waarderingskamer (wettelijke toezichthouder op de uitvoering van de Wet WOZ) heeft verzameld, rekening gehouden met een gemiddelde waardeontwikkeling van 5,0% voor woningen. Voor de niet-woningen is de marktontwikkeling +/- 1,0%.

Voor de OZB zijn de tarieven in eerste aanleg verlaagd om de waardeontwikkeling te compenseren. Stijgt de waarde van de onroerende zaak, dan daalt in de regel het tarief, daalt de waarde van de onroerende zaak, dan stijgt het tarief. Alleen op deze wijze is het mogelijk om gemeentebreed de baten gelijk te houden. Daarna worden de OZB-

tarieven enerzijds verhoogd met een trendmatige aanpassing van 3,10% en anderzijds met een boven trendmatige verhoging van 4,90%. Pro saldo stijgen de OZB-tarieven dan met 8,00%.

Eigenaar woning

In 2023 was het tarief voor woningen 0,0688% van de waarde. De eigenarenaanslag OZB voor een woning met een waarde van € 432.000,- bedroeg daarmee € 297,-. Met een waardeontwikkeling van 5,0% wordt de nieuwe waarde ca. € 453.000,-. Rekening houdend met de waardestijging en de voorgestelde verhoging van de OZB-opbrengsten van 8,0% komt het tarief voor 2024 uit op 0,0709%. Dit vermenigvuldigd met de nieuwe waarde van € 453.000,- leidt tot een OZB aanslag van € 321,-. Dit is een stijging van 8,1%.

Eigenaar niet-woning

In 2023 was het tarief voor eigenaren van niet-woningen 0,1669% van de waarde. De eigenarenaanslag OZB voor een niet-woning met een waarde van € 323.000,- bedroeg daarmee € 539,-. Met een waardeontwikkeling van -/1,0% wordt de nieuwe waarde ca. € 319.000,-. Rekening houdend met de waardedaling en de voorgestelde verhoging van de OZB opbrengsten van 8,0% komt het tarief voor 2024 uit op 0,1825%. Dit vermenigvuldigd met de nieuwe waarde van € 319.000,- leidt tot een OZB aanslag van € 582,-. Dit is een stijging van 8,0%.

Gebruik niet-woning

In 2023 was het tarief voor gebruikers van niet-woningen 0,1505% van de waarde. De gebruikersaanslag OZB voor een niet-woning met een waarde van € 323.000,- bedroeg € 486,-. Met een waardeontwikkeling van -/1,0% wordt de nieuwe waarde ca. € 319.000,-. Rekening houdend met de waardedaling en de voorgestelde verhoging van de OZB opbrengsten 8,0% komt het tarief voor 2024 uit op 0,1646%. Dit vermenigvuldigd met de nieuwe waarde van € 319.000,- leidt tot een OZB aanslag van € 525,-. Dit is een stijging van 8,0%.

De afwijkende stijgingspercentages bij het tarief voor de eigenaren woningen en gebruikers van niet-woningen zijn het gevolg van afrondingen in zowel de WOZ-waarde als in het te betalen bedrag aan OZB. Voor de onroerende zaakbelasting is voor 2024 een opbrengst geraamd van € 5.238.000,-. De te verwachten meeropbrengst uit ver- en nieuwbouw en de tariefsaanpassing zijn hierin begrepen.

Onroerende-zaakbelasting (bedragen x € 1,-)	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Eigenaar woningen	2.598.000	2.559.000	2.805.000
Eigenaar niet-woningen	1.235.000	1.213.000	1.319.000
Gebruiker niet-woningen	926.000	1.025.000	1.114.000
Totaal onroerende zaakbelastingen	4.759.000	4.797.000	5.238.000

- Toeristenbelasting

Personen, die niet als ingezetene met een adres in de basisregistratie personen zijn ingeschreven en die tegen vergoeding nachtverblijf houden betalen toeristenbelasting. Dit kunnen recreanten en arbeidsmigranten zijn. De belasting wordt geheven van degene die de gelegenheid tot overnachting tegen vergoeding biedt. Het tarief voor arbeidsmigranten die niet op recreatieve locaties verblijven is (met ingang van 2023) vastgesteld op 50% van het reguliere tarief indien de huisvester gecertificeerd is door en ingeschreven is in het register van de Stichting Normering Flexwoningen. Na twee heffingsjaren voor arbeidsmigranten zal de Verordening toeristenbelasting hierop geëvalueerd worden. Hierover zal aan de raad gerapporteerd worden voorafgaand aan de begroting van 2025. De toeristenbelasting kan worden gezien als een bijdrage in de kosten van de (algemene) voorzieningen die de gemeente treft.

Het tarief voor de deze bestuursperiode (van vier jaar) is wederom afgestemd op het landelijk gemiddelde (COELO)-tarief, met differentiatie tussen vaste en mobile onderkomens, zodat de ondernemers weten waar ze aan toe zijn. Daarnaast wordt een gemiddeld stijgingspercentage gehanteerd dat in de voorgaande vier jaar gemiddeld werd gerealiseerd conform de cijfers van COELO. Dit percentage bedraagt 2,8% per jaar. Voor de toeristenzaakbelasting is, op basis van een verwacht aantal bezoekers per jaar, voor 2024 een opbrengst geraamd van € 1.419.000,-.

Toeristenbelasting (bedragen x € 1,-)	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Toeristenbelasting	1.344.000	1.380.000	1.419.000
Toeristenbelasting afwikkeling vorige jaren	54.000		
Totaal toeristenbelasting	1.398.000	1.380.000	1.419.000

Gebonden heffingen

Onder de gebonden heffingen worden die vergoedingen begrepen waarvoor de gemeente een individuele dienst wordt geleverd. Zo worden leges geheven bij de afgifte van een paspoort, rijbewijs of een omgevingsvergunning. Daarnaast zijn personen / bedrijven een heffing verschuldigd voor diensten die de gemeente aan hen levert, zoals voor het gebruik van een aansluiting op de riolering, het verwerken van huisafval e.d.

Voor heffingen waarbij kosten worden verhaald, geldt dat de gemeente er geen winst op mag maken en alleen de daadwerkelijke kosten in rekening mag brengen. Dit betekent dat in een tabel wordt aangegeven wat de omvang van de lasten is, gespecificeerd per taakveld waar de kosten zijn opgenomen, met daartegenover welke baten uit de heffing worden verwacht. De kostendekkendheid is vervolgens het percentage van de geraamde lasten ten opzichte van de geraamde baten. Voor het berekenen van de kostendekkende tarieven houden we overigens wel rekening met de feitelijke rente, de overhead en de compensabele btw.

Toerekening overhead aan tarieven

Alle kosten, die direct toegerekend kunnen worden aan heffingen en leges, komen ten laste van deze producten. Voor indirecte kosten, ook wel overhead genoemd, is dit niet mogelijk. Deze indirecte kosten bestaan onder andere uit kosten voor ICT, huisvesting, inkoop, financiën e.d.. Deze kosten begroten we volgens de verslagleggingsvoorschriften (BBV) centraal in taakveld 0.4 'Overhead en ondersteuning organisatie'. Voor het berekenen van tarieven brengen we overigens wel een deel van de indirecte kosten ten laste van de tarieven. Dit doen we met een opslag van de overhead als percentage op de directe loonkosten.

De grondslagen voor de toerekening van overhead zijn in de Financiële verordening gemeente Bladel 2023 vastgelegd. De toerekening van overhead aan de heffingen geschiedt op basis van een opslag met een vast percentage. Het percentage wordt vastgesteld met de formule: $(\text{totale kosten overhead} / \text{omvang totale personeelslasten inclusief totale kosten overhead}) \times 100\%$. Het is een eenvoudige methode om de overhead toe te rekenen aan de doorbelaste loonkosten.

Op basis van de cijfers uit de begroting 2024 betekent dit als volgt: $(\text{€ } 6.550.000 / \text{€ } 10.313.000) \times 100\% = 64\%$ (afgerond). Met deze opslag benaderen we dan de integrale kostprijs.

Btw wordt meegerekend in tarieven

De btw speelt bij de rioolheffing, de afvalstoffenheffing en de leges een speciale rol omdat wij in de kosten, die we via die rechten en heffingen verhalen, ook de te betalen btw mogen meerekenen. Die betaalde btw is weliswaar verhaalbaar via het BTW-compensatiefonds, maar omdat dat fonds wordt gevoed vanuit het gemeentefonds (uitname), is dat feitelijk een 'sigaar uit eigen doos'. Ter compensatie daarvan loopt de btw dus mee in de kosten, die via de betreffende rechten en heffingen worden verhaald. Daardoor is in de begroting de raming van de baten ook hoger dan de raming van de corresponderende lasten.

- Bedrijven InvesteringsZone (BIZ) belasting

Voor een toekomstbestendig koopcentrum in Bladel is behoefte aan een structurele samenwerking tussen publieke en private partijen, op basis van gelijkwaardigheid en met een gezamenlijke inzet van middelen. Zowel de ondernemers (OVb) als de vertegenwoordiging van de eigenaren hebben uitgesproken gebruik te willen maken van het instrument van de Bedrijven Investeringszone (BIZ) om te komen tot structurele financiering. Een BIZ belasting maakt het mogelijk voor ondernemers om gezamenlijk te investeren in een aantrekkelijke bedrijfsomgeving door het bevorderen van de leefbaarheid, veiligheid, ruimtelijke kwaliteit of een ander publiek belang in de openbare ruimte van het BIZ-gebied. Ter ondersteuning van de inhoudelijke koers voor het Centrummanagement Bladel is in de perspectiefnota 2023 besloten om de bijdrage aan de Stichting Centrum Management Bladel te verhogen.

De navolgende opbrengsten en lasten worden geraamd:

Bedrijven InvesteringsZone (BIZ) belasting (bedragen x € 1,-)	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Bedrijven InvesteringsZone (BIZ) belasting	77.000	95.000	95.000
Doorbetaling Bedrijven InvesteringsZone (BIZ) belasting	-77.000	-95.000	-95.000
Totaal BIZ	0	0	0

(- = nadeel en + = voordeel)

- Rioolheffing

De aanleg en het beheer van riolering is een gemeentelijke taak die zijn wettelijke basis vindt in de Wet Milieubeheer (Wm). Op grond van artikel 4.22 van de Wm is de gemeente verplicht een Gemeentelijk RioleringsPlan GRP (een beleidsmatig en strategisch plan voor de aanleg en het beheer van de gemeentelijke riolering) op te stellen. In de raadsvergadering van 17 december 2020 is het nieuwe Gemeentelijk Rioleringsplan voor 2021 - 2025 vastgesteld. De beleidskeuzes zijn uitgewerkt in het GRP met het bijbehorende maatregelprogramma en financiering.

Bij de rioolheffing is het beleid gericht op het in stand houden van het gemeentelijk rioleringsstelsel. Uitsluitend die percelen worden in de heffing betrokken die zijn aangesloten op het gemeentelijk rioleringsstelsel. De doelstelling is een doelmatig beleid en beheer van een goed gebruik van de riolering om daarmee de volksgezondheid te beschermen, de kwaliteit van de leefomgeving op peil te houden en de bodem, het grond- en oppervlaktewater te beschermen.

Verwachte kosten

De gemeente is wettelijk verplicht om haar zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater na te komen. In totaal verwachten we het komende jaar € 2.298.000,- aan netto kosten te maken om deze zorgplichten na te komen. Om deze kosten transparant te maken splitsen wij eerst uit op welke taakvelden wij deze kosten zullen maken. Vervolgens gaan wij in op de herkomst van de middelen voor het financieren van deze taken.

Verdeling kosten

Uit onderstaand overzicht blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke netto kosten komen van het taakveld riolering (€ 2.027.000,-). De netto kosten zitten vooral in daadwerkelijk nakomen van onze gemeentelijke watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater. Daarnaast houden we rekening met de kwijtschelding van een deel van deze heffing. Voor het taakveld inkomensregelingen begroten we hiervoor € 20.000,-. Daarnaast begroten wij € 67.000,- voor het taakveld overhead. Dit zijn kosten die wij maken door de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. Deze kosten zijn gebaseerd op de hiervoor genoemde systematiek. Tot slot wordt de compensabele btw verdisconteerd in de tarieven. Deze bedraagt € 184.000,-.

We mogen op grond van artikel 228a van de gemeentewet een rioolheffing invoeren. Deze mag maximaal kosten-dekkend zijn. In onze gemeente is de rioolheffing volledig kostendekkend. De benodigde inkomsten worden omgeslagen naar inwoners en bedrijven via een rioolheffingstarief. Ten aanzien van de huishoudens is met ingang van 2018 gekozen de heffingsmethodiek te differentiëren, waarbij:

- woningen een vastrecht betalen op basis van de gezinssamenstelling, en gedifferentieerd wordt naar één, twee, drie, vier, vijf en meerpersoonshuishoudens;
- agrarische objecten, dan wel combinaties van woningen met agrarische gedeelten die in hoofdzaak als niet-woning dienen te worden aangemerkt, een vastrecht betalen;
- niet-woningen op basis van een staffeling van het verbruik betalen, waarbij de staffeling begint met een verbruik tussen 0 en 50 m³.

Voor de rioolheffing is voor 2024 een opbrengst geraamd van € 2.184.000,-. Het nadelig saldo ad € 114.000,- wordt verrekend met de egalisatievoorziening riolering.

Kostendekkendheid van de rioolheffing (bedragen x € 1,-)	taakveld	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Kosten taakveld riolering	7.2	-1.395.000	-1.772.000	-1.963.000
Kosten taakveld riolering / klimaatadaptie	7.2		-88.000	-88.000
Inkomsten taakveld riolering (exclusief heffingen)	7.2	33.000	24.000	24.000
Kosten taakveld inkomensregelingen	6.3	-23.000	-17.000	-20.000
Netto kosten taakveld riolering		-1.385.000	-1.853.000	-2.047.000
Toe te rekenen kosten:				
Overhead (inclusief rente omslag)		-45.000	-67.000	-67.000
BTW		-212.000	-203.000	-184.000
Egalisatie taakveld riolering		-407.000	-5.000	114.000
Totale kosten taakveld riolering		-2.049.000	-2.128.000	-2.184.000
Opbrengst heffingen		2.049.000	2.128.000	2.184.000
Dekkingspercentage		100%	100%	100%

(- = nadeel en + = voordeel)

- Afvalstoffenheffing

We mogen op grond van artikel 15.33 van de Wet milieubeheer voor de inzameling van het afval van huishoudens een afvalstoffenheffing invoeren. Deze mag maximaal kostendekkend zijn. In onze gemeente is de afvalstoffenheffing volledig kostendekkend.

Het beleid van de afvalstoffenheffing is gericht op het ophalen, verwerken en afvoeren van huishoudelijk afval, waarbij getracht wordt om door middel van gescheiden inzameling en gerichte voorlichting de afvalstroom zoveel mogelijk te beperken.

Verwachte kosten

De gemeente heeft een wettelijk inzamelingplicht voor het afval van huishoudens. In totaal verwacht de gemeente het komende jaar € 1.408.000,- aan netto kosten te maken. Om deze kosten transparant te maken, splitsen wij eerst uit op welke taakvelden deze kosten gemaakt zullen worden. Vervolgens gaan wij in op de herkomst van de middelen voor het financieren van deze taken.

Verdeling kosten

Uit onderstaande overzicht blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van het taakveld afval (€ 1.629.000,-). De kosten zitten vooral in het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van het huishoudelijke afval. Ook het scheiden van afval en het recyclen ervan valt hieronder. Er wordt geen bedrijfsafval ingezameld. Daarnaast ontvangen we middelen voor tariefzakken (Netersel), poorttarieven milieustraat, bijdrage Reusel-De Mierden (milieustraat), inzameling oud papier, kleding en glas, alsmede vergoeding voor PMD en zwerfafval (ca € 671.000,-). We houden ook rekening met de kwijtschelding van een deel van deze heffing. Voor het taakveld inkomensregelingen begroten we hiervoor € 15.000,-. Daarnaast begroten wij € 67.000,- voor het taakveld overhead. Dit zijn kosten die wij maken door de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. Deze kosten zijn gebaseerd op de hiervoor genoemde systematiek. Tot slot wordt de compensabele btw verdisconteerd in de tarieven. Deze bedraagt € 316.000,-. Naar verwachting zal er € 52.000,- worden uitgegeven aan taken die onder het taakveld verkeer en wegen vallen. Zo draagt het schoonmaken en het schoonhouden van de wegen bij aan een afvalvrije openbare ruimte.

De gemeente Bladel heeft gekozen voor een diftarsysteem op basis van volume/frequentie, met als uitgangspunt "de vervuiler betaalt". In het verlengde daarvan heeft uw gemeenteraad bepaald dat de afvalstoffenheffing 100% kostendekkend moet zijn. Die heffing bestaat uit een vastrecht en een variabel recht. Het vastrecht wordt bij elke huisaansluiting in rekening gebracht, terwijl het variabel recht afhankelijk is van het volume van de minicontainers voor rest- of gftafval en het aantal keren dat die containers ter lediging worden aangeboden.

Daarmee kan elk huishouden zelf invloed uitoefenen op de uiteindelijke hoogte van de afvalstoffenheffing. Voor de

afvalstoffenheffing is voor 2023 een opbrengst geraamd van € 1.412.000,-. Het voordelig saldo ad € 4.000,- wordt verrekend met de egalisatievoorziening afvalstoffenheffing.

Kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing (bedragen x € 1.-)	taakveld	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Kosten taakveld afval	7.3	-1.781.000	-1.888.000	-1.629.000
Inkomsten taakveld afval (exclusief heffingen)	7.3	787.000	800.000	671.000
Kosten taakveld verkeer en vervoer	2.1	-52.000	-52.000	-52.000
Kosten taakveld inkomensregelingen	6.3	-23.000	-14.000	-15.000
Netto kosten taakveld		-1.069.000	-1.154.000	-1.025.000
Toe te rekenen kosten:				
Overhead (inclusief rente omslag)		-65.000	-66.000	-67.000
BTW		-307.000	-371.000	-316.000
Egalisatie taakveld afval		96.000	123.000	-4.000
Totale kosten taakveld afval		-1.345.000	-1.468.000	-1.412.000
Opbrengst heffingen		1.345.000	1.468.000	1.412.000
Dekkingspercentage		100%	100%	100%

(- = nadeel en + = voordeel)

- Leges

Onder de naam 'leges' worden verschillende rechten geheven van door het gemeentebestuur verstrekte diensten. Leges vallen onder de bestemmingsheffing (meerdere programma's). Bij de bepaling van de kostendekkendheid van de leges maken we een onderscheid in de 3 titels uit de legesverordening:

- Titel I Algemene dienstverlening: denk hierbij met name aan paspoorten, rijbewijzen, burgerlijke stand e.d.
- Titel II Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning: denk hierbij met name aan de omgevingsvergunning
- Titel III Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn: De naamgeving van deze titel is wellicht wat verwarrend, maar hieronder vallen de evenementenvergunning, vergunning in kader Drink- en Horecawet en gebruiksvergunningen.

- Algemene dienstverlening

Dit betreft vooral het verstrekken van rijbewijzen en reisdocumenten maar ook tal van in omvang kleinere producten die de gemeente verstrekt zoals uittreksels, afschriften. Ook vallen huwelijksvoltrekkingen vanuit de burgerlijke stand onder deze dienstverlening. Vanaf 2024 wordt er een toename van het aantal te verstrekken reisdocumenten en rijbewijzen voorzien. Hier is rekening mee gehouden in de begroting.

- Fysieke leefomgeving / omgevingsvergunningen

De opbrengsten uit de omgevingsvergunningen schommelen per jaar. Op de omvang van de opbrengsten hebben we maar beperkt invloed. Hier zijn we afhankelijk van de economische situatie. Wordt er veel gebouwd dan nemen de opbrengsten toe, en omgekeerd. Voor de jaren 2022-2023 zijn extra legesopbrengsten omgevingsvergunningen voorzien. Mede vanwege een aantal grote verleende omgevingsvergunningen (met name KBP). Vanaf 2024 en verder houden we rekening met een terugloop van de legesopbrengsten. Uitgegaan wordt dat met name voor het KBP er vanaf 2024 geen opbrengsten meer gerealiseerd kunnen worden, omdat alle percelen waarschijnlijk verkocht zullen zijn.

- Europese dienstenrichtlijn

Hieronder vallen met name leges in verband met horeca activiteiten en evenementen.

In zeer kort bestek laat de onderstaand tabel zien dat op basis van de gehanteerde uitgangspunten de tarieven onder titel I een dekkingspercentage heeft van 67% (2023: 75%) en titel II een dekkingspercentage van 157% (2023: 111%). De tarieven welke zijn opgenomen onder titel III laat een dekkingspercentage zien van 27% (2023: 19%), welke ruimte biedt voor verhoging naar een meer kostendekkend niveau. Dit is uiteraard een politieke keuze. Met

de 'overdekking' van titel II vindt dan kruissubsidiëring plaats ter dekking van de onderdekking van titel I en titel III. Het uiteindelijke resultaat is een 100% kostendekking over de gehele legestabel.

Invoering Omgevingswet

De Omgevingswet, die een groot aantal wetten en regels voor onze leefomgeving bundelt en een digitaal loket introduceert, wordt per 1 januari 2024 ingevoerd. De Omgevingswet zal mogelijk leiden tot het meer vergunningsvrij bouwen. Wij hebben bij de onderbouwing van de legestarieven nog geen rekening gehouden met de gevolgen van de Omgevingswet. De Omgevingswet heeft ingrijpende gevolgen voor de legesverordening. In onderstaand overzicht is vooralsnog rekening gehouden met ongewijzigde tarieven. De nieuwe tarieven worden, samen met de onderbouwing van de legestarieven als gevolg van de invoering van de Omgevingswet, in de raadsvergadering 21 december 2023 ter besluitvorming aan u voorgelegd.

De berekening van de kostendekkendheid van de leges is (voorlopig) als volgt tot stand gekomen:

Samenvatting kostendekkendheid bedragen x € 1.000	directe kosten	loon- kosten	overhead	compen- sabele btw	totale lasten	baten	kosten- dekking 2024
Titel I algemene dienstverlening	137	230	147		514	342	67%
Titel II Dienstverlening fysiek leefomgeving / omgevingsvergunning	126	133	84	22	364	571	157%
Titel III Dienstverlening Europese dienstenrichtlijn		29	19		48	13	27%
Kostendekking totale tarieven tabel	263	392	250	22	926	926	100%

Leges onderbouwing

Verwachte kosten

De gemeente verricht diensten van uiteenlopende aard, zoals verstrekken van een exemplaar van de begroting of rekening, het voltrekken van een huwelijk, verstrekken van een paspoort of rijbewijs, in behandeling nemen van een aanvraag voor een vergunning voor bijvoorbeeld bouw, sloop of horeca en dergelijke. In totaal verwachten we in 2024 € 654.000,- aan kosten te maken om deze diensten te kunnen verrichten. Om deze kosten transparant te maken splitsen wij eerst uit op welke taakvelden wij deze kosten zullen maken. Vervolgens gaan wij in op de herkomst van de middelen voor het financieren van deze taken.

Verdeling kosten

Uit onderstaande tabel blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van het taakvelden burgerzaken en wonen en bouwen. Deze taakvelden vormen de kern van de directe lasten van de kostenonderbouwing. Hierin zijn ook de geactualiseerde kosten van VTH opgenomen. Daarnaast begroten wij vooralsnog € 250.000,- voor het taakveld overhead. Dit zijn kosten die wij maken door de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. Deze kosten zijn gebaseerd op de hiervoor genoemde systematiek. Tot slot wordt de compensabele BTW ad € 22.000,- verdisconteerd in de tarieven.

De werkelijke legesopbrengsten (inclusief rijksleges) waren in 2022 per saldo minder dan de toegerekende lasten. Dit werd veroorzaakt door een tweetal grote omgevingsvergunningen ter plaatse van het KBP welke eerst in 2022 vergund konden worden. In deze opbrengst zijn ook de rijksleges verdisconteerd. Deze leges dragen we weer af aan het Rijk en zijn daarom ook verdisconteerd onder de uitgaven.

Kostendekkendheid van de leges (bedragen x € 1,-) taakveld		Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Kosten taakveld burgerzaken	0.2	-263.000	-235.000	-263.000
Kosten taakveld burgerzaken	1.2	-32.000	-29.000	-29.000
Kosten verkeer en vervoer	2.1	-22.000	-100.000	-27.000
Kosten taakveld samenkracht en participatie	6.1	-30.000	-76.000	-77.000
Kosten taakveld wonen en bouwen	8.3	-974.000	-709.000	-258.000
Netto kosten taakvelden		-1.321.000	-1.149.000	-654.000
Toe te rekenen kosten:				
Overhead (inclusief rente omslag)		-359.000	-511.000	-250.000
BTW		-87.000	-39.000	-22.000
Totale kosten taakvelden		-1.767.000	-1.699.000	-926.000
Opbrengst leges (titel I t/m III)		2.133.000	1.699.000	926.000
Dekkingspercentage		121%	100%	100%

(- = nadeel en + = voordeel)

Kruissubsidiëring

Binnen titel 1 is kruissubsidiëring (een verwacht overschot bij de ene activiteit wordt gebruikt voor de dekking van een verwacht tekort bij een andere activiteit) toegestaan. Zo mag bijvoorbeeld het tarief voor huwelijksvoltrekkingen meer dan kostendekkend worden vastgesteld ter compensatie van een niet kostendekkend tarief voor paspoorten. Ook binnen titel 2 is kruissubsidiëring toegestaan. Bij de invoering van de omgevingsvergunning in 2010 was het weliswaar de wens van de wetgever dat alleen binnen de omgevingsvergunning kruissubsidiëring zou worden toegepast en niet met dienstverlening daarbuiten. Maar inmiddels heeft de rechter geoordeeld dat kruissubsidiëring tussen titel 1 en titel 2 niet verboden is. Niet kostendekkende tarieven voor de diensten die vallen onder titel 1 mogen dus gecompenseerd worden door meer dan kostendekkende tarieven voor de omgevingsvergunning. Op grond van de Europese Dienstenrichtlijn is binnen titel 3 kruissubsidiëring niet toegestaan. Voor elk van de tarieven van titel 3 geldt de norm van maximaal 100% kostendekking.

Gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid

Voor de meeste inwoners van onze gemeente levert het betalen van de gemeentelijke belastingen en heffingen geen probleem op. Er zijn echter ook personen voor wie de betaling van de gemeentelijke belastingen een buitengewone inspanning betekent. Voor hen is er de mogelijkheid om een beroep te doen op de kwijtscheldingsregeling die in de gemeente wordt toegepast. De gemeente heeft beperkte beleidsvrijheid, aangezien deze sterk is gekoppeld aan normen die door het Rijk worden opgelegd. Dit is een gevolg van de centraal geleide inkomenspolitiek. Niet voor alle belastingsoorten wordt kwijtschelding verleend. Kwijtschelding is mogelijk voor de afvalstoffenheffing, de rioolheffing voor gebruikers en in zeer beperkte mate en onder strenge voorwaarden voor de onroerende zaakbelasting.

Voor de kwijtschelding van gemeentelijke heffingen is voor 2024 een budget van € 35.000,- opgenomen. De dekking van deze kosten geschiedt middels de tarieven van afvalstoffenheffing en rioolheffing.

Aanslagoplegging gemeentelijke belastingen 2024

Net als voor belastingjaar 2023 wordt voor belastingjaar 2024 gekozen voor één gecombineerde aanslag gemeentelijke belasting die eind februari 2024 zal worden opgelegd met daarop:

- de WOZ-beschikking
- de aanslag onroerende zaakbelastingen
- het vastrecht afvalstoffenheffing
- het vastrecht rioolheffing
- BIZ-belasting voor eigenaren en gebruikers
- het variabele tarief afvalstoffenheffing 2023 (diftar)

Bij het betalen van de gecombineerde aanslag via automatisch incasso wordt uitgegaan van 10 termijnen. Voor diegene die geen gebruik maken van het automatisch incasso blijft het aantal betaaltermijnen 2. Het samenvoegen van alle aanslagen tot één gecombineerde aanslag zorgt er voor dat minder kosten voor drukwerk en verzending behoeven te worden gemaakt.

5.3 Bedrijfsvoering

Voorwoord

In onze gemeente zijn de functies: dienstverlening aan de burgers (individueel en collectief), voorbereiding van beleid voor het bestuur, en de ondersteunende diensten ondergebracht in twee afdelingen. Individuele dienstverlening (KCC, VTH) en ondersteunende diensten bij de afdeling Dienstverlening en Bedrijfsvoering. Beleidsvoorbereiding en collectieve diensten (Openbare werken, scholen, sportparken, enz.) bij de afdeling Ontwikkeling. De GRSK voert een deel van de dienstverlening (MD) en de ondersteunende diensten (Automatisering in het SSC) uit.

In deze paragraaf wordt ingegaan op de voornemens/verwachtingen op het gebied van de organisatie voor het jaar 2024. Aan de orde komen achtereenvolgens het gemeentelijke organisatiebeleid en de GRSK, overige bedrijfsvoeringsinformatie en personeelsgegevens ambtelijke organisatie.

Organisatiebeleid (P&O)

Een goed team P&O en een goed P&O beleid is van het grootste belang in een hele moeilijke arbeidsmarkt. Nu het weer onderdeel is van de eigen organisatie kunnen we hier sneller op sturen en een eigen invulling aan geven. Een goed voorbeeld hiervan is het project om de gemeente naar buiten extra te profileren als werkgever (Employer branding). Het beleid blijft erop gericht om een aantrekkelijke werkgever te zijn. Natuurlijk binnen de kaders van de CAO en in de Kempen is afgesproken niet te proberen onderling te concurreren met arbeidsvoorwaarden. Het is van belang dat het team P&O aandacht kan besteden aan dit goed werkgeverschap. De salarisadministratie en het beheer zijn uitbesteed en moeten eenvoudig en betrouwbaar verlopen. In 2023 heeft uitvoering en beheer te veel aandacht gevraagd, mogelijk moeten we de oplossing zoeken in een andere dienstverlener. Het team VTH is in januari 2023 gestart. In 2024 zullen we dit team verder opbouwen en zorgen voor een integrale aanpak van de implementatie van de omgevingswet samen met de afdeling ontwikkeling.

De afdeling Ontwikkeling past zich steeds aan aan de planning en ambities (financiële mogelijkheden) van de gemeente. Soms ontstaat de indruk, ook door maatregelen van het Rijk, dat geld en personele capaciteit de enige beperkingen zijn voor snelle uitvoering van projecten (woningbouw). Echter, participatie, inspraak, juridische procedures (wachtijd Raad van State, bescherming bedreigde diersoorten), afstemming met regio en economische omstandigheden (rente), bepalen zeker zo sterk de voortgang. De invloed die we als organisatie hebben op de voortgang van projecten is dus niet alleen afhankelijk van de beschikbaarheid van projectleiders, maar ook van allerlei andere externe factoren. We streven ernaar om de bemensing van de projecten op peil te houden zodat dit geen beperkende factor is voor de uitvoering.

Samenwerking in de GRSK

Voor het sociaal domein is de frontoffice ondergebracht bij Maatschappelijke Dienstverlening (MD) als onderdeel van de GRSK. Twee gemeenten (Eersel en Reusel de Mierden) deden dit al zelf. Oirschot heeft hier nu ook voor gekozen. Ook wij komen mogelijk voor de vraag te staan hoe dit te organiseren. Veiligheid en betrouwbaarheid van geautomatiseerde systemen is belangrijk en de bedreigingen nemen toe. Er zijn al gemeenten gegijzeld en de eisen voor informatiebeveiliging worden steeds strenger. We blijven alert en kritisch op onze eigen (SSC) mogelijkheden. Gemeente Oirschot is bezig met een strategische heroriëntatie op de samenwerking. Onduidelijk is nu nog wat de gevolgen zijn voor de Samenwerking Kempengemeenten.

Overige bedrijfsvoeringsinformatie

- Rechtmatigheidsverklaring

Het college van burgemeester en wethouders is binnen de gemeente verantwoordelijk voor de naleving van de regelgeving. In de huidige situatie legt het college rechtstreeks verantwoording af over de (financiële) rechtmatigheid van het gevoerde bestuur, aan de hand van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. De accountant controleert vervolgens de rechtmatigheidsverantwoording op getrouwheid. De accountant kijkt dus of het geen het college meldt in de rechtmatigheidsverantwoording juist en volledig is.

In de paragraaf Bedrijfsvoering van het jaarverslag worden de eventuele rechtmatigheidsfouten nader onderbouwd

en wordt aangegeven welke beheersingsmaatregelen worden getroffen om toekomstige tekortkomingen in de rechtmatigheid (fouten of onduidelijkheden) te voorkomen.

- Informatiebeveiliging en privacy

Als gemeente hebben we te maken met gegevens en gevoelige informatie van onze inwoners. Zij verwachten dat wij zorgvuldig met deze gegevens omgaan. Gemeente Bladel moet daarom zowel bij intern gebruik als externe uitwisseling van informatie rekening houden met beveiligings- en privacyaspecten. Dat zorgt niet alleen voor betrouwbaarheid, maar ook voor een goede kwaliteit van de bedrijfsvoerings- en dienstverleningsprocessen. Basis voor het borgen van informatieveiligheid en privacy zijn de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Jaarlijks vindt er controle plaats op het gebied van informatiebeveiliging middels ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit). Hiermee leggen we interne verantwoording af aan de raad en externe verantwoording aan de toezichthouders van het Rijk.

Om richting te geven aan informatiebeveiliging binnen gemeente Bladel is op basis van de BIO het Informatiebeveiligingsbeleid Kempengemeenten opgesteld en vastgesteld in 2021. De normen uit de BIO zijn in het informatiebeveiligingsplan vertaald naar maatregelen.

Het was de bedoeling dat het informatiebeveiligingsbeleid zou worden geactualiseerd in 2023. Aangezien de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), waarop het informatiebeveiligingsbeleid op gebaseerd is, pas in oktober 2023 uitkomt, is dit niet haalbaar. Daarom komt de focus voor de rest van het jaar te liggen op de jaarlijkse ENSIA controle. Voor 2024 is er een groot samenwerkingsproject opgezet met de Kempengemeenten en het Shared Service Center (SSC), namelijk de opzetting van een Kempenbreed cyberplan. Omdat het risico op cyberaanvallen richting overheidsinstanties steeds aannemelijker oogt, moeten ook wij, samen met de Kempen, voorbereid zijn om te reageren als dit ons voorvalt. Samenwerking is hierbij de sleutel en het is tegenwoordig niet meer de vraag of het gebeurt, maar wanneer het gebeurt.

- Digitaal archief

Het e-depot blijft zich ontwikkelen als belangrijke archiefbewaarpplaats voor de gemeente, de bouwvergunningen tot en met het jaar 2010 staan er reeds in. In 2024 zullen onder andere de milieudossiers en de videotulen van de raadsvergaderingen opgevoerd worden in het e-depot. Daarnaast wordt Powerbrowser gekoppeld aan het e-depot, waardoor alle te bewaren zaken van het team VTH gearchiveerd worden in het e-depot.

Het Team IPB blijft zich in 2024 inzetten om medewerkers die digitaal werken te faciliteren om ook digitaal te kunnen archiveren. De inrichting hiervan is verschillend per proces. Via het project informatiebeheerplan wil het Team IPB voor ieder proces in kaart brengen welke systemen, rollen, data, archiefbescheiden en andere informatieobjecten onderdeel zijn van dat proces. Het informatiebeheerplan is als ware een informatieplattegrond van de gehele organisatie. In 2023 is het begin van het informatiebeheerplan gemaakt. In 2024 wil het team ervoor zorgen dat het informatiebeheerplan volledig is, maar ook dat deze bruikbaar is voor de gehele organisatie. Met het informatiebeheerplan is het makkelijker om risico- en informatie analyses uit te voeren waardoor de organisatie meer grip heeft op informatie.

- Communicatie

Doelen

We communiceren actief, open en op een begrijpelijke manier met iedereen die iets met de gemeente Bladel te maken heeft.

Prestaties

In de informatievoorziening aan inwoners en instellingen besteden we veel aandacht aan zowel offline als online communicatiekanalen. Zo bereiken we meer belanghebbenden met informatie over gemeentelijk beleid. Team Communicatie richt zich verder in 2024 op het verbeteren van communicatie binnen de hele organisatie. Want communiceren is niet alleen van Team Communicatie; dat doen we met de hele organisatie. We werken vanuit communicatiewaarden die helpen bij het maken van keuzes. Dat brengt focus aan in hoe en waarover we communiceren. Zo helpen we de organisatie om actief, open en begrijpelijk te communiceren met hun doelgroepen.

Personeelsgegevens ambtelijke organisatie

Op 1 januari 2024 is de verwachte formatie omvang van de ambtelijke organisatie (excl. raad, college van burgemeester & wethouders en griffie) circa 107,1 fte (2023: 83,24 fte). Deze verwachte formatie wordt bezet door 115 personen. De gemiddelde verwachte leeftijd op 1 januari 2024 is 43 jaar (2023: 45,36 jaar).

Verbonden partijen

De navolgende verbonden partijen worden betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- BIZOB
- Samenwerking Kempengemeenten.

5.4 Financiering

Inleiding

Financiering gaat over de manier waarop de gemeente geld aantrekt dat zij nodig heeft om haar activiteiten uit te voeren. De kaders hiervoor zijn te vinden in de Wet Fido (Wet financiering decentrale overheden). In deze wet staan ook kaders voor het (tijdelijk) beleggen van geld. De gemeente Bladel hanteert in beginsel totaalfinanciering (voor de realisatie van MFA Hapert hebben we in juli 2019 als uitzondering op de regel projectfinanciering afgesloten). Kaders voor financiering zijn vastgelegd in de 'Financiële verordening gemeente Bladel 2023' en in het 'Treasurystatuut 2014'.

Ons financieringsbeleid heeft de volgende doelstellingen:

- beschikbaar hebben van voldoende liquiditeiten om de door de raad vastgestelde plannen te kunnen uitvoeren;
- beheersen van de risico's die zijn verbonden aan de financieringsfunctie, zoals de kasgeldlimiet en de renterisiconorm;
- minimaliseren van de kosten van geldleningen en het bereiken van een voldoende rendement op de uitzettingen;
- zo lang mogelijk de uitgaven met 'kort (goedkoper) geld' te financieren en pas vaste leningen aan te trekken (consolideren) wanneer dat noodzakelijk is;
- verkrijgen en handhaven van toegang tot de financiële markten.

Verwachtingen voor de korte rente

De korte termijnrente ramen wij voor 2024 op 3,00%. (2023: 2,75%).

Verwachtingen voor de lange rente

De lange termijnrente ramen wij voor 2024 op 3,50%. (2023: 3,00%). Hoewel de voorspelbaarheid (door ons) van de rente op langere termijn gering is, gaan wij voor het aangaan van financiële transacties in principe steeds uit van de navolgende vuistregels:

- de rente van vaste leningen is door de langere looptijd financieel van groter belang dan de rente van leningen met een kortere looptijd;
- bij een verwachte daling van de lange rente verdient het de voorkeur om het aantrekken van vaste langlopende leningen zoveel mogelijk uit te stellen tot de rentedaling is ingetreden;
- bij een verwachte stijging van de lange rente verdient consolidatie van korte schuld de voorkeur; indien de korte schuld beperkt is, kan overwogen worden langlopende leningen met een uitgestelde storting te sluiten ter dekking van de toekomstige financieringsbehoefte;
- bij een te verwachten stabiele renteontwikkeling moet in de actuele financieringsbehoefte worden voorzien met de financieringsvormen die absoluut gezien de laagste rente dragen: kasgeld of vaste leningen;
- de bepaling van de financieringsbehoefte gebeurt in beginsel integraal (totaalfinanciering) waarbij alle kasstromen worden betrokken.

Risicobeheer

Het onderdeel risicobeheer is een weergave van het verwachte risicoprofiel van de gemeente Bladel. De risico's vallen in vijf soorten uiteen:

- renterisico's op vlottende schuld;
- renterisico's op vaste schuld;
- liquiditeitsrisico's;
- risico's op verstrekte gemeentegaranties en
- debiteurenrisico's.

Kasgeldlimiet

Het renterisico op korte termijn financiering (leningen met een looptijd korter dan één jaar) wordt in beeld gebracht via de kasgeldlimiet. Deze stelt beperkingen aan financiering van uitgaven met korte termijn leningen. Op basis van de Wet Fido bedraagt de kasgeldlimiet 8,5% over de omvang van de begroting. De kasgeldlimiet mag maximaal twee achtereenvolgende kwartalen overschrijden. De toezichthouder toetst hierop. Het voornemen is om de ruimte binnen de kasgeldlimiet maximaal te benutten, omdat kort geld momenteel aanzienlijk goedkoper is dan lang geld. In de volgende tabel zijn de cijfers meerjarig opgenomen.

(bedragen x € 1.000,-)	2024	2025	2026	2027
begrotingstotaal	63.848	66.269	64.735	60.431
toegestane kasgeldlimiet	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
kasgeldlimiet in bedrag	5.427	5.633	5.502	5.137

Renterisiconorm

Het doel van deze norm uit hoofde van de Wet Fido is te voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rentestand grote schokken optreden in de hoogte van de rente die de gemeente moet betalen. De norm beperkt de budgettaire risico's. De jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen mogen niet meer bedragen dan 20% van de totale lasten van de begroting. Deze norm is door het Rijk ingesteld om een enigszins stabiele rentelast over de jaren te bewerkstelligen.

De ruimte onder de renterisiconorm is het bedrag wat de gemeente nog uit zou mogen geven aan aflossingen op nieuw af te sluiten geldleningen. In de volgende tabel zijn de cijfers meerjarig opgenomen.

(bedragen x € 1.000,-)	2024	2025	2026	2027
1. begrotingstotaal	63.848	66.269	64.735	60.431
2. wettelijk vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%
3. renterisiconorm (1 x 2)	12.770	13.254	12.947	12.086
4. renteherziening	0	0	0	0
5. reguliere aflossingen	-5.162	-4.164	-4.166	-4.169
6. renterisico (4 + 5)	-5.162	-4.164	-4.166	-4.169
ruimte onder renterisiconorm (3 > 6)	7.608	9.090	8.781	7.917
overschrijding renterisiconorm (6 > 3)				

Liquiditeitsrisico's

De liquiditeitsrisico's betreffen voornamelijk interne liquiditeitsrisico's. Dit zijn risico's ten aanzien van mogelijke afwijkingen van de liquiditeitsplanning met reguliere exploitatie, de investeringen, de grondexploitatie en de leningen als gevolg waarvan financieringskosten hoger uit kunnen vallen. Het liquiditeitsgebruik wordt beperkt door de fysieke geldstromen op gemeenteniveau op elkaar af te stemmen. Door een meerjarige liquiditeitsplanning op te stellen ontstaat inzicht in de behoefte aan liquide middelen dan wel in het overschot aan liquide middelen.

Daarnaast wordt periodiek de liquiditeitsstroom beoordeeld op tekorten en/of overschotten. We blijven de financieringsbehoefte nauwlettend volgen op basis van onze liquiditeitsprognoses. Deze is uiteindelijk bepalend voor de strategische afweging voor het aantrekken van kort of lang geld.

Risico's op verstrekte gemeentegaranties

Uw raad heeft vooral in het verleden garanties verstrekt voor leningen die onder meer door lokale woningbouwverenigingen, verzorgingstehuizen en dergelijke zijn aangegaan. Tegenwoordig opereren er waarborgfondsen voor woningbouw, zorg en dergelijke. Hiermee wordt een rechtstreeks beroep op de gemeente om garant te staan voor leningen, aangegaan door deze instanties, steeds kleiner. Bij de woningbouw is de gemeente nog steeds verplicht om als 'achtervang' garant te staan. De eerste garantstelling vindt plaats door het waarborgfonds sociale woningbouw.

Onze gemeente staat voor het Bladelse deel indirect garant. Voor nieuw afgesloten hypotheekleningen ná 31 december 2010 staat de gemeente niet meer garant, maar het Rijk alleen. Het risico dat we bij de bestaande garantstelling lopen is nog steeds erg gering. Mochten er tussentijds signalen komen dat de risico's voor Bladel significant toenemen dan zullen wij uw raad bijtijds informeren.

In de raadsvergadering van 21 maart 2019 is de beleidsnota 'verlenen van garanties en verstrekken van geldleningen' vastgesteld. Op basis van deze nota gaan we voortaan uit van het eigen kunnen en eigen kracht van onze inwoners. Het is niet aan ons om te sturen en te regelen, maar als dat nodig en mogelijk is willen we wel kunnen ondersteunen. Het verstrekken van een garantie of lening past hierbij. Anderzijds moeten we de financiële houdbaarheid van onze garantie- en leningportefeuille niet uit het oog verliezen. Daarom hanteren we hiervoor het *Nee, tenzij-beleid*.

Debiteurenrisico's

Dit betreft het risico dat vorderingen op debiteuren niet kunnen worden geïnd en afgeboekt. Ter afdekking van mogelijke oninbare vorderingen (belasting)debiteuren is de voorziening dubieuze debiteuren gevormd. Deze voorziening bedraagt per 1 januari 2024 € 176.000,-. Verder is er nog een voorziening gevormd ter afdekking van de risico's met betrekking tot debiteuren sociale zaken/KempenPlus voor een bedrag van € 144.000,-.

Renteresultaat

Het renteresultaat bestaat uit het verschil tussen de daadwerkelijk te betalen en te ontvangen rente en aan de exploitatie toegerekende rente. De toe te rekenen rente aan de grondexploitatie (Bouwgronden In Exploitatie) is het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente, naar verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen. Voor 2024 is dit begroot op 0,637%. Jaarlijks wordt dit percentage herrekend. Er is voor de realisatie van MFA Hapert in 2019 een specifieke lening aangetrokken met een rentepercentage van 0,497%.

De gemeente Bladel berekent in beginsel geen rente over het eigen vermogen en voorzieningen. De reserve kapitaallasten investeringen is hierop een uitzondering, omdat naast de afschrijvingslasten ook de rentelasten verrekend worden met deze reserve.

Het totaal aan taakvelden toe te rekenen rente bedraagt in 2024 € 918.000,-. De omslagrente berekenen we door de werkelijk aan de taakvelden toe te rekenen rente te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa. Bij de toerekening is gerekend met een afgerond percentage van 0,8000%. Dit leidt naar verwachting tot € 890.000,- aan doorbelaste rente. Dit levert een begroot renteresultaat op van € 28.000,-. Jaarlijks beoordelen we of het renteomslagpercentage aangepast moet worden. Dit heeft geen gevolgen voor het saldo van de meerjarenraming. De totale rentelasten zijn namelijk verwerkt in dat saldo.

Ten behoeve van de getrouwe weergave van de rentelasten op de taakvelden wordt een correctie op basis van nacalculatie verplicht gesteld indien de werkelijke rentelasten die over een jaar aan de taakvelden hadden moeten doorbelast meer dan 25% afwijken van de rentelasten die op basis van de voorgerekenende renteomslag aan de taakvelden zijn toegerekend. Onderstaand overzicht geeft dat meerjarig inzicht.

taakveld treasury (bedragen x € 1.000,-)	%	2024	%	2025	%	2026	%	2027
a. externe rentelasten over bestaande lange financiering		1.319		1.148		1.098		1.148
b. externe rentebaten		372		323		318		348
<i>totaal toe te rekenen externe rente (a - b)</i>		947		825		780		800
c1 rente door te berekenen aan grondexploitaties	0,637%	19	0,637%	-15	0,637%	-15	0,637%	-4
c2 rente door te berekenen aan projectfinancieringen	0,497%	88	0,497%	85	0,497%	81	0,497%	78
<i>saldo door te berekenen externe rente</i>		840		755		714		726
d1 rentelasten over het eigen vermogen	0,712%	78	0,712%	167	0,712%	171	0,712%	162
d2 rentelasten over voorzieningen (die gewaardeerd zijn op contante waarde)	0,000%	0	0,000%	0	0,000%	0	0,000%	0
<i>de aan taakvelden toe te rekenen rente</i>		918		922		885		888
e. werkelijk aan taakvelden (inclusief overhead) toe te rekenen rente (rente-omslag)	0,800%	890	0,800%	866	0,800%	838	0,800%	810
saldo renteresultaat treasury		-28		-56		-47		-78
*.afwijking is minder dan 25% (max.afwijking o.b.v. BBV)		-3%		-6%		-5%		-9%

Overige informatie

Relatiebeheer/kasbeheer

De gemeente Bladel heeft een rekeningcourantverhouding met de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en de Rabobank. BNG is de huisbankier van de gemeente, waarmee een financiële dienstverleningsovereenkomst gesloten is. Teneinde de kosten van het geldstromenbeheer te beperken, zullen wij het liquiditeitsgebruik beperken door de geldstromen op gemeenteniveau op elkaar en de liquiditeitenplanning af te stemmen. Het betalingsverkeer wordt zoveel mogelijk elektronisch uitgevoerd door de BNG. Wat het chartale geldverkeer betreft, houdt de gemeente de contante middelen in de kassen zo laag mogelijk: het streven is er op gericht dat betalingen zoveel mogelijk giraal geschieden en daarnaast wordt in voorkomende gevallen het "pinnen" en "chippen" aanbevolen.

Liquiditeitenbeheer / liquiditeitsprognose

Voor het bepalen van de financieringsbehoefte wordt uitgegaan van een meerjaren financierings- en investeringsprognose. De financieringsbehoefte zal op grond van deze prognose de komende jaren toenemen. Hoe snel dit zal gebeuren, hangt af van de voortgang van investeringen en de bouwgrondexploitatie.

Een belangrijk hulpmiddel voor een effectief liquiditeitenbeheer is het opstellen van een betrouwbare prognose van de te verwachten inkomsten en uitgaven. Op basis hiervan kan het aanvullen van liquiditeitstekorten en het uitzetten van overtollige liquiditeiten meer gericht plaatsvinden en wordt zoveel mogelijk voorkomen dat ad hoc maatregelen moeten worden genomen. In de financiële begroting hebben we de geprognosticeerde meerjarenbalans opgenomen. Hierin wordt globaal de omvang van de liquiditeitsbehoefte bepaald voor het begrotingsjaar met een meerjarige doorkijk, waarbij er vanzelfsprekend wel vanuit gegaan wordt dat bijvoorbeeld de investeringen ook conform de planning uitgevoerd worden.

Deze geprognosticeerde meerjarenbalans heeft hierdoor een "signaalfunctie", waarmee vroegtijdig grotere afwijkingen van de liquiditeitsprognoses van de afdelingen kunnen worden onderkend. Deze functie kan bijdragen aan het verkrijgen van een beter inzicht in afwijkingen tussen werkelijke en begrote rentelasten als gevolg van "volumeverschillen".

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden van decentrale overheden worden aangehouden in de Nederlandse Schatkist. Hierdoor hoeft het Rijk minder geld te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen. Een beperkte hoeveelheid geld mag de gemeente op haar eigen bankrekeningen aanhouden. Voor 2024 is dat 2,0% van het begrotingstotaal ad € 63.848.000,- en bedraagt € 1.277.000,-.

5.5 Onderhoud kapitaalgoederen

Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

De openbare ruimte is één van de pijlers van onze samenleving met een groot maatschappelijk rendement. Een goed functionerende openbare ruimte draagt bij aan actuele thema's zoals sociale samenhang, veiligheid, gezondheid, mobiliteit en bereikbaarheid, leefbaarheid en vastgoedwaarde. Hiervoor is het wel van belang dat de openbare ruimte goed wordt beheerd.

De belangrijkste kapitaalgoederen hebben betrekking op wegen, riolering, water, groen en gebouwen. Al deze kapitaalgoederen vergen onderhoud en moeten in de exploitatie worden opgenomen. Deze paragraaf biedt inzicht in de beleidskaders voor de instandhouding van de kapitaalgoederen en de financiële consequenties daarvan. Er is bij de hierna genoemde onderdelen geen sprake van achterstallig onderhoud. Het onderhoud van de kapitaalgoederen wordt, mits mogelijk, ook zoveel mogelijk in samenhang met de diverse projecten uitgevoerd in integrale projecten.

Wegen, straten en pleinen

De gemeente is als wegbeheerder op grond van de Wegenwet verantwoordelijk voor onderhoud en beheer van gemeentelijke wegen, die op de wegenlegger als openbare weg zijn aangegeven. Onder de weg worden in dit kader ook verstaan de aanliggende bermen, sloten, zandwegen en kunstwerken zoals bruggen, tunnels en duikers. Zo verplicht de Wegenwet de gemeente tot het uitvoeren van regelmatig en duurzaam onderhoud van de openbare verharding. Tevens is de gemeente, conform het Burgerlijk Wetboek, aansprakelijk bij schade van de burger, als de gemeente heeft verzuimd zorg te dragen voor het in goede staat verkeren van de openbare weg.

Het onderhoud van wegen, straten en pleinen wordt uitgevoerd conform het geactualiseerde wegenbeheerplan 2024-2028 gemeente Bladel. De gemeente Bladel hecht belang aan een goed functionerend wegennet en de instandhouding hiervan, echter niet tegen alle kosten. Op het gebied van wegbeheer streeft de gemeente Bladel naar een gezonde balans in kwaliteit en kosten met de focus op functionaliteit, duurzaamheid en veiligheid.

Uitgangspunt van het beheerplan wegen is een planmatig beheer van de infrastructurele voorzieningen op het door uw raad vastgestelde niveau 6-. Op basis van de opgestelde meerjarenplanning en overige kosten, zoals werken voor derden, stortrechten en landmeetkundige werkzaamheden worden de werkzaamheden uitgevoerd. Door middel van rationeel wegbeheer vinden de nodige reparaties van de bestaande verhardingen plaats om schade en aansprakelijkheid te voorkomen. Voor het regulier onderhoud wegen is er binnen de exploitatie een structureel budget beschikbaar van circa € 660.000,- (exclusief ambtelijke kosten en kapitaallasten).

Omdat het wegbeheer erg afhankelijk is van fysieke invloeden van buitenaf (herinrichtingen, omleidingen, vorstschade, verkeersbelasting etc.) wordt de benodigde storting voor het meerjarig onderhoud telkens berekend voor een periode van vijf jaar. Na elke begrotingscyclus wordt de volgende geactualiseerde jaarschijf uit het beheerplan wegen toegevoegd en de nieuwe gemiddelde storting voor de komende vijf jaren (her)-berekend. Op deze wijze wordt het wegbeheer jaarlijks geactualiseerd. Ook kan beter worden ingesprongen op tussentijdse invloeden van buitenaf en combinaties met andere werkzaamheden (riolering, herinrichtingen e.d.). In de werkplannen voor de komende jaren wordt telkens kritisch bezien welke groot onderhoud maatregelen noodzakelijk/gewenst zijn. In de meerjarenraming 2024-2027 is binnen de voorziening onderhoud wegen een structureel budget beschikbaar van € 671.000,- (o.b.v. het geactualiseerd wegbeheerplan 2024-2028 gemeente Bladel) voor het groot onderhoud van wegen, straten en pleinen. Dit budget is toereikend ter voorkoming van achterstallig onderhoud.

Met gepland groot onderhoud (GGO) wordt een stap verder gegaan. Wanneer wegen "op" zijn en er met reparaties weinig eer meer valt te behalen, wordt de weg uit de (reparatie) planning gehaald en ingedeeld bij Gepland Groot Onderhoud planning (GGO/rehabilitatie). Bij deze planning wordt een voortschrijdende doorkijk gemaakt van 10 jaar. Er wordt in zo'n geval bekeken of de weg in zijn geheel kan worden aangepakt. De oorzaak dat de weg in een dergelijke situatie terecht is gekomen, ligt vaak in een slechte ondergrond waardoor er verzakkingen of diepe sleuven optreden. Door de weg er in zijn geheel uit te nemen en de onderliggende constructie te verbeteren (verzwaren) kan de weg er weer jaren (zonder reparaties) tegen. Ook biedt dit gelegenheid om bijvoorbeeld kleine inrich-

tingen en aanpassingen mogelijk te maken of verkeersmaatregelen in te passen. Ook wordt dan indien noodzakelijk het riool vernieuwd. Voor gepland groot onderhoud wordt het in het meerjarenprogramma 2024-2027 opgenomen investeringskrediet van € 1.502.000,- jaarlijks met 5% indexatie verhoogd. De 5% indexatie dekt de jaarlijks areaal-uitbreiding (1,5-2%) en de jaarlijks kostenstijgingen (inflatiecorrectie) van de onderhoudswerkzaamheden. In 2024 zal vanuit het investeringskrediet financieel bijgedragen worden aan de reconstructiewerkzaamheden Fons van der Heijdenstraat/De Lei (binnen de bebouwde kom) in Netersel, Hemelrijken/Kerkstraat in Casteren, Hoofdstraat / Dijkstraat / Breestraat (binnen de bebouwde kom) Hoogeloon.

De wereld verandert heel snel en de ontwikkelingen volgen elkaar mogelijk nog sneller op. Om binnen deze dynamiek een stabiele koers uit te zetten is een routekaart noodzakelijk. De Verkeersvisie 2035 vertaalt onze doelen en ambities en werkt uiteindelijk toe naar een uitvoeringsplan waarmee de komende 15 jaar, ingrijpend maar noodzakelijk, onze mobiliteitsvraagstukken worden aangepakt. De Verkeersvisie 2035 volgt de systematiek van de omgevingsvisie en sluit aan op de Kempische Mobiliteitsstrategie en de regionale mobiliteit agenda's. In uw vergadering van 7 juli 2022 heeft uw raad de Verkeersvisie 2035 (gewijzigd) vastgesteld. Voor de uitvoering van de verkeersvisie is in het meerjarenprogramma vanaf 2024 een jaarlijks investeringskrediet van gemiddeld € 1.430.000,- beschikbaar.

Openbare verlichting

Onderhoud van de openbare verlichting geschiedt op basis van het Beleidsplan en het bijbehorende beheerplan Openbare Verlichting. In de gemeente Bladel is het beheer en onderhoud per 1 februari 2017 voor een periode van (maximaal) 10 jaar aanbesteed middels een geïntegreerd contract. De geactualiseerde budgetten zijn voldoende om het in stand houden, beheren en onderhouden naar behoren te kunnen uitvoeren. Voor het regulier onderhoud openbare verlichting is er een structureel budget beschikbaar van € 169.000,- (exclusief ambtelijke kosten en kapitaallasten). In de meerjarenraming zijn op basis van het beheerplan tevens jaarlijkse kredieten voor vervangingen opgenomen van gemiddeld € 121.000,- per jaar.

Waterlossingen

Voor het onderhoud aan waterlossingen en sloten is een berm- en slootbeheerplan vastgesteld. In 2022 is een nieuw bestek opgesteld en heeft voor het onderhoud van bermen, sloten, retentievijvers en wadi's een nieuwe aanbesteding plaatsgevonden voor een periode van 2 jaar met een mogelijk voor verlengingen met telkens 2 jaar tot maximaal 6 jaar. In de meerjarenraming is voor dit onderhoud een jaarlijks budget van € 80.000,- opgenomen.

Openbaar groen

In 2022/2023 is een Groenbeheerplan vastgesteld voor de periode 2023-2032, gebaseerd op de hierin opgenomen kaders voor de instandhouding van het groenbeheer, geactualiseerde areaal-cijfers en prijsontwikkelingen. Op basis hiervan wordt onderscheid gemaakt in:

- Kosten van regulier (jaarlijks) onderhoud van openbaar groen: hiervoor zijn in de meerjarenraming exploitatiebudgetten opgenomen tot een bedrag van circa € 635.000,-, jaarlijks oplopend met € 35.000,- voor onderhoud bomen (exclusief ambtelijke kosten en kapitaallasten).
- Kosten voor de vervanging van openbaar groen (incl. bomen): hiervoor wordt in het meerjarenprogramma (MIP) een jaarlijks krediet van € 260.000,- opgenomen.
- Kosten voor de uitvoering van het groenstructuurplan: hiervoor wordt in het meerjarenprogramma (MIP) een jaarlijks krediet van € 150.000,- opgenomen.

In het bestuurlijke overleg met gemeente Eersel, Bladel en Reusel-De Mierden is afgesproken om het contract met KempenPlus met 2 jaar te verlengen t/m 31 december 2024 voor een aanneemsom van € 1.485.000,- op basis van een nieuwe inschrijfstaat en marktconforme prijzen. Binnen deze aanneemsom is een bedrag van € 1.045.000,- opgenomen voor onderhoud van het openbaar groen op basis van een beeldkwaliteitsbestek.

Riolering

De aanleg en het beheer van riolering is een gemeentelijke taak die zijn wettelijke basis vindt in de Wet Milieubeheer (Wm). Op grond van artikel 4.22 van de Wm is een gemeente verplicht een Gemeentelijk RioleringsPlan GRP (een beleidsmatig en strategisch plan voor de aanleg en het beheer van de gemeentelijke riolering) op te stellen. In 2020 is het nieuwe Gemeentelijk Rioleringsplan voor 2021 - 2025 vastgesteld. In 2023 heeft er een tussenevaluatie

plaatsgevonden. Het GRP is een beleidsplan dat op hoofdlijnen de invulling van de gemeentelijke watertaken weergeeft. Door middel van het GRP legt de gemeente vast wat zij willen bereiken en wat de rol van burgers en bedrijven is ten aanzien van afvalhemel en grondwater.

Het GRP vervult hiermee vier hoofdfuncties:

1. Kader gemeentelijke zorgplicht: overzicht beleidskeuzes ten aanzien van stedelijke afvalwater, hemelwater en grondwater voor inwoners, bedrijven en waterpartners;
2. Interne afstemming: met andere vakdisciplines binnen de gemeentelijke organisatie en als onderbouwing voor de rioolheffing;
3. Externe afstemming: met Waterschap De Dommel, Provincie Noord-Brabant en de gemeenten in het samenwerkingsverband Waterportaal Zuid-Oost Brabant, zodat het beleid van betrokken overheden is afgestemd;
4. Continuïteit en voortgangsbewaking: vanwege de relatief lange levensduur van stedelijke watervoorzieningen is een lange termijn aanpak essentieel (begroting en evaluatie). Om tussentijds te kunnen (bij)sturen wordt het beleid halverwege de planperiode geëvalueerd en worden jaarlijkse operationele uitvoeringsprogramma's bijgesteld.

Daarnaast heeft de gemeente via het GRP en de Kadernota klimaatadaptatie ambities gesteld voor een klimaatbestendig Bladel in 2050. Rekening houdend met het klimaatscenario 2050 zijn voor de grondwater- en hemelwaterzorgplicht preventief een aantal acties in gang gezet. Met een gebiedsgerichte aanpak bij herinrichtingsplannen willen we hitte, wateroverlast, verdroging en biodiversiteitsverlies tegen gaan in de bebouwde omgeving én in het buitengebied.

Vanuit de zorgplicht voor grondwater is inzicht nodig in het grondwaterbeheer binnen de gemeente. Daarbij is de nadruk komen te liggen op onderzoek en verbreden van kennis. Samen met het Waterschap De Dommel en Brabant Water is er een grondwatermeetnet ingericht om op potentiële locaties waar (grond) wateroverlast of droogte kan optreden beter inzichtelijk te maken.

Voor de hemelwaterzorgplicht is een zogenaamd "blauwe-ader-plan" opgesteld om voor de hele gemeente inzichtelijk te hebben waar eventueel af te koppelen regenwater naar toe kan worden afgevoerd (infiltreren, nieuwe regenwaterriolering etc.). In het plan is tevens aandacht voor eventuele knelpunten en risico's bij afkoppelen, zoals de kwaliteit van het regenwater. Zodoende wordt een robuust hemelwatersysteem ontworpen om in de toekomst hemelwater vanaf verharde oppervlakken af te voeren. In 2024 zal vanuit het investeringskrediet financieel bijgedragen worden aan de reconstructiewerkzaamheden Fons van der Heijdenstraat/De Lei (binnen de bebouwde kom) in Netersel, Hemelrijken/Kerkstraat in Casteren, Hoofdstraat/Dijkstraat/Breestraat (binnen de bebouwde kom) Hoogeloon. In deze straten zal de bestaande gemengde riolering vervangen worden door een gescheiden riolering.

In combinatie met de reguliere onderhouds-vervangingsmaatregelen streven we ernaar om het rioleringssysteem en bijbehorende openbare ruimte zoveel mogelijk klimaatbestendig in te richten. Gelijktijdig met het vervangen van het oude gemengde riolering wordt een gescheiden riolering aangelegd. Het regenwater zal indien mogelijk via een infiltratieriool worden afgevoerd om zodoende het grondwater aan te vullen. Middels het aanbrengen van extra stuwen in ons riolsysteem geven we het regenwater vertraagd af aan sloten en beken. Hierdoor kan meer regenwater infiltreren en wordt overbelasting van sloten en beken beperkt. Ook zal het regenwaterriool dienen als blauwe ader om het overtollige hemelwater af te voeren naar klimaatbuffers, wadi's en/of oppervlaktewater. We streven naar het verkrijgen van medewerking van particulieren, zodat ook private verhardingen (voorzijde woningen) aangesloten worden op het regenwater of infiltratieriool.

Voor het realiseren van de aanvullende klimaat adaptieve maatregelen, zoals het aanbrengen van complete infiltratiepakketten (bodembewerking + infiltratieriool), het aanbrengen van stuwen in het riool, het vervangen van verharding door groen, het terugbrengen van slootstructuren en het aanleggen van waterberging- en infiltratievoorzieningen zoals klimaatbuffers en wadi's worden aanvullende financiële middelen aangesproken. Hiermee wordt ook meegewerkt aan doelen van organisaties als Waterschap de Dommel, provincie Noord-Brabant en Brabant Water. Er wordt minder regenwater naar de rioolwaterzuivering afgevoerd, bij hergebruik van regen- en proces-

water wordt minder drinkwater verbruikt én er wordt minder vuilwater in het milieu gestort bij piekbuien, zodat de kwaliteitsdoelen uit de Kader Richtlijn water worden nagestreefd.

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de aangevraagde en/of reeds beschikte subsidieregelingen.

Subsidieregeling	Deadline	Bedrag	Projecten	Toegevoegde maatregel
Impulsgelden DPRA (aangevraagd)	1-1-2028	€ 330.000,- (incl. BTW)	1) Klimaatmaatregelen Netersel-Noord (Fons van der Heijdenstraat) 2) Klimaatmaatregelen fase 3: Hoogeloon	1) en 2) infiltratiepakketten, terugbrengen sloten, aanbrengen stuwen, afkoppelen voorzijde daken
Stimuleringsregeling uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Waterschap de Dommel	31-12-2027	€ 754.000,-	3) Klimaatbuffer de Sleutel 4) Klimaatbuffer A Casteren	3) Verstevigen EVZ en verbinding met EVZ noordzijde N284, klimaatbuffer/blusvijvers, infiltratieriool, afkoppelen private terreinen en daken 4) Aanleggen retentievoorziening met wandelpaden, inheemse beplanting vooruitlopend op het afkoppelen de kern van Casteren
Bijdrageregeling klimaatadaptatieprojecten provincie Noord-Brabant (gegund)	1-1-2028	€ 181.000,-	3) Klimaatbuffer de Sleutel	

De gemeente heeft de ambitie uitgesproken om een actieve rol te gaan innemen met betrekking tot communicatie en burgerparticipatie. In 2021 is hiervoor de website Blauwgroen Bladel live gegaan. De website Blauwgroen Bladel is opgezet om samen met inwoners te werken aan een klimaatbestendig Bladel. Het doel van de website is drieledig. Op de website worden inwoners geïnformeerd over klimaatadaptatie. Daarnaast worden inwoners gestimuleerd om klimaat-adaptieve maatregelen te nemen. We willen inwoners bewust maken dat het klimaat verandert. Hevige regenbuien of extreme droogte hebben veel effect op ons woon- en leefklimaat. De gemeente Bladel zorgt ervoor dat de gemeente klaar is om hier ook in de toekomst fijn te wonen en leven. Maar de gemeente kan dit niet alleen. Van de grond is 75% in handen van inwoners. Het ultieme doel is om een werkgroep van burgers op te richten dat actief betrokken wordt bij het stimuleren van bewoners en gevraagd wordt input te leveren voor gemeentelijke projecten. In 2024 wordt daarom naast communicatie en projectmatige participatie ingezet op het vormen van een werkgroep dat langdurig betrokken blijft bij het platform BlauwGroenBladel.

De acties die worden gedaan via de website Blauwgroen Bladel zullen gaan over het tegengaan van droogte, wateroverlast, hittestress en bevorderen van biodiversiteit. In het GRP is de wateropgave geborgd. De restopgave is opgenomen in de kadernota en uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie.

Samen met bewoners en bedrijven, maar ook o.a. ontwikkelaars en bouwondernemingen kunnen en moeten we de leefomgeving verbeteren door bijvoorbeeld hemelwater op eigen terrein te bergen, daken te vergroenen, tegels uit de tuin te wippen en water in de straat/wijk vast te houden. De komst van de Omgevingswet stimuleert en faciliteert dit proces van samenwerking. We streven naar een open aanpak, gaan in dialoog met inwoners en ondernemers en verstrekken informatie om het bewustzijn te vergroten. De dekking van de rioleringszorg verloopt via de rioolheffing, waarbij het beleidsuitgangspunt geldt van volledige kostendekkendheid (hiervoor wordt verwezen naar de paragraaf lokale heffingen).

Gemeentelijke gebouwen

Elk jaar wordt naast dagelijks / correctief onderhoud ook preventief (groot) onderhoud gepleegd aan de gemeentelijke gebouwen. Hierbij is het meerjarenonderhoudsplan gemeentelijke gebouwen Bladel (MJOP) leidend. Uitgangspunt van het beheer van de gebouwen en de daarbij behorende buitenruimten zijn/blijven soberheid maar doelmatigheid. Het beheerplan geeft een doorkijk naar de geprognosticeerde onderhoudskosten voor een periode van 25 jaar. Vanuit deze doorkijk zijn onder andere strategische beslis-punten te genereren (renovatie – verkoop – sloop e.d.).

Noodzakelijke preventieve (groot) onderhoudswerken worden in werkprogramma's vastgelegd. In het 2e halfjaar 2023 wordt een inhaalslag uitgevoerd door middel van o.a. Quickscans om de actuele condities van de gemeentelijke gebouwen in beeld te krijgen. De uitkomsten hiervan zullen worden meegenomen bij de in het 2e halfjaar 2023 uit te voeren actualisatie, prioritering en fasering van het MJOP, inclusief de restbudgetten van het werk-

programma 2022 de restantkredieten voor de verduurzaming, renovaties en de vervanging van technische installaties van de gemeentelijke gebouwen. Bij deze actualisatie van het MJOP zullen mogelijk onderstaande zaken en/of ontwikkelingen worden meegenomen:

- De inzet van (externe) adviseurs/adviesbureaus en/of uitbreiding van de formatie voor gebouwenbeheer als gevolg van het langdurig uitvallen van de gebouwenbeheerder;
- De gevolgen van de keuzes voor de Kadernota Energie en Klimaat die invloed hebben op het MJOP en het investeringsprogramma voor energiebesparende maatregelen;
- De doorvoering van prijsverhogingen als gevolg van de schaarste van (bouw)materialen en de beperkte beschikbaarheid van personeel bij externe bedrijven.

De uit voornoemde actualisatie voortvloeiende financiële consequenties zullen worden verwerkt in de perspectiefnota 2024.

5.6 Grondbeleid

Inleiding

Het grondbeleid van de gemeente bevat uitgangspunten voor de wijze waarop en met welke middelen het grondgebied wordt ingevuld; het instrument om ruimtelijke doelstellingen te bereiken. Die doelstellingen liggen op het terrein van de volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, economische en maatschappelijke ontwikkeling, openbare ruimte, infrastructuur, recreatie en natuur. We geven in deze paragraaf een overzicht van de lopende, af te ronden en toekomstige projecten, de prioritering en het instrumentarium van control en beheersing alsmede de kaders van het grondbeleid.

Het grondbeleid van de gemeente Bladel is vastgelegd in de nota Grondbeleid 2019. Grondexploitaties zijn gronden die zich in het transformatieproces bevinden waarbij in bezit zijnde grond en (eventueel) aanwezige opstallen worden omgevormd naar bouwrijpe grond, met als oogmerk (opnieuw) te worden bebouwd. Hierbij is er sprake van een actief grondbeleid. Naast een actief grondbeleid voert de gemeente ook een faciliterend grondbeleid.

Onderstaand wordt onderscheid in actief en faciliterend grondbeleid beschreven.

- Actief grondbeleid omvat alle fasen van het exploiteren van grond: van de eerste aankoop van gronden, onderzoeken, sloop en/of bouwrijp maken tot en met de uitgifte/verkoop van bouwgrond. De gemeente heeft de grond in eigendom, of koopt deze aan, en is actief betrokken bij de ontwikkeling van de grond. De uitvoering van de grondexploitatie en de daaraan verbonden risico's komen voor rekening van de gemeente. De gemeente is in deze gevallen verantwoordelijk voor het aanleggen van de openbare voorzieningen zoals riolering, bouwwegen, etc. Nadat de grond bouwrijp is gemaakt, worden de bouwkavels uitgegeven aan kopers die binnen de grenzen van het bestemmingsplan tot ontwikkeling kunnen overgaan. Na realisatie van de bebouwing verzorgt de gemeente het woonrijp maken, waarbij de definitieve inrichting van het openbaar gebied plaatsvindt.
- Faciliterend grondbeleid houdt in dat de gemeente het particulieren mogelijk maakt grond te exploiteren. Gemeentelijke kosten verbonden aan de desbetreffende grondexploitatie kan zij op de particuliere exploitant verhalen. De gemeente koopt dus zelf geen grond aan. De gemeente beperkt zich tot de wettelijke publieke taak. Deze taak bestaat vooral uit inspraakprocedures, het vaststellen van het bestemmingsplan en zo nodig het exploitatieplan (de naam Exploitatieplan zal vanaf 1 januari 2024 bij het ingaan van de Omgevingswet gewijzigd worden in "Kostenverhaalregels/Kostenverhaalvoorschriften").

Visie op grondbeleid

In onze nota Grondbeleid 2019 zijn de volgende punten opgenomen als te voeren gemeentelijke grondstrategie, die ook voor het jaar 2024 nog van kracht zijn:

- De gemeente Bladel voert bij locatieontwikkeling altijd een regierol en zal proactief zijn bij de keuze van het voor haar beschikbare instrumentarium. De instrumenten die ingezet worden moeten leiden tot het gewenste ruimtelijke resultaat.
- Mocht de gemeente Bladel vanuit ruimtelijk perspectief aangewezen zijn op actieve grondpolitiek, voert zij deze uit, tenzij uit een haalbaarheidsstudie en risicoanalyse blijkt dat:
 - het grondexploitatie risico te groot is;

- de verwervingskosten en overige productiekosten van de locatieontwikkeling dermate hoog zijn dat een sluitende grondexploitatie niet mogelijk is waarbij wordt uitgegaan van een fasering afgestemd op de volkshuisvestelijke behoefte voortvloeiend uit de woningbouwmatrix;
- faciliterend grondbeleid betere resultaten genereert.
Deze politiek geldt voor de ontwikkeling van woonlocaties ten behoeve van de in de (nieuwe) Woonvisie te benoemen doelgroepen van beleid en verwerving van de in de Structuurvisie als belangrijke ontwikkelingslocaties aangegeven gebieden/locaties.
- De gemeente Bladel kiest op strategische wijze voor een samenwerkingsvorm die past bij het project dat aan de orde is.
- De keuze van contractpartijen geschiedt met inachtneming van de nationale en Europese regelgeving, algemene beginselen van behoorlijk bestuur en voorts transparant, openbaar en non-discriminatoir.
- Het uitgangspunt bij faciliterende grondpolitiek is dat de gemeente kostenverhaal moet kunnen toepassen voor de door haar gemaakte kosten in verband met de voorbereiding van het bestemmingsplan, de aanleg van openbare voorzieningen en het houden van toezicht. Het basis uitgangspunt in Bladel is dat de gemeente de aanleg van infrastructurele voorzieningen in eigen hand houdt met het oog op de te realiseren kwaliteit, het feit dat deze voorzieningen door de gemeente moeten worden onderhouden en vanwege het feit dat de aanleg van infrastructurele voorzieningen aanbestedingsplichtig is. Mocht een private eigenaar een beroep doen op zelfrealisatie dan zal de gemeente, voordat de private eigenaar over gaat tot de aanleg van openbare voorzieningen, eisen stellen aan de inrichting van de openbare ruimte welke terug te zien zijn in bestekken die door de private eigenaar aan de gemeente aangeboden worden ter goedkeuring. Daarnaast worden er in een anterieure of posterieure overeenkomst afspraken vastgelegd ten aanzien van gemeentelijk toezicht, oplevering, garantie-termijn (evt. met borgstelling) en fasering bouw- en woonrijp maken.

Bevoegdheden B&W

Het college is, volgens de Gemeentewet, bevoegd tot het besluiten en verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen. Wel moet het college vooraf inlichtingen verstrekken over de uitoefening van deze bevoegdheden, indien de raad daarom verzoekt of indien de uitoefening ingrijpende gevolgen kan hebben voor de gemeente. Ter bevordering van een efficiënte en vlotte afdoening van zaken heeft het college respectievelijk de burgemeester, de bevoegdheid tot afdoening van een aantal zaken opgedragen aan ambtenaren (mandaatregeling/register).

Woningbouwprognoses

De provincie heeft de gemeente een woningbouwcontingent toegewezen. Dit is het maximaal aantal woningen dat in een bepaalde periode in de gemeente door de gemeente, de woningbouwcorporaties en de projectontwikkelaars samen mag worden gerealiseerd. Het contingent is daarmee een heel belangrijke parameter voor de woningbouwprojecten. In de door de gemeente Bladel opgestelde woonvisie zijn de woningaantallen gebaseerd op dit contingent. De woningaantallen en de fasering hiervan zoals opgenomen in de grondexploitaties zijn afgeleid van de woningaantallen opgenomen in de woonvisie. In december 2022 heeft de raad het woningbouwprogramma tot het jaar 2040 vastgesteld (van 1.100 woningen naar 2.900 woningen). Door deze vaststelling kan tot het jaar 2040 in totaal 1.800 woningen extra gebouwd worden.

Gevoeligheidsanalyse

De toepassing van grondpolitiek is afhankelijk van vastgestelde ambities in beleidsvisies, de marktomstandigheden en is locatie gebonden. In het (verre en recente) verleden heeft de gemeente via actieve grondpolitiek enkele grondaankopen gedaan om strategische grondposities te kunnen bezitten. Inmiddels is de wet gewijzigd (gemeente kan faciliterend kwantiteit mee bepalen) en zijn de marktomstandigheden drastisch gewijzigd en zijn bij ruimtelijke projecten aanpassingen aan bouwprogramma's, afzettingtempo, herinrichtingen en uitstel van planontwikkeling aan de orde geweest. Wel kan geconstateerd worden dat de markt nog steeds in de lift zit, ondanks de bouwkostenstijgingen door de oorlog in Oekraïne en de stikstofproblematiek. De economische uitwerkingen zijn nu nog niet te voorspellen, zodoende blijven we voorzichtig begroten. De financiële effecten van deze ontwikkelingen zijn zoveel mogelijk verwerkt in de grondexploitatie en opgenomen in de Meerjarenprognose grondexploitaties, kortweg MPG. De MPG is voor het eerst vastgesteld tijdens de jaarrekening 2022.

De grondexploitatie is gevoelig voor wijzigingen in economische ontwikkelingen en onderliggende parameters,

zoals rente, inflatie en prijzen. De gemeente acht het van belang de ontwikkelingen en de impact daarvan op de verwachte resultaten nauwlettend te volgen. Om inzicht te krijgen in de actuele financiële positie van de grondexploitatie herijkt de gemeente de grondexploitaties, daar waar noodzakelijk, daarom tweemaal per jaar. Voor de bepaling van de verwachte winst gaat de gemeente uit van de zgn. voorzichtige variant.

Gezien de complexiteit van ruimtelijke vastgoedontwikkelingen en de aannames en uitgangspunten in grondexploitaties kunnen grondexploitatieresultaten volatiel zijn. In financiële markten wordt de term volatiliteit gehanteerd in de zin van beweeglijkheid van aandelenkoersen. In het kader van grondexploitaties kunnen het variëren van parameters, uitgangspunten en aannames de volatiliteit van het grondexploitatieresultaat zichtbaar worden gemaakt. Een manier om een indicatie van deze volatiliteit te krijgen is een worstcase scenario-analyse of gevoeligheidsanalyse te doen. Het verschil tussen het verwachte vast te stellen grondexploitatieresultaat en de uitkomst van de berekening van het worstcase scenario geeft een indicatie van de aan te houden risicobuffer in de algemene reserve.

De worstcase scenario is uitgevoerd door enkele parameters en uitgangspunten in de grondexploitatie te wijzigen. Deze analyse is op drie punten uitgevoerd: aanpassing parameters, aanpassing in bepaalde kosten en opbrengsten, en fasering (vertraging). Hier is wel “meegespeeld” voor de doorkijk, maar uiteindelijk hebben de parameters gehanteerd zoals deze in de paragraaf vermeldt staan.

Voor de grondexploitaties 2024 zijn de volgende parameters gehanteerd:

Parameter	Gehanteerd
Inflatiecorrectie	Geen correctie toegepast (raming constante prijzen).
Rente	Voor toekomstige boekwaarden als gevolg van nog te maken kosten en te verwachten opbrengsten wordt een gemiddelde rente vreemd vermogen gehanteerd van 0,637% voor de jaren 2024 en verder.
Fasering	Er is rekening gehouden met een reële fasering in tijd op basis van de woningbouwbehoefte per kern gebaseerd op migratiesaldo 0.
Resultaat	Gebaseerd op eindwaarde.
Kosten	Alle kosten zijn gebaseerd op geactualiseerde kostenramingen per december 2022 van RA infra.
Opbrengsten	Voor de opbrengsten wordt rekening gehouden met grondprijzen met een bandbreedte tussen de € 255,- voor sociale huur tot € 355,- voor vrije verkoop kavels. Bij kavels groter dan 500 m ² wordt rekening gehouden met grondopbrengsten van 50% op de basis-grondprijs voor de extra m ² boven 500.
Disconteringsvoet	De disconteringsvoet die is gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is voor alle gemeenten gelijk gesteld aan het maximale meerjarige streefpercentage van het Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone en bedraagt vooralsnog 2,0%.

Risicobeheer

Ten aanzien van de grondexploitatie worden er twee soorten risico's onderscheiden, namelijk:

- Onvoorzienbare risico's;
- Voorzienbare risico's.

Onvoorzienbare risico's

Marktontwikkelingen, zoals stagnatie van de gronduitgifte, kan leiden tot hogere voorraden van de “bouwgrond in exploitatie”. De hogere voorraden leiden tot hogere kosten als gevolg van rentetoerekening. Naast dit kosten stijgende effect is het ook mogelijk dat de opbrengsten van grondverkoop dalen. Indien één of beide situaties zich voordoen kan kostendekkendheid van complexen onder druk komen te staan. Voor deze onvoorzienbare risico's is een “algemene reserve grondexploitatie” aanwezig, waarmee ook de financiële verwevenheid van de diverse grondexploitaties versterkt wordt.

Voorzienbare risico's

We kennen twee soorten waarderingsvoorschriften conform het BBV voor grondexploitaties. Op het moment dat voor een grondexploitatie het bestemmingsplan nog niet is vastgesteld moet deze opgenomen worden onder de post (im)materiële vaste activa. Op het moment dat voor een grondexploitatie het bestemmingsplan is vastgesteld is er sprake van een voorziening die gevormd moet worden op het moment dat er sprake is van het tekort aan het einde van de looptijd en mits er een reëel en stellig voornemen is dat deze locatie ontwikkeld gaat worden, blij-

kende uit een raadsbesluit. Als het reëel en stellig voornemen ontbreekt moet de boekwaarde aan het einde van het jaar afgeboekt worden ten laste van het resultaat. De voorzienbare risico's blijken uit de jaarlijks geactualiseerde kostenbegrotingen van de grondexploitaties opgenomen in de MPG. Een tekort aan het einde van de looptijd betekent dat er een afwaardering moet plaats vinden of dat er een voorziening gevormd moet worden waarbij de hoogte van het bedrag van deze afwaardering/voorziening de contante waarde van het verwachte verlies is, zoals dit naar voren komt in de kostenbegrotingen.

Maatregelen i.v.m. risico's en risicomanagement

Bij het in ontwikkeling/uitvoering nemen van nieuwe exploitatiegebieden wordt aan de hand van risicoanalyses gestreefd naar sluitende grondexploitaties. Toetsing van de uitkomst van deze analyse op een rendementsuitkomst van de "cashflow" zal een beslissing tot het in exploitatie nemen van een gebied ondersteunen.

In de periode 2016-2022 zijn (forse) maatregelen getroffen om de risico's van de grondexploitatie te dekken. Deze maatregelen betreffen:

- het vormen van een voorziening afwaardering boekwaarden voor het dekken van het verschil tussen de boekwaarde en actuele marktwaarde en
- het vormen van een voorziening voor te verwachten verliezen.

Om de risico's zoveel mogelijk beheersbaar te houden worden, daar waar noodzakelijk, tweemaal per jaar de grondexploitatieberekeningen van de diverse exploitaties bijgesteld. Eventuele verliezen worden hiermee tijdig inzichtelijk gemaakt waardoor passende maatregelen kunnen worden getroffen.

Tussentijdse winsten

Indien er sprake is van (tussentijdse) winsten in de grondexploitatie, dan komen deze over het algemeen tot uitdrukking in het begrotings- of jaarrekeningresultaat. Veelal worden de batige saldi uit grondexploitatie tussentijds reeds toegevoegd aan de algemene reserve grondexploitaties.

In het BBV (notitie grondexploitatie) zijn ook regels vastgelegd over de wijze van winstnemingen. In deze notitie is aangegeven dat bij tussentijdse winstnemingen de percentage of completion methode (POC) dient te worden gevolgd: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd moet tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Er bestaat voldoende zekerheid om winst te nemen als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
- de grond (of deelperceel) moet zijn verkocht; én
- de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

De meerjarige prognose van de winstuitnames is dan op basis van de POC-methode als volgt:

geraamde winstuitnames (bedragen x € 1.000,-)	2023	2024	2025	2026	2027	totaal
Plan Beemd paardensportterrein Bladel			99			99
Plan Hoeve 11 - 13 Netersel	6					6
Totaal geraamde (tussentijdse) winstuitnames	6		99			105

BBV-verslaggeving regels rondom grondexploitaties

Voor een goede uitvoering van de eventuele Vpb belastingplicht heeft de commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) in maart 2016 een Notitie Grondexploitaties opgesteld. In deze Notitie Grondexploitaties worden richtlijnen gegeven over de afbakening van grondexploitaties en aan de grondexploitaties toe te rekenen kosten. Hieronder een samenvatting van de wijzigingen die gelden en daarmee van invloed zijn op gemeente.

Bouwgronden in Exploitatie (BIE)

1. Het startpunt van Bouwgrond in exploitatie is het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex. Vanaf dat moment kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie op de balans (zie strategische gronden).

2. Richttermijn van duur grondexploitatie wordt 10 jaar en hier kan alleen goed gemotiveerd van worden afge-
weken.
3. Bij kostentoekening wordt het verplicht aan te sluiten op de kostenverhaalsmogelijkheden (vanaf 1 januari
2024 kostenverhaalregels/kostenverhaalvoorschriften) benoemd in de Wet ruimtelijke ordening (vanaf 1
januari 2024 de Omgevingswet).
4. De toegestane rente die wordt toegerekend aan grondexploitaties moet worden gebaseerd op daadwerkelijk te
betalen rente over het vreemd vermogen en wordt bepaald als het gewogen gemiddelde van de totale lenin-
genportefeuille van de gemeente naar verhouding vreemd vermogen / totaal vermogen indien niet is gekozen
voor projectfinanciering.
5. De disconteringsvoet die moet worden gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van
een verliesvoorziening van negatieve grondexploitaties is gelijk aan het maximale streefpercentage van de
Europese Centrale Bank (2%).
6. De presentatie van de te verwachten resultaten in de paragraaf grondbeleid dient te gebeuren tegen de nomi-
nale waarde.
7. Het treffen van een afboeking of een voorziening gebeurt bij een geprognosticeerd verlies direct ter grootte van
het volledige verlies.
8. Definitie Bouwgrond in exploitatie (BIE) is als volgt opgenomen in BBV: Gronden die zich in het transformatie-
proces bevinden waarbij in bezit zijnde grond en (eventueel) aanwezige opstallen worden omgevormd naar
bouwrijpe grond, met als oogmerk (opnieuw) te worden bebouwd.

Strategische gronden

1. Onder de Materiële Vaste Activa worden de categorieën strategische gronden en Overige gronden en ter-
reinen opgenomen. Strategische gronden worden gedefinieerd als gronden zonder vaste bestemming die (nog)
geen onderdeel zijn van een transformatieproces. Overige gronden en terreinen worden gedefinieerd als
gronden met een vaste bestemming die geen onderdeel zijn van een transformatieproces.
2. Toerekenen van rente en andere kosten is niet langer toegestaan voor gronden die (nog) niet in exploitatie zijn
genomen.
3. Strategische gronden worden gewaardeerd op basis van verkrijgingsprijs of duurzaam lagere marktwaarde
(onder huidige bestemming). Dit is conform de bestaande waarderingsgrondslagen voor gronden en terreinen
onder de MVA.
4. Het activeren van voorbereidingskosten voor grondexploitaties als kosten van onderzoek en ontwikkeling
onder de immateriële vaste activa is toegestaan onder de volgende voorwaarden: De kosten moeten passen
binnen kostenlijst van het Bro en mogen maximaal 5 jaar geactiveerd blijven en de plannen waarvoor de voor-
bereidingskosten worden gemaakt moeten bestuurlijke instemming hebben, blijkend uit een raadsbesluit (zie
Bouwgronden in Exploitatie).

Faciliterend grondbeleid

Bij gronden die in bezit zijn van een private partij waarbij deze grond wordt ontwikkeld door deze private partij is er
sprake van faciliterend grondbeleid. De gemeente treedt in deze gevallen op als overheid die de plannen van pri-
vate partijen faciliteert als daarvoor een bestemmingswijziging noodzakelijk is.

Bouwgrond in exploitaties (BIE)

Jaarlijks geven wij, in het kader van de begroting en de jaarrekening, een toelichting op de financiële positie van de
“grondexploitatie-activiteiten” per 31 december van het begrotingsjaar. Dit doen we in de MPG. Dit gebeurt op
basis van de meest actuele grondexploitatieberekeningen van de complexen en de tot deze datum geraamde
inkomsten en uitgaven.

Bouwgrond in exploitatie (BIE), bestemmingsplan onherroepelijk

Hieronder is een toelichting per grondexploitatie:

De Beemd Bladel: BIE

In het plan Beemd zijn alle gronden verkocht. Voor 2023/2024 staan nog uitgaven voor het woonrijp maken ge-
pland. De risico's worden laag ingeschat. We verwachten het plan op 31 december 2025 af te kunnen sluiten.

De Beemd/Paardensportterrein Bladel: BIE

Eind 2021 is de verkoop van de bedrijfskavels afgerond, de laatste kavel is in het eerste kwartaal van 2022 gepasseerd bij de notaris. Nadat alle bedrijfsgebouwen inclusief bedrijfswoningen gerealiseerd zijn verwachten we dat medio 2023 begin 2024 de openbare parkeerplaatsen aangelegd kunnen worden welke elders komen te vervallen door de nieuwbouw en de aanplanting voor de woonrijp af te ronden. De risico's worden laag ingeschat. We verwachten het plan op 31 december 2025 af te kunnen sluiten.

De Hoeve 11-13: BIE

Het plan is voorzien in de realisatie van 24 woningen. Hetgeen nog resteert is het gedeeltelijk woonrijp maken van de openbare ruimte. Het plan wordt naar verwachting op 31 december 2023 afgesloten.

Kerkstraat Casteren: BIE

Het plangebied Kerkstraat in Casteren is volledig bouwrijp gemaakt. Er is nog één kavel uit te geven. Zodra de woningen gerealiseerd zijn wordt het plangebied woonrijp gemaakt. We verwachten de grondexploitatie op 31 december 2025 administratief af te sluiten.

Locatie Akkerstraat Hoogeloon: BIE

De eerste fase van het plan is volledig verkocht. Een groot gedeelte van fase 1 is in 2022 woonrijp opgeleverd. Zoals het er nu uitziet loopt deze grondexploitatie nog enkele jaren door. Fase 2 (24 kavels) zijn in 2022 verkocht (merendeel aan CPO). Na de realisatie van de woningen wordt het woonrijp maken verder uitgevoerd. Bij dit plan is ook een exploitatieplan vastgesteld, omdat particulieren in hun achtertuin één of meerder woningen mogen bouwen. Indien zij hier gebruik van maken moeten zij een exploitatiebijdrage aan de gemeente betalen. Aangezien de particulieren niet verplicht zijn om in hun achtertuin te bouwen, zijn deze exploitatiebijdragen zoals opgenomen in de grondexploitatie geen zekerheid. De risico's worden als gemiddeld ingeschat. Naar verwachting zal het plan in 2029 afgesloten gaan worden.

Lange Trekken Bladel: BIE, bestemmingsplan nog niet onherroepelijk

Op 26 september 2022 is het woningbouwplan "Lange Trekken" vastgesteld (105 woningen) waarvan 5 woningen ter plaatste met de bestemming "Wonen" anterior geregeld zijn en de overige 100 woningen verspreid zijn met de bestemming "Woongebied". Tegen dit plan loopt een beroepsprocedure bij de Raad van State. Hierbij gaat het om een pro-forma beroepsschrift hetgeen inhoudt dat tot uiterlijk 10 dagen voor de zitting bij de afdeling bestuursrecht van de Raad van State het beroep inhoudelijk mag worden aangevuld. De afhandeling van dit beroepsschrift door de Raad van State is nog niet bekend.

In onderstaand overzicht is het verwachte verloop van de lopende grondexploitaties (BIE) 2024 weergegeven:

plan (bedragen x € 1.000,-)	verwachte boekwaarde begin 2024	vermeerderingen			verminderingen		verwachte boekwaarde eind 2024
		overheveling van (I)MVA	bestedingen	winstneming	opbrengsten	voorziening	
De Beemd Bladel	-127		112				-15
De Beemd paardensportterrein Bladel	-276		26				-250
Hoeve 11-13							
Kerkstraat Casteren	555						555
Akkerstraat Hoogeloon	-25		79		83		-29
Lange Trekken Bladel	2.797		1.567		7.001		-2.637
Totaal	2.924		1.784		7.084		-2.376

Gronden (materiële vaste activa)

Gronden die in de toekomst getransformeerd gaan worden naar bouwrijpe grond maar waarvoor nog geen grondexploitatiebegroting door de raad is vastgesteld zullen als materiële vaste activa worden aangemerkt en verantwoord.

Egyptische Poort

De raad heeft op 7 juli 2022 het uitwerkingsplan voor de Egyptische Poort voor kennisgeving aangenomen. Naar

aanleiding van dit besluit is het project opgesplitst in 9 deelprojecten: 1. Binnenzwembad, 2. Zwemvijver, 3. Woningbouw, 4. Toekomstbestendige Smagtenbocht, 5. Langzaam verkeertunnel N284, 6. Autoluwe Bossingel, 7. Camperplaats, 8. Loopparcours en 9. Fietsverbinding naar de Sleutel.

Middels een amendement heeft de raad besloten de camperplaats als bouwsteen te schrappen. Het binnenzwembad wordt aangevuld met de functies fitnesscentrum, fysiotherapie en kinderopvang en wordt daarmee onderdeel van een multifunctioneel (sport)centrum. Ieder deelproject krijgt haar eigen planning waarbij rekening wordt gehouden met de wensen van de raad. Deelprojecten 5, 6 en 9 worden nader toegelicht in programma "*Verkeer en Vervoer*" en deelprojecten 1, 2, 4, en 8 in programma "*Sport, Cultuur en Recreatie*".

Egyptische Poort realisatie woningbouw (deelproject 3)

Het noordwestelijke gebied van de Egyptische Poort is aangewezen voor de realisatie van een woongebied. Het college kreeg op 7 juli 2022 tevens de opdracht mee om in Q2 2023 met vier stedenbouwkundige scenario's bij de raad terug te komen ter besluitvorming van de definitieve kaders met de volgende keuzemogelijkheden:

- a. maximaal 30, 50 of 75 woningen (op 20 juni 2023 heeft het college besloten de scenariostudie uit te breiden met de varianten maximaal 100 en 120 woningen);
- b. maximale bouwhoogte van twee tot vijf bouwlagen;
- c. invulling met CPO als uitgangspunt en
- d. Tiny houses en/of flexwoningen

Eind Q3 2023 worden de resultaten van de scenariostudie voorgelegd aan de raad ter besluitvorming. Nadat het definitieve aantal woningen – bij benadering – bekend is zal begonnen worden met de uitwerking van het woongebied in een schetsontwerp (SO) en vervolgens definitief ontwerp (DO). Voor het woongebied wordt een grondexploitatie (grex) opgesteld welke gedurende het ontwerpproces een steeds specifiekere invulling krijgt. Streven is om in Q1 2025 het definitief ontwerp met grex voor te leggen aan de raad.

Anticiperende aankopen

Volgens de nota Grondbeleid 2019 wordt er jaarlijks een budget beschikbaar gesteld voor grondaankopen die vallen onder de noemer anticiperende verwervingen. Jaarlijks bij de begrotingsbehandeling wordt de hoogte van het krediet geactualiseerd. Voor 2023 bedroeg dit krediet € 2.000.000,-. De hoogte van dit krediet is zo globaal mogelijk gehouden zodat daaruit door potentiële contractpartijen niet kan worden geconcludeerd wat per transactie de onderhandelingsruimte van de gemeente is. In alle kernen worden momenteel woningbouwontwikkellocaties onderzocht door een onderzoeksbureau. Zodra ontwikkellocaties in beeld zijn gebracht door het onderzoeksbureau wordt voorgesteld het krediet voor grondaankopen minimaal te handhaven op € 2.000.000,- voor het jaar 2024. Afhankelijk van het resultaat van het onderzoeksbureau (naar verwachting eind Q3) zal aan de raad gevraagd worden om het krediet (voor 2023 en 2024) te verhogen. Mocht het college voornemens zijn een grondaankoop te doen die hoger is dan € 2.000.000,- dan zal deze eerst aan de raad worden voorgelegd ter goedkeuring.

De aankopen ten laste van dit krediet moeten verplicht geactiveerd worden als "materiële vaste activa" tot aan het moment dat er door de raad een bestemmingsplan met kostenbegroting wordt vastgesteld. Dit leidt tot extra rentelasten (zie meerjarenprogramma). Eerst bij de vaststelling van het betreffende bestemmingsplan met kostenraming zal de aankoop overgebracht worden naar het betreffende grondexploitatie. De rentelasten vallen dan vrij. De kosten worden gedekt door toekomstige grondverkopen in bestemmingsplannen.

plan (bedragen x € 1.000,-)	verwachte boekwaarde begin 2024	vermeerderingen			verminderingen		verwachte boekwaarde eind 2024
		overheveling naar BIE	bestedingen	winstneming	opbrengsten	voorziening	
plan Egyptische poort: woongebied	928						928
plan Dennenoord Hapert	pm						pm
plan Den Tref Hapert	337						337
plan Het Palet Hapert	659						659
plan achter Hoofdstraat Hoogeloon	pm						pm
plan Den Herd Bladel			49				49
plan praktijkschool Bladel			300				300
strategische / anticiperende aankopen			2.000				2.000
Totaal	1.924		2.349				4.273

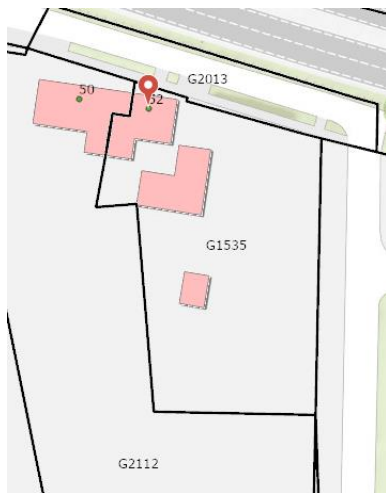
Toekomstige (in voorbereiding zijnde) grondexploitaties

In de gemeente Bladel zijn naast de lopende grondexploitaties ook nog plannen/projecten in voorbereiding. Het gaat hierbij om plannen waarvan de gemeente het grondbezit heeft of om plannen in het kader van faciliterend grondbeleid, waarbij kosten verhaald kunnen worden op derden. Bij grondbezit worden de kosten, tot aan vaststelling van het bestemmingsplan, geassocieerd als materiële vaste activa ("strategische gronden"). Kosten die de gemeente maakt in het kader van faciliterend grondbeleid en kunnen verhalen op derden, worden voortaan als vordering op de gemeentelijke balans geassocieerd. Afhankelijk van de status van de vordering dient deze vordering op de balans van de gemeente tot uiting te komen als kortlopende vordering of overlopend actief. Bepalend voor de classificatie is de aanwezigheid van een getekende overeenkomst. De boekwaarde van de betreffende gronden worden, nadat uw raad het bestemmingsplan met exploitatiebegroting heeft vastgesteld, t.z.t. overgebracht naar de bouwgrond in exploitatie.

De voorbereidingskosten van faciliterend grondbeleid mogen maximaal 5 jaar als overlopend actief blijven staan. Na maximaal 5 jaar moet het kostenverhaal zijn gerealiseerd dan wel dienen de kosten te worden afgeboekt t.l.v. het jaarresultaat.

Bij voorbereidingskosten moet worden gedacht aan:

- onderzoekskosten voor de ruimtelijke onderbouwing zoals bodem, lucht en archeologie;
- advieskosten voor inhuur deskundigheid; denk daarbij aan juridische adviezen, fiscale adviezen, planeconomische aspecten;
- opstellen van bestemmingsplannen;
- projectleiding;
- communicatie etc.

In 2023 / 2024 zijn er vier grondexploitaties in voorbereiding; Dennenoord fase 2, locatie Den Tref en het Palet allen in Hapert en het plan Achter de Hoofdstraat te Hoogeloon.

Dennenoord fase 2 Hapert

De gemeente heeft in december 2022 het perceel De Wijer 52 te Hapert verworven. De reden hiervoor is tweezijdig. Enerzijds dat we een gedeelte van het perceel nodig hebben voor de reconstructie van de N284 en anderzijds om een particuliere woningbouwontwikkeling van 121 woningen mogelijk te maken. De verwervingskosten voor het perceel De Wijer 52 wordt pro rata bekostigd door het budget m.b.t. civiele wegwerkzaamheden en in de grondexploitatie Dennenoord fase 2. Het gedeelte van het perceel dat ondergebracht wordt in de grondexploitatie zal als bouwrijpe grond worden verkocht aan een particuliere ontwikkelaar. Door deze constructie kan de ontwikkelaar 23 woningen (appartementen) meer bouwen. We verwachten in Q4 2023 de grondexploitatie Dennenoord fase 2 te Hapert door de raad te laten vaststellen.

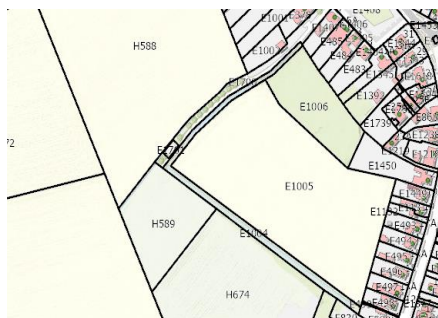
Den Tref Hapert

Dit gebied is volgend op de ontwikkelingen binnen het Palet. De totale opgave voor het centrum Hapert moet voldoen aan ons woonbeleid. Dat betekent dat 40% sociaal gerealiseerd moet worden. Aangezien de richting van het Palet meer commercieel gericht is, is de verwachting dat aan het Alexanderhof veelal sociaal gebouwd gaat worden. Voor het hele project ligt er een flinke financiële opgave (beide locaties samen moeten € 0,949 miljoen genereren). Met de vaststelling van de raad dat we vooral binnenstedelijk willen ontwikkelen en er hoger gebouwd mag worden, is de verwachting dat we richting een kleinschalig appartementencomplex gaan. Met Woningbouwstichting de Zaligheden zijn we in gesprek.

Het Palet Hapert

Samen met stedenbouwkundig bureau OD205 en de initiatiefnemers van het gezondheidscentrum hebben we kaders voor een cascoplan en kwaliteitsplan opgezet. Om dit plan te vervolmaken moet ook de invulling van het nieuw te vormen ontmoetingsplein bekend zijn. De input hiervoor willen we ophalen middels een burgerparticipatie traject. Uiteindelijk zullen enkele scenario's doorgerekend worden zodat de raad keuzes kan maken (functionaliteit vs. kosten).

Achter de Hoofdstraat Hoogeloon

Met grondeigenaar Maatschap van Welstand (MvW) is er een overeenstemming over een grondruil met toegift in Hoogeloon. De gemeente koopt een perceel groot 22.510 m² van MvW en verkoopt hiervoor drie percelen aan MvW. Het perceel dat verworven wordt van MvW is gelegen achter het gemeentelijk eigendom Hoofdstraat 21. Door dit perceel te verwerven kan er woningbouw gerealiseerd worden.

Achter het verworven perceel ligt nog een perceel van MvW, groot 32.050 m². Op dit perceel heeft de gemeente een 1e recht van koop opgenomen in de koopovereenkomst van het verworven perceel. Hierdoor kan in de toekomst het plan Achter de Hoofdstraat uitgebreid gaan worden. Hiervoor worden momenteel voorbereidingen getroffen. Direct achter de gemeentelijk woning Hoofdstraat 21 ligt er een perceel van een particulier, groot 5.000 m². Met deze particulier zijn we in onderhandeling met als doel om het perceel aan te sluiten op het verworven perceel van MvW. We verwachten eind Q4 de grondexploitatie te laten vaststellen door de raad.

In onderstaand overzicht is het verwachte verloop van de in voorbereiding zijnde plannen in 2024 weergegeven:

plan	verwachte boekwaarde begin 2024	vermeerderingen			verminderingen		verwachte boekwaarde eind 2024
		overheveling naar BIE	bestedingen	winstneming	opbrengsten	voorziening	
plan Egyptische poort: woongebied *	164				11		153
plan Den Tref Hapert	7						7
plan Het Palet Hapert	49						49
plan achter Hoofdstraat Hoogeloon	pm						pm
plan Den Herd Bladel	pm						pm
plan praktijkschool Bladel	pm						pm
Totaal	220				11		209

* betreft huurvergoeding

Gevolgen Stikstofbesluit en PFAS / Coronacrisis/Oorlog in Oekraïne/Bouwkostenstijging

In alle lopende grondexploitaties, waarvan het bestemmingsplan al vastgesteld c.q. onherroepelijk is, is in de onderbouwing van bestemmingsplannen geconcludeerd dat stikstof geen probleem is. Verder zijn er door de stikstofcrisis in de gemeente Bladel niet minder omgevingsvergunningen verleend. Stikstof heeft op dit moment nog geen financiële consequenties. Het risico voor de lopende projecten wat betreft stikstof schatten wij dan ook als vooralsnog laag in.

In alle lopende grondexploitaties, waar we nog gronden bouw- en woonrijp moeten maken is voor de uitvraag van "het werk" onderzoek uitgevoerd of er eventuele meerkosten voor PFAS zijn. Tot op heden is geconcludeerd dat in de lopende plannen dit niet het geval is. Aangezien we extra onderzoeken moeten doen naar PFAS, zijn deze extra onderzoekskosten meegenomen in de grondexploitaties. Door de PFAS hebben we op dit moment nog geen vertraging opgelopen in de lopende plannen dus de financiële consequenties zijn laag. Het risico voor de lopende projecten wat betreft PFAS schatten wij dan ook als laag in.

Bij toekomstige grondexploitaties houden we zekerheidshalve in onze exploitatieopzetten wel rekening met meerkosten voor onderzoeken naar stikstof/PFAS, meerkosten voor het bouw- en woonrijp maken en eventuele vertraagde fasering voor de gronduitgifte. Zodat we, mochten er meerkosten komen en een vertraagde gronduitgifte zijn, deze ingecalculereerd zijn. Mocht het uiteindelijk meevallen dan heeft dit een positief effect op de grondexploitatie. Het risico voor toekomstige projecten schatten we gemiddeld in.

Momenteel is de wereld nog minder in de ban van het coronavirus. Tot op heden heeft corona geen economische consequenties gehad op de grondexploitaties. Door de oorlog in Oekraïne en de bouwkostenstijging zijn de primaire prijzen omhoog geschoten. Hierdoor hebben we onze grondexploitaties geactualiseerd. Of dit zo blijft is nu nog moeilijk in te schatten, maar we moeten wel rekening houden met een mogelijke economische crisis. Of deze crisis ook de grondexploitaties treft is moeilijk in te schatten. Tot op heden hebben we bij de grondverkoop nog geen last van de crisis, hoe dit zich de komende jaren gaat ontwikkelen is nog onduidelijk zodat het effect op de grondexploitatie lastig in te schatten is. Het risico voor toekomstige projecten schatten we dan ook gemiddeld in.

Algemene reserve grondexploitaties

Op basis van artikel 16 van het BBV moeten de beleidsuitgangspunten omtrent de algemene reserve grondexploitatie in relatie tot de risico's van de grondzaken toegelicht worden. Voor het berekenen van de benodigde hoogte van het weerstandsvermogen middels het kwantificeren van de risico's gebruiken we op grond van de vastgestelde Grondnota 2019 de veelgebruikte IFLO-methode. Volgens deze methode wordt het weerstandsvermogen berekend aan de hand van een % van het geïnvesteerd vermogen en een % van de nog te realiseren opbrengsten. Met het hanteren van een percentage van 5% van het geïnvesteerd vermogen en 5% van de nog te realiseren opbrengsten is onzes inziens een toereikende omvang opgenomen, gelet op het relatief laag geïnvesteerd vermogen. Het risicobedrag dat wordt bepaald middels de zogenaamde IFLO-methode wordt gezien als de (onder)grens van het benodigde weerstandsvermogen.

De financiële positie (op langere termijn) van grondexploitaties moet worden beoordeeld vanuit de som van de gerealiseerde en nog te realiseren opbrengsten in relatie tot de aanwezige risico's bij de grondexploitatie. Deze norm toegepast op de Bladelse situatie resulteert in het volgende bedrag voor 2024:

5% van de netto boekwaarde (na aftrek voorziening) ad € 2,924 miljoen	€ 146.000,-
5% van de nog te realiseren opbrengsten ad € 6,620 miljoen	<u>331.000,-</u>
Totaal benodigd weerstandsvermogen t.b.v. de grondexploitaties	€ 477.000,-

De geprognosticeerde omvang bedraagt € 560.000,-. In de jaarstukken 2023 wordt de omvang hierop aangepast. Onttrekkingen en toevoegingen aan de "algemene reserve grondexploitaties" vinden plaats bij het treffen van een voorziening voor een grondexploitatie met een begroot verlies of indien een grondexploitatie met positief resultaat wordt afgesloten. Indien het niveau van de "algemene reserve grondexploitaties" wordt bereikt kan worden besloten een overheveling naar de algemene reserve te laten plaatsvinden. Indien het niveau van de "algemene reserve

grondexploitaties” onderschreden wordt, dan dient in dat geval voeding uit de algemene reserve plaats te vinden of door andere dekkingsbronnen. Anderzijds kan dit aanleiding zijn de gemeentelijke grondexploitaties te herprioriteren, zodat een gezond niveau van de “algemene reserve grondexploitaties” blijft gewaarborgd.

De grondexploitatie is binnen de gemeentelijke begroting een gesloten circuit en de “algemene reserve grondexploitatie” heeft feitelijk dezelfde functie als de algemene reserve die heeft binnen de algemene dienst. Via de “algemene reserve grondexploitaties” worden de financiële resultaten en risico's van de grondexploitaties expliciet gescheiden van de financiële huishouding voor de overige gemeentelijke taken. De “algemene reserve grondexploitaties” vormt ook een buffer voor de financiële risico's die samenhangen met de grondexploitaties.

Tot slot: onderzoek nota Grondbeleid 2019

Door het vaststellen van de woningbouwprogramma tot het jaar 2040 en de invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2024 wordt momenteel onderzocht of de nota Grondbeleid 2019 herijkt dient te worden. Indien dit zich voordoet zal er een nieuwe nota Grondbeleid aan de raad ter vaststelling worden aangeboden.

5.7 Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarmee de gemeente Bladel zowel een bestuurlijke als een financiële (risicodragende) band heeft. Verbonden partijen ontwikkelen beleid of voeren beleid uit voor de gemeente. Uiteraard blijft de gemeente beleidsmatig verantwoordelijk voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de thema's/beleidsvelden.

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan dat de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht. Het financiële belang is het bedrag dat ter beschikking is gesteld en dat niet verhaalbaar is of waarvoor aansprakelijkheid bestaat, indien de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt.

Visie op verbonden partijen

Bladel heeft een positieve grondhouding ten opzichte van samenwerking: regionaal of nog breder. Indien zich de gelegenheid voordoet om middels samenwerkingsverband of andere verbondenheid, op doelmatiger en doeltreffender wijze doelstellingen te realiseren, dan zullen de deelname mogelijkheden altijd onderzocht worden.

Samenwerking kan (soms) de kwaliteit en continuïteit beter waarborgen. Er zijn drie redenen waarom gemeenten met elkaar samenwerken in de vorm van een verbonden partij:

- Vanwege het grensoverschrijdend karakter van de problematiek.
- Om efficiëncy voordelen te behalen.
- Vanwege een wettelijke plicht tot samenwerking.

De samenwerking kan vormgegeven worden door een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke aanpak. Het privaatrecht biedt verschillende mogelijkheden: de oprichting van een vereniging, een stichting, een NV of een BV. De bepalingen van het Burgerlijk Wetboek zijn op deze samenwerking van toepassing. Als wordt gekozen voor samenwerking op grond van het publiekrecht geldt het regime van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr).

Op basis van het BBV moet jaarlijks inzicht worden geboden in:

- het doel (het openbaar belang);
- het bestuurlijk en het financieel belang en
- de ontwikkelingen (beëindiging, wijzigingen of problemen bij bestaande verbonden partijen)

Kaderstellende en controlerende rol raad

De verbonden partijen ontwikkelen beleid of voeren beleid uit voor de gemeente. Beleidsmatig blijft de gemeente uiteraard verantwoordelijk voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's. De verbonden partijen zijn onderverdeeld in publiekrechtelijke en privaatrechtelijke partijen. Monitoren en toezicht houden doen we enerzijds door bestuurlijke vertegenwoordiging in diverse overlegstructuren, anderzijds door de raad jaarstukken aan te bieden waarop zij haar zienswijze kan baseren. Partijen met een publiekrechtelijk karakter hebben hun

eigen P&C cyclus. Bij de behandeling van de begrotingen en jaarrekeningen van de verbonden partijen neemt de gemeenteraad haar kaderstellende en controlerende taak.

Gemeenschappelijke regelingen / Stichtingen

In onderstaand overzicht worden de verbonden partijen nader toegelicht. Bij het onderdeel “financieel belang” wordt, daar waar bekend, de omvang van het geraamde eigen en vreemd vermogen per eind 2024 weergegeven. Van een aantal verbonden partijen zijn deze nog niet bekend (nnb).

Naam:	Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost: Zorg voor veiligheid (VRBZO)		
Vestigingsplaats:	Eindhoven		
Relatie taakveld:	Veiligheid		
Openbaar belang:	Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) is een organisatie waarin de brandweer en de geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) samenwerken om incidenten en rampen te voorkomen, te beperken en te bestrijden. VRBZO is een samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant.		
Bestuurlijk belang:	Gezien de wettelijke taken van burgemeesters op deze terreinen is ervoor gekozen alleen vertegenwoordiging van burgemeesters in het bestuur toe te staan.		
Financieel belang:	Eigen vermogen begin en eind 2024	€ 2.145.000	€ 2.167.000
	Vreem vermogen begin en eind 2024	€ 33.994.000	€ 40.926.000
	Resultaat 2022		€ 474.000
	Gemeentelijke bijdrage 2023 / 2024	€ 1.417.000	€ 1.406.000
Ontwikkelingen:	Een pandemie, de oorlog in Oekraïne, een asielcrisis, de energietransitie, klimaatverandering met effect op onze basistaken en duurzaamheidsvraagstukken: onze wereld verandert snel. Ontwikkelingen en uitdagingen op allerlei terreinen volgen elkaar snel op. Kenmerken van die veranderingen zijn de snelheid, de impact, de grote dynamiek en soms ook de onvoorspelbaarheid. VRBZO moet vooruitkijken en vooruitlopen op die ontwikkelingen, zodat we voorbereid zijn om het effect van mogelijke risico's op de fysieke veiligheid van onze inwoners te verkleinen.		
Risico's:	De belangrijkste beleidsuitgangspunten voor VRBZO op gebied van risicomanagement zijn: risico's in een cyclisch proces inventariseren, beoordelen en monitoren via een continuïteitsplan; de instelling van een weerstandsvermogen met als doel om een stabiele (trendmatige) ontwikkeling van de gemeenschappelijke bijdrage te waarborgen en streven naar een ratio weerstandsvermogen van 1 of hoger, waarbij de hoogte van de algemene reserve is vastgesteld op € 2,0 miljoen. Op basis van gekwantificeerde actuele risico's is de benodigde weerstandscapaciteit bepaald op € 4.717.000. De benodigde weerstandscapaciteit ligt boven het weerstandsvermogen van € 2.000.000. Het is niet reëel dat bovengenoemde risico's zich gelijktijdig voordoen. Tevens zijn kans en impact van enkele risico lastig in te schatten. In het uiterste geval, indien risico's zich daadwerkelijk voordoen en het beschikbare vermogen overschrijden, zal VRBZO terugvallen op de gemeenten in de gemeenschappelijke regeling om de kosten te dekken.		

Naam:	Gezondheidsdienst Brabant-Zuidoost (GGD)		
Vestigingsplaats:	Eindhoven (samenwerking 21 regiogemeenten)		
Relatie taakveld:	Volksgezondheid en milieu		
Openbaar belang:	De GGD heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de publieke gezondheidszorg en de ambulancezorg.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.		
Financieel belang:	Eigen vermogen begin en eind 2024	€ 4.310.000	€ 4.287.000
	Vreemd vermogen begin en eind 2024	€ 15.490.000	€ 13.802.000
	Resultaat 2022		€ 412.000
	Gemeentelijke bijdrage 2023 / 2024	€ 729.000	€ 819.000
Ontwikkelingen:	Het GGD-bestuur heeft in 2022 een nieuw Meerjarig Beleidsplan voor de periode 2022–2026 vastgesteld. Dat plan is tot stand gekomen in overleg met gemeenten en ketenpartners. De GGD ziet voor de komende jaren de volgende maatschappelijke uitdagingen: - Effecten van Covid-19 op de volksgezondheid - Het verkleinen van gezondheidsverschillen - Bevorderen van een gezonde leefstijl in een gezonde leefomgeving - Bevorderen van een mentaal gezonde samenleving - Een signalerende regionale functie in de openbare geestelijke gezondheidszorg - De juiste ambulancezorg als onderdeel van de acute zorgketen.		

Risico's:	<p>De belangrijkste nieuwe of toegenomen risico's zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Toenemende arbeidsmarktkrapte bij specifieke functies. - Het risico dat er zich beveiligingsproblemen voordoen. Hierbij te denken aan risico's van stroomuitval, cybercrime en andere situaties waarin systemen uitvallen en/of gegevens (tijdelijk) niet beschikbaar zijn of dat er schade ontstaat vanwege misbruik. - O.a. vanwege de nog af te sluiten nieuwe CAO per 2024, is het risico van stijging van de salariskosten boven de indexerings actueel, hoewel de verwachting is dat gemeenten dit gezien de omvang zullen compenseren. - De Corona-, M-Pox en Oekraïne-crisis maken duidelijk dat rampen en pandemieën een enorme impact op de werkzaamheden van de GGD kunnen hebben. Veelal zal het Rijk de kosten daarvan echter vergoeden, zoals ze nu ook voor de genoemde crises heeft toegezegd; de daarvoor toegekende vergoedingsregeling vanuit VWS geeft op dit moment vertrouwen dat alle extra kosten vergoed worden. Er bestaat echter wel het risico op meer werk en kosten op de langere termijn als gevolg van een verslechterde algemene gezondheidssituatie van de burgers in onze regio.
-----------	--

Naam:	Metropoolregio Eindhoven (MRE)		
Vestigingsplaats:	Eindhoven		
Relatie taakveld:	Bestuur en ondersteuning, Verkeer en vervoer, Economie en Sociaal domein		
Openbaar belang:	De regio moet voorzien in de behoefte aan werken, wonen, recreëren, maatschappelijke participatie en een veilige leefomgeving zonder dat daarmee kansen voor toekomstige generaties verloren gaan. Het MRE wil een organisatie zijn die op een flexibele wijze kan inspelen op de behoeften van de gemeenten en op doelmatige wijze mede inhoud geven aan de regionale vraagstukken.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen en dagelijks bestuur.		
Financieel belang:	Eigen vermogen begin en eind 2024	€ 13.704.000	€ 13.512.000
	Vreemd vermogen begin en eind 2023	€ 13.433.000	€ 11.967.000
	Resultaat 2022		€ 469.000
	Gemeentelijke bijdrage 2023 / 2024	€ 297.000	€ 305.000
Ontwikkelingen:	<p>De ambitie van de MRE is: een sterke regio met behoud van het kenmerkende innovatieve Brainportprofiel en een stabiele sociale basis en vitale leefomgeving voor al onze inwoners. De grote achterliggende opgave is het verbinden van de duurzame verstedelijking en de opgaven voor een vitaal landelijk gebied in onze regio. De 2 ontwikkellijnen daarin zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Duurzame schaalessprong Brainport: we werken met extra aandacht en inzet aan oplossingen op het gebied van verstedelijking en mobiliteit. 2. Nieuwe balans in het landelijk gebied: we versterken de ruimtelijke en ecologische kwaliteiten in het landelijk gebied en de verbinding tussen landelijk en stedelijk gebied. 		
Risico's:	<p>De belangrijkste risico's die op dit moment op concernniveau worden onderkend zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Doelvermogen eeuwigdurende nazorg is ontoereikend. - Op de uitbreiding van taken in het samenwerkingsakkoord 2023 - 2026 is de organisatie MRE wat personeel en middelen niet ingericht. Het risico bestaat dat beoogde externe financiering niet wordt gerealiseerd. - Bezuinigingen bij gemeenten met als gevolg lagere gemeentelijke bijdrage. 		

Naam:	KempenPlus		
Vestigingsplaats:	Bladel		
Relatie taakveld:	Verkeer en vervoer, Sport, cultuur en recreatie en Sociaal domein		
Openbaar belang:	KempenPlus is het participatiebedrijf van de Kempengemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden. Ook wordt bepaalde dienstverlening uitgevoerd voor de inwoners van de gemeente Oirschot. KempenPlus is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet, (delen van) de Inburgeringswet en de Wet sociale werkvoorziening in de aangesloten gemeenten.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het bestuur.		
Financieel belang:	Eigen vermogen begin en eind 2024	€ 7.241.000	€ 6.010.000
	Vreemd vermogen begin en eind 2024	€ 7.966.000	€ 8.771.000
	Resultaat 2022		€ 34.000
	Gemeentelijke bijdrage 2023 / 2024	€ 7.616.000	€ 7.702.000
	De gemeentelijke bijdrage 2024 voor KempenPlus is bepaald op basis van de ontwerpbegroting 2024.		

Ontwikkelingen:	Per 1 januari 2024 wordt de Bijzondere Bijstand ook door KempenPlus uitgevoerd. Met deze nieuwe taak is KempenPlus volledig verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet. In 2023 wordt door GR SK en KempenPlus een plan opgesteld om de overdracht van de taak te organiseren. Uitvoering moet ook geëvalueerd worden. Voor 2023 staat de evaluatie en verbetering van de financiële structuur op de agenda. Bij de vorming van KempenPlus is afgesproken dat na verloop van tijd de 'verdeelsleutels' voor de kostenverdeling geëvalueerd zouden worden. Op de uitkomsten hiervan kan niet worden vooruitgelopen. Bijdragen van de gemeenten worden berekend op basis van de bestaande afspraken. Mogelijk volgt een begrotingswijziging op basis van eventuele nieuwe afspraken.
Risico's:	KempenPlus houdt in de paragraaf van de risicobeheersing op dit moment rekening met de volgende risico's: <ul style="list-style-type: none"> - Ontwikkelingen in de doelgroepen (hogere instroom cliënten; afname van het aantal medewerkers met een Sw-indicatie kan niet gecompenseerd worden door de instroom van medewerkers met LKS/BW; arbeidsvermogen (potentieel) van de medewerkres uit de doelgroep neem af) - Ontwikkelingen in de markt (wegvallen van vaste klanten en goed renderende opdrachten; aflopende contracten van groen met de gemeenten; aanpassen van de relatie met de gemeenten; meer instromers van de markt aan kan waardoor de tarieven onder druk staan; concurrentie voor laagbetaalde functies door lage loonlanden en robotisering) - Chantage en andere schade door cybercrime e.d. - Weersomstandigheden - Eigen risico WW/WIA (medewerkers die de organisatie verlaten doen later een beroep op WW of de WIA) - Juridische geschillen - Afwikkeling van de fraude - Regeling vervoegd uitreden Sw-medewerkers en overige regelingen voor seniore medewerkers - Wet inburgering / Vluchtelingen Oost-Europa - Brandstoffen en energieprijzen

Naam:	Kempisch Bedrijvenpark (KBP)		
Vestigingsplaats:	Bladel		
Relatie taakveld:	Economie		
Openbaar belang:	Het ontwikkelen en realiseren van een kwalitatief hoogwaardig en uit financieel-economisch oogpunt aanvaardbaar bedrijvenpark gelegen binnen het rechtsgebied, binnen de door het bevoegd gezag te stellen ruimtelijke en andere publiekrechtelijke randvoorwaarden en met inachtneming van de nader te formuleren sectorale doelstellingen en		
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het bestuur.		
Financieel belang:	Eigen vermogen begin en eind 2024	€ 15.776.000	€ 15.843.000
	Vreemd vermogen begin en eind 2024	€ 0	€ 0
	Resultaat 2022 (tussentijdse winstneming)		€ 1.264.000
	Gemeentelijke bijdrage 2023 / 2024	€ 0	€ 0
	De betrokkenen participeren risicodragend in de realisatie van het plan. Eventuele verliezen of winsten worden gelijkelijk door de gemeenten gedragen of over de deelnemende gemeenten verdeeld. Actuele grondexploitatieberekeningen tonen aan dat exploitatie meer dan sluitend is. Er wordt geen voorziening voor negatieve exploitatie nodig geacht.		
Ontwikkelingen:	Eind 2023 wordt een besluit genomen over de liquidatie van de Gemeenschappelijke regeling.		
Risico's:	Het risico waar het Kempisch Bedrijvenpark in de risicoparagraaf financieel gezien nog rekening mee houdt zijn de mogelijke onvoorziene uitgave na de liquidatie van het KBP.		

Naam:	Samenwerking Kempengemeenten (SK)		
Vestigingsplaats:	Reusel		
Relatie taakveld:	Overhead, Sociaal domein en VHROSV		
Openbaar belang:	De Gemeenschappelijk Regeling Samenwerking Kempengemeenten (GRSK) werkt voor de gemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel, Reusel-De Mierden en Oirschot en voert voor de gemeente Bladel taken uit op de vakgebieden maatschappelijke dienstverleningen en ICT.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen en dagelijks bestuur.		

Financieel belang:	Eigen vermogen begin en eind 2024	€ 0	€ 0
	Vreemd vermogen begin en eind 2024	n.n.b.	n.n.b.
	Resultaat 2022		€ 710.000
	Gemeentelijke bijdrage 2023 / 2024	€ 4.467.000	€ 4.713.000
Ontwikkelingen:	<p>Er vindt een verschuiving van de taak bijzondere bijstand plaats van de SK naar Participatiebedrijf KempenPlus. De wijziging van de beide regelingen van zowel GR SK als KempenPlus loopt synchroon. De datum van inwerkingtreding van de regeling is 1 juli 2023. De bijzondere bijstand gaat per 31 december 2023 uit GR SK; de bijzondere bijstand wordt vanaf 1 januari 2024 een taak van de Bedrijfsvoeringsorganisatie Participatiebedrijf KempenPlus.</p> <p>Op 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) gewijzigd. De wijziging van deze wet heeft voor ieder samenwerkingsverband dat als basis de Wgr heeft impact en moet voor 1 juli 2024 hebben geleid tot een aanpassing in de gemeenschappelijke regeling. Dit leidt ertoe dat er binnen iedere gemeenschappelijke regeling ook een aantal keuzes gemaakt dient te worden over de wijze waarop de nieuwe mogelijkheden die de gewijzigde Wgr biedt, worden verwerkt in de regeling.</p>		
Risico's:	<p>Besloten is om in het verband van de SK geen eigen vermogen te vormen of aan te houden. Dit impliceert dat de SK niet kan beschikken over weerstandscapaciteit bij onvoorziene omstandigheden. In voorkomende gevallen zal dan teruggevallen moeten worden op de deelnemende gemeenten, conform de overeengekomen regeling Samenwerking Kempengemeenten.</p>		

Naam:	Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB)		
Vestigingsplaats:	Eindhoven (samenwerking 21 regiogemeenten en provincie)		
Relatie taakveld:	Veiligheid en VHROSV		
Openbaar belang:	De ODZOB voert werkzaamheden uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Daarnaast worden er specialistische (advies)taken uitgevoerd. De ODZOB werkt samen met de deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling en met andere organisaties op het gebied van de fysieke leefomgeving. Gezamenlijk verbeteren we de kwaliteit van de fysieke leefomgeving: veiliger, gezonder en minder overlast.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.		
Financieel belang:	Eigen vermogen begin en eind 2024	€ 1.848.541	€ 1.848.541
	Vreemd vermogen begin en eind 2024	€ 6.486.670	€ 6.336.670
	Resultaat 2022		€ 0
	Gemeentelijke bijdrage 2023 / 2024	€ 616.000	€ 681.000
Ontwikkelingen:	<p>Hoewel de kaderbrief 2024 en het financieel perspectief voor 2023 een smalle (enkel financiële) scope kennen, worden er enkele zeer relevante ontwikkelingen gepresenteerd met een forse impact op de (bedrijfsvoering van de) ODZOB. Hierbij gaat het om het hoge ziekteverzuim onder het ODZOB-personeel, waardoor de arbeidsproductiviteit en daarmee de declarabiliteit fors onder druk komt te staan. Daarnaast is er sprake van een ongekend hoge inflatie waar ons land mee geconfronteerd wordt. De gevolgen hiervan raken zowel gemeenschappelijke regelingen, provincies als gemeenten. In het financieel perspectief voor 2023 en de kaderbrief 2024 wordt uiteengezet welke financiële ontwikkelingen onontkoombaar, onvermijdelijk en onuitstelbaar zijn. Dit leidt voor 2023 tot een gemiddelde tariefstijging van 8% en voor 2024 tot een (aanvullende) tariefstijging van 4%.</p>		
Risico's:	<p>Tweemaal per jaar wordt de risico-inventarisatie geactualiseerd. De ODZOB houdt in de paragraaf van de risicobeheersing op dit moment rekening met de volgende risico's:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bezuinigingen deelnemers die leiden tot een omzetverlaging 2. Ransomware 3. Niet volledige implementatie VTH-systeem 4. Kosten ontwikkeling ICT voorzieningen 5. Niet actuele beheer en investeringsplannen voor apparatuur / faciliteiten en PBM's 6. Toename regeldruk vanuit de rijksoverheid 7. Personeelstekort te laag begroot 8. Ziekteverzuim en doorbetaling loonkosten 9. Niet kunnen beschikken over voldoende en gekwalificeerd personeel 10. Kennisverlies als gevolg van uitstroom van medewerkers / inhuur via flexibele schil 		

Naam:	BIZOB		
Vestigingsplaats:	Oirschot		
Relatie taakveld:	Overhead		
Openbaar belang:	Het uitvoeren van, het begeleiden van en adviseren in een gezamenlijk professioneel inkoop- en aanbestedingsbeleid. Daarnaast zorgt BIZOB voor voordelen op financieel, kwalitatief en procesmatig gebied voor de deelnemers.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in de algemene leden vergadering.		
Financieel belang:	Eigen vermogen begin en eind 2024	n.n.b.	n.n.b.
	Vreemd vermogen begin en eind 2024	n.n.b.	n.n.b.
	Resultaat 2022		€ 614.000
	Gemeentelijke bijdrage 2023 / 2024	€ 144.000	€ 166.000
	De gemeentelijke bijdrage 2024 is na aftrek van het behaalde resultaat door Bizob in 2023. De gemeente neemt op jaarbasis 210 dagen af van de Stichting. Betaling gebeurt tegen een voorcalculatorisch door het bestuur bepaalde vergoeding.		
Ontwikkelingen:	In 2024 blijven we u vakkundig begeleiden binnen uw inkoop- en contractmanagementprocessen en zullen we onze dienstverlening verder optimaliseren. Concreet zijn er vier actiepunten geformuleerd waar in 2024 extra aandacht naartoe gaat: 1. Gericht op lokale en regionale economie 2. Verkorten doorlooptijd en afstemmen vraag en aanbod 3. Inkoop- en contractmanagement data 4. ICT opdrachten		
Risico's	De aangesloten gemeenten zijn aansprakelijk voor eventuele exploitatie tekorten.		

Naam:	Stichting Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost (ZVHBZO)		
Vestigingsplaats:	Helmond		
Relatie taakveld:	Veiligheid		
Openbaar belang:	De veiligheid en leefbaarheid in Zuidoost-Brabant te verbeteren door integrale aanpak van complexere problemen waar de reguliere zorg- en veiligheidsprocessen geen -afdoende- oplossing bereiken.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in de algemene leden vergadering.		
Financieel belang:	Eigen vermogen begin en eind 2024	n.n.b.	n.n.b.
	Vreemd vermogen begin en eind 2024	n.n.b.	n.n.b.
	Resultaat 2022		n.n.b.
	Gemeentelijke bijdrage 2023 / 2024	€ 7.000	€ 7.000
Ontwikkelingen:	Voor 2024 is de begroting op hoofdlijnen gelijk aan de begroting van 2023.		
Risico's:	Er zijn geen materiële risico's aanwezig.		

Privaatrechtelijke verbondenheden

Voor een algemene toelichting van de risico's betreffende verbonden partijen wordt verwezen naar paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Naam:	NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		
Vestigingsplaats:	's-Gravenhage		
Relatie taakveld:	Algemene dekkingsmiddelen		
Openbaar belang:	BNG is de bank van en voor overheden en voor instellingen met een maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Ze verstrekt kredieten tegen lage tarieven aan of onder garantie van Nederlandse overheden. De klanten zijn overwegend overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en openbaar nut. Onze gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal van de BNG vanwege dit maatschappelijke belang en dus niet primair uit een oogpunt van geldbelegging. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente is aandeelhouder (62.790 aandelen á € 2,50)		
Financieel belang:	Eigen vermogen begin en eind 2024	n.n.b.	n.n.b.
	Vreemd vermogen begin en eind 2024	n.n.b.	n.n.b.
	Resultaat 2022		€ 278.000.000
	Dividend uitkering 2023 / 2024	€ 157.000	€ 169.000
Ontwikkelingen:	Wij verwachten dat gedurende het begrotingsjaar zich geen veranderingen voordoen in de belangen van aandeelhouders in BNG Bank. De BNG wordt door beleggers onverminderd als één van de veiligste banken ter wereld beschouwd.		
Risico's:	Het uit te keren dividend, omdat de bank geen voorspelling kan doen over de ontwikkeling van de ongerealiseerde marktwaardeontwikkelingen.		

Naam:	NV Brabant Water		
Vestigingsplaats:	's-Hertogenbosch		
Relatie taakveld:	Economische zaken		
Openbaar belang:	De uitoefening van een bedrijf op het gebied van de watervoorziening en het verrichten van alle werkzaamheden die verband houden met de waterketen in de ruimste zin van het woord.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente is aandeelhouder (17.706 aandelen á € 0,10)		
Financieel belang:	Eigen vermogen begin en eind 2024	n.n.b.	n.n.b.
	Vreemd vermogen begin en eind 2024	n.n.b.	n.n.b.
	Resultaat 2022		€ 5.347.000
	Dividend uitkering 2023 / 2024	€ 0	€ 0
	Er hebben zich geen veranderingen voorgedaan in het belang dat de gemeente in Brabant Water heeft.		
Ontwikkelingen:	Brabant Water is bezig met het ontwikkelen van een "distributienet van de toekomst". Het vervangingsvraagstuk van het leidingnetwerk is complex. Brabant Water anticipeert hierop door een wenssituatie te schetsen van het watertransport in 2030. Jaarlijks wordt een vervangingsprogramma van het leidingnetwerk opgesteld. Door vooruit te kijken naar 2030 en gebruik te maken van nieuwe technologieën probeert Brabant Water de vervangingspiek vanaf 2040 te verkleinen.		
Risico's:	Nihil, omdat de levering en distributie verzorgd wordt door monopolistische bedrijven, waarvan de aandelen in handen zijn van de provinciale en gemeentelijke overheid.		

Naam:	Coöperatie Bosgroep Zuid Nederland U.A.		
Vestigingsplaats:	Heeze		
Relatie taakveld:	Sport, cultuur en recreatie		
Openbaar belang:	De Bosgroep ondersteunt de leden op diverse manieren bij de doelmatige ontwikkeling, inrichting en beheer van hun bos- en natuurterreinen.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in de algemene leden vergadering.		
Financieel belang:	Eigen vermogen begin en eind 2024	n.n.b.	n.n.b.
	Vreemd vermogen begin en eind 2024	n.n.b.	n.n.b.
	Resultaat 2022	n.n.b.	n.n.b.
	Gemeentelijke beheerbijdrage 2023 / 2024	€ 4.000	€ 4.000
	De coöperatie heeft niet tot doel het maken van winst. In artikel 4 van de statuten is geregeld dat elke aansprakelijkheid van de leden voor een tekort van de coöperatie is uitgesloten.		
Ontwikkelingen:	De te ontvangen SNL-subsidie wordt na 2022 niet meer doorbetaald aan de Bosgroep gelet op de geprognosticeerde omvang van het positieve beheersaldo van de gemeente Bladel binnen de Bosgroep. De coöperatie heeft niet tot doel het maken van winst.		
Risico's:	Er zijn geen risico's bekend.		

5.8 Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid

Beleid en ontwikkelingen

De Wet open overheid (Woo) is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Wat nieuw is onder de Woo is dat overheidsorganisaties verplicht zijn bepaalde informatie actief openbaar te maken. Deze verplichting wordt in tranches uitgerold, waarbij steeds meer informatie openbaar gemaakt moet worden. Gemeente Bladel heeft bij de implementatie van deze verplichting ervoor gekozen de wettelijke fasering te volgen. Die is nog niet helemaal duidelijk, de Woo is weliswaar op 1 mei 2022 in werking getreden maar de data waarop de actieve openbaarmaking gaat gelden is nog niet bekend. De voorbereiding hierop is (nog) in volle gang. Zo moeten documenten voordat ze gepubliceerd kunnen worden gecontroleerd worden op gevoelige (persoons-)gegevens. Om dit efficiënt te organiseren loopt momenteel een inkooptraject voor software die geautomatiseerd documenten kan anonimiseren. Daarnaast is in juni 2023 duidelijk geworden dat er geen landelijk platform komt voor het publiceren van documenten, terwijl dat eerder wel aangekondigd was. Dat betekent dat we als gemeente zelf een online platform moeten organiseren om onze documenten op te plaatsen.

Woo-contactpersoon en coördinator

Het aanwijzen van een Woo-contactpersoon is een verplichting die volgt uit artikel 4.7 van de Woo, dit is reeds gebeurd. Daarnaast heeft de gemeente Bladel een Woo-coördinator aangewezen, zodat de afhandeling van Woo-verzoeken gecentraliseerd wordt op één plek. Conform de bestaande praktijk waarbij het team Juridische Zaken in vrijwel alle gevallen adviseert over de afhandeling van Wob- en Woo-verzoeken is ervoor gekozen om zowel de Woo-contactpersoon als de Woo-coördinator aan te wijzen binnen het team Juridische Zaken. Het aanwijzen van een Woo-coördinator betreft overigens geen formeel aanwijzingsbesluit zoals de Woo-contactpersoon.

Risico's

Een plotselinge toename in aantal of omvang van Woo-verzoeken zou kunnen leiden tot een overbelasting van de organisatie.

We zijn niet goed toegerust op een plotselinge toename in de werklust, wat bij Woo-verzoeken wel kan gebeuren. Voor die situatie hebben wij een aantal mogelijkheden om flexibel externe opdrachtnemers in te zetten. Als zich dit voordoet kan dat leiden tot een fors hogere financiële besteding.

Bestedingen middelen

Voor de uitvoering van de Woo ontvangen gemeenten zowel incidentele als structurele middelen. De incidentele middelen ontvangen gemeenten tot en met 2026. Deze middelen zijn bestemd voor het verbeteren van systemen,

het opleiden van medewerkers en het aanpassen van processen en de organisatie. Daarnaast ontvangen gemeenten structurele middelen voor de uitvoering van de wet. Het bedrag dat de gemeenten structureel ontvangen loopt op tot en met 2026 en blijven daarna constant. De structurele middelen zijn bedoeld voor de actieve openbaarmaking van de informatiecategorieën zoals genoemd in de Woo, het aanwijzen van een contactfunctionaris en het beheer en onderhoud van de systemen. De gemeente Bladel ontvangt de onderstaande incidentele en structurele middelen voor de uitvoering van de wet:

Financiële middelen Woo (bedragen x € 1.000,-)	2023	2024	2025	2026	2027
Wet open overheid (incidenteel)	54	54	54	54	
Wet open overheid (structureel)	57	68	79	90	90
Totaal wet open overheid	111	122	133	144	90

De financiële middelen zijn tot op heden ingezet voor het voorbereiden en uitvoeren van de implementatie van de Woo. Verder zijn de middelen ingezet voor de uitbreiding van de ambtelijke capaciteit ter uitvoering van de Woo. Vanuit de organisatie is capaciteit nodig om aan de verplichtingen van de Woo te voldoen. Daarnaast worden de middelen gebruikt voor de aanschaf van de benodigde software, net als het online platform voor de openbaarmaking. Verder is het nog zo dat met name de actieve openbaarmaking van verschillende mensen in de organisatie extra tijd zal gaan vragen.

6. Financiële begroting

6.1 Toelichting begroting (baten en lasten)

Het algemene uitgangspunt is een sluitende begroting. Wettelijk gezien hoeft alleen het 1e begrotingsjaar sluitend te zijn. Als dit niet het geval is moet de begroting meerjarig (laatste jaarschijf) sluitend zijn. De begroting is voor de begrotingsjaren 2024 tot en met 2025 structureel en reëel sluitend. Vanaf 2026 ontstaan er echter structurele tekorten. Dit wordt met name veroorzaakt door de kortingen op de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De raad is middels de unanieme besluitvorming van de perspectiefnota 2023 richtinggevend geweest voor het opstellen van de begroting 2024-2027. De financiële consequenties van de meicirculaire 2023 hebben we hier aanvullend aan toegevoegd. Daarnaast heeft er op grond van de "BBV-notitie structurele en incidentele baten en lasten" een zeer beperkte administratieve verschuiving plaatsgevonden van de incidentele ruimte naar de structurele ruimte. Alle baten en lasten van het bestaande beleid zijn verwerkt in de meerjarenraming.

Welke uitgangspunten gelden er bij de incidentele baten en lasten?

De "BBV-notitie structurele en incidentele baten en lasten" heeft als doel het onderscheid tussen structureel en incidenteel te verduidelijken. In de praktijk is gebleken dat de notitie tot verschillende interpretaties leidt tussen gemeenten onderling en tussen de gemeenten en de toezichthouder. Door de gezamenlijke provincies als toezichthouder is daarom een handreiking uitgebracht, met als doel scherper te definiëren wanneer baten en lasten als incidenteel beschouwd worden.

Algemene uitgangspunten zijn:

- Baten en lasten die zich vier jaar of langer voordoen zijn in beginsel structureel van aard;
- Baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen zijn in beginsel incidenteel;
- Baten en lasten komen in aanmerking om als incidenteel aangemerkt te worden als deze voor bepaalde tijd geraamd worden, er is een onvoorwaardelijke einddatum bekend;
- De incidentele baten en/of lasten moeten van materiële omvang zijn;
- Onttrekkingen en toevoegingen aan reserves zijn in beginsel incidenteel;
- De aard van de raming (soort of de eigenschap van een begrotingspost) gaat echter altijd boven de eerdergenoemde uitgangspunten.

Voor het begrip 'aard van de baten en lasten' geeft de handreiking de volgende uitleg: 'De aard van de baten en lasten betekent in het kader van deze notitie dat de soort of de eigenschap van een begrotingspost binnen een taakveld in eerste instantie bepalend is of een post als incidenteel of structureel aangemerkt wordt'.

De provincie geeft in de "Gemeentelijk financieel toezichtkader 2020" de nodige aandachtspunten. Ook de BBV voorschriften schrijven voor dat, naast de gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd, ook de motivering daarvan moet worden opgenomen. De gronden en motivering treft u onderstaand aan:

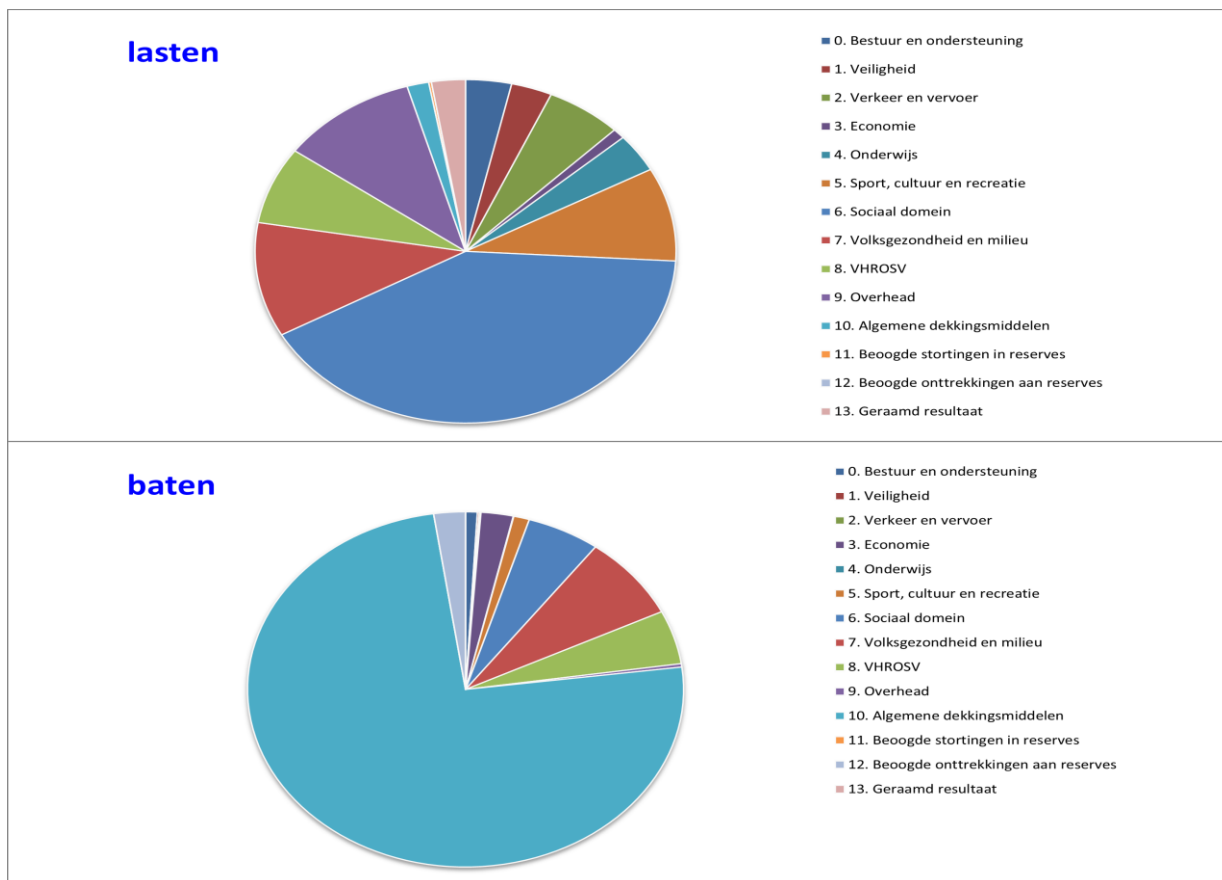
- Teneinde de gemeentelijke koopkracht op peil te houden zijn de gemeentelijke belastingen, behoudens de onroerende zaakbelastingen, op basis van de financiële kaderstelling verhoogd met een inflatiepercentage van 3,10%. De verhoging van belastingen en rechten, waarbij sprake is van volledige kostendekking, is afhankelijk van de opgetreden kostenstijging.
- De tarieven voor de onroerende zaakbelastingen worden naast de trendmatige verhoging van 3,10% extra verhoogd met 4,9%. Het college acht dit noodzakelijk om hiermee voor te sorteren op de nadelige financiële positie van onze gemeente als gevolg van het kabinetsericht beleid ten aanzien van de nieuwe financierings-systematiek.
- De berekening van de uitkering uit het gemeentefonds is geraamd op basis van de meicirculaire 2023. Mede op basis van de afspraken tussen Rijk, IPO en VNG van juli 2023 hebben wij in onze meerjarenraming voor de jaren 2024 tot en met 2027 rekening gehouden met 100% van de bedragen van wat de arbitragecommissie jeugdzorg berekent. De financiële effecten van de septembercirculaire 2023 zullen wij t.z.t. via een voorstel ter kennis brengen aan uw raad, zodat u de financiële effecten daarvan alsnog kunt betrekken bij de besluitvorming over deze begroting. Eventuele significante wijzigingen als gevolg van de septembercirculaire 2023 worden ook via een aparte begrotingswijziging aan u voorgelegd. De uitkering is opgenomen tegen een constant loon- en prijsniveau.

- De ramingen die onderhevig zijn aan nominale ontwikkelingen (aantal inwoners, aantal woningen, aantal bijstandontvangers e.d.) zijn in meerjarenramingen aangepast.
- Voor de jaren 2024 tot en met 2027 is uitgegaan van een constant loon- en prijsniveau met als basis het niveau zoals opgenomen in de begroting 2024.
- De uitgaven aan onderhoud van kapitaalgoederen zijn gebaseerd op beleidskaders en beheerplannen per kapitaalgoed. De onderhoudsbudgetten zijn reëel verwerkt in de meerjarenraming. Er wordt geen achterstallig onderhoud voorzien.
- Lasten voor nieuw beleid/investeringen worden reëel geraamd. We gaan er vanuit dat in het jaar van investeren de betreffende investeringen halverwege het jaar gereedkomen. We nemen daarom 50% van de kapitaallasten in het eerste jaar als structurele last op in de begroting.
- In het meerjarig investeringsprogramma 2023–2027 is rekening gehouden met een jaarlijks rentepercentage van 3,50%.
- De verwerking van reserves en voorzieningen geschiedt op basis van het vastgestelde beleidskader.
- We rekenen geen rente meer over het eigen vermogen. Voor de dekkingsreserve kapitaallasten investeringen maken we een uitzondering, omdat naast de afschrijvingslast ook de rentelast van het betreffende activum verrekend wordt met de dekkingsreserve.
- De interne rekenrente van 0,800% wordt gebruikt om de werkelijk begrote rentekosten te verdelen over de boekwaarden van de activa. Het verschil tussen de werkelijk begrote rente en de doorbelaste rente op basis van de boekwaarden wordt verwerkt in het taakveld algemene dekkingsmiddelen. Voor grondexploitatie wordt conform de BBV voorschriften een apart rentepercentage gehanteerd van 0,637%. De BBV schrijft voor dat rekening moet worden gehouden met de verhouding Eigen Vermogen / Vreemd Vermogen.
- De loonkosten worden geraamd op basis van de toegestane formatie 2024. Voor 2024 houden we rekening met een generieke loonontwikkeling van 3,30%. Naast deze loonontwikkeling houden we rekening met de periodieke verhogingen van personen die daarvoor in aanmerking komen.
- Zowel in de begroting als in de meerjarenraming zijn de aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen geraamd, zoals ziektekosten- en pensioenpremies en vakantie- en overige IKB gelden. Dat is in overeenstemming met de vereisten volgens de BBV-voorschriften. De lasten van het sociaal domein zijn afgestemd op de realisatiecijfers van vorige jaren in combinatie met afgesloten contracten.
- Er is middels een stelpost rekening gehouden met een verlaging van de uitgaven voor jeugdzorg voor de jaren 2025-2027 waarvan het Rijk heeft aangegeven de verantwoordelijkheid te nemen.
- De deelnemende gemeenten in een gemeenschappelijke regeling (GR) zijn verantwoordelijk voor de financiële positie van de GR.
- Het beschikbare weerstandsvermogen dient gekoppeld te worden aan de risico's.
- De overhead is centraal in de begroting opgenomen. De toerekening van overhead geschiedt op basis van een opslag met een vast percentage van 64%.
- De gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting van de statushouders, asielzoekers die een verblijfsvergunning hebben gekregen.
- De incidentele lasten en / of baten moeten van materiële omvang zijn. In de "Financiële verordening gemeente Bladel 2023" hanteren we daarom in beginsel een ondergrens voor alle incidentele posten vanaf € 10.000,-.

6.2 Overzicht geraamde baten en lasten op hoofdtaakniveau

De aansluiting op de financiële gegevens per programma en een onderbouwing daarvan zijn ondergebracht in de financiële begroting. Dit hoofdstuk bevat een totaaloverzicht van de lasten en baten van alle programma's.

Overhead en de algemene dekkingsmiddelen worden afzonderlijk weergegeven. Daarnaast zijn voor extra inzicht in de financiële positie de baten en lasten per programma geschoond van de beoogde verrekeningen met reserves. De verrekeningen met reserves maken formeel geen onderdeel uit van de begroting van lasten en baten. Voor reserves geldt dat onttrekkingen evenals de stortingen via de resultaatbestemming lopen.

In het overzicht van baten en lasten wordt aangegeven wat per jaar de lasten, baten en mutaties reserves zijn. Die baten en lasten zijn ingedeeld naar programma's, overhead en algemene dekkingsmiddelen. Dit leidt tot een voordelig resultaat van € 114.000,- in 2024. Dit is het saldo van de mutaties tussen de begroting van baten en lasten. In de begroting hebben daarnaast reeds tot een bedrag van per saldo in 2024 € 1.369.000,- mutaties uit reserves plaatsgevonden. Het geraamd positief resultaat bedraagt dan € 1.483.000,- (waarvan incidenteel nadeel € 184.000,- en € 1.667.000,- structureel voordeel). De begrotingsresultaten worden verrekend met de algemene reserve. De jaren 2022 – 2027 geven dan het navolgende beeld:

Programma's (bedragen x € 1.000,-)	Jaarrekening 2022			Gewijzigde begroting 2023			Begroting 2024			Meerjarenraming		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	saldo 2025	saldo 2026	saldo 2027
0. Bestuur en ondersteuning	-1.919	593	-1.326	-2.333	510	-1.823	-2.300	565	-1.735	-1.739	-1.702	-1.675
1. Veiligheid	-1.843	163	-1.680	-2.050	89	-1.961	-2.011	89	-1.922	-1.918	-1.827	-1.823
2. Verkeer en vervoer	-2.724	429	-2.295	-2.906	199	-2.707	-3.729	76	-3.653	-3.750	-3.879	-4.102
3. Economie	-656	2.474	1.818	-762	3.370	2.608	-713	1.534	821	861	900	906
4. Onderwijs	-3.753	1.415	-2.338	-2.831	581	-2.250	-2.318	24	-2.294	-2.320	-2.248	-2.237
5. Sport, cultuur en recreatie	-4.763	841	-3.922	-5.559	1.034	-4.525	-5.603	728	-4.875	-5.560	-4.754	-4.788
6. Sociaal domein	-23.473	4.398	-19.075	-27.621	4.331	-23.290	-26.193	3.477	-22.716	-22.850	-22.633	-22.432
7. Volksgezondheid en milieu	-6.368	4.753	-1.615	-7.796	5.322	-2.474	-6.875	4.868	-2.007	-2.018	-1.676	-1.691
8. VHROSV	-6.983	8.007	1.024	-5.579	3.405	-2.174	-4.732	3.119	-1.613	-306	-344	-1.622
Subtotaal (excl. overhead, algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien)	-52.482	23.073	-29.409	-57.437	18.841	-38.596	-54.474	14.480	-39.994	-39.600	-38.163	-39.464

Programma's	Jaarrekening 2022			Gewijzigde begroting 2023			Begroting 2024			Meerjarenraming		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	saldo 2025	saldo 2026	saldo 2027
(bedragen x € 1.000,-)												
Algemene dekkingsmiddelen												
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is:												
- Uitvoering w et WOZ w oningen	-254		-254	-240		-240	-190		-190	-190	-190	-190
- Uitvoering w et WOZ niet w oningen	-1		-1	-26		-26	-26		-26	-26	-26	-26
- OZB w oningen	-9	9		-12	4	-8	-12	4	-8	-8	-8	-8
- OZB niet-w oningen	-3	4	1	-7	3	-4	-7	3	-4	-3	-3	-3
- Baten heffing en invordering OZB w oningen		2.598	2.598		2.559	2.559		2.805	2.805	2.851	2.915	2.930
- Baten heffing en invordering OZB niet-w oningen		2.161	2.161		2.238	2.238		2.433	2.433	2.447	2.462	2.477
- Algemene uitkeringen	-5	39.165	39.160	-6	39.674	39.668	-6	41.555	41.549	41.970	39.134	38.857
Dividend	-1	143	142	-1	157	156	-1	169	168	168	168	167
Saldo van de financieringsfunctie	-508	507	-1	-379	540	161	-655	627	-28	-56	-47	-78
Overige algemene dekkingsmiddelen		102	102		83	83		78	78	167	171	162
Vennootschapsbelasting	38		38	-164		-164	-14		-14	-14	-14	-14
Totaal algemene dekkingsmiddelen	-743	44.689	43.946	-835	45.258	44.423	-911	47.674	46.763	47.306	44.562	44.274
Overhead en ondersteuning	-5.852	299	-5.553	-6.259	221	-6.038	-6.695	197	-6.498	-6.412	-6.387	-6.385
Onvoorzien en stelposten	-110		-110	313		313	-157		-157	-345	-395	-398
Saldo van baten en lasten	-59.187	68.061	8.874	-64.218	64.320	102	-62.237	62.351	114	949	-383	-1.973
Reserves												
Bestuur en ondersteuning	-2.886	3.194	308	-12.553	14.480	1.927	-128	1.497	1.369	371	185	1.467
Geraamd resultaat	-62.073	71.255	9.182	-76.771	78.800	2.029	-62.365	63.848	1.483	1.320	-198	-506
w waarvan incidentele baten en lasten						-194			-184	-149	76	115
w waarvan structurele baten en lasten						2.223			1.667	1.469	-274	-621

(- = nadeel en + = voordeel)

6.3 Overzicht incidentele baten en lasten

Om inzicht te krijgen in de financiële positie van de gemeente is het onderscheid tussen structureel en incidenteel vooral van belang. In het algemeen geldt dat de gemeente structurele taken uitvoert en daarvoor structurele lasten raamt in de begroting. Structurele lasten zijn dus de regel, incidentele lasten zijn de uitzondering. De incidentele lasten en / of baten moeten van materiële omvang zijn. In de "Financiële verordening gemeente Bladel 2023" hanteren we daarom in beginsel een ondergrens voor alle incidentele posten vanaf € 10.000,-. Incidentele baten en lasten betreffen die posten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden. Het gaat om eenmalige zaken en om (meerjarige) projecten of subsidies als deze eveneens het karakter van tijdelijkheid c.q. eindig doel hebben. De incidentele baten en lasten worden onderstaand op hoofdlijnen nader toegelicht.

Bestuur en ondersteuning

Jaarlijks worden opbrengsten geraamd van verkoop gronden, die niet via de grondexploitatie lopen. Op grond van provinciale voorschriften mogen deze opbrengsten niet als structureel aangemerkt worden.

Veiligheid

We zien een toename in overlast van een specifieke groep jeugd. Dit heeft inmiddels vormen aangenomen, dat er een meer professionele aanpak nodig is, om deze jeugd op het rechte pad te houden en te krijgen. We huren hiervoor voor de periode tot en met 2025 professionele hulp in met ervaring met deze zwaardere problematiek. De helft van deze kosten reken we toe aan "Veiligheid" en de andere helft aan "Volksgezondheid en milieu".

Verkeer en vervoer

Een goede bereikbaarheid en leefbaarheid houdt niet op bij gemeente- of regionale grenzen. Het is een gezamen-

lijke verantwoordelijkheid om de majeure mobiliteitsopgave in de mainport Brainport aan te pakken en de mobiliteitstransitie te realiseren. Om deze reden moet ook elke gemeente van de Brainportregio een bijdrage leveren om de bereikbaarheid en doorstroming van de Brainportregio te verbeteren en de mobiliteitstransitie in gang te zetten. Omdat onze financiële bijdrage wordt gekoppeld aan de ontwikkeling van mobiliteitshubs en bijbehorende snelle fietsroutes past dit ook perfect in onze eigen visie op mobiliteit. De jaarlijkse bijdragen dekken we ten laste van de algemene reserve.

Sport, recreatie en cultuur

De gemeente heeft een erfpachtovereenkomst gesloten met opstalrecht ten behoeve van het bestaande binnenzwembad. Wij vinden het niet wenselijk dat de huidige exploitant geplande investeringen doet totdat het nieuwe zwembad is opgeleverd, behoudens die investeringen die de veiligheid en operationele continuïteit van de exploitatie dienen te waarborgen. Voor 2024 en 2025 compenseren we hiervoor de exploitant. De tijdelijke oplossing m.b.t. het huidige (gecombineerde) onderkomen van de korfbal- en handbalvereniging in Bladel kan geen verder uitstel dulden. Vooralsnog wordt voor 2024 een eenmalige bijdrage geraamd van € 40.000,- er vanuit gaande dat tegen die tijd duidelijkheid bestaat over de plek van deze verenigingen(en) binnen het eindplan van de Egyptische Poort (zie programma Sport, Cultuur en Recreatie).

Volksgezondheid en milieu

We zien een toename in overlast van een specifieke groep jeugd. Dit heeft inmiddels vormen aangenomen, dat er een meer professionele aanpak nodig is, om deze jeugd op het rechte pad te houden en te krijgen. We huren hiervoor voor de periode tot en met 2025 professionele hulp in met ervaring met deze zwaardere problematiek. De helft van deze kosten reken we toe aan "Veiligheid" en de andere helft aan "Volksgezondheid en milieu". Voor de periode tot en met 2025 houden we rekening met eenmalige implementatiekosten ten behoeve van de energietransitie. De subsidieregeling duurzame energie particulieren wordt verlengd tot en met 2025.

VHROSV

Om de ruimtelijke kwaliteit van het landschap te verbeteren is door uw raad besloten om de bestaande reserve 'ruimtelijke kwaliteit buitengebied' te verbreden. Verrekening vindt plaats ten laste of ten gunste van de betreffende reserve (zie hierna). In de meerjarenraming zijn tussentijdse winstuitnames geraamd op basis van de zgn. voorzichtige variant. Daarnaast houden we rekening met de verkoopopbrengsten ad € 1.200.000,- in 2025 en € 1.262.000,- in 2026 vanwege de inspanningsverplichting om de herontwikkeling van de achterblijvende locaties van MFA Hapert enerzijds en Den Herd Bladel en Praktijkschool Bladel anderzijds te realiseren.

Overhead en ondersteuning organisatie

Via de algemene uitkering ontvangen we eenmalige middelen voor de implementatie van de Wet open overheid (Woo). De wet is bedoeld om overheden transparanter te maken en moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. De eenmalige middelen zijn bestemd voor het verbeteren van systemen, het opleiden van medewerkers en het aanpassen van processen en de organisatie. Daarnaast worden de incidentele lasten bij SK verrekend met de deelnemende gemeenten.

Reserves

De lasten van de regionale bereikbaarheid Brainport, de verlenging van de subsidieregeling duurzame energie particulieren en de uitvoering van de kwaliteit buitengebied verrekenen we met de algemene reserve. Ten laste van de algemene reserve wordt de dekkingsreserve kapitaallasten investeringen gevormd voor het gemeenschapshuis aan de Markt. Daarnaast houden we rekening met de verkoopopbrengst ad € 1.200.000,- in 2025 en € 1.262.000,- in 2026 (zie VHROSV) vanwege de inspanningsverplichting om de herontwikkeling van de achterblijvende locaties van MFA Hapert, Den Herd en Praktijkschool te realiseren. Deze opbrengsten voegen we via de algemene reserve toe aan de dekkingsreserve kapitaallasten investeringen. De tussentijdse winstuitnames uit grondexploitaties worden toegevoegd aan de algemene reserve.

De kosten en opbrengsten voor de verbetering kwaliteit buitengebied worden verrekend met de reserve verbetering kwaliteit buitengebied. De kosten voor de uitvoering van het generatiepact dekken we ten laste van de reserve generatiepact.

Programma	2024	2024	2025	2025	2026	2026	2027	2027
bedragen x € 1.000,-	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
Bestuur en ondersteuning								
grondverkoop algemene dienst		v 100		v 100		v 100		v 100
totaal bestuur en ondersteuning		v 100		v 100		v 100		v 100
Veiligheid								
inhuur jeugdcoach/ overlast jeugd	n -93		n -93					
totaal veiligheid	n -93		n -93					
Verkeer en vervoer								
bijdrage kortetermijnmaatregelenpakket Randweg N2 Eindhoven	n -210							
regionale bereikbaarheid Brainport	n -172		n -382		n -346		n -346	
totaal verkeer en vervoer	n -382		n -382		n -346		n -346	
Sport, cultuur en recreatie								
(netto) compensatievergoeding Optisport	n -34		n -34					
tijdelijke voorziening onderkomen korfbal Bladella	n -40							
totaal economie	n -74		n -34					
Volksgezondheid en milieu								
inhuur jeugdcoach / overlast jeugd	n -92		n -93					
klimaatbeleid: uitvoeringskosten	n -14		n -14					
subsidieregeling energie particulieren	n -350		n -350					
totaal volksgezondheid en milieu	n -456		n -457					
Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing								
kwaliteit buitengebied: diverse projecten		v 50		v 50		v 50		v 50
grondexploitaties: winstuitname				v 99				
opbrengst locaties MFA/ Den Herd en Praktijkschool				v 1.200		v 1.262		
totaal ruimtelijke ontwikkeling en beheer		v 50		v 1.349		v 1.312		v 50
Overhead								
voorbereiding Wet open overheid	n -54		n -54		n -54			
bijdrage SSC onderuitputting kapitaallasten	v 2		v 18		v 30		v 15	
totaal overhead en ondersteuning organisatie	n -52		n -36		n -24		v 15	
Reserves								
AR: vormen dekkingsreserve opbrengst locatie MFA/Den Herd en Praktijkscho			n -1.200	v 2.196	n -1.262	v 1.611		
AR: dekking KTM Randweg / regionale bereikbaarheid Brainport		v 382		v 382		v 346		v 346
AR: subsidie duurzame energie particulieren		v 350		v 350				
algemene reserve grondexploitatie: winstuitnames			n -99					
reserve kapitaallasten investeringen			n -2.196		n -1.611			
reserve kwaliteit buitengebied: diverse projecten	n -50		n -50		n -50		n -50	
reserve generatiepact: beschikking		v 41		v 21				
totaal reserves	n -50	v 773	n -3.545	v 2.949	n -2.923	v 1.957	n -50	v 346
totaal incidentele lasten en baten	n -1.107	v 923	n -4.547	v 4.398	n -3.293	v 3.369	n -381	v 496
saldo incidentele baten en lasten		-184		-149		76		115

6.4 Overzicht reserves

Aan deze mutaties liggen raadsbesluiten en een bestendige gedragslijn ten grondslag, hetzij bij vaststelling van de oorspronkelijke begroting, hetzij bij vaststelling van de bestuursrapportages. Deze hebben voornamelijk betrekking op mutaties met dekkingsreserves. Voorts gaat het om toevoegingen als gevolg van tussentijdse winstnemingen grondexploitaties en rentebijdringen. De meerjarige begrotingsresultaten worden vooralsnog verrekend met de algemene reserve. Uw raad geeft expliciet instemming aan de weergegeven toevoegingen en onttrekkingen via de begrotingsvaststelling.

Bij de berekening van de stand van de reserves en voorzieningen per 1 januari 2023 is uitgegaan van de rekeningcijfers 2022 vermeerderd c.q. verminderd met geraamde mutaties in 2023 op grond van de door uw raad genomen besluiten c.q. beleidsvoornemens. Naast de begrotingsramingen en de lastenontwikkeling zijn ook de reserves van belang voor de beoordeling van de financiële situatie waarin de gemeente zich bevindt. Met name de reserves geven immers een indicatie van het weerstandsvermogen van de gemeente, dat wil zeggen de mate waarin de gemeente in staat is financiële tegenvallers op te vangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten. Daarnaast laten de reserves zien welke bestedingsmogelijkheden aanwezig zijn voor (nog) niet in de begroting opgenomen activiteiten. Het beleid ten aanzien van reserves en voorzieningen is vastgelegd in de "nota reserves en voorzieningen 2021".

In onderstaand overzicht worden de meerjarige mutaties van de reserves gespecificeerd. De geraamde mutaties zoals opgenomen in het meerjarenprogramma zijn hier aanvullend in opgenomen:

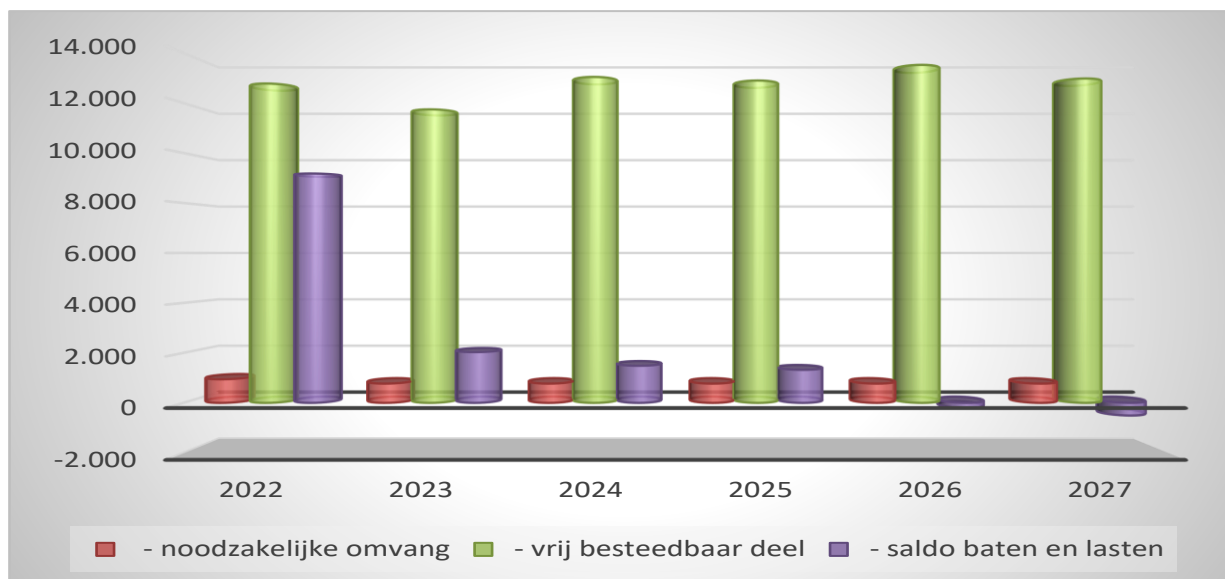
Bedragen x € 1.000,-		Begroting		Meerjarenraming		
		2023	2024	2025	2026	2027
Algemene reserve	inc. v	10.389	v 350	v 350		
Algemene reserve grondexploitatie	inc. n	-43		n -99		
Reserve ruimtelijke kwaliteit buitengebied	inc. v	605	n -50	n -50	n -50	n -50
Reserve duurzaamheid	inc. v	100				
Reserve generatiepact	inc. v	41	v 41	v 21		
Reserve kapitaallasten investeringen	inc. n	-9.825				
Reserve kapitaallasten investeringen	inc. v	659	v 647	v 876	v 1.016	v 1.003
Totaal beoogde mutaties reserves via bestaand beleid	v	1.926	v 988	v 1.098	v 966	v 953
Bestemming begrotingsresultaat	inc./struct. n	-2.029	n -1.484	n -1.321	v 199	v 506
Totaal mutaties reserves	n	-103	n -496	n -223	v 1.165	v 1.459
Mutaties via meerjarenprogramma:						
Algemene reserve	inc. v		v 382	v 1.378	v 695	v 346
Reserve kapitaallasten investeringen	inc. n			n -2.196	n -1.611	
Reserve kapitaallasten investeringen	struct. v			v 91	v 135	v 168
Totaal mutaties reserves	n	-103	n -114	n -950	v 384	v 1.973

(+ = voordeel/aanwending en - = nadeel/storting)

Algemene reserve

De algemene reserve maakt deel uit van het weerstandsvermogen van de gemeente en heeft als doel de gemeente de mogelijkheid te bieden om niet-structurele financiële risico's op te vangen, zonder dat dit betekent dat het beleid veranderd moet worden. De omvang van de algemene reserve is gebaseerd op het risicoprofiel van de gemeente. In de "nota reserves en voorzieningen 2021" wordt de algemene reserve als normatief kader beschouwd en wordt uitgedrukt als de verhouding tussen de algemene reserve en het gemiddelde van de geïnventariseerde risico's. De omvang van de algemene reserve wordt bepaald op klasse 3 (voldoende). We rekenen geen rente meer over het eigen vermogen. Voor de dekkingsreserve kapitaallasten investeringen maken we een uitzondering, omdat naast de afschrijvingslast ook de rentelast van het betreffende activum verrekend wordt met de dekkingsreserve.

In onderstaande grafiek wordt de meerjarige ontwikkeling van de algemene reserve in relatie tot de ondergrens weergegeven (bedragen in € 1.000,-):

De verhoging van de omvang van de algemene reserve ultimo 2024 wordt in hoofdzaak veroorzaakt door de verrekening van de positieve begrotingsresultaten. De verlaging van de omvang in 2023 wordt enerzijds veroorzaakt door de beoogde onttrekking ten behoeve van de realisatie van het gemeenschapshuis aan de Markt en de verlenging van de subsidieregeling duurzame energie particulieren en anderzijds door een toename als gevolg van een uitkering van het KBP. De meerjarige toename daarna wordt veroorzaakt door de toevoegingen van het geprognosticeerd batig exploitatieresultaat. Voor een totaaloverzicht van de prognose van de omvang van de algemene reserve wordt verwezen naar bijlage 3.

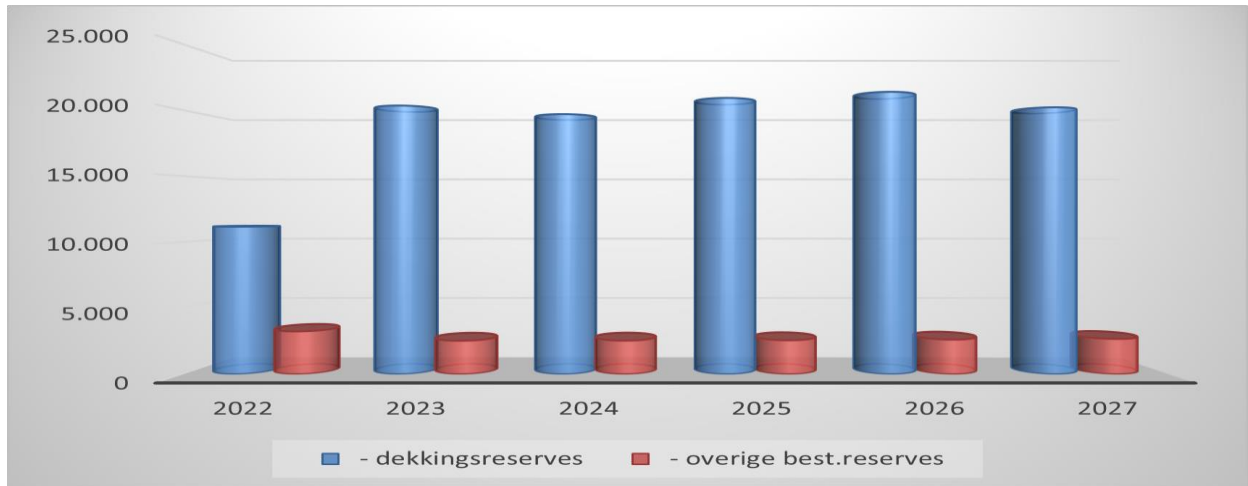
Wij willen hier echter – met nadruk – niet onvermeld laten dat het vooralsnog geprognosticeerde resultaten zijn. Daadwerkelijke bestedingsvoorstellen moeten steeds beoordeeld worden aan de hand van de werkelijke gerealiseerde resultaten. Voorts verwijzen wij u naar de paragraaf weerstandsvermogen.

De algemene reserve is onderverdeeld in:	stand per 1 januari 2024	stand 31 december 2024
1. noodzakelijke omvang (weerstandsvermogen)	€ 770.000	€ 770.000
2. vrij aanwendbaar deel	€ 11.743.000	€ 13.041.000
3. saldo baten en lasten	€ 2.030.000	€ 1.484.000

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves worden onderverdeeld in dekkingsreserves en overige bestemmingsreserves. In onderstaande grafiek wordt de meerjarige ontwikkeling van de dekkingsreserve en de overige bestemmingsreserves zichtbaar gemaakt. De omvang van de dekkingsreserve neemt jaarlijks af door de geraamde toepassingen ten gunste van de exploitatie ter dekking van kapitaallasten. In 2023, 2025 en 2026 stijgt de dekkingsreserve kapitaallasten investeringen als gevolg van de beoogde toename voor MFA Hapert en het gemeenschapshuis aan de Markt. De omvang van de overige bestemmingsreserves blijft nagenoeg gelijk.

Het verloop van de bestemmingsreserves wordt in onderstaande grafiek weergegeven (bedragen in € 1.000,-):

Reserve kapitaallasten investeringen

Afdekken van de kapitaallasten van diverse investeringen (met economisch en maatschappelijk nut). Aanwending is afgestemd op de afschrijvingstermijnen van de betreffende investeringen. Daarnaast wordt de rente van een verkocht landbouwperceel structureel ten gunste van de exploitatie verantwoord.

stand 1 januari 2024	€ 20.326.000
stand 31 december 2024	€ 19.679.000

Algemene reserve grondexploitaties

De reserve grondexploitatie is een reserve om algemene risico's op het gebied van grondexploitatie op te vangen. Alle resultaten lopen via de algemene reserve grondexploitatie. Als een gemeentelijke grondexploitatie positief wordt afgesloten, wordt de winst toegevoegd aan de algemene reserve grondexploitatie. Als op een gemeentelijke grondexploitatie een tekort wordt verwacht, wordt hiervoor een voorziening ingesteld die wordt gedekt uit de algemene reserve grondexploitatie. Om deze reden vervult de algemene reserve grondexploitatie evenals de algemene reserve een bufferfunctie (zie ook § grondbeleid).

stand 1 januari 2024	€ 560.000
stand 31 december 2024	€ 560.000

Reserve duurzaamheid

Bevorderen van het opwekken en ontwikkelen van duurzame energie.

stand 1 januari 2024	€ 33.000
stand 31 december 2024	€ 33.000

Reserve ruimtelijke kwaliteit buitengebied

Verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van het landschap, gekoppeld aan gemeentelijke projecten. In 2024 wordt € 50.000,- toegevoegd aan de reserve.

stand 1 januari 2024	€ 1.877.000
stand 31 december 2024	€ 1.927.000

Reserve generatiepact

Door het inzetten van strategische personeelsplanning wordt instroom, doorstroom en uitstroom in de organisatie bevorderd. Als ouderen minder willen werken, waarvoor zij deels gecompenseerd worden, ontstaat ruimte in de formatie en financiën om nieuwe, jongere medewerkers te werven.

stand 1 januari 2024	€ 62.000
stand 31 december 2024	€ 21.000

Recapitulatie reserves

In onderstaand overzicht wordt het verloop van de reserves weergegeven:

verloop reserves bedragen x € 1.000,-	boekwaarde 31-12-2022	boekwaarde 31-12-2023	boekwaarde 31-12-2024	boekwaarde 31-12-2025	boekwaarde 31-12-2026	boekwaarde 31-12-2027
• algemene reserve:						
- noodzakelijke omvang	942	770	770	770	770	770
- vrij besteedbaar deel	12.777	11.743	13.041	12.897	13.523	12.978
- saldo baten en lasten	9.177	2.030	1.484	1.321	-199	-506
	22.896	14.543	15.295	14.988	14.094	13.242
• bestemmingsreserves						
- dekkingsreserves	11.161	20.326	19.679	20.907	21.367	20.196
- overige best.reserves	3.241	2.532	2.541	2.570	2.620	2.670
totaal	37.298	37.401	37.515	38.465	38.081	36.108
saldo mutaties reserves		103	114	950	-384	-1.973

6.5 Overzicht voorzieningen

Het onderscheid tussen reserves en voorzieningen is vooral van belang omdat voorzieningen te beschouwen zijn als vreemd vermogen en reserves als eigen vermogen. Aan voorzieningen kleven verplichtingen. De gemeente heeft daarom weinig keus als het gaat om de vraag welke voorzieningen aanwezig moeten zijn en welke omvang deze moeten hebben. Dit betekent dat alle voorzienbare en kwantificeerbare risico's en verplichtingen zijn afgedekt. De voorschriften uit het BBV zijn hiervoor bepalend.

Voorzieningen worden op grond van artikel 44 BBV gevormd voor:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar redelijkerwijs in te schatten is;
- bestaande risico's op de balansdatum ter zake van verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs in te schatten is;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalisatie;
- de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven en
- tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

Voorzieningen voor risico's ter zake van verplichtingen en verliezen

Dit betreft voorzieningen wegens op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of risico's. Het gaat om risico's in verband met verplichtingen of verliezen die worden verwacht bij het vaststellen van de balans: de omvang moet redelijk te schatten zijn. Voorbeeld: Schadeclaims van derden, lopende beroepschriften en rechtsgedingen. Deze voorzieningen zijn (vooralsnog) niet van toepassing voor de gemeente Bladel.

Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen die redelijkerwijs te schatten zijn

Het gaat om verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar wél redelijkerwijs te schatten is. Het betreft dus verplichtingen die schulden kunnen worden.

Voorziening dubieuze debiteuren (incl. KempenPlus)

Ingesteld ter dekking van kosten die voortvloeien uit vermoedelijk oninbare privaat- en publiekrechtelijke vorderingen.

stand 1 januari 2024	€ 320.000
stand 31 december 2024	€ 320.000

Voorziening wethouderspensioenen

Bekostigen van de pensioenuitkeringen van wethouders die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt, alsmede opvangen verplichtingen voortvloeiende uit het overgedragen elders opgebouwd pensioenkapitaal wethouders. Voorzien is dat in 2024 per saldo € 144.000,- uitgekeerd wordt.

stand 1 januari 2024	€ 1.943.000
stand 31 december 2024	€ 1.799.000

Voorziening wachtgeldverplichtingen voormalige wethouders

Het opbouwen van vermogen voor het kunnen dekken van de wachtgeldverplichtingen van voormalige wethouders.

stand 1 januari 2024	€ 28.000
stand 31 december 2024	€ 0

Voorziening verlofsparen

Medewerker(st)ers kunnen vanaf 1 januari 2022 'verlofsparen'. Aangezien er bij verlofsparen sprake is van arbeidskosten gerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen, dient hier op grond van het BBV een voorziening voor gevormd te worden.

stand 1 januari 2024	€ 8.000
stand 31 december 2024	€ 8.000

Voorzieningen voor vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven

Betreft een voorziening die gevormd wordt door via het tarief gepland te "sparen" voor vervangingsinvesteringen (riolering en afvalstoffenheffing). Dit sparen voor vervangingsinvesteringen wordt in de gemeente Bladel vooralsnog niet toegepast.

Verliezen voor gelijkmatige verdeling van lasten

In tegenstelling tot het voorgaande gaat het hier niet om de vraag of een verplichting of verlies zich al dan niet voordoet. Deze voorzieningen worden ingesteld met als doel de kosten gelijkmatig over de jaren te spreiden. Als expliciete voorwaarde voor het instellen van deze voorzieningen geldt dat er sprake moet zijn van een één op één onderbouwing van het betreffende beheerplan. Deze voorziening heeft een verplichtend karakter: de gelden moeten aan het vooraf bepaalde doel worden besteed.

Voorziening onderhoud wegen

Het meerjarig opvangen van de kosten van het uitvoeren van adequaat onderhoud aan de wegen. In 2024 wordt € 436.000,- gedoteerd en € 436.000,- onttrokken wegens groot onderhoud.

stand 1 januari 2024	€ 160.000
stand 31 december 2024	€ 160.000

Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen

Het meerjarig opvangen van de kosten van het uitvoeren van het systematisch adequaat onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen. In 2024 wordt € 434.000,- gedoteerd en € 219.000,- onttrokken wegens groot onderhoud.

stand 1 januari 2024	€ 1.980.000
stand 31 december 2024	€ 2.195.000

Voorzieningen wegens van derden verkregen middelen

Het betreft van derden verkregen middelen onder strikte condities voor de richting van de aanwending (met uitzondering van de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen).

Egalisatie voorziening afvalstoffenheffing

Het egaliseren van het saldo lasten/baten dat in een bepaald jaar ontstaat in de afvalinzameling, alsmede het meerjarig opvangen van schommelingen in de tarieven voor de afvalstoffenheffing. In 2024 is het positief exploitatiesaldo van € 4.000,- toegevoegd aan de voorziening.

stand 1 januari 2024	€ 89.000
stand 31 december 2024	€ 93.000

Egalisatie voorziening riolering

Het egaliseren van het saldo lasten/baten dat in een bepaald jaar ontstaat in de riolering, alsmede het meerjarig opvangen van schommelingen in de tarieven voor de rioolheffingen. In 2024 is het negatief exploitatiesaldo van € 114.000,- onttrokken aan de voorziening.

stand 1 januari 2024	€ 1.954.000
stand 31 december 2024	€ 1.840.000

Recapitulatie voorzieningen

In onderstaand overzicht wordt het verloop van de voorzieningen weergegeven (bedragen in € 1.000,-):

verloop voorzieningen bedragen x € 1.000,-	boekwaarde 31-12-2022	boekwaarde 31-12-2023	boekwaarde 31-12-2024	boekwaarde 31-12-2025	boekwaarde 31-12-2026	boekwaarde 31-12-2027
voorzieningen voor:						
- te verwachten verplichtingen en verliezen	2.940	2.422	2.250	2.071	1.908	1.746
- gelijkmatige verdeling van lasten	2.607	2.140	2.355	2.038	2.104	2.169
- wegens van derden verkregen middelen	2.260	2.042	1.933	1.781	1.641	1.512
totaal	7.807	6.604	6.538	5.890	5.653	5.427

6.6 Investerings

Afschrijving vindt plaats op basis van de nota 'activeren, waarden en afschrijven van vaste activa 2021'. Bij de vaststelling van de begroting 2023 is het afschrijvingsbeleid aangepast in die zin dat in het jaar van investeren 50% van de kapitaallasten als structurele last geraamd wordt.

- Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa, waaronder de kosten van onderzoek en ontwikkeling, worden gewaardeerd op basis van verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met afschrijvingen. Afschrijving vindt plaats volgens een percentage van de geactiveerde kosten, gebaseerd op de verwachte toekomstige gebruiksduur, met een maximum van vijf jaar.

- Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd op basis van aanschaffingswaarde of vervaardigingsprijs, verminderd

met afschrijvingen. Afschrijving vindt plaats volgens een percentage van de aanschaffingswaarde, gebaseerd op de verwachte gemiddelde economische levensduur van de activa. Op gronden wordt niet afgeschreven. In beginsel wordt geen rekening gehouden met een restwaarde. De uitzondering hierop is alleen voor vaste activa waarbij van tevoren wordt vastgesteld dat een deel van het actief altijd zijn waarde zal behouden. In dit geval wordt een actief niet volledig afgeschreven, maar wordt zo afgeschreven dat aan het eind van de afschrijvingstermijn de afgesproken restwaarde resteert. Daarom wordt hiervoor het "Nee, tenzij-beleid" gevoerd.

- Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

In de 'Financiële verordening gemeente Bladel 2023' is geregeld dat nieuwe investeringen, waarvoor reeds politieke kaderstelling aanwezig is op basis van door uw raad vastgestelde beheerplannen, beleidsnotities en/of besluiten en (uitbreidings)investeringen gericht op interne bedrijfsvoering en ramingen van geringe omvang, bij de vaststelling van de begroting geautoriseerd worden.

Op basis van deze criteria hebben wij de noodzakelijke en gewenste investeringen voorzien van een A- of B-rubricering. De zgn. A-investeringen voldoen aan de hiervoor geformuleerde criteria. Reden waarom wij uw raad voorstellen om de uitvoering van deze investeringen in planjaar 2024 (en budgetten), na vaststelling van de begroting 2024 door uw raad, op te dragen aan ons college. In dit verband wordt bedoeld, dat uw raad bij de vaststelling tevens daarvoor formeel de noodzakelijke kredieten / budgetten beschikbaar stelt. Tevens wordt hiermee een doelmatigere en slagvaardigere werkwijze voor de organisatie bewerkstelligd. Voor de uitvoering van de zgn. B-investeringen zal daarentegen nog steeds afzonderlijke besluitvorming door uw raad plaatsvinden. Voor een totaalbeeld verwijzen wij u naar bijlage 2.

6.7 Geprognosticeerde balans

Voor een goed inzicht in de financiële positie van onze gemeente hebben we - naast het inzicht in de meerjarenraming van baten en lasten - ook inzicht nodig in de ontwikkeling van de vermogensposities. Het meerjarenprogramma (investeringen) beïnvloedt in hoge mate de schuldpositie en daarmee de rente en afschrijvingslasten die ten laste van de begrotingsruimte komen. Deze lasten beïnvloeden direct de wendbaarheid van de begroting. Hoe groter het beslag dat de kapitaallasten leggen op de begrotingsruimte hoe minder ruimte over blijft voor het bekostigen van overige zaken. Het is daarom belangrijk dat onze schulden en inkomsten in balans blijven.

Met het opnemen van een geprognosticeerde balans krijgt u meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen, en in de financieringsbehoefte. De presentatie van de geprognosticeerde balans moet aansluiten op de balans in de jaarrekening, maar hoeft niet dezelfde mate van detail te kennen. Dit laatste zou schijnnaauwkeurigheid suggereren en daar is hier geen sprake van.

Toelichting activa

- immateriële vaste activa

De balanswaarde van de immateriële vaste activa neemt door afschrijvingen per jaar af.

- materiële vaste activa

De balanswaarde van de materiële vaste activa neemt enerzijds door afschrijvingen per jaar af. Anderzijds wordt in de planningsperiode naar verwachting een aantal lopende en nieuwe investeringswerken afgerond, wat resulteert in een stijging van de materiële vaste activa. De belangrijkste investeringen hierin zijn de realisatie van MFA Hart van Hapert en gemeenschapshuis aan de Markt, alsmede de nieuwe investeringen vanuit het meerjarenprogramma welke cumulatief doorwerken naar de geprognosticeerde balans.

- financiële vaste activa

De financiële vaste activa ex artikel 36 lid b (kapitaalverstrekkingen) betreft de balanswaarde van ons aandelenbezit in NV Bank Nederlandse Gemeenten en Brabant Water. Daarnaast neemt de financiële vaste activa toe wegens te verstrekken startersleningen.

- vlottende activa

De voorraden nemen per jaar af. Dit komt door de verdere afwikkelingen van de diverse grondexploitaties. Door het in exploitatie nemen van plan Lange Trekken stijgt de boekwaarde in 2024 weer. Daarnaast houden we rekening met eenmalige uitzettingen bij 's Rijkschatkist wegens tijdelijke financieringsoverschotten, vanwege de aangetrokken geldlening in 2021. Deze wenden we in 2023 aan voor de financiering van onze investeringen. De overige vorderingen worden vanaf 2023 verrekend met de prognose van nog aan te trekken vaste financieringen.

Toelichting passiva

- vaste passiva

Het eigen vermogen, inclusief saldo van baten en lasten, fluctueert door de jaren heen. Dat wordt veroorzaakt door de doorwerking van de diverse mutaties ten gunste of ten laste van de reserves. Ook de exploitatieresultaten worden jaarlijks verrekend met de algemene reserve. Het totaal van de voorzieningen fluctueert door de jaren heen. Dit wordt veroorzaakt door de wisselende onttrekkingen gedurende de planperiode.

Gelet op het ambitieuze investeringsprogramma zullen we de komende jaren naar verwachting aanvullende financiering moeten aantrekken. Dat verklaart de toename van de vaste schuld. Ook lossen wij onze vaste schulden (1 jaar of langer) jaarlijks af, wat resulteert in afnemend lang vreemd vermogen op de meerjarenbalans.

- vlottende passiva

De vlottende passiva bestaat met name uit kortlopende leningen (korter dan 1 jaar). Voor de planjaren 2022-2027 ramen we financieringstekorten, welke gefinancierd worden middels kortlopende leningen (korter dan 1 jaar). Deze zijn afgestemd op de geraamde meerjarige omvang van de kasgeldlimieten. De overlopende activa neemt af vanwege de transitorische rente van afgesloten vaste geldleningen.

In de prognose zitten veel aannames, omdat de toekomstige mutaties nog ongewis zijn. Bij de prognoses is rekening gehouden met de mutaties voortvloeiend uit het investeringsprogramma, actualisatie grondexploitaties en de mutaties in de reserves en voorzieningen. Dit geeft het volgende beeld.

Activa: bedragen x € 1.000,-	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming			
	2022 eind	2023 begin	2024 begin	2025 begin	2026 begin	2027 begin	2027 eind
Vaste activa:							
immateriële vaste activa	7.965	7.965	7.908	7.663	7.414	7.164	6.909
materiële vaste activa economisch nut	40.697	40.697	64.684	62.930	60.493	58.135	55.782
materiële vaste activa maatschappelijk nut	19.425	19.425	26.264	25.475	24.693	23.919	23.151
materiële vaste activa tbv heffingen	23.315	23.315	27.372	26.472	25.672	24.878	24.089
in erfpacht	152	152	152	152	152	152	152
financiële vaste activa (art. 36 lid b)	159	159	159	159	159	159	159
financiële vaste activa (art. 36 lid c)	1.696	1.696	2.066	2.066	2.066	2.066	2.066
financiële vaste activa (art. 36 lid f)							
Totaal vaste activa	93.409	93.409	128.605	124.917	120.649	116.473	112.308
Vlottende activa:							
bouwgronden in exploitatie	2.685	2.685	2.924	-2.378	-2.450	-691	-246
uitzettingen in 's Rijks chatkist	10.947	10.947					
uitzettingen korter dan 1 jaar	5.020	5.020					
liquide middelen	542	542					
overlopende activa	9.772	9.772	255	217	200	183	167
Totaal vlottende activa	28.966	28.966	3.179	-2.161	-2.250	-508	-79
Totaal activa	122.375	122.375	131.784	122.756	118.399	115.965	112.229

Passiva: bedragen x € 1.000,-	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming			
	2022 eind	2023 begin	2024 begin	2025 begin	2026 begin	2027 begin	2027 eind
Vaste passiva:							
eigen vermogen	28.123	35.271	35.919	36.195	38.663	38.587	36.615
saldo van baten en lasten	9.177	2.029	1.483	1.320	-198	-506	-506
voorzieningen	7.400	7.400	6.604	6.538	5.890	5.653	5.427
vaste schulden bestaand	66.761	66.761	61.351	56.189	52.025	47.859	43.690
vaste schulden nieuw			20.745	16.664	16.317	19.052	21.699
Totaal vaste passiva	111.461	111.461	126.102	116.906	112.697	110.645	106.925
Viottende passiva:							
schulden korter dan 1 jaar	4.244	4.244	5.427	5.633	5.502	5.137	5.137
liquide middelen							
overlopende passiva	6.670	6.670	255	217	200	183	167
Totaal viottende pasiva	10.914	10.914	5.682	5.850	5.702	5.320	5.304
Totaal passiva	122.375	122.375	131.784	122.756	118.399	115.965	112.229

6.8 Emu-saldo

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Van dit maximale tekort van Nederland is een deel voor de rijksoverheid en een deel voor de decentrale overheden. Het EMU-saldo is een saldo op kasbasis (inkomsten en uitgaven). Een gemeente hanteert echter een stelsel van baten en lasten. Zo tellen bijvoorbeeld investeringen niet mee in de uitkomst in het baten-lastenstelsel, maar tellen wel door in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben.

Met het hieronder opgenomen EMU-overzicht wordt inzage gegeven in de geldstromen op kasbasis binnen de begroting (bedragen x € 1.000).

Omschrijving	2023 x € 1000,- Volgens begroting 2023	2024 x € 1000,- Volgens begroting 2024	2025 x € 1000,- Volgens meerjaren raming in
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	103	114	950
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	34.826	-3.688	-4.267
3. Mutatie voorzieningen	-796	-66	-648
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	238	-5.301	-72
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
Berekend saldo	-35.758	9.037	4.642

6.9 Stille reserves

Er is sprake van een stille reserve indien activa op de balans staan die te laag gewaardeerd zijn. Met name activa die in de loop der jaren meer waard zijn geworden dan de boekwaarde op de balans. Bij de stille reserves gaat het om alle niet-bedrijfsgebonden activa (activa niet voor de openbare dienst bestemd) die een hogere waarde hebben dan de boekwaarde die is gebaseerd op de historische kostprijs.

Het in beeld brengen en (eventueel) vervolgens waarderen van een stille reserve met een beoordeling in het licht van de weerstandscapaciteit is geen eenvoudige zaak. Vaak zijn stille reserves niet voor niets voorlopig of langdurig

'stil' gebleven.

Stille reserves spelen ook een rol bij de bepaling van de weerstandscapaciteit. Echter pas bij daadwerkelijke verkoop blijkt of de hogere waarde daadwerkelijk wordt gerealiseerd ten opzichte van de boekwaarde. Tot die tijd is het slechts een potentiële bijdrage aan de weerstandscapaciteit. Op basis van het voorzichtigheidsbeginsel is in de 'nota reserves en voorzieningen 2021' ingekaderd om eerst bij het realisatiemoment van een stille reserve (verkoop van het eigendom) deze middelen toe te voegen aan de weerstandscapaciteit.

De navolgende niet-bedrijfsgebonden activa kunnen worden genoemd:

- Winsten grondexploitatie / KBP in liquidatie

De gemeente Bladel betracht voorzichtigheid bij tussentijdse winstnemingen van de grondexploitatie. Voor de voorwaarden van tussentijdse winstnemingen wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid. Dit betekent dat gedurende jaren nog beperkte stille reserves in de begroting / jaarrekening in stand gehouden (moeten) worden. De strategische aankopen inzake de grondexploitatie zijn bedoeld om op termijn in de ontwikkeling van woninglocaties of bedrijventerreinen te worden betrokken. Daarom worden ook deze eigendommen beschouwd als duurzaam verbonden aan de bedrijfsvoering.

Het bestuur van Kempisch Bedrijvenpark (KBP) is op dit moment voorbereidingen aan het treffen om te komen tot een liquidatieplan per 31 december 2023. Nadat het algemeen bestuur van het KBP hiertoe besloten heeft kunnen we waarschijnlijk in 2024 nog een winstuitkering tegemoet zien.

-Overhoeken in afgesloten bestemmingsplannen / bos- en pachtgronden

In de afgesloten bestemmingsplannen zijn diverse verhuurde perceeltjes opgenomen met een boekwaarde van € 0,-. Hoewel de totale oppervlakte van deze gronden administratief niet vast ligt, kunnen aan deze gronden bij verkoop vanzelfsprekend wel waarden toegekend worden. Hierbij moet wel aangetekend worden dat, indien bosgrond overgedragen wordt aan Staatsbosbeheer, DLG of Brabants Landschap, dit vaak tegen een symbolische prijs geschiedt. In dat geval moet het potentieel neerwaarts aangepast worden.

6.10 Langlopende financiële rechten en verplichtingen

De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële rechten en verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste van deze rechten en verplichtingen:

- Uitvoering decentralisaties

Voor de uitvoering van de drie decentralisaties zijn met name voor Jeugdhulp en Begeleiding Awbz naar Wmo diverse (meerjarige) contracten afgesloten. Daarnaast worden taken ondergebracht bij de Lokale Ondersteuningsteams (LOT's). Het LOT vormt feitelijk de toegangspoort naar ondersteuning. De uitvoering van de Participatiewet blijft ondergebracht bij KempenPlus.

De financiële consequenties van al deze verplichtingen zijn gedekt in de meerjarenraming.

- Borgstellingen

De gemeente heeft zich garant gesteld voor geldleningen. Het totaalbedrag waarvoor garantie is verstrekt bedraagt per 1 januari 2023 € 48,747 miljoen.

Bijlagen

1. Overzicht geraamde baten en lasten per (hoofd-)taakveld	143
2. Meerjarenprogramma 2023 - 2027	146
3. Prognose verloop algemene reserve	150
4. Subsidie welzijnsactiviteiten 2024 - 2027	151
5. Woningbouwprogramma	156
6. Afkortingenlijst	160

1. Overzicht geraamde baten en lasten per (hoofd-)taakveld

Onderstaand worden de baten en lasten verdeeld over de voorgeschreven taakvelden.

(hoofd)taakvelden bedragen x € 1.000,-	Rekening 2022		Begroting 2023		Begroting 2024		Begroting 2025		Begroting 2026		Begroting 2027	
	l-2022	b-2022	l-2023	b-2023	l-2024	b-2024	l-2025	b-2025	l-2026	b-2026	l-2027	b-2027
0.1 Bestuur	-1.360	109	-1.639	92	-1.581	79	-1.504		-1.504		-1.504	
0.10 Mutaties reserves	-2.886	3.194	-12.553	14.480	-128	1.497	-3.712	4.083	-3.094	3.279	-212	1.678
0.2 Burgerzaken	-464	277	-561	209	-621	278	-623	278	-623	315	-623	341
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-96	194	-132	198	-98	198	-98	197	-98	197	-98	197
Totaal bestuur en ondersteuning	-4.806	3.774	-14.885	14.979	-2.428	2.052	-5.937	4.558	-5.319	3.791	-2.437	2.216
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-1.358	74	-1.467	76	-1.468	76	-1.464	76	-1.466	76	-1.461	76
1.2 Openbare orde en veiligheid	-485	89	-584	13	-543	13	-543	13	-450	13	-450	13
Totaal veiligheid	-1.843	163	-2.051	89	-2.011	89	-2.007	89	-1.916	89	-1.911	89
2.1 Verkeer en vervoer	-2.715	425	-2.846	195	-3.669	72	-3.767	72	-3.895	72	-4.118	72
2.2 Parkeren	-9	4	-9	4	-9	4	-9	4	-9	4	-9	4
2.5 Openbaar vervoer			-51		-51		-51		-51		-51	
Totaal verkeer en vervoer	-2.724	429	-2.906	199	-3.729	76	-3.827	76	-3.955	76	-4.178	76
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden		12		11		11		11		11		11
3.1 Economische ontwikkeling	-341	14	-399		-406		-407		-406		-406	
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-26	947	-1	1.875	-1		-1		-1		-1	
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-77	77	-99	96	-99	96	-99	96	-99	96	-99	96
3.4 Economische promotie	-182	1.418	-241	1.380	-185	1.419	-185	1.459	-185	1.498	-179	1.498
Totaal economie	-626	2.468	-740	3.362	-691	1.526	-692	1.566	-691	1.605	-685	1.605
4.2 Onderwijshuisvesting	-3.053	1.186	-2.240	503	-1.793	12	-1.819	12	-1.747	12	-1.736	12
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-700	229	-591	78	-525	12	-525	12	-525	12	-525	12
Totaal onderwijs	-3.753	1.415	-2.831	581	-2.318	24	-2.344	24	-2.272	24	-2.261	24
3.4 Economische promotie	-30	19	-21	19	-21	19	-21	19	-21	19	-21	19
5.1 Sportbeleid en activering	-366	76	-323	115	-302	94	-302	94	-302	94	-302	94
5.2 Sportaccommodaties	-1.465	471	-1.683	467	-2.049	467	-2.730	467	-2.659	1.259	-2.637	1.258
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-357	11	-292	11	-292	11	-292	11	-294	11	-293	11
5.4 Musea	-8		-9		-9		-9		-9		-9	
5.5 Cultureel erfgoed	-49	9	-91	9	-67	9	-70	9	-73	9	-68	9
5.6 Media	-557	114	-642	131	-602	102	-531	102	-527	102	-526	102
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-1.961	159	-2.519	301	-2.282	45	-2.354	45	-2.410	45	-2.471	45
Totaal sport, cultuur en recreatie	-4.793	859	-5.580	1.053	-5.624	747	-6.309	747	-6.295	1.539	-6.327	1.538

(hoofd)taakvelden bedragen x € 1.000,-	Rekening 2022		Begroting 2023		Begroting 2024		Begroting 2025		Begroting 2026		Begroting 2027	
	l-2022	b-2022	l-2023	b-2023	l-2024	b-2024	l-2025	b-2025	l-2026	b-2026	l-2027	b-2027
Totaal sport, cultuur en recreatie	-4.793	859	-5.580	1.053	-5.624	747	-6.309	747	-6.295	1.539	-6.327	1.538
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-4.106	1.678	-5.352	892	-4.922	355	-5.481	155	-5.436	155	-5.400	155
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-1.168	41	-1.474	40	-1.425	40	-1.377	40	-1.377	40	-1.377	40
6.3 Inkomensregelingen	-4.994	2.480	-5.614	3.243	-5.197	2.925	-5.280	2.925	-5.270	2.915	-5.272	2.925
6.4 WSW en beschut werk	-5.201	15	-6.376	12	-6.193	12	-5.983	12	-5.813	12	-5.671	12
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-690		-864	145	-734	145	-734	145	-516	145	-516	145
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-4.398	183										
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)			-1.868		-1.855		-1.860		-1.855		-1.855	
6.71b Begeleiding (WMO)			-2.797		-2.857		-2.817		-2.820		-2.817	
6.71c Dagbesteding (WMO)			-110		-110		-110		-110		-110	
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)			-223		-233		-233		-233		-233	
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-2.574											
6.72a Jeugdhulp begeleiding			-466		-466		-466		-466		-466	
6.72b Jeugdhulp behandeling			-933		-1.033		-618		-836		-825	
6.72c Jeugdhulp dagbesteding			-15		-15		-15		-15		-15	
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig			-273		-188		-188		-188		-188	
6.73a Pleegzorg			-116		-116		-116		-116		-116	
6.73b Gezinsgericht			-61		-61		-61		-61		-61	
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig			-502		-502		-502		-502		-502	
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf			-400		-109		-109		-109		-109	
6.74c Gesloten plaatsing			-25		-25		-25		-25		-25	
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-343											
6.82a Jeugdbescherming			-102		-102		-102		-102		-102	
6.82b Jeugdreclassering			-50		-50		-50		-50		-50	
Totaal sociaal domein	-23.474	4.397	-27.621	4.332	-26.193	3.477	-26.127	3.277	-25.900	3.267	-25.710	3.277
7.1 Volksgezondheid	-824	43	-1.011	40	-955		-971		-939		-953	
7.2 Riolering	-1.848	2.083	-1.933	2.152	-2.119	2.322	-2.226	2.431	-2.322	2.527	-2.417	2.622
7.3 Afval	-2.054	2.228	-2.006	2.391	-1.752	2.082	-1.745	2.076	-1.745	2.076	-1.745	2.076
7.4 Milieubeheer	-1.643	400	-2.846	738	-2.050	464	-2.050	467	-1.324	50	-1.324	50
Totaal volksgezondheid en milieu	-6.369	4.754	-7.796	5.321	-6.876	4.868	-6.992	4.974	-6.330	4.653	-6.439	4.748
8.1 Ruimte en leefomgeving	-1.404	1.848	-1.663	220	-1.368	200	-1.350	200	-1.352	200	-1.360	200
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-4.083	3.566	-1.369	1.426	-2.252	2.225	-446	1.708	-1.993	3.218	-666	627
8.3 Wonen en bouwen	-1.496	2.592	-2.547	1.758	-1.111	694	-1.111	694	-1.111	694	-1.118	694
Totaal VHROSV	-6.983	8.006	-5.579	3.404	-4.731	3.119	-2.907	2.602	-4.456	4.112	-3.144	1.521

(hoofd)taakvelden bedragen x € 1.000,-	Rekening 2022		Begroting 2023		Begroting 2024		Begroting 2025		Begroting 2026		Begroting 2027	
	l-2022	b-2022	l-2023	b-2023	l-2024	b-2024	l-2025	b-2025	l-2026	b-2026	l-2027	b-2027
Totaal overhead	-5.859	306	-6.259	221	-6.695	197	-6.609	197	-6.584	197	-6.581	197
Totaal overhead	-5.859	306	-6.259	221	-6.695	197	-6.609	197	-6.584	197	-6.581	197
0.5 Treasury	-509	752	-380	780	-656	873	-598	877	-566	858	-610	861
0.61 OZB woningen	-262	2.606	-252	2.562	-202	2.809	-202	2.855	-202	2.918	-202	2.934
0.62 OZB niet-woningen	-4	2.165	-33	2.242	-33	2.436	-33	2.451	-33	2.466	-33	2.481
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefond	-5	39.165	-6	39.674	-6	41.555	-6	41.977	-6	39.140	-6	38.863
0.8 Overige baten en lasten	-110		313		-157		-345		-395		-398	
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	38		-163		-14		-14		-14		-14	
Totaal algemene dekkingsmiddelen	-852	44.688	-521	45.258	-1.068	47.673	-1.198	48.160	-1.216	45.382	-1.263	45.139
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	-9.177		-2.030		-1.484		-1.321		199		506	
Totaal resultaat	-9.177		-2.030		-1.484		-1.321		199		506	
Totaal generaal	-71.259	71.259	-78.799	78.799	-63.848	63.848	-66.270	66.270	-64.735	64.735	-60.430	60.430

2. Meerjarenprogramma 2023-2027

A	Omschrijving	i/s	2023-i	2024-i	2025-i	2026-i	2027-i	2023	2024	2025	2026	2027
A	Bestuur en ondersteuning	-										
	Actualisatie leges paspoorten	s						80.618	78.394	98.133	119.925	
	Actualisatie leges rijbewijzen	s						3.783	6.384	23.428	28.079	
	Algemene reserve: dekking dotatie reserve kpl gemeenschapshuis aan de Markt (Den Herd)	i									940.800	
	Algemene reserve: dekking dotatie reserve kpl gemeenschapshuis aan de Markt (praktijkschool)	i									670.307	
	Algemene reserve: dekking dotatie reserve kpl investeringen locatie MFA Hapert	i						2.195.620				
	Algemene reserve: dotatie (netto) opbrengst latende locatie Den Tref	i						-662.701				
	Algemene reserve: dotatie (netto) opbrengst latende locatie Het Palet	i						-285.664				
	Algemene reserve: dotatie (netto) opbrengst latende opbrengst locatie Den Herd	i									-891.475	
	Algemene reserve: dotatie (netto) opbrengst verkoop Med.Centrum	i						-151.300				
	Algemene reserve: dotatie (netto) opbrengst verkoop oude Kloostertuin	i						-100.000				
	Algemene reserve: dotatie opbrengst latende opbrengst locatie Praktijkschool	i									-370.307	
	Reserve kpl gemeenschapshuis aan de Markt (Den Herd)	i									-940.800	
	Reserve kpl gemeenschapshuis aan de Markt (opbrengst locatie Den Herd)	s									25.514	44.197
	Reserve kpl gemeenschapshuis aan de Markt (opbrengst locatie Den Tref)	s							46.682	47.381	48.081	
	Reserve kpl gemeenschapshuis aan de Markt (opbrengst locatie Het Palet)	s							44.496	44.227	43.958	
	Reserve kpl gemeenschapshuis aan de Markt (opbrengst locatie Praktijkschool)	s									18.179	31.489
	Reserve kpl gemeenschapshuis aan de Markt (praktijkschool)	i									-670.307	
	Reserve kpl gemeenschapshuis Den Tref	i							-1.000.000			
	Reserve kpl investeringen locatie MFA Hapert	i							-1.195.620			
B	Algemene reserve: dekking kortetermijnmaatregelenpakket Randweg A2 Eindhoven	i						210.000				
	Algemene reserve: dekking regionale bereikbaarheid Brainport	i						171.570	381.570	345.655	345.655	
								465.971	-642.139	-659.265	661.384	
A	Overhead en ondersteuning organisatie	-										
	Energiebesparende maatregelen gemeentehuis	s		-431.000						-20.832	-40.801	-39.939
	Renovatie dak gemeentehuis	s		-25.000						-875	-1.720	-1.690
	Uitbreiding formatie KCC i.v.m. piek paspoorten en rijbewijzen (1,5 fte)	s						-93.282	-96.360	-96.360	-96.360	
	Vervanging installaties gemeentehuis	s		-91.000						-4.398	-8.615	-8.433
				-547.000				-93.282	-122.465	-147.496	-146.422	
A	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	-										
	Algemene uitkering jeugdzorg 2023 t/m 2027	s									304.000	249.000
	Extra verhoging tarieven onroerende zaakbelastingen	s						244.000	244.000	244.000	244.000	
	Renteanpassing MIP	s						-63.790	-137.454	-167.681	-196.694	
	Taakstelling middels stofkammaatregelen: surplus	s					288.632	32.985	11.578	4.927	-3.240	
	Taakstelling middels stofkammaatregelen	s					150.000	300.000	300.000	300.000	300.000	
								438.632	513.195	418.124	685.246	593.066
A	Veiligheid	-										
	Renovatie dak brandweerkazerne Bladel	s										-1.120
								-32.000				-1.120

A	Omschrijving	i/s	2023-i	2024-i	2025-i	2026-i	2027-i	2023	2024	2025	2026	2027	
A	Verkeer en vervoer	-											
	Actualisatie wegenbeheerplan 2024-2028	s		-75.000	-154.000	-237.000	-324.000	-68.869	-74.552	-84.185	-97.920		
	Uitvoering verkeersvisie 2024	s		-1.430.000				-35.750	-70.642	-69.784	-68.926		
	Uitvoering verkeersvisie 2025	s			-1.430.000				-35.750	-70.642	-69.784		
	Uitvoering verkeersvisie 2026	s				-1.430.000				-35.750	-70.642		
	Uitvoering verkeersvisie 2027	s					-1.430.000				-35.750		
	Verbetering / gepland groot onderhoud wegen 2024	s		-1.502.396				-37.560	-74.218	-73.317	-72.415		
	Verbetering / gepland groot onderhoud wegen 2025	s			-1.502.396				-37.560	-74.218	-73.317		
	Verbetering / gepland groot onderhoud wegen 2026	s				-1.502.396				-37.560	-74.218		
	Verbetering / gepland groot onderhoud wegen 2027	s					-1.502.396				-37.560		
	Vervanging openbare verlichting 2024: armaturen	s		-58.133				-2.325	-4.563	-4.476	-4.389		
	Vervanging openbare verlichting 2024: masten	s		-62.593				-1.721	-3.396	-3.349	-3.302		
	Vervanging openbare verlichting 2025: armaturen	s			-58.133				-2.325	-4.563	-4.476		
	Vervanging openbare verlichting 2025: masten	s			-62.593				-1.721	-3.396	-3.349		
	Vervanging openbare verlichting 2026: armaturen	s				-58.133				-2.325	-4.563		
	Vervanging openbare verlichting 2026: masten	s				-62.593				-1.721	-3.396		
	Vervanging openbare verlichting 2027: armaturen	s					-58.133				-2.325		
	Vervanging openbare verlichting 2027: masten	s					-62.593				-1.721		
B	Bijdrage kortetermijnmaatregelenpakket Randweg A2 Eindhoven	i						-210.000					
	Herstructurering Koolbogt Bladel	s		-900.000				-22.500	-44.460	-43.920	-43.380		
	Infrastructurele projecten Egyptische Poort	s			0					0	0	0	
	Regionale bereikbaarheid Brainport	i						-171.570	-381.570	-345.655	-345.655		
	Uitvoering herinrichting N284	s			-86.000	-150.000	-1.150.000		-4.157	-15.391	-77.752		
	Verbreiden bestaande recreatieve fietspaden Cartierheide (semi-verharding)	s		-750.000				-26.250	-51.600	-50.700	-49.800	-48.900	
				-750.000	-4.028.122	-3.293.122	-3.440.122	-4.527.122	-26.250	-601.895	-785.614	-920.052	-1.143.740
A	Economie	-											
	Formatie economie	i						-85.000	-85.000	-85.000	-85.000		
								-85.000	-85.000	-85.000	-85.000		
A	Onderwijs	-											
A	Sport, cultuur en recreatie	-											
	Fusie korfbalverenigingen Hapert en Hoogeloon: nieuwbouw	s		-844.000				-23.210	-45.787	-45.154	-44.521		
	Fusie korfbalverenigingen Hapert en Hoogeloon: nieuwbouw SPUK	s		118.160				3.249	6.410	6.322	6.233		
	Fusie korfbalverenigingen Hapert en Hoogeloon: verbouwing	s		-267.000				-9.345	-18.370	-18.049	-17.729		
	Fusie korfbalverenigingen Hapert en Hoogeloon: verbouwing SPUK	s		37.380				1.308	2.572	2.527	2.482		
	Herontwikkeling sportpark Casteren	s		-1.147.000				-40.145	-78.914	-77.537	-76.161		
	Herontwikkeling sportpark Casteren SPUK	s		160.580				5.620	11.048	10.855	10.663		
	LUWA-toren Bladel: renovatie	s		-50.000				-1.750	-3.440	-3.380	-3.320		

A	Omschrijving	i/s	2023-i	2024-i	2025-i	2026-i	2027-i	2023	2024	2025	2026	2027
	Sportpark De Lemelvelden: renovatie gebouw De Witpen	s		0		-91.000			0	0	-3.185	-6.261
	Sportpark De Lemelvelden: renovatie tennis/korfbal	s			-35.000					-1.225	-2.408	-2.366
	Sportpark De Lemelvelden: renovatie tennis/korfbal SPUK	s			4.900					172	337	331
	Sportpark De Lemelvelden: renovatie tribune w Hapert	s		-20.000				-700	-1.376	-1.352	-1.328	
	Sportpark De Lemelvelden: renovatie tribune w Hapert SPUK	s		2.800				98	193	189	186	
	Sportpark De Smagtenbocht: renovatie dak VV Bladella	s		0				0	0	0	0	
	Sportpark De Smagtenbocht: renovatie dak VV Bladella SPUK	s		0				0	0	0	0	
	Sportpark De Smagtenbocht: renovatie tennispaviljoen	s			-42.000					-1.470	-2.890	-2.839
	Sportpark De Smagtenbocht: renovatie tennispaviljoen SPUK	s			5.880					206	405	397
	Uitvoering groenstructuurplan 2024	s		-150.000				-5.250	-10.320	-10.140	-9.960	
	Uitvoering groenstructuurplan 2025	s			-150.000					-5.250	-10.320	-10.140
	Uitvoering groenstructuurplan 2026	s				-150.000					-5.250	-10.320
	Uitvoering groenstructuurplan 2027	s					-150.000					-5.250
	Vervanging openbaar groen 2024	s		-260.000				-9.100	-17.888	-17.576	-17.264	
	Vervanging openbaar groen 2025	s			-260.000					-9.100	-17.888	-17.576
	Vervanging openbaar groen 2026	s				-260.000					-9.100	-17.888
	Vervanging openbaar groen 2027	s					-260.000					-9.100
	Vervanging speeltoestellen 2024	s		-88.500				-5.753	-11.240	-10.974	-10.709	
	Vervanging speeltoestellen 2025	s			-163.000					-10.595	-20.701	-20.212
	Vervanging speeltoestellen 2026	s				-66.000					-4.290	-8.382
	Vervanging speeltoestellen 2027	s					-66.000					-4.290
B	Gemeenschapshuis aan de Markt: huur en servicekosten bibliotheek	s								75.785	75.785	75.785
	Multifunctionele accommodatie met binnenzwembad, zwembijver en loopparcours	s		-7.500.000	-10.000.000			-324.468	-757.092	-757.092	-757.092	
	Multifunctionele accommodatie met binnenzwembad: exploitatie subsidie	s							-225.000	-225.000	-225.000	
	Multifunctionele accommodatie met binnenzwembad: installaties	s			-500.000					-17.500	-34.400	-33.800
	Multifunctionele accommodatie met binnenzwembad: kostendekkende huur	s									791.491	790.892
	Sportpark De Smagtenbocht: toekomstigbestendig sportpark	s			0	0	0			0	0	0
)				-10.007.580	-11.139.220	-567.000	-476.000	-409.446	-1.118.181	-388.774	-424.539	
A	Sociaal domein	-										
	Correctie taakstelling KempenPlus	s									-540.000	-540.000
	MFA De Poel Netersel: verduurzaming	s			-44.000					-2.127	-4.165	-4.077
	MFA D'n Anloop Hoogeloon: verduurzaming	s			-37.000					-1.788	-3.503	-3.429
	Stelpost besparing jeugdzorg	s										106.000
	Voormalige gemeentewerf Bladel: renovatie dak	s		0					0	0	0	0
B	Gemeenschapshuis aan de Markt: huur en servicekosten CJG	s							45.262	45.262	45.262	
	Gemeenschapshuis aan de Markt: huur en servicekosten Kloostertuin	s							45.438	45.438	45.438	
)				0	-81.000			0	86.785	-456.968	-350.806	

A	Omschrijving	i/s	2023-i	2024-i	2025-i	2026-i	2027-i	2023	2024	2025	2026	2027
A	Volksgesundheit en milieu	-										
	Rioolrechten: uitvoering GRP 2024-2027	s						55.455	164.992	273.154	379.942	
	Uitvoering GRP 2024: klimaatmaatregelen	s		-532.000				-13.300	-26.281	-25.962	-25.642	
	Uitvoering GRP 2024: vervanging gemalen	s		-79.650				-3.186	-6.253	-6.133	-6.014	
	Uitvoering GRP 2024: vervanging riolering	s		-1.558.760				-38.969	-77.003	-76.067	-75.132	
	Uitvoering GRP 2025: klimaatmaatregelen	s			-532.000			-13.300	-26.281	-25.962		
	Uitvoering GRP 2025: vervanging gemalen	s			-79.650			-3.186	-6.253	-6.133		
	Uitvoering GRP 2025: vervanging riolering	s			-1.558.760			-38.969	-77.003	-76.067		
	Uitvoering GRP 2026: klimaatmaatregelen	s				-532.000				-13.300	-26.281	
	Uitvoering GRP 2026: vervanging gemalen	s				-79.650				-3.186	-6.253	
	Uitvoering GRP 2026: vervanging riolering	s				-1.558.760				-38.969	-77.003	
	Uitvoering GRP 2027: klimaatmaatregelen	s					-532.000					-13.300
	Uitvoering GRP 2027: vervanging gemalen	s					-79.650					-3.186
	Uitvoering GRP 2027: vervanging riolering	s					-1.558.760					-38.969
)				-2.170.410	-2.170.410	-2.170.410	-2.170.410	0	0	0	0	0
A	Ruimtelijke ontwikkeling en beheer	-										
	Aanpassing formatie OW vastgoedbeheer / bouwkundig onderhoud	s						-50.814	-52.491	-52.491	-52.491	
	Anticiperende verwervingen	s		-2.000.000				-60.000	-60.000	-60.000	-60.000	
	Formatie uitbreiding beleidsadviseur Ruimtelijke Ordening	s						-94.000	-94.000	-94.000	-94.000	
	Startersleningen	s		-375.000				-11.250	-11.250	-11.250	-11.250	
B	Ontwikkeling latende locatie Den Herd	i									891.475	
	Ontwikkeling latende locatie Den Tref	i							662.701			
	Ontwikkeling latende locatie Het Palet	i							285.664			
	Ontwikkeling latende locatie Kloostertuin/medisch centrum	i							251.300			
	Ontwikkeling latende locatie Praktijkschool	i									370.307	
)				-2.375.000				-216.064	981.924	1.044.041	-217.741	
			-750.000	-18.581.112	-17.230.752	-6.177.532	-7.205.532	412.382	-426.521	-1.266.566	-928.269	-1.114.918

3. Prognose verloop algemene reserve

Hieronder brengen we de prognose van het verloop van de algemene reserve in beeld.

prognose verloop omvang algemene reserve (bedragen x € 1,-)	2023	2024	2024	2026	2027
geraamde stand algemene reserve begin	13.719.000	14.543.000	15.294.000	14.987.000	14.092.000
mutaties algemene reserve:					
<u>vermeerderingen:</u>					
afsluitingen grondexploitaties obv voorzichtige variant	6.000		99.000		
vrijval dekkingsreserve: landbouwgronden	111.000				
opbrengsten achterblijvende locaties tbv Het Palet			286.000		
opbrengsten achterblijvende locaties tbv oude Kloosteruin/med.centrum			251.000		
opbrengsten achterblijvende locaties tbv Den Herd				891.000	
opbrengsten achterblijvende locaties tbv Praktijkschool				370.000	
opbrengsten achterblijvende locaties tbv Den Tref			663.000		
Kempisch bedrijvenpark: winstuitkering	1.875.000	pm			
exploitatiesaldo en budgetoverhevelingen	9.177.000				
geraamde exploitatieresultaten	2.030.000	1.484.000	1.321.000	-199.000	-506.000
<u>verminderingen:</u>					
aanvulling dekkingsreserve tbv gemeenschaphuis aan de Markt	-9.936.000				
aanvulling dekkingsreserve tbv oude Kloostertuin / med.centrum			-251.000		
aanvulling dekkingsreserve tbv Het Palet			-944.000		
aanvulling dekkingsreserve tbv Den Herd naar de Markt				-941.000	
aanvulling dekkingsreserve tbv praktijkschool Den Herd naar de Markt				-670.000	
aanvulling dekkingsreserve tbv Den Tref			-1.000.000		
sloopkosten gemeenschaphuis aan de Markt budgetoverheveling	-254.000				
toevoeging algemene reserve grondexploitatie (resultaatbestemming)	-37.000				
uitvoeringsprogramma duurzaamheid particulieren	-350.000	-350.000	-350.000		
uitvoeringsprogramma duurzaamheid particulieren: budgetoverheveling	-144.000				
eenmalige kosten Het Palet / MFA Hapert / Kloostertuin	-40.000				
dekking kortetermijnmaatregelenpakket Randweg A2 Eindhoven		-210.000			
dekking regionale bereikbaarheid Brainport		-172.000	-382.000	-346.000	-346.000
budgetoverhevelingen 2022	-1.614.000				
geraamde stand algemene reserve eind	14.543.000	15.295.000	14.987.000	14.092.000	13.240.000

4. Subsidiejaarprogramma welzijn 2024

Hieronder wordt het subsidiejaarprogramma welzijn 2024 weergegeven. De financiële consequenties worden aanvullend verwerkt in de 1e begrotingswijziging 2024.

Omschrijving FCL	Gesubsidieerde instelling bedragen x € 1,-)	Jaarprogramma 2023	Jaarprogramma 2024 (concept)	Raming begroting 2024	Mutaties 2024	Mutaties 2025	Mutaties 2026	Mutaties 2027
Bestuursapparaat	Welzijnsubsidie Dorpsblad Caskra	1.091	1.091	1.091	0	0	0	0
	Welzijnsubsidie 't Hoogelootje	2.380	2.380	2.380	0	0	0	0
	Welzijnsubsidie Van Aalsten tot Goor	991	991	991	0	0	0	0
		4.462	4.462	4.462	0	0	0	0
Gemeensch. lasten/baten onderwijs	Muzikale basisvorming in onderwijs	30.000	30.000	30.000	0	0	0	0
		30.000	30.000	30.000	0	0	0	0
Openbare Bibliotheken	Welzijnsubsidie Bibliotheek De Kempen	498.526	548.380	498.526	-49.854	-49.854	-49.854	-49.854
		498.526	548.380	498.526	-49.854	-49.854	-49.854	-49.854
Vorming- en ontwikkelingswerk	Individuele subsidies muziek/cultuur	103.000	70.000	75.000	5.000	5.000	5.000	5.000
	Welzijnsubsidie Voedselbank	2.000	2.000	2.000	0	0	0	0
	Welzijnsubsidie Stichting Leergeld	0	51.000	0	-51.000	-51.000	-51.000	-51.000
		105.000	123.000	77.000	-46.000	-46.000	-46.000	-46.000
Overige aangelegenheden sport	Welzijnsubsidie Voetbal Bladella	24.734	24.901	24.734	-167	-167	-167	-167
	Welzijnsubsidie Voetbal Casteren	5.874	5.861	5.874	13	13	13	13
	Welzijnsubsidie Voetbal Hapert	13.374	13.690	13.374	-316	-316	-316	-316
	Welzijnsubsidie Voetbal Netersel	6.131	6.728	6.131	-597	-597	-597	-597
	Welzijnsubsidie Voetbal Hoogeloon	8.383	8.139	8.383	244	244	244	244
	Welzijnsubsidie Korfbalvereniging Bladella	4.493	4.222	4.493	271	271	271	271
	Welzijnsubsidie Korfbalvereniging KVC	7.418	6.470	7.418	948	948	948	948
	Welzijnsubsidie Tennis Hellekens Hapert	3.489	4.158	3.489	-669	-669	-669	-669
	Welzijnsubsidie VLTB	4.061	3.838	4.061	223	223	223	223
	Welzijnsubsidie Handbal Saturnus	2.517	3.374	2.517	-857	-857	-857	-857
	Welzijnsubsidie Ponyclub St. Martinus Hapert	610	1.434	610	-824	-824	-824	-824
	Welzijnsubsidie Gym-en turn Avanti	3.471	3.816	3.471	-345	-345	-345	-345
	Welzijnsubsidie Volleybal Bladel	2.919	2.988	2.919	-69	-69	-69	-69
	Welzijnsubsidie Zwemvereniging Platella	18.959	19.132	18.959	-173	-173	-173	-173
	Welzijnsubsidie Badminton Bladel-H'loon	1.585	792	1.585	793	793	793	793
	Welzijnsubsidie Basketbal Bladel	1.826	2.310	1.826	-484	-484	-484	-484
	Welzijnsubsidie Judo Bladel	2.310	0	2.310	2.310	2.310	2.310	2.310
	Welzijnsubsidie Het Snelle Wiel	2.206	2.262	2.206	-56	-56	-56	-56
	Welzijnsubsidie Hockeyclub Eersel	1.704	1.649	1.704	55	55	55	55
	Welzijnsubsidie Show- en Dansgroep Quality	2.298	3.333	2.298	-1.035	-1.035	-1.035	-1.035
	Welzijnsubsidie St. Kempen Run	500	500	500	0	0	0	0
	Welzijnsubsidie St. Wielerevenementen Het Snelle Wiel	1.500	4.500	1.500	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
	Welzijnsubsidie Stichting Kempen in Beweging	1.000	1.000	1.000	0	0	0	0
		121.362	125.097	121.362	-3.735	-3.735	-3.735	-3.735

Omschrijving FCL	Gesubsidieerde instelling bedragen x € 1,-)	Jaarprogramma	Jaarprogramma	Raming	Mutaties	Mutaties	Mutaties	Mutaties
		2023	2024 (concept)	begroting 2024	2024	2025	2026	2027
Kunst	Welzijnsubsidie Harmonie L'Union	19.362	15.997	19.362	3.365	3.365	3.365	3.365
	Welzijnsubsidie PUUR Poporkest	6.306	6.679	6.306	-373	-373	-373	-373
	Welzijnsubsidie Muziekvereniging Kunst Adelt	20.205	21.817	20.205	-1.612	-1.612	-1.612	-1.612
	Welzijnsubsidie Fanfare Wilhelmina	18.037	20.149	18.037	-2.112	-2.112	-2.112	-2.112
	Welzijnsubsidie Muziekvereniging St.Willibrordus	12.113	13.877	12.113	-1.764	-1.764	-1.764	-1.764
	Welzijnsubsidie Show- en drumfanfare St. Joris	13.683	13.934	13.683	-251	-251	-251	-251
	Welzijnsubsidie Toneelvereniging Pardoes	1.500	1.500	1.500	0	0	0	0
	Welzijnsubsidie Toneelver. St Pancratius	1.500	1.500	1.500	0	0	0	0
	Welzijnsubsidie Toneelvereniging De Eenakter	1.000	1.000	1.000	0	0	0	0
	Welzijnsubsidie Toneelvereniging Casteren	1.000	1.000	1.000	0	0	0	0
	Welzijnsubsidie Streekomroep De Kempen	10.307	15.091	10.307	-4.784	-4.784	-4.784	-4.784
	Welzijnsubsidie Blaalse School	1.000	1.500	1.000	-500	-500	-500	-500
	Welzijnsubsidie Stimuleringsregeling cultuurinnovatie	4.000	4.000	4.000	0	0	0	0
		110.013	118.044	110.013	-8.031	-8.031	-8.031	-8.031
Oudheidkunde/musea	Welzijnsubsidie Heemkunde Pladella villa	9.000	10.000	9.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
		9.000	10.000	9.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Volksfeesten	Welzijnsubsidie Oranjecomité Hoogeloon	460	659	460	-199	-199	-199	-199
	Welzijnsubsidie Oranjecomité Bladel	1.167	0	1.167	1.167	1.167	1.167	1.167
	Welzijnsubsidie Dodenherdenking Bladel	650	650	650	0	0	0	0
	Welzijnsubsidie Sinterklaasintocht Bladel	931	1.341	931	-410	-410	-410	-410
	Welzijnsubsidie Oranjecomité Netersel	380	531	380	-151	-151	-151	-151
	Welzijnsubsidie Sinterklaascomité Netersel	347	476	347	-129	-129	-129	-129
	Welzijnsubsidie Oranjeviering Hapert	764	0	764	764	764	764	764
	Welzijnsubsidie Oranjecomité Casteren	373	532	373	-159	-159	-159	-159
	Welzijnsubsidie St Nicolaascomité Hapert	645	896	645	-251	-251	-251	-251
	Welzijnsubsidie Sint Nicolaascomité Hoogeloon	409	587	409	-178	-178	-178	-178
	Welzijnsubsidie Sint Nicolaascomité Casteren	325	460	325	-135	-135	-135	-135
	Welzijnsubsidie Comité 4-5 mei Hoogeloon	650	650	650	0	0	0	0
	Welzijnsubsidie Kempenoptocht	500	500	500	0	0	0	0
	Welzijnsubsidie carnavalswagenbouwers (jeugd)	9.000	9.000	9.000	0	0	0	0
	Welzijnsubsidie Kerststal Bladel	277	277	277	0	0	0	0
	Welzijnsubsidie Kerststal Casteren	277	277	277	0	0	0	0
	Welzijnsubsidie Kerststal Hapert	277	277	277	0	0	0	0
	Welzijnsubsidie Kerststal Hoogeloon	277	277	277	0	0	0	0
	Welzijnsubsidie Kerststal Netersel	277	277	277	0	0	0	0
		17.986	17.667	17.986	319	319	319	319
Speelvoorzieningen	Welzijnsubsidie Speeltuin Hofstad	3.000	3.000	3.000	0	0	0	0
		3.000	3.000	3.000	0	0	0	0

Omschrijving FCL	Gesubsidieerde instelling bedragen x € 1,-)	Jaarprogramma	Jaarprogramma	Raming	Mutaties	Mutaties	Mutaties	Mutaties
		2023	2024 (concept)	begroting 2024	2024	2025	2026	2027
Algemeen maatschappelijk werk	Welzijns subsidie Slachtofferhulp	4.036	7.728	4.036	-3.692	-3.692	-3.692	-3.692
	Welzijns subsidie Lumens Groep (AMW)	131.154	141.351	131.154	-10.197	-10.197	-10.197	-10.197
		135.190	149.079	135.190	-13.889	-13.889	-13.889	-13.889
Ouderenbeleid	Welzijns subsidie Stichting Cluster Senioren Bladel	1.800	1.800	1.800	0	0	0	0
	Welzijns subsidie Wel!Cordaad	137.241	138.160	137.241	-919	-919	-919	-919
	Welzijns subsidie NAH Zelfhulpgroep	800	800	800	0	0	0	0
	Welzijns subsidie Seniorenvereniging Bladel (inclusief Zomerschool)	20.312	20.344	20.312	-32	-32	-32	-32
	Welzijns subsidie KBO Casteren	4.230	4.286	4.230	-56	-56	-56	-56
	Welzijns subsidie KBO Hapert	14.896	15.136	14.896	-240	-240	-240	-240
	Welzijns subsidie Seniorenvereniging Hoogeloon	7.737	7.772	7.737	-35	-35	-35	-35
	Welzijns subsidie KBO Netersel	3.978	4.041	3.978	-63	-63	-63	-63
	Welzijns subsidie Blaalse Pot	860	860	860	0	0	0	0
	Welzijns subsidie Zorginformatiepunt Casteren	1.100	1.100	1.100	0	0	0	0
	Welzijns subsidie De Goei Kamer	1.200	1.200	1.200	0	0	0	0
	Welzijns subsidie Buurthulp Netersel	1.850	1.850	1.850	0	0	0	0
	Welzijns subsidie Steunpunt Den Bogerd Hoogeloon	24.540	24.540	24.540	0	0	0	0
	Welzijns subsidie Steunpunt De Kloostertuin Hapert	24.880	24.880	24.880	0	0	0	0
	Welzijns subsidie Stichting Dienstencentrum Bladel	17.500	17.500	17.500	0	0	0	0
	Welzijns subsidie Bijlartuimte D'n Opstoot	11.500	11.500	11.500	0	0	0	0
	Welzijns subsidie Alzheimer Nederland Zuidoost-Brabant	1.076	875	1.076	201	201	201	201
	275.500	276.644	275.500	-1.144	-1.144	-1.144	-1.144	
Mantelzorgondersteuning	Welzijns subsidie MEE ZO Brabant informele zorg	7.714	0	7.714	7.714	7.714	7.714	7.714
	Welzijns subsidie Mantelzorg/respijt Steunpunt D'Ouwe Pastorie Hapert	1.300	1.300	1.300	0	0	0	0
	Welzijns subsidie NVA Noord Brabant	1.200	1.200	1.200	0	0	0	0
	Welzijns subsidie GGzE mantelzorgondersteuning	16.499	17.542	16.499	-1.043	-1.043	-1.043	-1.043
	26.713	20.042	26.713	6.671	6.671	6.671	6.671	
Eerstelijnsloket: Wmo	Welzijns subsidie MEE ZO Brabant Clientondersteuning	123.166	162.756	123.166	-39.590	-39.590	-39.590	-39.590
		123.166	162.756	123.166	-39.590	-39.590	-39.590	-39.590
Overig Gehandicaptenbeleid	Welzijns subsidie Zwemvereniging De Dobbers	750	750	750	0	0	0	0
	Welzijns subsidie Platform Gehandicapten Bladel	1.280	1.280	1.280	0	0	0	0
	Welzijns subsidie Reumapatiëntenver. De Kempen	2.587	2.587	2.587	0	0	0	0
	Welzijns subsidie Het Kompas	6.093	6.093	6.093	0	0	0	0
	Welzijns subsidie Zorgboerderij De Hooiberg	53.100	54.623	53.100	-1.523	-1.523	-1.523	-1.523
	Welzijns subsidie De Hoeksteen	8.980	6.700	8.980	2.280	2.280	2.280	2.280
	Welzijns subsidie Nationale Ziekendag	0	300	0	-300	-300	-300	-300
	72.790	72.333	72.790	457	457	457	457	

Omschrijving FCL	Gesubsidieerde instelling bedragen x € 1,-)	Jaarprogramma	Jaarprogramma	Raming	Mutaties	Mutaties	Mutaties	Mutaties
		2023	2024 (concept)	begroting 2024	2024	2025	2026	2027
Vluchtelingenwerk Bladel	Welzijnsubsidie Vluchtelingenwerkgroep Bladel	20.000	20.000	20.000	0	0	0	0
		20.000	20.000	20.000	0	0	0	0
Gemeenschapshuis Den Herd	Welzijnsubsidie Den Herd (incl. bijdrage theaterprogramma)	183.222	235.411	183.222	-52.189	-52.189	-52.189	-52.189
		183.222	235.411	183.222	-52.189	-52.189	-52.189	-52.189
MFA Hapert	Welzijnsubsidie MFA Hapert	258.088	264.779	258.088	-6.691	-6.691	-6.691	-6.691
		258.088	264.779	258.088	-6.691	-6.691	-6.691	-6.691
Gemeenschapshuis Den Aonloop	Welzijnsubsidie D'n Anloop	89.114	90.744	89.114	-1.630	-1.630	-1.630	-1.630
		89.114	90.744	89.114	-1.630	-1.630	-1.630	-1.630
Gemeenschapshuis Den Aord	Welzijnsubsidie D'n Aord	98.500	100.333	98.500	-1.833	-1.833	-1.833	-1.833
		98.500	100.333	98.500	-1.833	-1.833	-1.833	-1.833
Gemeenschapshuis De Poel	Welzijnsubsidie De Poel	55.390	56.362	55.390	-972	-972	-972	-972
		55.390	56.362	55.390	-972	-972	-972	-972
Jeugd- en jongerenwerk	Welzijnsubsidie Kindervakantiewerk Hoogeloon	2.048	2.048	2.048	0	0	0	0
	Welzijnsubsidie Kindervakantiewerk Casteren	1.366	1.366	1.366	0	0	0	0
	Welzijnsubsidie Oewakadoe Hapert	2.519	2.519	2.519	0	0	0	0
	Welzijnsubsidie Mezzeveulespeule Bladel	3.974	3.974	3.974	0	0	0	0
	Welzijnsubsidie Kindervakantiewerk Netersel	1.257	1.257	1.257	0	0	0	0
	Welzijnsubsidie Stichting Jong Nederland Hapert	2.984	2.984	2.984	0	0	0	0
	Welzijnsubsidie Scouting Willibrordus	14.795	14.795	14.795	0	0	0	0
	Welzijnsubsidie Scouting Jubam Duizel	1.296	1.296	1.296	0	0	0	0
	Welzijnsubsidie St. Brood en Spelen	3.500	3.500	3.500	0	0	0	0
	Welzijnsubsidie Ijsbaantjes	1.250	1.250	1.250	0	0	0	0
	Welzijnsubsidie @7 jongerenruimte Hapert	750	0	750	750	750	750	750
		35.739	34.989	35.739	750	750	750	750
Basisgezondheidszorg (algemeen)	Welzijnsubsidie EHBO Bladel	400	400	400	0	0	0	0
	Welzijnsubsidie EHBO Hapert	400	400	400	0	0	0	0
	Welzijnsubsidie EHBO Hoogeloon/Casteren	1.000	1.000	1.000	0	0	0	0

Omschrijving FCL	Gesubsidieerde instelling bedragen x € 1,-)	Jaarprogramma	Jaarprogramma	Raming	Mutaties	Mutaties	Mutaties	Mutaties	
		2023	2024 (concept)	begroting 2024	2024	2025	2026	2027	
	Welzijnsubsidie AED Werkgroep	8.100	20.300	11.500	-8.800	-8.800	-8.800	-8.800	
	Welzijnsubsidie Novadic-Kentron	15.098	15.923	15.098	-825	-825	-825	-825	
	Welzijnsubsidie Stichting Veteranen Brabant Zuid Oost	350	350	350					
	Welzijnsubsidie Veteranen Stichting de Kempen	1.280	1.280	1.280					
		26.628	39.653	30.028	-9.625	-9.625	-9.625	-9.625	
Totaal mutaties subsidieplafond welzijnsubsidies 2024 - 2027		2.299.389	2.502.775	2.274.789	-227.986	-227.986	-227.986	-227.986	
					waarvan structureel	-227.986	-227.986	-227.986	-227.986
					waarvan incidenteel	-227.986	-227.986	-227.986	-227.986
					reeds dekking	53.000	53.000	53.000	53.000
					aanvullend te ramen	-174.986	-174.986	-174.986	-174.986

5. Woningbouwprogramma

In de Woonvisie Gemeente Bladel 2016, actualisatie 2018 is onder Beslispunt 14b. opgenomen dat het college bevoegd is om binnen de in de Woonvisie Gemeente Bladel 2016 gestelde ambities en beslispunten flexibel om te gaan met het Woningbouwprogramma (WBP). In de begroting en perspectiefnota wordt een (indicatief) WBP opgenomen. In de jaarrekening wordt vervolgens verantwoording afgelegd in de vorm van een overzicht van de gerealiseerde woningbouw.

Onderstaand vermelden we het Woningbouwprogramma zoals dat door middel van de Matrix is ingestuurd aan de Provincie Noord-Brabant met als peildatum 1 januari 2023. In het Woningbouwprogramma is de (verwachte totale) capaciteit van de nu bekende plannen opgenomen. Het is mogelijk dat deze capaciteit bij de definitieve vaststelling nog wijzigt en of dat een woning of woningen pas na 2029 worden gerealiseerd. Daarnaast is opgenomen of de plannen vallen onder de harde of zachte plancapaciteit en welk aandeel van de plannen uit sociale huur- of koopwoningen bestaat. Het programma past binnen de (sub) regionale afspraken en binnen het Regionaal Woningbouwprogramma."

Kern	Woningen	Plancapaciteit	Waarvan	
				sociale woningen
BLADEL				
Beukenbos 3-5	4	Hard		
Kempenland	92	Zacht	74	
Biezen II, fase 2	134	Zacht	97	
Plan Beemd	4	Hard		
Plan Beemd (werf)	6	Hard	6	
Vd Heijden Leemskuilen	1	Hard		
Egyptische Poort - fase a	50	Zacht	20	
Egyptische Poort - fase b	25	Zacht	10	
Posthof	20	Zacht		
Markt 22	9	Hard		
ABN/AMRO	11	Hard		
Achterblijvende locatie d'n Herd	20	Zacht	8	
Bladel West	77	Zacht	31	
Bossingel 4	3	Hard		
Christinelaan 10-12	2	Hard		
Franse Hoef	2	Hard		
Helleneind Kamille	2	Hard		
Lange Trekken	88	Hard	48	
Van Dissellaan 24	2	Zacht		
Pius X straat 1	23	Zacht	23	

Kern	Woningen	Plancapaciteit	Waarvan sociale woningen	
BLADEL				
Sportparkstraat 16	1	Hard		
Vogelwikke	6	Hard		
St. Petruschool - Burg. Goossensstraat	20	Zacht	8	
Sniederslaan 13	13	Zacht	5	
Wenshuys	8	Hard		
Markt 28	4	Hard	2	
Nassauplein 32	6	Zacht		
Hofstad - Schepenstraat	25	Zacht	10	
Willem van Oranjelaan	4	Zacht	4	
Particulieren	17	Hard		Sociaal
Totaal Bladel	679	168	Hard	346
		511	Zacht	51%
HAPERT				
De Wijer/De Kuil	4	Hard		
De Wijer 23	1	Hard		
KBP	2	Hard		
Plan Centrum (Den Tref	30	Zacht	12	
Plan Centrum (nabij MFA)	32	Zacht	13	
Plan Centrum (Kerkstraat 18-24)	16	Hard	5	
Uitbreiding Dennenoord	123	Zacht	60	
Het Kaar (achter Ganzenstraat)	1	Hard		
Hoek Ganzestraat/Het Kaar	4	Hard		
Molenstraat 2	4	Hard		
Hollandsch Erf (RvR)	12	Hard		
Kerkstraat 76-78	8	Hard	7	
Particulieren	15	Hard		Sociaal
Totaal Hapert	252	67	Hard	97
		185	Zacht	38%

Kern	Woningen	Plancapaciteit	Waarvan sociale woningen	
HOOGELOON				
Akkerstraat		41	Hard	6
Hofveld (school)	PM		Hard	
Valensplein Noord	PM		Hard	
Hoofdstraat 1a		7	Hard	2
Heuvelseweg 14		2	Hard	
Heuvel 9 en 9a (RvR)		2	Hard	
Particulieren		5	Hard	Sociaal
Totaal Hoogeloon		57	57	8
			0	Zacht 14%
CASTEREN				
Kerkeneind/Wagenbroeken		7	Hard	4
Den Tip		10	Hard	4
Heistraat (RvR)		2	Hard	
Bucht (RvR)		1	Hard	
Willibrordusstraat		15	Zacht	6
Particulieren		3	Hard	Sociaal
Totaal Casteren		38	23	14 Sociaal
			15	Zacht 37%
NETERSEL				
Latestraat II (RvR)		2	Hard	
De Hoeve 18		1	Hard	
F. vd Heijdenstraat 4		1	Zacht	
F.vd Heijdenstraat 11-13		2	Hard	
Latestraat (Castelijns)		2	Zacht	
Carolus Simplexplein 3		11	Zacht	
Particulieren		2	Hard	
Totaal Netersel		21	7	0 Sociaal
			14	Zacht 0%

Kern	Woningen	Plancapaciteit			Waarvan
			Hard	Zacht	sociale woningen
RECAPITULATIE					
	Totaal		Hard	Zacht	Sociaal
Bladel	679	168		511	346
Hapert	252	67		185	97
Hoogeloon	57	57		0	8
Casteren	38	23		15	14
Netersel	21	7		14	0
Totaal	1047	322		725	465
					44%

6. Afkortingenlijst

AVG	- Algemene verordening gegevensbescherming
AWB	- Algemene wet bestuursrecht
Awbz	- Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
AWR	- Algemene wet inzake rijksbelastingen
B&W	- Burgemeester en wethouders
BBV	- Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
Bbz	- Besluit bijstandverlening zelfstandigen
BIE	- Bouwgrond in exploitatie
Bizob	- Bureau Inkoop en Aanbestedingen Zuidoost-Brabant
BLV	- Boulevard
BNG	- Bank Nederlandse Gemeenten
BOV-Kempen	- Best, Veldhoven en de Kempengemeenten
BT	- Bladel Transparant
BTW	- Belasting Toegevoegde Waarde
BV	- Besloten vennootschap
BZK	- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAO	- Collectieve Arbeids Overeenkomst
CC	- Cultureel centrum
CDA	- Christen Democratisch Appèl
CJG+	- Centrum Jeugd en Gezin plus
CO2	- Koolstofdioxide
COELO	- Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CPO	- Collectief Particulier Opdrachtgeverschap
DB	- Dagelijks bestuur
DPRA	- Deltaplan Ruimtelijke adaptatie
DV & BV	- Dienstverlening & Bedrijfsvoering
EMU	- Economische en Monetaire Unie
ENSIA	- Eenduidige Normatiek Single Information Audit
EPA-U	- Energielabel utiliteit
EU	- Europese Unie
FIDO	- Financiering Decentrale Overheden
Fte	- Fulltime equivalent
GGD	- Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GGO	- Gepland groot onderhoud
GOB	- Groen Ontwikkelfonds Brabant
GR	- Gemeenschappelijke Regeling
GRP	- Gemeentelijk Rioleringsplan
GRSK	- Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten
GTK	- Gemeentelijk Toezichtkader
GVVP	- Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan

Ha	- hectare
HAS	- Hogere Agrarische School
HR	- Human Resource
ICT	- Informatie- en communicatietechnologie
IFLO	- Inspectie Financiën Lokale Overheden
loaw	- Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werknemers
loaz	- Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Zelfstandigen
IPB	- Informatie- en Procesbeheer
IPO	- Interprovinciaal Overleg
ISMS	- Information Security Management System
KBP	- Kempisch Bedrijvenpark
KCC	- Klant Contact Centrum
kg	- kilogram
KNVB	- Koninklijke Nederlandse Voetbalbond
KOP	- Kempisch Ondernemers Platform
LED	- Light Emitting Diode
LKS	- Loonkostensubsidie
LOT	- Lokale Ondersteuningsteams
LUWA-toren	- Luchtwachttorens
MD	- Maatschappelijke dienstverlening
MFA	- Multifunctionele Accommodatie
MJOP	- Meerjarenonderhoudsplan
MRE	- Metropoolregio Eindhoven
MVA	- Materiële vaste activa
NAI	- Nederlands Arbitrage Instituut
NB	- Nota Bene
Nnb	- Nog niet bekend
NNB	- Natuurnetwerk Brabant
NPO	- Nationaal Programma Onderwijs
OAB	- Onderwijs Achterstanden Beleid
OBGB	- Ondernemersvereniging Bedrijventerreinen Gemeente Bladel
ODZOB	- Omgevingsdienst Zuidoost Brabant
OV	- Openbaar Vervoer
OZB	- Onroerende zaakbelasting
P&C	- Planning & Control
P&O	- Personeel & Organisatie
p.m.	- pro memorie
PAS	- Programma Aanpak Stikstof
PFAS	- Poly- en perfluoralkylstoffen
PGA	- Persoonsgerichte aanpak
PIR	- Polyisocyanuraat
PIR	- polyisocyanuraat
PMD	- plastic verpakkingen, metalen verpakkingen en drankkartons
POC	- Percentage of completion methode
PV	- Photo Voltaic
PV	- fofovoltaïsche cel

RhcE	- Regionaal historisch centrum Eindhoven
RO	- Ruimtelijke ontwikkeling
SK	- Samenwerking Kempengemeenten
SMART	- Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden
SMI	- Sociaal medische indicatie
SNL	- Subsidiestelsel Natuur en Landschap
SO	- Speciaal onderwijs
SPUK	- Specifieke Uitkering
SRE	- Samenwerkingsverband Regio Eindhoven
SSC	- Shared Service Center
SW	- Sociale Werkvoorziening
t.z.t.	- te zijner tijd
Tozo	- Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers
TVW	- Transitie Visie Warmte
UA	- Uitgesloten van Aansprakelijkheid
VGRP	- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan
VHP	- Vrije Hapertse Partij
VHROSV	- Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing
VNG	- Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO	- Voortgezet Onderwijs
Vpb	- Vennootschapsbelasting
VRBZO	- Veiligheidsregio Brabant Zuidoost
VTE	- Vrijetijdseconomie
VTH	- Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
VvC	- Vereniging voor Contractanten
VVD	- Volkspartij voor Vrijheid en Democratie
Vve	- Vereniging van eigenaars
VWS	- Volksgezondheid Welzijn Sport
WEP	- Wet elektronische publicaties
Wm	- Wet milieubeheer
Wmo	- Wet maatschappelijke ondersteuning
Woo	- Wet open overheid
WOZ	- Wet Waardering Onroerende zaken
Wro	- Wet Ruimtelijke ordening
Wsw	- Wet Sociale Werkvoorziening
WSW	- Waarborgfonds Sociale Woningbouw
Wvggz	- Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg
ZLTO	- Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie
ZZP	- Zelfstandige Zonder Personeel